THACKERAY

CARTEA SNOBILOR

EDITURA PENTRU LITERATURĂ UNIVERSALĂ

CLASICII LITERATURII
UNIVERSALE

W. M. THACKERAY
The Book of Snobs
Foreign Languages Publishing House
Moscow 1959

CLASICII LITERATURII UNIVERSALE

WILLIAM MAKEPEACE THACKERAY

CARTEA SNOBILOR

SCRISĂ DE UNUL DINTRE EI

Traducere și prefață de
VERA CĂLIN

București — 1964

EDITURA PENTRU LITERATURĂ UNIVERSALĂ

PREFAŢA

În concertul prozei engleze a secolului al XIX-lea, ilustrată de marii scriitori reuniţi sub caracterizarea convenţională de romancieri victorieni (după numele reginei Victoria, a cărei lungă domnie a avut cinstea de a fi contemporană cu activitatea lui Dickens, Thackeray, George Eliot, a surorilor Brontë etc., etc.), William Makepeace Thackeray, de la a cărui moarte se împlineşte, în acest an, un veac, a adus un sunet special, caracteristic lui, un sunet fără de care polifonia prozei realiste engleze ar fi fost considerabil sărăcită. Nota specifică scrisului lui Thackeray, contribuţia lui la armonia complexă a prozei engleze din secolul al XIX-lea, este ironia corosivă, sarcasmul şfichiuitor, umorul amar, care se învecinează uneori cu melancolia. Aceste tonalităţi i-au fost prilejuite de peisajul social al epocii numite victoriene şi, mai ales, de un fenomen de mari proporţii în Anglia de după revoluţia burgheză : snobismul. Snobul, în accepţia obişnuită dată acestei noţiuni — omul lipsit de titlu nobiliar, dar luptînd din răsputeri să-l cucerească şi, o dată cu el, influenţa, prestigiul, — este tipic pentru Anglia, în care o clasă mijlocie bogată, stăpînă încă din secolul al XVII-lea, cînd şi-a săvîrşit revoluţia, pe destinele ţării, resimte atracţia irezistibilă, fascinantă a desenelor heraldice.

În 1846, cînd începe să publice în revista umoristică *Punch* foiletoanele ulterior reunite în *Cartea Snobilor*, care-l vor impune opiniei engleze, Thackeray este un bărbat de treizeci şi patru

de ani. Avea în urma sa o copilărie, ai cărei primi ani fuseseră trăiți în India, la Calcutta, unde se născuse viitorul scriitor ca fiu al unui funcționar colonial ; anii de școală petrecuți în Anglia, după moartea tatălui, în așezăminte laice și religioase, unde copilul s-a simțit mereu însingurat și nefericit ; anii de universitate de la Cambridge, unde sensibilitatea tînărului a fost jignită de anacronismul unui sistem educativ bazat pe distincții de rang. Aci spiritul lui satiric e stimulat de fenomenul *dandy*-ismului (gălăgioasă și neangajantă ostentație în maniere și îmbrăcăminte a unor tineri răsfățați, de distinsă proveniență nobiliară sau foarte înstărită familie burgheză, poză de blazare și cinism, menită să scandalizeze opinia, care opinie trecea însă ușor cu vederea aceste năzbîtii ale tinereții, convinsă că, o dată cu vîrsta, tinerii filfizoni se vor cuminți, vor intra în țarcul convențiilor formulate de înalta societate britanică).

Acum începe Thackeray să-și exercite pana satirică în reviste ale Universității ca *Snobul*. O mică moștenire îi aduce cîțiva ani lesnicioși, pe care îi petrece călătorind prin Germania și Franța și studiind desenul. A devenit un priceput ilustrator, care excela în caricatură. Și-a ilustrat propriile sale scrieri și cîteva ale lui Dickens, vădind în desen, cum avea să vădească și în literatură, același ochi de caricaturist, care prinde cu predilecție grotescul, ridicolul întîmplărilor și tipurile umane.

Moștenirea și-a cheltuit-o grabnic în investiții jurnalistice nereușite (în 1834 publicația „National Standard and Journal of Literature", înființată de el cu un an înainte, dă faliment) și, pus în fața necesității de a-și cîștiga existența, începe prin a scrie, în revistele timpului, schițe umoristice, pe care le ilustrează cu caricaturi. Așa s-au născut *Carnetul de schițe pariziene*, *Carnetul de schițe irlandeze*, *Jurnalul valetului Jeames* ș.a. Cultivă genul, apreciat de marele public, al schiței — portret satiric, ce se alimentează din viața cercurilor distinse și din lumea celor ce aspiră spre blazon ; creează tipuri caricaturale, în care cititorul recunoaște sau crede că recunoaște personaje de prestigiu monden. Genul îl cultivă un grup întreg de scriitori-publiciști reuniți sub firma „Furculiței de argint". Avea să-l ducă la desăvîrșire Thackeray în a sa *Cartea Snobilor*, care va îngloba de altfel cele mai izbutite realizări în domeniul portretisticii caricaturale obținute de Thackeray pînă atunci. Cititorii regăseau aci episoade și siluete creionate de autor în scrierile anterioare. Foiletoanele de o imediată actualitate ale viitoarei *Cărți a Snobilor* se inspiră din expe-

rienţa anilor de universitate (snobii universitari vor avea parte de o suită de capitole), din ambianţa cluburilor londoneze (vezi capitolele despre snobii de club), unde Thackeray petrecea zilnic ore în şir, în chip de gentleman grav, de privitor cu înfăţişare calmă şi aparent blazată — în realitate însă bîntuit de gînduri amare — din atmosfera cercurilor literare etc. Sînt medii care sugerează observatorului cugetări mai degrabă caustice.

O căsătorie, care debutează fericit şi sfîrşeşte tragic din pricina unei boli mintale a soţiei, accentuează predispoziţia scriitorului spre reflecţia melancolică.

De lupta clasei muncitoare, care în deceniul 1840—1850 a cunoscut avîntul mişcării cartiste, Thackeray a stat departe. A preferat să facă studii zoologice asupra junglei capitaliste şi să-i înfăţişeze caricatural pe profitori, decît să se apropie, cum a făcut contemporanul său Dickens cu vibrantă simpatie şi compasiune patetic exprimată, de cei nedreptăţiţi. Cînd şi cînd, indignarea satiricului lasă să străbată o notă de solidaritate cu oropsiţii din anturajul imediat al monştrilor snobismului. În cazul cărţii pe care o prezentăm în aceste rînduri, servitori, care dacă nu se complac în ipostaza de lachei ai snobilor, sînt victime ale capriciilor unor nobili paraziţi sau burghezi parveniţi ; chelneri de club terorizaţi de maniile şi grosolănia unor clienţi tirani ; soţii neglijate şi silite să trăiască în mizerie de către nişte soţi stăpîniţi de viciile la modă : băutura la club, cursele de cai, jocul de cărţi etc. Dar nu aceste manifestări de solidaritate cu victimele unei societăţi prost întocmite imprimă operei lui Thackeray, în ansamblul ei, şi *Cărţii Snobilor* îndeosebi, tonalitatea ei caracteristică. Thackeray este, în primul rînd, un acuzator.

*

Foiletoanele, care aveau să alcătuiască în urmă *Cartea Snobilor*, apar la început neiscălite. Erau, în prima lor versiune, de o vehemenţă neobişnuită, pe care autorul însuşi s-a văzut nevoit s-o atenueze. Cele patru articole despre snobii politici, apărute în *Punch* — prezente în ediţia de faţă — au fost excluse de Thackeray din ediţiile ulterioare ca fiind prea „pline de aluzii personale", cum se scuză autorul. Disraeli, campionul colonialismului britanic, fără cruţare ironizat iniţial, are şi el parte de scuzele ironistului, care-l elogiază, în urmă, ca scriitor şi politician. *Cartea Snobilor* nu cruţă, în general, reputaţiile potentaţilor zilei. Regele George

al IV-lea devenit Gorgius IV, monarh în imaginarul Brentford, „inventatorul punciului Maraschino și al unei catarame de pantofi", prințul consort Albert, Wellington, Peel, Palmerston își primesc săgețile laolaltă cu personaje de mai mică suprafață și cu personaje fictive, concepute ca tipuri cu valoare de generalitate, în care Thackeray, la fel ca și La Bruyère în *Caracterele* sale, concentrează trăsături ale unei categorii întregi. Tocmai generalitatea acestor tipuri, ce domină numeric și prin forța lor *Cartea Snobilor*, explică frenezia cu care a purces publicul la căutarea cheilor. Thackeray se apără cu falsă candoare și uneori cu cochetărie de învinuirea de a fi creionat în snobii lui fictivi personaje existente. Fapt este că forța ironiei lui agresive, ce nu mai găsise de la Swift un mînuitor atît de violent, s-a lovit adesea de impermeabilitatea cititorului filistin, care descoperind cu satisfacție cheia unei scrieri satirice, e departe de a se recunoaște în tipul evocat.

Dar înainte de a analiza conținutul acestei cărți și procedeele comico-satirice folosite de autorul ei, trebuie să ne întrebăm ce înțelege Thackeray printr-un „snob". Snob — la origine un cuvînt dialectal — desena un „cîrpaci". De aci, sensul de om obișnuit, om de rînd, sens care devine cu timpul peiorativ, cuvîntul fiind folosit pentru a denumi un ins vulgar și demn de dispreț. În lumea închisă a universităților, cuvîntul snob a început prin a desena pe un om străin de cetatea universitară cu caracterul ei exclusiv, pe un intrus și, prin urmare, pe un om lipsit de titlu. În acest moment se face analogia cu cuvintele *„sine nobilitate"*, (fără noblețe) a căror contracție ar fi dus, după unii etimologi, la formarea cuvîntului „snob". Cînd a întemeiat publicația *Snobul*, Thackeray — pe atunci student — a folosit accepția universitară a cuvîntului. În *Cartea Snobilor* însă, el îi lărgește nemăsurat înțelesul, conferind noțiunii un sens etic[1]. „Cel ce admiră în mod josnic lucruri josnice este un snob", scrie Thackeray. Mărturisind că nu poate defini cu precizie termenul, el subliniază principala trăsătură morală a snobului: impostura. Ea este esența unei societăți care se conduce după liste de ranguri, în care „lordolatria" este un articol de crez. Cu înverșunarea care-i caracterizează satira, Thackeray urmărește snobismul în toate domeniile vieții

[1] Pentru aceste explicații ale evoluției cuvîntului „snob" sîntem îndatorați studiului introductiv la ediția anglo-franceză din *Cartea Snobilor* întocmită de Raymond Las Vergnas, studiu care ne oferă și alte informații și sugestii prețioase.

sociale și, făcînd acest lucru, întreprinde un studiu al societății engleze suprapuse. Este interesant de notat că pentru Thackeray este deopotrivă snob cel care imită și admiră niște false valori, cel care mimează atitudini ridicole prin lipsă de conținut și anacronism — adică burghezul fascinat de tot ce aparține lumii posesorilor de blazon — cît și deținătorul prerogativelor, cel ce se lasă cu complezență adulat, ba chiar înțelege să tragă foloase de pe urma avantajelor moștenite o dată cu titlul nobiliar. Thackeray imaginează o vastă tipologie a snobismului. El vorbește despre snobi de curte, snobi politici, snobi clericali, snobi militari, snobi din City, snobi citadini, snobi de la țară, snobi literari și snobi de club. Și astfel se desfășoară în fața ochilor noștri comedia grotescă și uneori tragică a vieții din cercurile înalte și mijlocii ale societății britanice. Grotescul etichetei de curte compromite — ca atîtea alte scrieri ale lui Thackeray, antiregalist convins (ajunge să amintim pamfletul *Cei patru George*) — legenda veneraţiei cuvenite coroanei în Marea Britanie. Ridicolul balurilor și seratelor mondene — riguros selective cît privește compoziția oaspeților — ca și eforturile de o disperare comică ale burghezilor veleitari și aspiranți la blazon pentru a obține o invitație, sugerează verdictul autorului la adresa unei societăți, rezultată din „monstruoasa coaliție" cu care s-a încheiat în Anglia revoluția burgheză.

Siguranța insolentă a burghezului din City care cumpără cu bani grei blazonul descendentului unui bandit normand; criteriile după care se oferă diplome la universități și ranguri într-o armată ce mai folosește ca sancțiune disciplinară bătaia; venalitatea unei prese care stimulează snobismul cititorilor publicînd cronici mondene despre seratele din lumea bună; exclusivitatea cluburilor și grotescul faunei care le populează; ierarhia din lumea lacheilor, care o reproduce pe aceea din lumea stăpînilor, toate acestea sînt prezente în *Cartea Snobilor* și se constituie în tablou de moravuri al Angliei posedanților de la începutul epocii numite victoriene. Dacă Thackeray se ferește să dea o definiție a snobismului, el îi arată cu perspicacitate esența socială în pasaje ca cel ce urmează, dovedind a fi înțeles dinamica societății engleze contemporane cu el:

„Bătrînul Pump mătură prăvălia, aleargă după comisioane, devine funcționar de încredere și părtaș la firmă. Pump al doilea devine patronul întreprinderii, fabrică tot mai mulți bani și își însoară fiul cu fata unui conte. Pump Tertius continuă să fie

bancher, dar principala lui misiune este să devină tatăl lui Pump Quartus, care se naşte aristocrat get-beget, îşi ocupă locul în Camera Lorzilor ca baron Pumpington, iar neamul lui domneşte cu drepturi ereditare peste naţiunea snobilor."

Cu aceasta cuprinsul noţiunii de snob se amplifică şi se adînceşte nemăsurat, căpătînd implicaţii sociale şi etice niciodată avute înainte. Dicţionarul limbii engleze va ţine seama de contribuţia lui Thackeray.

*

Document de epocă, realizat cu mijloacele unui autor satiric, *Cartea Snobilor* ne oferă nenumărate tablouri de medii specifice, evocate în detalii palpabile şi caracteristice. Aflăm din *Cartea Snobilor* despre plimbarea zilnică pe Ring — vestită alee din Hyde Park — a nobililor „de sînge", a proaspeţilor înnobilaţi sau a parveniţilor aspiranţi la blazon. Doamne înfoiate, cu căţeluşi decorativi în braţe, drămuiesc saluturile, ocrotite de namile de lachei cu livrele de culoarea piersicii, găitane argintii şi nădragi verzi ca mazărea. Distracţiile, seratele cu eticheta lor stupidă ocupă, cum e firesc, un loc important în economia unei cărţi despre snobi. Cînd seratele se pretind artistico-literare, Thackeray împinge comicul spre şarja grotescă. După ce sezonul londonez de baluri s-a sfîrşit, snobii părăsesc capitala ; covoarele sînt strînse, obloanele acoperite cu pagini din *Morning Herald*, menajere mucegăite şi îmbufnate răspund stropşit la sunetul clopoţelului, anunţînd că milady e la ţară sau în străinătate. În articolele dedicate snobilor de la ţară, atmosfera unui conac de mic nobil rustic cu pretenţii şi complexe de inferioritate socială, se reconstituie din detalii la fel de concrete. Arborele genealogic al familiei este atîrnat deasupra căminului ; blazonul cu deviza se află pe ligheanele şi cănile din dormitoare. În bibliotecă, în loc de cărţi, se află cizme şi unelte de pescuit.

Casele de comerţ ale snobilor din City, proprietarii de bănci de pe Lombard Street, au săli de primire cu firide misterioase, în care se pătrunde greu. Cluburile sînt şi ele nişte incinte sacre (vezi descrierea „Sarcofagului", somptuos lăcaş, care oferă vizitatorului un amestec ameţitor de stiluri arhitectonice şi decorative, ca şi amănuntul pitoresc al unei biblioteci false, ce maschează dulapuri cu mături şi cîrpe de praf). Unele dintre aceste evocări reconstituie caricatural crîmpeie de atmosferă londoneză cu un

ochi şi un penel care au ştiut să înveţe de la Hogarth: „La orele şase, în plin sezon, cînd toată lumea iese pe St. James Street, cînd caleştile apar şi dispar printre trăsurile de piaţă staţionate, cînd tineri *dandy* cu barbişon îşi arată feţele plictisite ieşind de la „White", şi cînd prin vitrinele de sticlă groasă de la „Arthur" vezi gentlemeni respectabili şi cărunţi salutîndu-se... la ora aceea, zic, vezi o caretă de culoare galben-deschis trasă de cai negri... cu doi valeţi pudraţi, în livrele alb cu galben, iar înăuntru o femeie masivă îmbrăcată în mătase de culoarea guşei de porumbel, cu un pudel alb şi o umbrelă de soare roză; această caretă se îndreaptă spre porţile «Clubului Clocotitorilor»".

Există în *Cartea Snobilor* episoade, momente de irezistibilă comedie, asupra cărora îşi pune decisiv amprenta talentul de caricaturist al lui Thackeray. Episodul prînzului diplomatic oferit de către dregătorul turc reprezentantului rus, care-şi compromite misiunea fiindcă nu e în stare să înghită cu resemnare cocoloşul condimentat înfundat în gura lui, de gazdă, într-un elan de cruntă ospitalitate, se plasează la nivelul celor mai izbutite momente comice din opera lui Dickens. De un comic violent satiric este relatarea ceremonialului ce însoţeşte partida de vînătoare a prinţului consort din Portugalia (identificarea cu prinţul consort Albert, se făcea, evident, fără efort de către cititor), care se dedă sportului său favorit, însoţit de un paznic. Treaba acestuia este să încarce armele, care sînt apoi înmînate unui nobil, aghiotantul, care le înmînează prinţului, care trage, înapoiază arma descărcată nobilului, care o înapoiază paznicului etc., fiindcă prinţul nu poate lua arma direct din mîinile încărcătorului. Efecte comice similare produc episoade ca cel al plecării vasului încărcat cu snobi englezi porniţi, cu caleaşca pe vapor, în vilegiatură continentală din Folkestone spre Ostenda; al metamorfozei instantanee a doamnei Ponto şi a fiicelor ei, care devin din neîngrijite gospodine în ţinută neglijentă de dimineaţă, nişte elegante lady imobilizate într-o poză mondenă, în clipa cînd li se anunţă vizita unui gentleman din vecinătate. Unele episoade vădesc pe lîngă talentul caricaturistului, un desăvîrşit simţ al gradaţiei comice. Ajunge să amintim, în această ordine de idei, momentul în care domnişoara Wirt, guvernanta, execută la pian, în tonalităţi şi modalităţi diferite, banala melodie „Haide sus pe scară"; sau scena — a cărei imagine grafică cititorul o reconstituie numaidecît — a apariţiei somptuosului echipaj aparţinînd bogătaşului

Goldmore pe modesta Brittlestone Street. Toate aceste scene și episoade comice sînt dominate de nota dinamică.

Portretul-caricatură iscălit de Thackeray se caracterizează prin aceleași elemente. *Cartea Snobilor* este o galerie de portrete comice și poate că în colecția snobilor de club arta de caricaturist a lui Thackeray s-a desfășurat cu cea mai mare dezinvoltură. Iată-l pe Jawkins, care-și debitează patetic tirada zilnică despre Legea grînelor, despre sfaturile politice date de el lui Peel și cele financiare date lui Rothschild ; iată-i pe Waggle și Wiggle, filfizonii mondeni, primul un don juan, ce se laudă cu imaginare aventuri amoroase și-și atribuie madrigaluri scrise de alții, cel de al doilea admirator necondiționat al isprăvilor amicului său ; iată-i pe Spavin și Cockspur, afaceriști ai curselor de cai, gata să-și jupoaie rudele și prietenii pentru satisfacerea acestui viciu, și pe mulți alții. Pe toți îi caracterizează impostura, poza mincinoasă, componente esențiale, pentru Thackeray, ale personalității snobului. Snobismul este, în concepția lui, în primul rînd, minciună, fățărnicie, impostură. Lady Scraper are lachei înzorzonați, oferă șase dineuri pe an, locuiește într-o casă somptuoasă, călătorește în străinătate, se plimbă în echipaje luxoase, dar nu poate plăti salariile servitorilor, face datorii la negustori și-și flămînzește fetele. Fiica unui mărunt căpitan irlandez și soțul ei, descendent al unui bancher afacerist și contrabandist pre numele lui adevărat Muggins, apar la Londra sub numele de lady Marian de Mogyns și Sir Alured de Mogyns, posesori ai unui blazon și ai unui arbore genealogic confecționat de un specialist în genealogii, care atribuie clienților săi o origine ce se pierde în negurile istoriei celei mai vechi.

*

Procedeele comico-satirice ale lui Thackeray sînt variate. Ne întîmpină des șarja satirică (vezi costumul cu care se va înfățișa Mr. Snob la întîlnirea cu cititoarele provinciale : pardesiu alb, eșarfă roșie, pantaloni albaștri, ghete cu vîrf de lac, ac de cravată cu smaragd, panglică neagră la pălăria albă), și uneori grotescul absurd : toaletele de bal ale doamnei și domnișoarei Snobky cuprind buchete de verzișoare, trene de ridichi, coafuri cu morcovi, funde din cordoane de sonerie etc. etc.

În general, Thackeray se complace în amestecarea realului cu imaginarul, amestec satiric orientat pentru sublinierea absurdității

realului. Nume proprii de localităţi şi de persoane existente alternează cu nume inventate, fapte autentice extrase din presă (cazul soldatului omorît în bătaie la regimentul din Hounslow) stau alături de episoade imaginare şi menite să denunţe comic o realitate dezolantă.

Burlescul reprezintă o coardă des atinsă în instrumentul comic al lui Thackeray. Patosul ironic se manifestă prin tratarea gravă a unor episoade derizorii. În acest spirit cuvîntul snob este scris cu literă mare şi, uneori, pe pagini întregi, cuvintele ce exprimă fapte depreciate de autor sînt ortografiate cu majusculă. S-ar putea desluşi aci şi o intenţie ironică la adresa unor adepţi ai stilului solemn, care, ca Thomas Carlyle în *Eroii şi Cultul eroilor*, îşi asigurau grandoarea profetică prin folosirea excesivă a majusculelor şi a arhaismelor.

Cartea Snobilor oferă şi exemple reuşite de comic verbal. Calambururile abundă. Regele George e numit Gorgius *(Gorgeous* în limba engleză înseamnă supraabundent, ghiftuit). Din folosirea comică a vorbirii dialectale a irlandezilor, Thackeray extrage posibilităţi de satirizare a snobilor irlandezi. Şi vorbirea stîlcită a portăresei care-l călăuzeşte pe vizitator în Castelul Carabaşilor, îi sugerează autorului *Cărţii Snobilor* cîteva scăpărări satirice. Enumerarea procedeelor comico-satirice folosite în *Cartea Snobilor* ar putea continua. Multe dintre ele se bazează pe atitudinea de disimulare ironică, adică de prefăcută acceptare a ceea ce trebuie respins. Ca atîţia ironişti (şi ajunge să-l amintim pe Grigore Alexandrescu în *Satira Duhului meu)* autorul se ceartă pe sine şi-şi face reproşuri pentru vina de a nu putea fi la fel ca ceilalţi. Atitudinea e cu deosebire vizibilă în capitolele despre snobii literari, unde toate operele elogiate de Thackeray sînt non-valori. Dar tonul lui Thackeray nu se menţine mereu la acelaşi diapazon. Disimularea ironică alternează cu sarcasmul mînios, cu imprecaţia violentă prin care Thackeray îşi exprimă fără echivoc indignarea.

Thackeray, ca atîţia alţi scriitori comici, preface numele în simboluri satirice. În domeniul acesta, el dă frîu liber celei mai nestăpînite fantezii. Alternează nume geografice reale cu nume de localităţi imaginare compuse în vederea unei rezonanţe comice şi sugestive ; tot aşa, spuneam mai sus, amestecă nume de personaje existente (din lumea politică, literară, mondenă), cu nume inventate spre a spori valoarea simbolică a unui tip uman. Numele vestitului doctor, Priessnitz (inventatorul compresei ce-i poartă numele) figurează alături de cel al lui Squinstone (de la *to squint*

— a privi cruciș). Nu lipsesc din carte nici nume ce reprezintă reminiscențe literare ale autorului. Tiggs, cititorul din sala de bibliotecă a clubului „Sarcofagul" și Squeers ne trimit la personaje din romanele lui Dickens.

Mijloacele de compunere a numelor proprii în *Cartea Snobilor* sînt foarte deosebite ca procedeu și valoare. Uneori numele comunică, fără a necesita vreo participație imaginativă a cititorului, defectul pe care-l vizează Thackeray : *Long-ears* (urecheat) pentru un neghiob, *Stiff-neck* (gît țeapăn) pentru un aristocrat rigid, *Leach* (lipitoare) pentru o mamă care cultivă cu asiduitate pe un posibil ginere de neam. Tot așa Scraper (de la *to scrape*, a se calici) pentru o familie de avari. Sînt procedee destul de simpliste, pe care le găsim și la începuturile comediei noastre (Clevetici sau Napoilă ai lui Alecsandri, de pildă). Alteori un nume sugerează îndeletnicirea deținătorului, pentru că se referă la un element profesional esențial : Rolls (de la *rol-corn)* e brutar, doamna Letsam (de la *to let* — a închiria) e proprietăreasă etc. O serie lungă de nume sugerează slugărnicia : Toady (lingușitor), Tufthunt (de la *to hunt the tuft* — a alerga după măriri), Fawney (de la *to fawn* — a se gudura) etc. Uneori sugestia comică e mai subtilă : Clubman-ul care își amețește în fiecare seară amicii de club cu comentariile lui politice și se laudă cu relațiile lui înalte se numește Jawkins (de la *jaw*-falcă). E de subliniat grotescul numelor străine : căpitanul Choufleur (conopidă), Stecknadel (ac de gămălie), Degli Spinachi (spanac) etc. etc. Procedeul perechilor de personaje aproape identice prin lipsă de personalitate și desenate cu nume asemănătoare, procedeu folosit și de comicii noștri (vezi Smotocea și Cotocea ai lui Caragiale) este practicat și de Thackeray (vezi perechea de filfizoni de club Waggle și Wiggle). Gama procedeelor e bogată. Ponto, nobilul de țară dominat de o nevastă autoritară și snoabă, poartă cel mai comun nume de căței, echivalentul lui Azor. Nu urmărim să epuizăm, în aceste rînduri, problema numelor proprii în *Cartea Snobilor,* problemă care a avut parte de atenția multor cercetători[1] ; am amintit doar cîteva dintre principalele procedee.

Cartea Snobilor este o lucrare jurnalistică. Această împrejurare explică multe din însușirile ei pozitive (caracterul de actualitate, valoarea documentară) și unele dintre lacunele ei. Printre ele, revenirea asupra unor teme, personaje, procedee, explicabilă într-o

[1] Vezi Raymond Las Vergnas — *op. cit.*

colecție de foiletoane, scrise, uneori, în grabă, în vederea unei apariții periodice, într-un răstimp de peste un an, repetări supărătoare însă într-o carte. Cînd tonul ironic sau sarcastic se menține prea multă vreme la același diapazon — și lucrul se întîmplă — cînd autorul uită să moduleze, cititorul resimte o oboseală explicabilă.

Ne mai întîmpină în această carte unele concesii făcute gustului victorian, concesii surprinzătoare la un scriitor care a avut curajul să scandalizeze opinia conformistă prin sarcasmele cu care a copleșit regalitatea, marile reputații ale timpului, constituția britanică (vezi ultimul capitol) și toate instituțiile tradiționale ale Angliei.

Dintre aceste concesii făcute moralei puritane engleze supără cu deosebire tonul fastidios moralizator, intenția didactică, evidentă în unele capitole, ca de pildă, cele din suita „Snobii și căsătoria".

Indignarea resimțită de satiric în fața peisajului social englez, indignare ce se exprimă prin ironie și sarcasm, comportă, în cazul lui Thackeray, cu înclinarea lui spre melancolie, cu opacitatea lui față de orice mesaj afirmativ formulat în numele maselor de nedreptățiți, și un risc : riscul scepticismului, pe care în *Cartea Snobilor*, ca și în lucrările ulterioare, scriitorul n-a știut să-l evite. Acest scepticism îl face să echivaleze toate partidele politice — whig, tory, radical — să ignore tragedia poporului irlandez, ba chiar, stimulat de tema tratată, să imagineze trăsături specifice ale snobismului irlandez, mai iritant pentru Thackeray decît cel englez.

A spune că, în creația lui Thackeray, *Cartea Snobilor* reprezintă un moment de cotitură, nu înseamnă să ne lăsăm ispitiți de o formulă care se aplică, în considerarea creației și activității unui autor, cu prea multă ușurință unor evenimente și opere ce nu o merită. *Cartea Snobilor*, spuneam, conține episoade și conturează personaje ce figurau și în operele anterioare ale tînărului satiric. Mai important încă este faptul că ea conține în embrion întreaga operă de maturitate a scriitorului. *Bîlciul deșertăciunilor*, roman al snobismului și arivismului social își are germenele în *Cartea Snobilor*, nu numai pentru că numele familiei Crawley (de la *to crawl* — a se tîrî) din acest roman apare într-unul din foiletoanele *Cărții Snobilor*, nu numai pentru că aci apare pentru prima oară alegoria bîlciului, ce stă la baza marelui roman de moravuri, ci pentru că, reluînd tipurile umane schițate în *Cartea Snobilor* (arivistul, vînătorul de titluri nobi-

liare, snobul nobiliar, snobul din City etc.), Thackeray va crea neuitata faună din al său „roman fără eroi", în care vor evolua ambiţioasa Becky Sharp, marele burghez snob Osborne, Rawdon Crawley, Lordul Steyne etc. etc. de fapt descendenţi direcţi ai snobilor din lucrarea de faţă.

Capitolele din romanul *Pendennis*, care descriu viaţa tînărului snob Arthur Pendennis la Oxford, sînt subînţelese în atîtea pasaje din capitolele dedicate snobilor universitari, iar maiorul Pendennis, mentorul lui Arthur întru snobism, pare desprins din *Cartea Snobilor*. Filiaţia se poate urmări şi în romanul *Familia Newcome* şi chiar în romanele istorice *Henry Esmond* şi *Cei din Virginia*, romane în care cronicarul snobismului caută şi descoperă mugurii acestei atitudini în secolul al XVII-lea, a doua zi după Revoluţia burgheză. Ca romancier istoric, Thackeray rămîne un ironist şi un satiric. Aşa încît chiar mai important decît stabilirea anticipaţiilor tematice conţinute în *Cartea Snobilor*, mi se pare faptul că, o dată cu apariţia ei, se afirmă în literatura secolului al XIX-lea o satiră curajoasă, un ton polemic, o ironie corosivă, care reconstituie comic şi caricatural convenţionala societate victoriană.

Şi, fiindcă dintre toate atitudinile posibile ale spiritului omenesc faţă de realitatea înconjurătoare, umorul, ironia, rîsul în general — fie el voios sau amar — sînt dintre cele care-şi păstrează tinereţea şi învinge timpul, satira lui Thackeray găseşte şi astăzi, la 100 de ani de la moartea scriitorului, rezonanţă în minţile cititorilor.

Vera Călin

OBSERVAŢII PRELIMINARE

[Necesitatea unei lucrări despre Snobi, demonstrată cu argumente istorice şi ilustrată prin exemple bine alese. Eu sînt omul sortit să scrie această lucrare. Menirea mea este proclamată în termeni de mare elocinţă. Arăt că lumea s-a pregătit treptat atît pentru primirea Lucrării cît şi a Omului. Snobii trebuie cercetaţi în acelaşi fel ca şi alte obiecte ale ştiinţelor naturii şi aparţin Frumosului (cu F mare). Ei năpădesc toate clasele sociale. Mişcătorul exemplu al colonelului Snobley.]

Cu toţii am întîlnit prin lecturile noastre o afirmaţie (a cărei autenticitate îmi îngădui s-o pun în întregime la îndoială, fiindcă aş vrea mult să ştiu pe ce calcule se întemeiază ?), am avut, zic, cu toţii norocul de a întîlni prin cărţi afirmaţia că, atunci cînd vremurile şi nevoile omenirii pretind apariţia unui Om, acel Om se găseşte. Astfel, în timpul Revoluţiei Franceze (şi cititorul va fi încîntat că am pomenit-o atît de curînd), cînd naţiunea a avut nevoie de un leac, s-a găsit Robespierre [1], un leac, ce-i drept, destul de puturos şi de greţos, dar înghiţit cu lăcomie de pacient, spre marele folos al acestuia ; tot astfel, cînd

[1] *Robespierre Maximilien* (1758—1794), personalitate marcantă a revoluţiei burgheze din Franţa, conducătorul iacobinilor.

s-a ivit trebuința ca John Bull [1] să primească un picior care să-l zvîrle afară din America, a răsărit domnul Washington care a executat mulțumitor această treabă; după cum, cînd contele de Aldborough s-a simțit suferind, a apărut profesorul Holloway [2] cu hapurile lui și l-a lecuit pe înălțimea sa, așa cum făgăduia reclama etc. etc. Am putea aminti nenumărate exemple, ca să arătăm că, atunci cînd o națiune se află la ananghie, leacul îi stă la îndemînă, întocmai ca la Pantomimă (acest microcosm) unde, în clipa cînd clovnul are nevoie de ceva — o buiotă de încălzit patul, un piston de pompă, o gîscă sau o pelerină de doamnă — iese agale un ins din culise și aduce obiectul cu pricina. Și aci nu mă pot împiedica să nu observ cît de ciudată și deosebită este situația scumpei noastre Anglii și a Irlandei. E ușor să-ți închipui un popor mare călăuzit de Moise, sau eliberat de Washington, sau salvat de Leonida [3] ori de Alfred cel Mare [4]; în timp ce eroii destinați să ne mîntuie *pe noi* în clipa de față nu sînt decît o mînă de șarlatani cărora li s-a dus vestea, afirmația pe care *Sir* Robert [5] și domnul O'Connell [6] o vor întări. Aceasta a fost doar o paranteză și acum mă întorc la argumentarea dinainte, pe care oricine o poate primi sau respinge.

În orice caz, cînd oamenii se înhamă la o lucrare — să zicem că e vorba de construirea unei căi ferate — directorii încep prin a declara că, „pentru progresul civilizației, este necesară o legătură mai strînsă între

[1] *John Bull*, poreclă care personifică Anglia. Numele provine din seria de pamflete ale scriitorului englez *John Arbuthnot* (1667—1735), intitulată *The History of John Bull*, care prezintă figura englezului tipic.

[2] *Holloway Thomas*, descoperitorul unor medicamente a căror brevetare i-a adus o avere uriașă.

[3] *Leonida*, rege spartan, a murit în lupta de la Termopile (480 î.e.n.) apărîndu-și țara de invadatorii perși.

[4] *Alfred cel Mare* (849—901), rege al Angliei, a luptat eroic împotriva danezilor care au cotropit țara.

[5] *Sir Robert Peel* (1788—1850), om politic englez, prim-ministru al guvernului conservator. Prin activitatea sa politică, a slujit interesele burgheziei industriale.

[6] *O'Connell Daniel* (1775—1847), conducător al aripii liberale a mișcării de eliberare irlandeze, a dus o politică împăciuitoristă față de marea burghezie.

Bathershins şi Derrynane[1], legătură de altfel cerută prin nenumărate petiţii ale marelui popor irlandez". Sau să presupunem că este vorba de înfiinţarea unui ziar — prospectul glăsuieşte : „Într-o vreme cînd Biserica se află în primejdie, ameninţată din afară de fanatismul sălbatic şi de ticăloasa lipsă de credinţă, subminată dinăuntru de pericolul iezuitismului şi de schisma sinucigaşă, se resimte o Nevoie universală : poporul în suferinţă priveşte în jur în căutarea unui Ocrotitor şi a unui Apărător al Cauzei Ecleziastice. Drept care, în acest ceas de primejdie, un corp de Prelaţi şi Oameni de bine au apucat taurul de coarne şi au hotărît întemeierea gazetei *Paracliserul*" etc. etc. Cel puţin unul dintre următoarele două puncte de vedere nu poate fi pus în discuţie : sau publicul are nevoie de un lucru — şi deci acest lucru îi este oferit ; sau publicului i se oferă un lucru — deci are nevoie de el.

Am nutrit multă vreme convingerea că mă aşteaptă o operă de înfăptuit — o operă, dacă vreţi, cu O mare ; o Menire de îndeplinit ; că trebuie să mă lansez într-un abis, asemenea lui Curtius[2], cu cal cu tot ; că trebuie să dau în vileag o mare Pacoste socială şi că trebuie să-i găsesc Leacul. Această convingere m-a urmărit ani de-a rîndul. M-a pîndit în înghesuiala de pe stradă ; s-a aşezat lîngă mine în cămăruţa mea singuratică de lucru ; m-a tras de mînecă atunci cînd ridicam paharul cu vin la banchete ; m-a fugărit prin Labirintul din Rotten Row[3] ; s-a ţinut după mine prin meleaguri îndepărtate, pe pietrele plajei din Brighton, pe nisipurile din Margate. Susurul acestui glas acoperea vuietul mării. Ecoul lui mi se cuibărea în scufia de noapte. Şi-mi şoptea : „Trezeşte-te, Adormitule, încă nu ţi-ai îndeplinit menirea." Anul trecut, sub razele lunii, în Coliseu, glasul acesta firav, dar neobosit, mi-a şoptit : „Smith sau Jones (numele scriitorului n-are nici o importanţă), Smith sau Jones,

[1] Denumiri geografice imaginare.

[2] Erou roman. Legenda spune că s-a aruncat cu calul său într-o prăpastie pentru a salva Roma.

[3] Alee de călărie în Hyde Park.

distinse amice, toate-s bune, dar dumneata ar trebui să te afli acasă, scriindu-ţi marea Operă despre Snobi."

Cînd un om simte o astfel de chemare, n-are nici un rost să o nesocotească. Trebuie să grăiască spre folosul naţiunilor ; trebuie să-şi *dea drumul*, cum ar zice Jeames [1], fiindcă altfel se înăbuşe şi moare. „Ia seama, am exclamat eu adesea în gînd, pe cînd stăteam de vorbă cu plecata dumneavoastră slugă, pregătirea ta s-a făcut treptat treptat, iar acum o necesitate căreia nu i te poţi împotrivi te împinge spre începerea marii tale opere". Mai întîi a fost creată Lumea ; pe urmă, aşa cum se şi cuvenea, Snobii. Ei există de atîta amar de vreme şi totuşi, ca şi America, au rămas nedescoperiţi. Dar curînd — *ingens patebat tellus* [2] — oamenii şi-au dat seama, în chip nelămurit, că o astfel de seminţie există. Şi nu sînt mai mult de douăzeci şi cinci de ani de cînd s-a născut un cuvînt, o monosilabă, menită să denumească această seminţie. Cuvîntul acesta s-a răspîndit în toată Anglia, cum s-au răspîndit în vremea din urmă căile ferate. Snobii sînt cunoscuţi şi recunoscuţi dintr-un capăt la celălalt al unui imperiu, deasupra căruia, după cît se spune, soarele nu apune niciodată [3]. Şi iată că revista *Punch* apare tocmai la timpul potrivit pentru a le consemna istoria, ba, mai mult, iată că se iveşte şi Individul care să scrie această istorie în *Punch*.

Pot spune că am un ochi (şi pentru darul acesta mă felicit cu adîncă şi statornică Recunoştinţă) făcut pentru Snobi. Dacă Frumosul înseamnă Adevăr, atunci e frumos să studiezi chiar şi ceea ce este Snob. Să-i adulmeci pe Snobi de-a lungul istoriei, aşa cum unii căţei din Hampshire adulmecă trufele ; să sapi tuneluri în societate şi să dai de filoane bogate în minereuri de Snobism. Snobismul se aseamănă cu Moartea, aşa cum o descrie Horaţiu într-un citat despre care nădăjduiesc că n-aveţi habar, moarte „care izbeşte nepărtinitoare, cu lovituri de picior în uşa săracului ca şi în

[1] Numele clasic al lacheului din diferite lucrări ale lui Thackeray. Şi aci e utilizat drept nume simbolic pentru lachei.

[2] Se desfăşura o întindere nemăsurată de pămînt (în l. latină).

[3] Aluzie la imperiul colonial britanic.

porţile împăraţilor"[1]. E o mare greşeală să-i judeci cu uşurinţă pe Snobi şi să socoteşti că ei nu ar exista decît în clasele de jos. Cred că găseşti un procent uriaş de Snobi în toate straturile trecătoarei noastre vieţi. Nu trebuie să-i judeci pe Snobi nici cu grabă sau cu grosolănie: dacă faci asta dovedeşti că eşti tu însuţi un Snob. Chiar şi eu am fost luat drept unul.

Pe cînd îmi făceam cura de ape la Bagnigge Wells şi locuiam la „Hotel Imperial", se aşeza mereu în faţa mea la micul dejun un Snob aşa de nesuferit, încît am simţit că atîta vreme cît rămîne şi el acolo n-o să mă aleg cu nici un folos de pe urma apelor. Numele lui era: locotenent-colonel Snobley de la nu ştiu care regiment de dragoni. Purta cizme şi mustăţi văcsuite; sîsîia şi înghiţea r-urile; făcea gesturi mari şi-şi netezea favoriţii lucioşi cu o batistă bălţată, care umplea încăperea cu un miros de mosc atît de sufocant, încît m-am hotărît să mă lupt cu Snobul ăsta, pînă cînd unul din noi doi va părăsi hanul. Am început prin a-i adresa unele remarci nevinovate, înspăimîntîndu-l groaznic, fiindcă nu ştia cum să răspundă unui astfel de atac şi nici nu şi-ar fi închipuit că va avea cineva îndrăzneala de a-i vorbi *mai întîi*; după aceea i-am întins ziarul, şi pe urmă, fiindcă nu lua în seamă aceste avansuri, am început să-l privesc drept în ochi şi să folosesc furculiţa în chip de scobitoare. După ce am practicat, timp de două dimineţi, acest exerciţiu, n-a mai răbdat şi şi-a luat frumuşel tălpăşiţa din locul acela.

Presupunînd că va citi aceste rînduri, îşi va mai aminti oare colonelul de domnul care l-a întrebat dacă Publicolum[2] e un scriitor de soi şi care l-a dat afară din hotel, folosind drept scobitoare o furculiţă cu patru dinţi?

---

[1] Horaţiu — Ode, IV, v. 13.

[2] Deformare a numelui Publicola, pseudonim al unui ziarist al vremii.

Capitolul I

SNOBUL PRIVIT DIN PUNCT DE VEDERE SOCIAL

Există Snobi relativi şi Snobi absoluţi. Prin absoluţi, înţeleg acei oameni care sînt Snobi pretutindeni şi oricînd, în tovărăşia oricui, de dimineaţa pînă seara, din tinereţe pînă în mormînt, fiind înzestraţi de la natură cu Snobism, pe cînd ceilalţi sînt Snobi doar în anumite împrejurări şi cu anumite prilejuri.

De pildă, am cunoscut odată un om care s-a făcut vinovat în faţa mea de o faptă tot atît de cumplită ca aceea pomenită în ultimul capitol ca fiind comisă de mine cu scopul de a-l scîrbi pe colonelul Snobley, anume folosirea furculiţei în chip de scobitoare. Spun că am cunoscut odată un om care, luînd masa în tovărăşia mea la cafeneaua „Europa" (aşezată în faţa Operei Mari şi, precum ştie oricine, singurul loc cuviincios unde poţi lua masa la Neapole), mînca mazăre folosind cuţitul. Era o persoană a cărei tovărăşie mi-a făcut mare plăcere, la început. Ne întîlnisem, bineînţeles, în craterul Vezuviului, după care fusesem jefuiţi şi ţinuţi ostateci de nişte banditi din Calabria, ceea ce n-are însă nici o legătură cu povestea mea. Era un om cu mari posibilităţi, cu o inimă de aur şi cunoştinţe variate, dar nu-l văzusem niciodată pînă atunci înaintea unei farfurii cu mazăre. Purtarea lui, în această împrejurare, m-a mîhnit adînc.

După ce l-am văzut comportîndu-se astfel în public, nu-mi mai rămînea decît un singur lucru de făcut:

să rup legăturile cu el. Am însărcinat deci pe un prieten comun (onorabilul Poly Anthus)[1] să-i comunice acestui gentleman, în chip cît se poate de delicat, hotărîrea mea şi să-i explice că se iviseră anumite împrejurări dureroase — care însă nu puneau nicidecum la îndoială onoarea domnului Marrowfat[2] şi nici stima mea pentru el — împrejurări ce mă sileau să pun capăt intimităţii cu acest domn ; drept care, chiar în noaptea aceea, la balul ducesei de Monte Fiasco, ne-am întîlnit şi ne-am prefăcut, în chip ostentativ, că nu ne cunoaştem.

Toată lumea din Neapole a observat ruptura dintre Damon şi Pythias[3]. Desigur, Marrowfat îmi salvase de cîteva ori viaţa, dar, în calitate de gentleman englez, ce puteam să fac ?

În cazul de faţă, prietenul meu a fost un Snob relativ. Folosirea cuţitului în felul amintit nu e însă o dovadă de Snobism atunci cînd e vorba de persoane de rang din orice altă naţiune. L-am văzut pe Monte Fiasco curăţindu-şi farfuria cu cuţitul şi pe toţi principii din societatea lui făcînd acelaşi lucru. Am văzut, la masa primitoare a alteţei sale imperiale marea ducesă Ştefania de Baden (care, dacă aceste modeste rînduri vor cădea sub imperialele sale priviri, e rugată să aibă bunătatea de a-şi aminti de cel mai credincios dintre servitorii săi), am văzut-o, zic, pe principesa ereditară de Potztausend-Donnerwetter[4] (acea femeie de o senină frumuseţe) folosind cuţitul în loc de furculiţă sau lingură, ba am văzut-o înghiţindu-l aproape — pe legea mea — asemenea lui Ramo Samee, scamatorul indian. Şi credeţi că am clipit măcar ? Sau că stima mea pentru prinţesă a scăzut ? Nu, încîntătoare Amalie ! Una dintre cele mai sincere pasiuni pe care le-a inspirat vreodată o femeie a fost stîrnită, în această inimă, de acea doamnă. Frumoasa mea, fie ca, multă, multă vreme de azi înainte, cuţitul să ducă mîncare

[1] *Polyanthus* este numele unei flori — primula.

[2] *Marrowfat* — soi de mazăre.

[3] *Damon şi Pythias*, eroi din mitologia greacă, simbol al prietenilor nedespărţiţi.

[4] Cuvinte de ocară în limba germană.

spre buzele tale! Cele mai roşii şi mai fermecătoare din lume!

Despre pricina certei mele cu Marrowfat n-am suflat o vorbă, ani de zile, nici unui suflet de muritor. Ne-am întîlnit în saloanele artistocraţiei — la prietenii şi rudele noastre comune. Ne-am ciocnit, în timpul dansului sau la masă, dar înstrăinarea a dăinuit, ba părea chiar de necurmat, pînă în ziua de 4 iunie a anului trecut.

Ne-am întîlnit la sir George Golloper[1]. Am fost aşezaţi, el la dreapta, iar plecata dumneavoastră slugă la stînga minunatei lady G. Mazărea era prezentă la ospăţ, sub forma de raţă cu mazăre. Tremuram în timp ce era servit Marrowfat şi m-am întors îngreţoşat ca nu cumva să văd arma pătrunzînd între oribilele lui maxilare.

Dar mare-mi fu mirarea şi încîntarea cînd am văzut că foloseşte furculiţa la fel cu oricare creştin! Nici o singură dată nu s-a slujit de oţelul tăios. Trecutul m-a năpădit. Mi-aminteam de vechi servicii, de felul cum m-a salvat de bandiţi, de purtarea lui curtenitoare în povestea cu contesa Degli Spinachi, de faptul că mi-a împrumutat 1700 de lire. Aproape că am izbucnit în lacrimi de bucurie; glasul îmi tremura de emoţie.

— Frank, băiete! am strigat. Frank Marrowfat, dragul meu! un pahar cu vin!

Îmbujorat — adînc mişcat — aproape tot atît de zguduit ca şi mine, Frank a răspuns:

— George, doreşti vin de Rin sau Madera?

L-aş fi strîns în braţe, de n-ar fi fost lumea; habar n-avea lady Golloper de pricina emoţiei care făcu să sară bobocul de raţă din farfuria mea drept în poala dumneaei de satin roz. Dar cea mai mărinimoasă dintre femei a iertat greşeala, iar majordomul a îndepărtat pasărea.

De atunci am rămas cei mai buni prieteni şi, firește, Frank nu s-a mai dedat cumplitului său obicei. Îl deprinsese într-o şcoală la ţară, unde se cultiva mazăre

[1] Numele sugerează, prin asociaţie cu *gullet* — gîtlej şi *to gulp* — a înfuleca, lăcomia.

şi nu se foloseau decît furculiţe cu doi dinţi. De-abia pe continent, unde întrebuinţarea furculiţei cu patru dinţi e generală, s-a dezvăţat de obiceiul acela groaznic.

Din acest punct de vedere şi numai din acest punct de vedere, mă declar membru al şcolii „Furculiţa de argint“ [1], şi dacă această poveste va convinge măcar pe un singur cititor al *Punch*-ului să se reculeagă, să-şi scruteze solemn conştiinţa, întrebîndu-se „oare eu mănînc sau nu mănînc mazărea cu cuţitul ?“, şi să înţeleagă ce năpastă se poate abate asupra lui sau a familiei sale dacă va stărui în această deprindere — atunci rîndurile de faţă nu vor fi fost scrise în zadar. Şi acum, oricare ar fi scriitorii care colaborează la această rubrică de miscelanee, mă măgulesc cu gîndul că cel puţin Silk Buckingham [2] va spune că *sînt* un om moral.

Fiindcă veni vorba şi fiindcă unii cititori sînt mai grei de cap, aş face bine să spun care este morala acestei istorii. Morala este următoarea : cînd societatea porunceşte anumite reguli, oamenii sînt ţinuţi să se supună legilor ei şi să se conformeze nevătămătoarelor ei porunci.

Dacă m-aş duce la British sau Foreign Institute (şi să mă ferească sfîntul să mă duc acolo sub orice pretext şi în orice costum), dacă m-aş duce, spun, la unul din ceaiurile de acolo în halat şi papuci şi nu în ţinuta obişnuită de gentleman, adică pantofi ascuţiţi, vestă aurie, pălărie cu clac, plastron cu jabou, cravată înfoiată şi albă — aş insulta societatea, ar fi ca şi cum *aş mînca mazăre cu cuţitul.* N-au decît portarii institutului să-l zvîrle afară pe individul care ar aduce asemenea jigniri. Un om atît de vinovat este, în ochii societăţii, un Snob dintre cei mai sfruntaţi şi mai înrăiţi. Societatea are coduri şi poliţie, are de asemenea şi guverne, iar cel ce vrea să profite de pe urma decretelor emise de societate pentru bunăstarea obştească trebuie să i se şi supună.

---

[1] Şcoala „Furculiţa de argint“ cuprindea pe autorii cronicilor mondene satirice.

[2] *Buckingham Leicester Silk* (1825—1867), autor dramatic ; comediile sale, în parte adaptări ale unor piese franţuzeşti, satirizau moravurile societăţii contemporane.

Sînt, de bună seamă, împotriva egoismului şi urăsc din răsputeri lauda de sine ; dar nu mă pot opri să nu istorisesc aci o împrejurare grăitoare pentru chestiunea pe care o dezbatem, împrejurare în care, sînt încredinţat, am fost cum nu se poate mai prevăzător.

Mă aflam la Constantinopol cu cîţiva ani în urmă (într-o misiune delicată). Între noi fie vorba, ruşii făceau joc dublu şi noi am fost nevoiţi să folosim un negociator suplimentar. Leckerbiss paşa din Rumelia, pe atunci prim-*galeongiu* [1] al Porţii, a oferit un banchet diplomatic la palatul lui de vară din Bujukder [2]. Eu şedeam în stînga marinarului, iar reprezentantul rus, contele de Diddloff, la dreapta lui. Diddloff era un *dandy*, în stare să moară ucis de mireasma unui trandafir ; de trei ori, în cursul negocierilor, pusese să mă asasineze ; dar, firește, în public eram prieteni şi ne salutam cum nu se poate mai cordial şi mai amabil.

Marinarul este — sau era, fiindcă, vai, laţul i-a pus capăt zilelor ! — un înverşunat sprijinitor al vechii şcoli turceşti în politică. Mîncam cu mîna şi, în loc de farfurii, foloseam felii de pîine ; singura inovaţie îngăduită erau băuturile europene, pe care el le consuma cu mare poftă. Era un mîncău fără pereche. Printre alte bucate alese, i s-a pus în faţă un miel fript cu lînă cu tot, umplut cu prune uscate, usturoi, ardei şi alte mirodenii, cel mai dezgustător amestec mirosit sau gustat vreodată de un muritor. Galeongiul s-a îndopat cu acest fel de mîncare şi, după obiceiul oriental, a stăruit ca prietenii din dreapta şi din stînga lui să se servească, iar cînd a ajuns la o bucată deosebit de condimentată a început s-o vîre cu mîna lui în gurile musafirilor.

N-am să uit niciodată privirea lui Diddloff, în clipa cînd excelenţa sa, după ce frămîntase în chip de minge o cantitate mare din mîncarea asta şi exclamase *Buk Buk* (e foarte bun), îi administră cocoloşul acela groaznic. Cînd îl simţi în gură, rusului îi ieşiră ochii

[1] Cuvînt turcesc provenit din cuvîntul francez *galion* ; înseamnă marinar.

[2] Localitate pitorească de la marginea Constantinopolului.

din cap; înghiţi cocoloşul cu o strîmbătură, după care eu mă aşteptam să urmeze o convulsie, apoi, apucînd o sticlă de lîngă el, despre care credea că e *sauterne*, dar care s-a dovedit a fi coniac, a dat pe gît aproape o jumătate de litru, înainte să-şi dea seama de greşeală. Asta l-a dat gata: l-au scos aproape mort din sufragerie şi l-au întins, ca să se răcorească, într-un pavilion de vară de pe Bosfor.

Cînd mi-a venit şi mie rîndul, am înghiţit iute, cu un zîmbet, mîncarea aceea, am spus *Bismillah* [1], mi-am lins buzele în semn de firească recunoştinţă, iar cînd s-a servit felul următor, am făcut şi eu un cocoloş cu atîta îndemînare şi l-am vîrît în gura bătrînului marinar cu atîta graţie, încît l-am cucerit. Rusia nu mai avu nici un cuvînt de spus şi *Tratatul din Kabobanopol* [2] fu semnat. Cît despre Diddloff, cu *el* totul se sfîrşise; fu rechemat la Petersburg, iar *Sir* Roderick Murchinson [3] l-a văzut purtînd nr. 3967 şi lucrînd la minele din Urali.

Morala acestei istorii — mai e nevoie s-o spun? — este că în societate există multe lucruri neplăcute pe care trebuie să le înghiţi, ba chiar cu o mină zîmbitoare.

Capitolul II

SNOBUL REGAL

De mult, pe la începutul domniei slăvitei noastre majestăţi de astăzi, „într-o frumoasă seară de vară", cum ar zice domnul James [4], trei sau patru tineri

[1] În numele lui Alah (în l. turcă).

[2] Parodică aluzie la Tratatul din Adrianopol.

[3] *Sir Roderick Murchinson* (1792—1871), geolog englez care a vizitat Rusia.

[4] *James George Payne Rainsford* (1799—1860), contemporan al lui Thackeray, autor al unor romane istorice prin care încerca să-l imite pe Walter Scott. Thackeray l-a satirizat într-una din parodiile sale cuprinse în seria *Romanele scriitorilor ilustri* (1847).

cavaleri stăteau, după cină, la o cană cu vin în hanul numit „La stema regală", ţinut de jupîniţa Anderson, în satul regal Kensington. Era o seară îmbălsămată şi călătorii noştri priveau afară la o scenă veselă. Pe sub frunzişul bogat al ulmilor înalţi din bătrînul parc, goneau nenumărate echipaje spre palatul din apropiere, unde nobilul Sussex (căruia în ultima vreme veniturile nu-i îngăduiseră să ofere decît ceaiuri) o primea pe nepoata regelui la un banchet de gală. După ce echipajele nobiliare se goliră de proprietarii lor în faţa sălii banchetului, pajii şi servitorii trecură alături, în grădina hanului „La stema regală", să soarbă o cană de bere brună. I-am urmărit pe aceşti inşi prin zăbrelele ferestrei. Pe sfîntul Bonifaciu! A fost o privelişte rară.

Lalelele din grădinile lui *Mjnher* Van Dunck nu sînt mai bogat colorate decît livrelele acestei suite bălţate. Toate florile cîmpului înfloreau pe pieptarele lor înfoiate de dantele, toate culorile curcubeului străluceau pe nădragii lor pluşaţi. Înarmaţi cu beţe lungi, măsurau grădina de la un capăt la celălalt cu acea fermecătoare solemnitate, cu acea încîntătoare şi trufaşă legănare a coapselor, care exercită o înnebunitoare fascinaţie asupra noastră. Aleea nu era destul de spaţioasă pentru panglicele de pe umerii lor, care fluturau fudule în sus şi în jos în izbucniri de galben, purpuriu şi albastru-deschis.

Deodată, în toiul acestei demonstraţii de măreţie, a sunat un clopoţel, o uşă lăturalnică s-a deschis şi şi-au făcut apariţia (după ce o depuseseră pe regala lor stăpînă) împurpuraţii valeţi ai maiestăţii sale, împodobiţi cu epoleţi şi nădragi din pluş negru.

Era jalnic să-i vezi pe ceilalţi bieţi Johni spălînd putina în faţa noilor-veniţi! Nici una dintre vrednicele slugi ale unor simpli particulari nu se încumetă să dea piept cu lacheii regali. Părăsiră cu toţii aleea; se furişară prin cotloane întunecoase şi-şi băură berea în tăcere. Pluşaţii regali rămaseră stăpîni pe grădină, pînă se servi „masa pluşaţilor regali", moment după

care se retraseră. Şi, din pavilionul unde cinau, am auzit aclamaţii şi discursuri conservatoare, precum şi aplauze prelungite. Pe ceilalţi galonaţi nu i-am mai văzut.

Iubiţii mei lachei, atît de prosteşte înfumuraţi o clipă şi atît de slugarnici în clipa următoare, nu sînt decît copii fidele ale stăpînilor din lumea aceasta. *Cel ce admiră în mod josnic lucruri josnice este un Snob* — ar putea să sune o definiţie cît de cît justă a personajului.

De aceea am şi cutezat, cu tot respectul cuvenit, să-l pun pe Snobul regal în capul listei mele, silindu-i pe toţi ceilalţi să-i facă loc, aşa cum au procedat în parcul din Kensington lacheii în faţa reprezentanţilor regali. A spune despre un suveran atît de plin de har că e un Snob, înseamnă a spune doar că maiestatea sa este un om. Şi regii sînt oameni, prin urmare şi Snobi. Într-o ţară unde Snobii reprezintă majoritatea, cel mai de seamă dintre ei fireşte că nu poate fi inapt să cîrmuiască. La noi treaba a reuşit de minune.

De pildă Iacob I era un Snob, şi încă un Snob scoţian. Nu s-a pomenit pe lume făptură mai nesuferită. Pare-se că nu era dăruit cu nici o desăvîrşire bărbătească — nici cu vitejie, nici cu generozitate, nici cu cinste, nici cu minte ; dar n-aveţi decît să citiţi ceea ce spun marii prelaţi, doctorii bisericii despre el ! Carol al II-lea, nepotul lui, era un bandit, dar nu un Snob ; în timp ce Ludovic al XIV-lea — mironositul său contemporan, care se închina măririlor, m-a izbit totdeauna ca un Snob neîndoielnic şi regal.

Totuşi n-am de gînd să aleg exemplele de Snobi regali din ţara noastră, ci vreau să mă refer la un regat vecin — de pildă la regatul Brentford [1] — şi la monarhul lui, răposatul şi mult jelitul Gorgius al IV-lea [2]. Cu aceeaşi umilinţă cu care valeţii de la „Stema regală" s-au dat în lături în faţa pluşaţilor

[1] Nume fictiv pentru Anglia.

[2] Este vorba de George al IV-lea (mort în 1830), sub domnia căruia a trăit Thackeray.

regali, aristocrația națiunii din Brentford a făcut temenele și s-a tîrît în fața lui Gorgius, proclamîndu-l primul gentleman din Europa. Cînd te gîndești că i-au dat lui Gorgius un astfel de titlu, stai și te minunezi de părerea pe care o au nobilii despre ce este un gentleman.

Ce-o fi însemnînd să fii un gentleman? Înseamnă oare să fii cinstit, blînd, mărinimos, viteaz, înțelept și, stăpînind toate aceste virtuți, să le folosești în chipul cel mai plăcut pentru cei din jur? Oare un gentleman trebuie să fie un fiu devotat, un soț credincios, un tată respectabil? Oare viața lui trebuie să fie cuviincioasă, polițele lui să fie achitate, gusturile lui să fie alese și fine, țelurile lui înalte și nobile? Într-un cuvînt nu trebuie oare ca biografia primului gentleman din Europa să sune în așa fel, încît să poată fi citită cu folos la un pension de domnișoare și studiată cu profit de tinerii care năzuiesc să devină, la rîndul lor, gentlemeni? Pun această întrebare tuturor dascălilor tineretului — doamnei Ellis [1] și Femeilor Angliei; tuturor învățătorilor, începînd cu doctorul Hawtrey [2] și pînă la domnul Squeers [3]. Convoc în fața mea un neîndurător tribunal al tinereții și nevinovăției care, împreună cu venerabilii lor învățători (ceva în genul celor zece mii de copii rumeni crescuți la orfelinatul Saint Paul), să-l judece pe Gorgius, și în fața cărora acesta să-și pledeze cauza. Să părăsească tribunalul acest Florizel [4] gras și bătrîn, afară cu el! Ușieri, scoateți-l afară pe grăsanul ăsta bubos! Dacă lui Gorgius *trebuie* neapărat să i se ridice o statuie în noul palat pe care-l clădește poporul din Brentford, atunci statuia să fie așezată în oficiul lacheilor. Trebuie înfățișat croind o haină, treabă la care se spune că se pricepea de

[1] Educatoare cu renume, autoare a cărții *Femeile Angliei*.

[2] Rectorul Colegiului din Eton pe vremea lui Thackeray.

[3] Personaj din romanul *Nicholas Nickleby* de Ch. Dickens, tipul directorului de școală ignorant și lacom de bani.

[4] Personaj din piesa *Poveste de iarnă* de Shakespeare, întruchipînd un prinț îndrăgostit de păstorița Perdita. În timp ce era moștenitorul tronului, George al IV-lea semna cu acest nume scrisorile de dragoste către actrița Mary Robinson, interpreta rolului Perditei.

minune. Tot el este inventatorul punciului Maraschino, a unei cataname de pantofi (toate acestea cînd era în floarea vîrstei şi în plin elan creator) şi a unui pavilion chinezesc, cea mai hidoasă clădire din lume. Ştia să mîne o caretă cu patru cai aproape la fel de bine ca şi poştalionul din Brighton, fanda elegant şi, se spune, cînta bine la vioară. Zîmbea atît de fascinant, încît persoanele anume aduse în augusta sa prezenţă îi căzeau victime, cu trup şi suflet, aşa cum cade pradă un iepuraş unui imens şarpe boa.

Pun rămăşag că dacă domnul Widdicomb [1] ar fi aşezat, în urma unei revoluţii, pe tronul din Brentford, oamenii ar fi tot atît de vrăjiţi de irezistibila măreţie a zîmbetului său şi ar tremura tot atît cînd ar îngenunchea să-i sărute mîna. Dacă se va duce în călătorie pînă la Dublin, vor înălţa un obelisc pe locul unde a debarcat prima dată, aşa cum au făcut paddilandezii [2] cînd i-a vizitat Gorgius. Am citit toţi cu încîntare povestea despre călătoria regelui la Haggisland [3], unde prezenţa lui a stîrnit un adevărat delir al supuşilor. Cel mai vestit bărbat din ţară — baronul de Bradwardine [4] — s-a urcat pe bordul iahtului regal şi, dînd peste un pahar din care băuse Gorgius, l-a băgat în buzunar ca pe o relicvă nepreţuită, după care s-a întors la mal în barca lui. Dar baronul s-a aşezat pe pahar şi l-a spart, ba chiar şi-a tăiat poalele hainei şi astfel nepreţuita relicvă s-a pierdut pentru vecie. Nobile Bradwardine! Ce superstiţie străveche te-a putut face să îngenunchi în faţa unui idol de felul acesta?

Dacă vreţi să extrageţi învăţături morale cu privire la nestatornicia treburilor omeneşti, duceţi-vă să-l vedeţi pe Gorgius, înveşmîntat întocmai ca în viaţă, la muzeul cu figuri de ceară. Intrarea un şiling. Pentru copii şi valeţi şase penny. Duceţi-vă şi plătiţi şase penny.

[1] Celebru călăreţ de circ în vremea lui Thackeray.

[2] De la Paddy, nume caracteristic în Irlanda — aci în sensul : irlandezii.

[3] De la *haggis*, mîncare scoţiană — aci aluzie la Scoţia.

[4] Personaj din romanul *Waverley* de Walter Scott. Aluzia se referă aci la însuşi Scott, despre care se spune că a procedat în mod similar.

Capitolul III

INFLUENŢA ARISTOCRAŢIEI ASUPRA SNOBILOR

Duminica trecută, în biserica acestui oraş, către sfîrşitul slujbei, am auzit doi Snobi discutînd despre pastor. Unul îl întreba pe celălalt cine era clericul. „Este domnul Cutare şi Cutare, a răspuns al doilea Snob, capelan de casă la lordul Nu-ştiu-cum-îi-zice." „Da, adevărat?" făcu primul Snob, cu neînchipuită mulţumire în glas. Din acea clipă nu mai dăinui în mintea Snobului nici o îndoială cu privire la dreapta credinţă şi identitatea pastorului. Nu ştia mai multe despre lord decît despre capelan, dar categorisi caracterul celui din urmă după autoritatea celui dintîi şi se întoarse acasă satisfăcut de sfinţia sa, aşa cum îi şade bine unui mic Snob slugarnic.

Acest incident mi-a dat de gîndit chiar mai mult decît predica şi m-a făcut să mă minunez de întinderea şi influenţa Lordolatriei în această ţară. Ce-i păsa Snobului dacă sfinţia sa este sau nu capelan al lordului? Cîtă adoraţie faţă de nobilime dintr-un capăt la celălalt al acestei ţări libere! Cît de prinşi sîntem de această adoraţie, care ne îngenunche, mai mult sau mai puţin, pe toţi. Şi în legătură cu marele subiect despre care vorbim acum, cred că influenţa aristocraţiei asupra Snobismului este mai puternică decît aceea a oricărei alte instituţii. Creşterea, încurajarea şi menţinerea Snobismului fac parte din „serviciile nepreţuite", cum le numeşte lordul John Russell[1], pentru care sîntem îndatoraţi nobilimii.

Nici nu poate fi altfel. Un om izbuteşte să ajungă putred de bogat, sau trebăluieşte cu succes în slujba unui ministru, sau cîştigă o mare bătălie sau încheie un tratat, sau e un avocat priceput care primeşte onorarii mari şi ajunge magistrat, iar ţara îl răsplăteşte cu o coroniţă de aur (cu mai multe sau mai puţine pietre preţioase sau flori), un titlu şi un rang nobiliar. „Meri-

[1] *Russell John* (1792—1878), om de stat englez, reacţionar, prim-ministru al Angliei în momentul apariţiei *Cărţii Snobilor*.

tele îţi sînt atît de mari, spune naţiunea, încît li se îngăduie şi copiilor dumitale să ne cîrmuiască. Nu are nici cea mai mică importanţă că fiul dumitale cel mare este un neghiob ; socotim serviciile aduse de dumneata atît de însemnate, încît el îţi va moşteni privilegiile, cînd locul va rămîne gol prin moartea dumitale. Dacă eşti sărac, îţi vom da atîta bănet, încît să fiţi în stare dumneata şi toţi primii născuţi din neamul dumitale să trăiţi de-a pururi în belşug şi măreţie. Este dorinţa noastră ca, în această ţară fericită, să existe o seminţie deosebită care să ocupe primele ranguri, să se aleagă cu cele mai mari cîştiguri şi să aibă toate uşile deschise spre toate funcţiile guvernamentale şi toate dregătoriile. Nu putem să-i facem nobili pe toţi scumpii dumitale copii — în felul ăsta titlul ar deveni lucru obişnuit iar Camera Lorzilor s-ar preface într-o înghesuială neplăcută — dar primii născuţi vor avea parte de tot ceea ce poate dărui o cîrmuire : vor căpăta tot ce-i mai bun peste tot ; vor fi căpitani sau locotenenţi-colonei la nouăsprezece ani, în timp ce bătrînii locotenenţi încărunţiţi fac instrucţie vreme de treizeci de ani ; vor comanda vase la douăzeci şi unu de ani, vase şi veterani care au luptat înainte ca ei să se fi născut. Şi, fiindcă sîntem un popor eminamente liber, spunem oricărui om de orice rang, în chip de încurajare şi pentru ca toţi oamenii să-şi facă datoria : «Îmbogăţeşte-te peste măsură, dacă eşti avocat ia onorarii grase şi rosteşte discursuri mari, distinge-te şi cîştigă bătălii ! În felul acesta şi tu, chiar tu, vei putea intra în clasa privilegiată, iar copiii tăi vor domni în chip firesc peste ai noştri».“

Cum putem să ne împotrivim Snobismului, cînd am întemeiat o atît de minunată instituţie naţională ca să ne putem închina lui ? Cum putem împiedica slugărnicia în faţa lorzilor ? Ne-a intrat în carne şi în sînge. Ce om se poate împotrivi unei ispite atît de minunate ? Îmboldiţi de ceea ce se numeşte o nobilă emulaţie, unii ţintesc onoruri şi le dobîndesc ; alţii, prea slabi sau josnici, îi admiră orbeşte pe cei care le-au cîştigat şi se tîrăsc în faţa lor ; alţii, nefiind în stare să le dobîndească, urăsc cu furie, înjură şi invi-

diază. Există doar cîțiva filozofi de treabă și lipsiți cu totul de trufie, care sînt în stare să contemple starea societății, adică Slugărnicia organizată, cultul Josniciei și al Banului — cult poruncit de lege — într-un cuvînt Snobismul moștenit din tată în fiu, și apoi să consemneze calm fenomenul. Și chiar printre acești calmi moraliști există oare vreunul, mă întreb eu, a cărui inimă să nu tresalte de plăcere la gîndul că ar putea fi văzut plimbîndu-se la braț cu niște duci pe Pall Mall[1] ? Nu : este cu neputință, în condițiile societății noastre, să nu fii măcar din cînd în cînd Snob.

Iată ce-l încurajează pe de o parte pe omul de rînd să fie josnic din Snobism, iar pe de altă parte, pe nobil să fie trufaș din Snobism. Cînd o nobilă marchiză scrie în notele ei de călătorie despre cruda obligație, inevitabilă pe vapor, de a intra în atingere „cu oameni de toate soiurile și de toate condițiile", subînțelegînd prin aceasta că tovărășia cu creaturile lui dumnezeu este neplăcută domniei sale care le este tuturor superioară — cînd, zic, marchiza de Londonderry scrie în acest fel, trebuie să ne gîndim că e cu neputință ca inima vreunei femei să încerce vreodată, în chip firesc, un astfel de simțămînt ; numai deprinderea de a o linguși și a o peria pe această frumoasă și strălucită doamnă, deținătoarea atîtor diamante negre și de altă culoare — deprindere adoptată de toți cei din jurul ei — i-a băgat în cap ideea că, într-adevăr, ea este superioară omenirii întregi și oamenii de rînd n-au voie să vină în atingere cu ea decît reverențios și de la distanță. Îmi amintesc că mă aflam odată în marele Cairo, prin care trecea, în drum spre India, un prinț regal din Europa. Într-o noapte s-a stîrnit mare zarvă la han : se înecase un om în puțul de alături. Locatarii ieșiră buluc în curte și, printre ei, preaplecata dumneavoastră slugă, care se adresă unui tînăr oarecare întrebîndu-l despre motivul zarvei. De unde era să știu că tînărul gentleman cu pricina era chiar prințul ? Nu purta nici coroană, nici sceptru, era îmbrăcat într-un surtuc alb și avea pe cap o pălărie de fetru moale ; dar

[1] Stradă din Londra pe care se găsesc cluburile aristocratice.

părea mirat de faptul că cineva îi vorbește ; îmi răspunse cu o monosilabă de neînțeles și *făcu semn aghiotantului să se apropie și să-mi vorbească*. E vina noastră, nu a celor mari, dacă lor li se năzare că sînt așa mult deasupra tuturor. Dacă *vrei* cu tot dinadinsul să te arunci sub roți, carul lui Juggernaut [1] o să treacă peste tine, poți fi sigur ; și dacă dumneata și cu mine, scumpul meu prieten, vom găsi oameni dispuși să ne facă în fiecare zi temenele și să ni se tîrască la picioare cu admirație de sclav, ori de cîte ori ne arătăm, o să ni se suie și nouă la cap, fireşte, și vom începe să credem în măreția cu care oamenii stăruie să ne înzestreze.

Să vă mai dau un exemplu extras din Notele de călătorie ale lordului Londonderry, care confirmă seninătatea, bunăvoința, lipsa de îndoieli cu care primește un om mare omagiul inferiorilor săi. După ce dă grai unor observații adînci și istețe despre orașul Bruxelles, înălțimea sa spune : „În cele cîteva zile cît am locuit la «Hotel de Belle-Vue» — o întreprindere care se bucură de o prețuire exagerată și nu e nici pe departe atît de confortabilă ca «Hotel de France» — am făcut cunoștința doctorului L., [2] medicul legației. Era dornic să-mi facă onorurile locului, drept care a comandat pentru noi un *dîner en gourmand* [3], la bucătarul șef despre care susținea că e mai grozav decît cel de la «Rocher» din Paris. Am luat parte la acest ospăț șase sau opt inși și am fost cu toții de acord că e mult sub nivelul meselor pariziene, dar și mult mai scump. Atîta ajunge la punctul acesta."

Ajunge și pentru gentlemanul care a oferit masa. Doctorul L., dornic să facă înălțimii sale „onorurile locului", îl sărbătorește cu cele mai alese bucate ce se pot obține cu bani. Dar milord găsește ospățul prea scump și de calitate inferioară. Scump ! Pentru punga

[1] Zeitate indiană, simbol al cruzimii. Legenda spune că, în timpul sărbătorilor religioase, fanaticii se aruncau sub roțile carului său.

[2] Este vorba de doctorul *Charles Lever* (1806—1872), scriitor, medic al legației engleze la Bruxelles. A fost satirizat de Thackeray în seria acestuia de parodii după „Scriitorii iluștri".

[3] O masă ca pentru mîncăcioși (în l. franceză).

lui n-a fost prea scump. Calitate inferioară! Domnul L. şi-a dat toată osteneala să mulţumească acele nobile fălci, iar milord acceptă petrecerea şi la urmă expediază gazda cu o muştruluială. Ca un paşă cu trei cozi de cal în vîrful biciului, care bodogăneşte, fiindcă nu e mulţumit cu bacşişul.

Dar cum poate fi altfel într-o ţară, unde Lordolatria e un articol de crez, iar copiii sînt crescuţi în respectul *Cărţii lorzilor*, a doua *Biblie* a englezului.

Capitolul IV

„BULETINUL CURŢII" ŞI INFLUENŢA LUI ASUPRA SNOBILOR

Exemplul este cea mai bună învăţătură: să începem, aşadar, cu o poveste autentică, din care se vede cum sînt crescuţi Snobii aristocratici şi cît de timpuriu poate fi provocată înflorirea Snobismului la ei. O doamnă frumoasă şi mondenă (mă iertaţi, graţioasă doamnă, că dau în vileag povestea dumneavoastră, dar e atît de plină de tîlc, încît lumea întreagă ar trebui s-o cunoască) mi-a istorisit că, în frageda ei copilărie, cunoscuse o fetiţă care, bineînţeles, este şi ea acum o lady frumoasă şi mondenă. E oare nevoie să spun mai multe în legătură cu domnişoara Snobky, fiica lui *sir* Snobby Snobky, a cărei prezentare la curte a stîrnit atîta vîlvă joia trecută?

Pe vremea cînd domnişoara Snobky era atît de tînără încît nu ieşea din camera copiilor decît ca să se plimbe, dimineaţa devreme, prin St. James's Park, ocrotită de o guvernantă franţuzoaică şi urmată de un lacheu uriaş şi hirsut în livreaua de culoarea canarului a familiei Snobky, i se întîmpla să-l întîlnească uneori în aceste plimbări pe tînărul lord Claude Lollipop[1],

[1] *Lollipop* — acadea.

mezinul marchizului de Sillabub[1]. În plin sezon, dintr-un motiv nelămurit, familia Snobky hotărî deodată să părăsească orașul. Domnișoara Snobky se adresă prietenei și confidentei ei:

— Ce-o să zică bietul Claude Lollipop cînd o să audă de plecarea mea? întrebă gingașa copilă.

— Ei, poate că nici n-o să afle, răspunse confidenta.

— *Draga mea, dar o să citească în gazete*, a răspuns strengărița mondenă în vîrstă de șapte ani.

Își cunoștea de pe atunci importanța, știa că întreaga omenire din Anglia — toți așa-zișii oameni bine, toți adoratorii școlii „Furculița de Argint", autorii de bîrfe, toate „doamnele" de băcani, „doamnele" de croitori, toate „doamnele" de grefieri și de negustori, toți cei care locuiesc la Chapham și Brunswick Square[2] și n-au norocul de a lua masa cu împăratul Chinei — toți aceștia urmăresc totuși mișcările celor din familia Snobky cu interes și sînt bucuroși să afle cînd sosesc ei la Londra și cînd o părăsesc.

Iată darea de seamă despre rochia domnișoarei Snobky și rochia mamei sale, lady Snobky, extrasă din gazeta de vinerea trecută:

„Domnișoara Snobky

Ținută de curte, compusă dintr-o rochie de nankin galben transparent pe un furou de catifea de culoarea verde-intens a mazărei, garnisită en tablier[3] *cu buchete de verzișoare; corsajul și mînecile bogat împodobite cu fir și ghirlande; o trenă roz cu ridichi albe. Pe cap morcovi și panglici.*

Lady Snobky

Costume de cour[4], *compus dintr-o trenă de batiste superbe de mătase japoneză, elegant garnisită cu paiete, staniol și perniță roșii. Corsajul și furoul din pluș de culoare albastru-deschis, garnisite cu crețuri și funde făcute din cordoane de sonerie. La pieptăraș, un pateu. Pe cap un cuib cu o pasăre a paradisului deasupra unei*

[1] *Sillabub* — lapte de pasăre.

[2] Cartiere ale micii burghezii londoneze.

[3] În chip de șort, pe poale (în l. franceză).

[4] Toaletă de curte (în l. franceză).

prețioase clanțe de alamă en ferronière [1]. *Această splendidă toaletă, executată de madame Crinoline de pe Regent Street, a fost obiectul admirației universale.*"

Lucruri de felul acesta citiți! O, doamnă Ellis! O, mame, fiice, mătuși, bunici ale Angliei, cam de-alde astea scriu ziarele pentru dumneavoastră! Cum vă puteți feri de a deveni mame, fiice etc. de Snobi, atîta vreme cît vi se oferă aiureli de acest fel!?

Striveşti picioruşul roz al unei tinere chinezoaice mondene într-un papuc cam de mărimea unei solniţe şi-i ţii bietele degete stîlcite şi răsucite înăuntru pînă cînd creşterea devine imposibilă. Mai tîrziu, chiar dacă i-ai încălţa piciorul cu o copaie, el nu mai recapătă mărimea firească şi fata rămîne pe toată viaţa cu picior mic, adică schiloadă. O, scumpa mea domnişoară Wiggins, mulţumeşte cerului că frumoasele dumitale picioare — de mici ce sînt, te asigur, nici nu se văd cînd umbli — repet, mulţumeşte cerului că n-au fost niciodată constrînse în felul amintit, dar priveşte în jur şi ai să vezi cîţi prieteni de-ai noştri din cercurile cele mai înalte s-au ales cu creierul strivit şi schilodit de timpuriu şi fără speranţă.

Te poţi oare aştepta ca acele nefericite fiinţe să se mişte firesc, cînd lumea şi părinţii lor i-au schilodit cu atîta cruzime? Atîta vreme cît există un *Buletin al curţii*, cum naiba să se socotească cei pomeniţi în paginile lui de o seamă cu seminţia tîrîtoare, care citeşte lăturile acelea murdare? Cred că noi sîntem astăzi singura ţară din lume, unde *Buletinul curţii* mai cunoaşte înflorire şi unde poţi citi: „Astăzi, alteţa sa regală, prinţul de Pattypan [2], a fost scos la aer în căruţul său." „Prinţesa Pimminy [3] a fost scoasă la plimbare, însoţită fiind de doamnele ei de onoare şi în tovărăşia păpuşii sale etc." Rîdem de solemnitatea cu care anunţă Saint-Simon [4] că *Sa majesté se médicamente*

---

[1] În chip de fiare vechi (în l. franceză).

[2] *Patty pan* — tavă de pateuri.

[3] *Pimminy* sugerează, prin analogie cu *niminy*, afectare, preţiozitate.

[4] *Saint-Simon Louis* (1675—1755), scriitor francez, autorul unor *Memorii* în care a descris cu amănunţime viaţa şi moravurile de la curtea lui Ludovic al XIV-lea.

aujourd'hui [1]. Dar chiar sub nasul nostru se desfăşoară zilnic aceeaşi nebunie. Minunatul şi misteriosul autor al rubricii *Buletinul curţii* soseşte în fiecare seară, cu sacul lui plin cu ştiri, pe la redacţie. O dată l-am rugat pe directorul ziarului să mă lase să-l aştept ca să-l văd şi eu.

Am auzit că, într-un regat unde există un prinţ consort german [2] (probabil Portugalia, pentru că regina din ţara asta s-a măritat cu un prinţişor german, mult admirat şi respectat de băştinaşi), ori de cîte ori consortul se distrează vînînd în crescătoriile de iepuri din Cintra sau în rezervaţiile de fazani din Mafra, e însoţit de un paznic, a cărui unică treabă este să-i încarce armele. Armele sînt apoi înmînate unui nobil, aghiotantul, care la rîndul său le înmînează prinţului care, după ce trage, înapoiază arma descărcată nobilului, care la rîndul său o înapoiază pazniculuişi aşa mai departe. *Însă prinţul nu poate lua arma direct din mîinile încărcătorului.*

Atîta vreme cît această etichetă nefirească şi monstruoasă dăinuie, trebuie să existe Snobi. Cele trei persoane antrenate în tranzacţia amintită sînt, pentru perioada dată, Snobi.

1. Încărcătorul este cel mai puţin Snob dintre toţi, pentru că el îşi îndeplineşte datoria zilnică ; dar apare, în împrejurarea aceasta, în postură de Snob, adică într-o poziţie înjositoare faţă de o altă făptură omenească (prinţul german), cu care n-are voie să comunice decît printr-o a treia persoană. Un paznic de vînătoare portughez liber, care se recunoaşte pe sine nevrednic de a avea legături directe cu orice persoană, trebuie să admită că e Snob.

2. Nobilul aghiotant este un Snob. Dacă pentru un prinţ german e degradant să primească o puşcă de la un paznic, e degradant pentru nobilul aghiotant să

[1] În sensul : maiestatea sa ia astăzi un purgativ (în l. franceză).

[2] Aluzie la prinţul Albert de Saxa-Coburg-Gotha, soţul reginei Victoria a Angliei ; deşi plasată în Portugalia, satira se referă tot la Anglia.

facă serviciul de mijlocitor. El se poartă ca un Snob față de paznic, pe care-l împiedică să comunice cu prințul, și tot ca un Snob și față de prinț, căruia îi aduce un omagiu înjositor.

3. Prințul consort al Portugaliei este un Snob, pentru că își jignește semenii în asemenea hal. A primi serviciile paznicului, fără mijlocirea aghiotantului, n-ar pricinui nimănui nici o pagubă ; în chip indirect consortul înjosește serviciul îndeplinit de cei doi slujitori și, prin urmare, o spun cu tot respectul, este un Snob neîndoielnic, chiar dacă e regal.

Și pe urmă citești în *Diario do Goberno :* „Ieri maiestatea sa regele s-a distrat vînînd în pădurea din Cintra, însoțit de onorabilul colonel Whiskerando Sombrero [1]. Maiestatea sa s-a reîntors pentru a lua masa la *Necessidades* etc. etc."

O *Buletin al curții !* exclam eu din nou. Jos cu *Buletinul curții,* unealta și răspînditorul Snobismului ! Făgăduiesc să mă abonez timp de un an la orice ziar care apare fără rubrica *Buletinul curții,* fie el chiar și *Morning Herald.* Cînd citesc gunoiul acela îmi ies din pepeni ; mă simt trădător, regicid, membru al clubului „Capul de viței" [2]. Singura poveste dintr-un *Buletin al curții* care mi-a făcut vreodată plăcere a fost aceea în legătură cu regele Spaniei care a fost aproape în întregime pîrjolit, întrucît nu a existat timpul necesar ca primul ministru să poruncească marelui șambelan să-l roage pe marele purtător al Bastonului de aur să poruncească primului paj de serviciu să ordone șefului lacheilor să ceară jupînesei de onoare să aducă o găleată cu apă ca să stingă focul.

Eu sînt ca pașa cel cu trei cozi de cal în vîrful biciului, căruia sultanul îi trimite, în chip de *Buletin al curții,* lațul.

Mă înăbușă. Fie ca folosința lui să dispară pe vecie!

---

[1] Numele vine de la *whiskers,* care înseamnă în engleză barbete, și de la *sombrero,* pălăria cu boruri mari purtată de spanioli.

[2] Organizație secretă a republicanilor care a luat ființă în 1666 după restaurarea monarhiei în Anglia.

Capitolul V

CE ADMIRĂ SNOBII

Vom vedea îndată cît de greu este, chiar şi pentru unii oameni de seamă, să scape de Snobism. Uşor îi vine cititorului, ale cărui alese simţăminte au fost jignite de afirmaţia că regii, prinţii şi lorzii sînt Snobi, să spună : „Eşti, după propria-ţi mărturisire, tu însuţi un Snob. Pretinzînd că zugrăveşti Snobii, nu faci decît să copiezi mutra ta urîtă cu o înfumurare şi o nerozie de Narcis [1]." Eu însă îi voi ierta credinciosului meu cititor această izbucnire de supărare, gîndindu-mă cîtă nenorocire i-a adus faptul că s-a născut în această ţară. Poate că este cu neputinţă pentru *orice* britanic să nu fie în oarecare măsură Snob. Dacă oamenii pot fi convinşi de acest lucru, atunci cu siguranţă că am cîştigat un punct important. Dacă eu am dat în vileag boala, să nădăjduim că alţi oameni de ştiinţă vor descoperi leacul. Dacă pînă şi dumneata, om din straturile mijlocii ale societăţii, eşti un Snob — dumneata, pe care nimeni nu te măgulеşte în chip deosebit, dumneata, care n-ai lingăi în jur, dumneata, care nu ieşi pe uşă însoţit de temenelele unor lachei sau ale unor negustori slugarnici, dumneata, căruia poliţistul îţi spune s-o iei din loc, dumneata, care eşti îmbrîncit în îmbulzeala din lumea asta, la fel ca ceilalţi Snobi, fraţii noştri — zic, dacă şi dumneata eşti Snob — gîndeşte-te atunci cît îi este de greu să se ferească de Snobism unui om lipsit de înlesnirile dumitale, unui om care are parte toată viaţa numai de linguşeli, care e ţinta josniciilor ; gîndeşte-te cît este de greu pentru idolul Snobilor să nu fie Snob.

În timp ce discutam atît de patetic cu prietenul meu Eugenio, iată că trece pe lîngă noi lordul Buckram [2], fiul marchizului de Bagwig [3] şi apoi bate în uşa re-

[1] Personaj din mitologia greacă. Legenda spune că s-a îndrăgostit de propria sa imagine reflectată într-o fîntînă.

[2] *Buckram* — pînză groasă. Numele sugerează proveniența negustorească a deținătorului său.

[3] *Bagwig* — un anumit fel de perucă.

şedinţei sale familiale din Red Lion Square. Nobilul său tată şi nobila sa mamă deţineau, precum ştie toată lumea, slujbe importante la curtea răposaţilor suverani. Marchizul era lord al Cămării, iar nobila doamnă, lady a cabinetului de sulimanuri pe lîngă regina Charlotte. Buck [1] (aşa îi spun eu, fiindcă sîntem foarte intimi) a dat din cap trecînd pe lîngă mine, iar eu m-am apucat să-i explic lui Eugenio de ce e cu neputinţă ca acest nobil să nu fie unul de-ai noştri, ţinînd seama că toată viaţa a fost dăscălit de Snobi.

Părinţii lui hotărîseră să fie educat împreună cu alţi copii, drept care l-au trimis la şcoală cît au putut de devreme. Reverendul Otto Rose, doctor în teologie, directorul academiei unde sînt instruiţi tinerii nobili şi gentlemenii, l-a preluat pe acest mic lord, a căzut în genunchi în faţa lui şi a început să i se închine. Îl arăta mereu taţilor şi mamelor care veneau la şcoală ca să-şi viziteze copiii. Pomenea cu mîndrie şi plăcere de preanobilul marchiz de Bagwig ca despre un binevoitor prieten şi patron al aşezămîntului său. A făcut din lordul Buckram o momeală din care au muşcat atîţia elevi, încît la Richmond Lodge a trebuit să se clădească o nouă aripă şi să se adauge treizeci şi cinci de noi paturi cu perdele de aţică. Doamna Rose obişnuia să-l ia pe micul lord în docarul tras de un cal, ori de cîte ori se ducea în vizită, pînă cînd doamna rectorului şi nevasta chirurgului aproape că au murit de ciudă. Cînd propriul său fiu a fost prins furînd fructe dintr-o livadă împreună cu lordul Buckram, doctorul şi-a biciuit copilul — carne din carnea lui — fără îndurare, pentru că l-a dus pe tînărul lord în ispită. S-a despărţit cu lacrimi în ochi de ilustrul său elev. În zilele cînd primea vizite, pe masa de lucru a doctorului se afla totdeauna o scrisoare adresată preanobilului marchiz de Bagwig.

La Eton, bătaia a scos mult Snobism din lordul Buckram, fiindcă aci tînărul a fost tratat în chip nepărtinitor cu nuiaua. Dar chiar şi aici se ţinea după el o droaie selectă de plozi vînători de titluri. Tînărul Cresus [2] i-a împrumutat 23 de galbeni nou-nouţi scoşi

[1] *Buck* — fiflrzon, dandy

[2] Numele unui rege al Lydiei, celebru pentru bogăţiile sale.

din banca lui taică-său. Tînărul Crawley [1] îi scria temele şi încerca să-l „cunoască şi acasă". În schimb, tînărul Bull [2] l-a lăsat lat după o trîntă de douăzeci şi cinci de minute şi, de cîteva ori lordul Buckram a fost croit cu bățul, spre marele lui folos, pentru că nu lustruise destul de bine ghetele colegului său mai vîrstnic, Smith. Ceea ce dovedeşte că nu *toţi* băieţii sînt slugarnici în zorii vieţii.

Dar la universitate l-au năpădit mulţimi de tîrîtoare. Dascălii se ploconeau în faţa lui. Membrii colegiului îi făceau complimente grosolane în sala de mese. Decanul nici nu băga de seamă lipsa lui de la capelă şi nu auzea niciodată gălăgia care venea din camera lui. Cîţiva tineri respectabili (Snobismul înfloreşte printre cei respectabili, printre cei din Baker Street [3], mai mult decît în rîndurile oricărei alte categorii de oameni din Anglia) se ţineau de el ca lipitorile. Acuma Cresus nu mai contenea cu împrumuturile. Şi nu era chip să meargă Buckram la vînătoare fără ca Crawley (o fiinţă sfioasă de felul lui) să nu participe şi el şi să nu sară orice obstacol peste care i se năzărea prietenului său să treacă. Tînărul Rose se înscrise şi el la acelaşi colegiu, după ce fusese amînat pînă atunci de tatăl său tocmai cu acest scop. Băiatul şi-a cheltuit banii pe un trimestru oferindu-i lui Buckram o singură masă ; dar ştia el că o nebunie de acest fel îi va fi totdeauna iertată ; şi, ori de cîte ori pomenea într-o scrisoare numele lui Buckram, primea de acasă o hîrtie de zece lire. Nu ştiu ce idei năstruşnice se vînturau prin mintea doamnei Podge [4] şi a domnişoarei Podge, soţia şi fiica directorului colegiului unde învăţa lordul Buckram. Dar ştiu că venerabilul bătrîn era prea lacheu din fire ca să-şi închipuie măcar şi timp de o clipă că una din copilele lui s-ar putea mărita cu un nobil. De aceea s-a şi grăbit să-şi dea fata după profesorul Crab [5].

[1] De la *to crawl* — a se tîrî.
[2] *Bull* — taur.
[3] Cartier comercial din Londra.
[4] *Podge* — persoană scurtă şi grasă.
[5] *Crab* — persoană acră.

Cînd, după ce şi-a luat diploma de onoare (fiindcă şi *Alma mater*[1] suferă de Snobism şi se ploconeşte ca şi ceilalţi în faţa unui lord), Buckram a plecat în străinătate ca să-şi termine studiile, ştiţi cu toţii prin ce primejdii a trecut şi ce încercări de cucerire s-au făcut asupra lui. Lady Leach[2] şi fiicele ei l-au urmărit de la Paris la Roma şi de la Roma la Baden-Baden ; domnişoara Legitt[3] a izbucnit în lacrimi în faţa lui cînd i-a împărtăşit hotărîrea de a pleca din Neapole şi pe urmă a leşinat, atîrnată de gîtul maică-si. Căpitanul Macdragon[4], din Macdragonstown, comitatul Tipperary, l-a somat „să-şi explice intenţiile cu privire la sora sa, domnişoara Amalie Macdragon din Macdragonstown" şi s-a arătat gata să-l împuşte dacă nu se căsătoreşte cu făptura aceea neprihănită şi frumoasă, care, în urmă, a fost dusă la altar de domnul Muff[5] din Cheltenham. Dacă perseverenţa şi 40.000 de lire ar fi fost în stare să-l ducă în ispită, cu siguranţă că domnişoara Lydia Cresus ar fi devenit lady Buckram. Contele Towrowski a fost încîntat s-o ia la jumătate de preţ, după cum ştie toată lumea distinsă.

Şi acum poate că cititorul este nerăbdător să afle ce fel de om este acela care a rănit inimile atîtor femei şi s-a bucurat de favoarea nemaipomenită a atîtor bărbaţi. Dacă ne-am apuca să-l descriem ar însemna că facem aluzii la persoane în viaţă şi *Punch* are faima de a nu face niciodată asemenea lucruri. În afară de asta, nu contează nici cît negru sub unghie ce fel de om este şi care sînt însuşirile lui personale.

Să presupunem că este un tînăr nobil cu înclinaţii literare şi că publică poezii cum nu se poate mai neghioabe şi mai slabe. Snobii tot i-ar cumpăra volumele cu miile, iar editorii (care mi-au refuzat la orice preţ *Florile patimilor* şi marele meu poem epic) lui i-ar da preţul cerut. Să presupunem că este un nobil chefliu şi

[1] Denumire latină care simbolizează universitatea (traducere literală : mama care te nutreşte).

[2] *Leach* — lipitoare.

[3] *Legitt* — de la *to leg it* — a o lua la goană.

[4] Numele conţine cuvîntul *dragon* — balaur.

[5] *Muff* — prostănac.

că are slăbiciune pentru smulgerea clanţelor din uşi, că îi place să colinde prin cîrciumi şi că-i snopeşte în bătaie pe poliţişti ; lumea va încuviinţa binevoitor aceste distracţii şi va spune că este un băiat de viaţă, dar curat la suflet. Să presupunem că-i plac jocul de cărţi şi cursele de cai şi că-l amuză să trişeze la curse, iar uneori i se năzare să jumulească ageamiii la jocul de cărţi ; publicul îl va ierta şi mulţi oameni cinstiţi îi vor face curte, aşa cum ar face curte şi unui spărgător, dacă s-ar întîmpla să fie lord. Să presupunem că e un idiot ; totuşi, datorită glorioasei noastre Constituţii, e destul de bun ca să ne guverneze *pe noi*. Să presupunem că e un gentleman cinstit cu minte aleasă ; cu atît mai bine pentru el. Dar s-ar putea să fie un măgar şi să se bucure totuşi de respect ; sau un bandit şi să aibă parte de o deosebită popularitate ; sau un şnapan şi totuşi să i se găsească scuze. Snobii îl vor adora mereu. Domnii Snobi îl vor respecta, iar doamnele îi vor face ochi dulci, oricît ar fi el de hidos.

Capitolul VI

DESPRE UNII SNOBI RESPECTABILI

După ce am fost bine muştruluit, fiindcă am tîrît în categoria Snobilor monarhi, prinţi, nobili, sînt încredinţat că voi fi pe placul tuturor în capitolul de faţă, unde îmi voi spune sus şi tare părerea, anume că cel mai mare belşug de Snobi se recoltează în sînul claselor *respectabile* ale acestui întins şi fericit imperiu. Cobor pe scumpa mea Baker Street (sînt pe cale de a scrie viaţa lui Baker, întemeietorul acestei vestite străzi), mă plimb pe Harley Street (unde pe fiecare a doua casă vezi un blazon), pe Wimpole Street — veselă ca o catacombă, sinistru mausoleu al unor oameni de neam — hoinăresc în jurul lui Regent Park, unde tencuiala se scorojeşte de pe zidurile caselor, unde, în ţarcuri verzi, predicatori metodişti vorbesc în faţa a trei copii şi unde, prin aleile singuratice şi noroioase, călăresc

grăsani cu sănătatea şubredă ; păşesc prin zigzagul străduţelor dubioase din May Fair, unde cupeul doamnei Kitty Lorimer [1] trage alături de careta de familie cu blazon a bătrînei lady Lollipop ; rătăcesc prin Belgravia, cartierul acela cenuşiu şi cuminte, unde toţi locuitorii par scrobiţi şi corecţi, iar casele sînt spoite într-un cafeniu-albicios ; mă pierd prin pieţele şi esplanadele care mărginesc linia ferată nou-nouţă la răscrucea dintre Bayswater şi Tyburn ; în toate aceste cartiere mă întîmpină acelaşi adevăr. Mă opresc, la întîmplare, în faţa oricărei case şi spun : „O, casă, eşti locuită, o, clanţă, eşti apăsată, o, lacheu fără livrea care-ţi încălzeşti pulpele leneşe rezemat de grilajul de fier, eşti plătit de Snobi !“ E un gînd înspăimîntător ; şi ideea că din zece case nu există una în care *Cartea lorzilor* să nu se afle pe masa din salon este de ajuns ca să înnebunească mintea cea mai blajină. Ţinînd seama de răul pe care-l aduce cartea asta neghioabă, aş porunci să se ardă toate exemplarele, aşa cum a ars bărbierul toate cărţile lui Quijote cu gogoriţe cavalereşti.

Priviţi această casă măreaţă din mijlocul pieţii. Aci locuieşte contele de Loughcorrib [2] ; are un venit de 50.000 de lire pe an. Cine ştie cît a costat un *déjeuner dansant* [3] oferit în această casă săptămîna trecută ? Numai florile pentru decorarea încăperilor şi pentru buchetele doamnelor au costat 400 de lire. Omul acela în pantaloni de postav cafeniu, care coboară scările plîngînd, este un creditor refuzat. Lordul Loughcorrib l-a adus la sapă de lemn şi acum nu mai vrea să-l vadă în ochi ; mai bine zis, chiar în clipa asta se uită la el printre jaluzelele din birou. Mergi mai departe tot pe calea asta, Loughcorrib ; eşti un Snob, un impostor fără suflet, o gazdă făţarnică, un bandit care pune în circulaţie bani falşi, spre paguba societăţii ! Dar prea devin elocvent.

Vedeţi casa aceea frumoasă, la nr. 23, acolo unde un ucenic de măcelar sună la intrarea de serviciu.

---

[1] *Lorimer* — nume provenit de la *lorimer*, fabricant de zăbale şi pinteni (cuvînt vechi englezesc).

[2] Nume geografic irlandez.

[3] Prînz urmat de dans (în l. franceză).

Băiatul duce trei cotlete de berbec într-un coş. Sînt destinate cinei unei familii foarte alese şi respectabile, sînt destinate ladyei Susan Scraper[1] şi fiicelor sale, domnişoara Scraper[2] şi domnişoara Emily Scraper. Servitorii — doi lachei uriaşi în livrele albastru-deschis şi galben-canar, un vizitiu gras şi solid, adept al metodismului şi un majordom care n-ar fi rămas în familie dacă n-ar fi fost ordonanţa generalului Scraper în timpul luptei de la Walcheren[3], cînd s-a distins generalul — capătă, din fericire pentru ei, bani de mîncare. Văduva generalului a trimis portretul soţului ei la „United Service Club", unde a fost agăţat pe peretele unuia dintre vestiarele din fund. Generalul e înfăţişat la fereastra cu perdele roşii a unui salonaş: în depărtare se vede un vîrtej în mijlocul căruia trag tunurile, iar el arată cu degetul spre o hartă marină pe care sînt scrise cuvintele: Walcheren.

Lady Susan este, după cum află orice om care consultă „Biblia englezilor", fiica marelui şi bunului conte Bagwig mai înainte pomenit. Ea socoteşte că ceea ce-i al ei este lucrul cel mai mare şi mai bun din lume. Cei mai aleşi oameni sînt, firește, cei din familia Buckram, neamul ei; pe urmă vin la rînd cei din familia Scraper. Generalul a fost cel mai mare şi mai bun dintre generali: fiul lui mai vîrstnic, Scraper Buckram Scraper, este acum cel mai mare şi mai bun dintre oameni; următorul în rîndul celor mari şi buni este cel de-al doilea fiu al generalului; iar ea însăşi este între femei un model.

Într-adevăr e o doamnă cum nu se poate mai respectabilă şi onorabilă. Firește, se duce la biserică; dacă nu s-ar duce, ar socoti biserica în primejdie. Contribuie la subscripţiile bisericii şi la binefacerile parohiei şi este preşedinta multor instituţii filantropice vrednice de laudă: Maternitatea reginei Charlotte, Azilul spă-

[1] *Scraper* — avar, zgîrie-brînză.

[2] În societatea „distinsă" din Anglia fiica cea mai mare este desemnată numai cu numele de familie, fără pronume.

[3] Insulă olandeză pe care englezii au încercat s-o cucerească în 1809 şi unde au suferit pierderi grele, fiind siliţi să se retragă.

lătoreselor, Căminul fiicelor de toboşari britanici etc. etc. Este o matroană model.

Încă nu s-a născut negustorul care să poată spune că lady Scraper nu i-a achitat nota trimestrială la termen. Cerşetorii din vecinătate fug de ea ca de ciumă, fiindcă atunci cînd iese la plimbare, ocrotită de John, servitorul, are totdeauna asupra ei două sau trei bonuri de azil destinate săracilor merituoşi. Cu zece guinee pe an îşi plăteşte toată filantropia. Nu există vreo lady respectabilă în toată Londra, care pentru suma asta să-şi vadă numele mai des tipărit.

Cele trei cotlete de berbec, pe care le vedeţi intrînd pe uşa din dos, vor fi servite pe platoul familiei, astăseară la orele şapte, în prezenţa uriaşului valet şi a majordomului îmbrăcat în negru, în strălucirea coifurilor şi a panopliilor familiei Scraper. Mi-e milă de domnişoara Emily Scraper, care este încă tînără — tînără şi flămîndă. O fi adevărat că-şi cheltuieşte banii de buzunar pe colăcei cu stafide? Aşa spun gurile rele, numai că sărmanului sufleţel flămînd îi rămîn atît de puţini bani pentru colăcei! Adevărul este că, după ce au fost plătiţi valeţii, cameristele doamnelor, caii bine hrăniţi care trag caleaşca şi sînt închiriaţi, după cele şase dineuri pe sezon şi cele două sindrofii solemne, după achitarea chiriei pentru casa asta mare şi după călătoria de toamnă într-o localitate balneară din Anglia sau din străinătate, venitul doamnei noastre s-a topit şi-i mai rămîne atît de puţin, încît e o sărăntoacă la fel ca dumneata sau ca mine.

N-ai crede una ca asta văzînd caleaşca mare care uruie îndreptîndu-se spre recepţia de la curte, zărind penele, panglicile, diamantele care sclipesc deasupra părului de culoarea nisipului şi a nasului maiestuos şi coroiat al domniei sale; n-ai crede cînd auzi strigătul „caleaşca ladyei Susan Scraper" tulburînd în miez de noapte liniştea cartierului Belgravia; n-ai crede-o cînd domnia sa păşeşte în biserică în foşnetul rochiei, urmată de slugarnicul John, care-i poartă sacul cu cărţile de rugăciune. E cu putinţă, îţi spui, ca un personaj atît de măreţ şi care inspiră atîta respect s-o ducă atît de prost cu banii? Vai, aşa stau lucrurile!

Mă prind că nici n-a auzit vreodată cuvîntul Snob, în lumea asta păcătoasă şi grosolană. Şi, o, mii de trăsnete ! Cum s-ar mai cutremura, dac-ar auzi că ea, ea, cea solemnă ca Minerva, neprihănită ca Diana (fără a avea însă înclinaţia acelei zeiţe păgîne — înclinaţie necuviincioasă la o doamnă — pentru sporturile în aer liber), că şi ea este o Snoabă !

E o Snoabă, atîta vreme cît pune un preţ fără seamăn pe propria ei persoană, pe numele, pe înfăţişarea ei şi se complace în fastul acesta neîngăduit ; atîta vreme cît iese din casă cu un alai demn de regele Solomon în culmea gloriei sale ; atîta vreme cît se duce la culcare (aşa cum credem că face) cu un turban împodobit cu o pasăre a paradisului pe cap, şi cu o trenă de curte agăţată de cămaşa de noapte ; atîta vreme cît virtutea şi aroganţa ei sînt de nesuportat ; atîta vreme cît nu preface măcar pe unul dintre lacheii ei în costiţe de berbec spre folosul domnişoarelor.

Ceea ce ştiu despre ea, am aflat de la vechiul meu coleg de şcoală — fiul ei, Sydney Scraper — avocat fără clientelă la Cancelariat, cel mai blajin, mai politicos şi mai de treabă dintre Snobi, care n-a cheltuit niciodată o centimă peste venitul lui de 200 lire pe an şi care poate fi văzut, în fiecare seară, la clubul „Oxford şi Cambridge", zîmbind afectat în timp ce citeşte *Quarterly Review*[1] şi-şi îngăduie plăcerea nevinovată a unei litre de *porto*.

Capitolul VII

DESPRE UNII SNOBI RESPECTABILI

Priviţi casa vecină cu acea a ladyei Susan Scraper. Conacul acela frumos cu apărătoarea de soare deasupra uşii ; apărătoarea va fi coborîtă diseară pentru plăcerea prietenilor lui *sir* Alured şi al ladyei M. de

[1] Revistă literară conservatoare, renumită pentru atacurile la adresa tendinţelor progresiste în literatura engleză.

Mogyns [1], ale căror serate sînt atît de admirate de public, ba chiar de gazdele înseşi.

Livrelele de culoarea piersicii cu găitane argintii şi pantalonii de pluş verde ca mazărea fac din valeţii familiei de Mogyns mîndria Ringului, cînd apar în Hyde Park, însoţind-o pe lady de Mogyns care, cocoţată pe perne de satin, cu căţeluşul în braţe, nu dă din cap decît pentru cei mai aleşi dintre aleşi. S-au schimbat timpurile pentru Mary Anne, sau, cum îşi zice ea acum, Marian de Mogyns.

Era fata căpitanului Flack dintr-un regiment de apărare din Rathdrum, regiment care, cu ani în urmă, a trecut din Irlanda în comitatul Caermarthen şi a apărat Ţara galilor de năvălitorul corsican [2]. Regimentul era încartiruit la Pontydwdlm [3], unde Marian l-a curtat şi l-a cucerit pe al ei De Mogyns, tînăr bancher din partea locului. La un bal dat cu prilejul unor curse de cai, atenţiile acordate de el domnişoarei Flack au fost de aşa natură, încît tatăl ei a declarat că De Mogyns are de ales între a muri pe cîmpul de onoare sau a-i deveni ginere. Tînărul a preferat căsătoria. Pe atunci numele lui era Muggins, iar tatăl lui — bancher înfloritor, furnizor al armatei, contrabandist şi afacerist în toate ramurile — aproape că l-a dezmoştenit din pricina acestei înrudiri. Există o istorie care spune că Muggins cel bătrîn ar fi fost făcut baronet, pentru că a împrumutat bani unui *P.r.s.n.j. R.g.l.* Eu nu cred. Familia *r.g.lă*, de la prinţul de Galles [4] în jos, şi-a plătit întotdeauna datoriile.

Oricum o fi fost, omul a rămas pînă la sfîrşitul vieţii *sir* Thomas Muggins şi a reprezentat, timp de mulţi ani după război, comitatul Pontydwdlm în Parlament. Bătrînul bancher a murit cînd i-a sunat ceasul şi, ca să folosesc vorba plină de dragoste ce se rosteşte de obicei în astfel de împrejurări, „a lăsat o avere nesperat de frumoasă". Fiul lui, Alfred Smith Mogyns,

[1] De la *muggins* — prostănac.

[2] Aluzie la Napoleon Bonaparte.

[3] Localitate fictivă, al cărei nume parodiază ortografia numelor geografice din Ţara galilor.

[4] Nume dat moştenitorului tronului în Anglia.

s-a ales cu cea mai mare parte din moştenire — bani, titluri şi mîinile însîngerate de pe blazon. N-au trecut mulţi ani şi acesta şi-a făcut apariţia ca *sir* Alured Mogyns Smith de Mogyns, cu o genealogie descoperită de redactorul cărţii cu lorzi fabricaţi, genealogie care, în lucrarea amintită, sună astfel:

„De Mogyns, *sir* Alured Mogyns Smith, al doilea baronet. Acest gentleman este reprezentantul uneia dintre cele mai vechi familii din Ţara galilor, familie ale cărei începuturi coboară departe, pierzîndu-se în ceţurile antichităţii. Familia se află în posesia unui arbore genealogic care începe cu Sem [1], arbore despre care o legendă veche de mii de ani spune că a fost desenat pe papirus de un strănepot al însuşi patriarhului. Oricum ar fi, nu poate încăpea nici o îndoială cu privire la nemărginita vechime a neamului Mogynsilor.

În vremea Boadiceei [2], Hogyn Mogyn cel cu o sută de bouri era pretendent şi rival al lui Caractacus [3] la mîna numitei prinţese. Era un om cu o statură de uriaş şi a fost ucis de Suetonius [4] în bătălia care a pus capăt libertăţilor Britaniei. Prinţii de Pontydwdlm, Mogyn cel cu Harpa aurie, se trag de-a dreptul din el (vezi colecţia de legende culese de lady Charlotte Guest [5]), de asemenea Bogyn-Merodac-ap-Mogyn (nelegiuitul şi demonicul fiu al lui Mogyn), precum şi un şir lung de barzi şi războinici vestiţi atît în Ţara galilor, cît şi în Britania. Neatîrnaţii prinţi de Mogyn au ţinut multă vreme piept neîmblînzitilor regi ai Angliei, pînă cînd, în cele din urmă, Gam Mogyns s-a supus prinţului Henric, fiul lui Henric al IV-lea, şi s-a distins, sub numele de *sir* David Gam de Mogyns, la bătălia

[1] Personaj biblic, unul din cei trei fii ai lui Noe.

[2] *Boadicea*, regină a britanilor (secolul I e.n.).

[3] *Caractacus* — forma latinizată a numelui *Caradoc*, conducătorul britanilor în luptele împotriva cotropitorilor romani, în timpul domniei reginei Boadicea.

[4] *Suetonius Paulinus* (secolul I e.n.), conducător de oşti roman, a înfrînt armatele reginei Boadicea.

[5] Culegere de legende din Ţara galilor, din secolul al XIV-lea, adunate şi publicate în 1838 de lady Charlotte Guest.

de la Azincourt[1]. Din el descinde actualul baronet. (Aci urmează coborîtorii înşiraţi în ordine pînă la: Thomas Muggins, primul baronet de Pontydwdlm Castle, vreme de douăzeci şi trei de ani membru al Parlamentului pentru acel burg, avînd drept descendent pe Alured Mogyns Smyth, actualul baronet, căsătorit cu Marian, fiica răposatului general P. Flack de Ballyflack, din regatul Irlandei şi din familia conţilor Flack din sf. Imperiu Roman.) Descendenţi ai lui *sir* Alured: Alured Caradoc, născut în 1819, Marian în 1811, Blanche Adeliza, Emily Doria, Adelaide Orleans, Katinka Rostopchin, Patrick Flack, mort în 1809.

Armoarie: *bară ciuntită pe cîmp roşu cu cruce în sens invers*. Deasupra vrabie ce priveşte cu capul întors. Deviză — *Ung Roy ung Mogyns.*"

A trecut multă vreme pînă cînd lady de Mogyns a început să strălucească în chip de stea în lumea bună. La început, bietul Muggins era în mîinile familiilor Flack, Clancy, Toole, Shanahan, neamurile din Irlanda ale nevesti-si; şi încă din vremea cînd nu era decît moştenitor prezumtiv, casa lui era înecată în vin de Bordeaux şi nectar irlandez, spre folosul rudelor lui din Hibernia. Tom Tufto[2] s-a mutat pur şi simplu de pe strada unde locuia împreună cu familia pentru că, zicea el, strada trăsnea a miros de *whisky* de la casa *ihrlandezilor* ălora.

În străinătate au deprins bunele maniere. S-au strecurat prin toate curţile străine şi şi-au făcut loc cu coatele pînă în saloanele ambasadelor. S-au năpustit asupra nobililor răzleţiţi pe continent şi s-au agăţat de tinerii lorzi care călătoreau însoţiţi de mentorii lor. Au dat serate la Neapole, Roma şi Paris. Au pus mîna pe un prinţ regal, care a luat parte la o *soirée* dată de ei în acest din urmă oraş şi, cu acest prilej, au apărut pentru prima dată sub numele de De Mogyns, pe care-l poartă cu atîta strălucire pînă în ziua de azi.

Se istorisesc tot felul de poveşti în legătură cu eforturile disperate depuse de neobosita lady de Mogyns

[1] Localitate din Franţa unde, în 1415, englezii i-au înfrînt pe francezi într-una din luptele Războiului de o sută de ani.

[2] De la *tuft* — barbişon.

pentru a-şi cîştiga locul deţinut acum, şi acei dintre iubiţii mei cititori care, trăind într-un mediu burghez, nu cunosc luptele îndîrjite, certurile ticăloase, intrigile, urzelile şi dezamăgirile nelipsite, după cîte mi s-a dat să înţeleg, în lumea bună, să mulţumească cerului că cel puţin ei nu sînt Snobi *mondeni*. Intrigile puse la cale de familia De Mogyns pentru a o obţine pe ducesa de Buckskin [1] la petrecerile lor l-ar umple pînă şi pe Talleyrand de admiraţie. După ce a rămas fără invitaţie la un *thé dansant* al ladyei Aldermanbury, lady de Mogyns a făcut o congestie la creier şi, dacă n-ar fi intervenit un bal la Windsor [2], ar fi fost în stare să se sinucidă. Deţin următoarea istorie de la nobila mea prietenă lady Clapperclaw [3] în persoană — fosta lady Kathleen O'Shaughnessy, şi fiica nobilului conte Turfanthunder [4].

„În vremea cînd *odioasa* şi prefăcuta irlandeză lady Muggins se lupta ca să-şi obţină locul în societate şi o scotea în lume pe *hidjoasa* ei de fată, Blanche, spunea bătrîna lady Clapperclaw (Marian are gheb şi nu e scoasă în lume, dar e singura lady din familie), va să zică atunci cînd nenorocita aia de Polly Muggins o scotea în lume pe Blanche — cu nasul ei ca o pătlăgică, cu buclele ca morcovul şi cu faţa ei de ridiche — nu dorea nimic mai fierbinte — fiindcă taică-său fusese văcar pe moşia tatălui meu — decît să aibă parte de protecţia noastră. Aşa încît m-a întrebat fără ocol, în mijlocul unui moment de tăcere, la un dineu în casa contelui de Volauvent, ambasadorul francez, de ce nu-i trimisesem invitaţie la balul meu.

— Pentru că saloanele mele sînt prea pline, iar domnia voastră v-aţi simţi prost din cauza înghesuielii, am spus eu.

---

[1] *Buckskin* — pantaloni de piele.

[2] Castel-reşedinţă a curţii regale.

[3] *To clapperclaw* — a bîrfi, a cleveti.

[4] Numele este format d.n cuvintele englezeşti *turf* — curse de cai şi *thunder* — tunet.

Adevărul este că ocupă loc cît un elefant, şi apoi n-am nevoie de ea; era limpede. Am crezut că răspunsul meu i-a închis gura; dar a doua zi a venit să-mi plîngă în braţe.

— Scumpă lady Clapperclaw, zice — nu pentru *mine*; v-o cer pentru iubita mea Blanche. Fată tînără, în primul sezon cînd iese în lume, şi să nu fie poftită la balul dumneavoastră! Gingaşa mea copilă o să se usuce şi o să moară de supărare. *Eu* personal nu vreau să vin. *Eu* voi rămîne acasă şi-l voi îngriji pe *sir* Alured, care suferă de gută. Ştiu că vine doamna Bolster [1]. O s-o însoţească ea pe Blanche.

— N-ai vrut să subscrii la colecta pentru plăpumile şi cartofii săracilor din Rathdrum — tocmai dumneata care vii din parohia aceea, zic eu, şi al cărei bunic, om cinstit, a crescut vaci pe acolo.

— Douăzeci de guinee sînt de ajuns, scumpă lady Clapperclaw?

— Douăzeci de guinee sînt de ajuns, răspund eu.

Şi le-a plătit pe loc. Atunci i-am spus:

— Blanche poate să vină, dar dumneata nu, bagă de seamă!

A plecat copleşindu-mă cu mulţumiri. Ai să crezi? În seara balului ciuma asta de femeie şi-a făcut apariţia împreună cu fiică-sa!

— Nu ţi-am spus să nu vii? am întrebat-o ieşindu-mi din fire.

— Ce-ar fi zis lumea? se văicări ea; trăsura mea s-a dus să-l ia pe *sir* Alured de la club; daţi-mi voie să stau doar zece minute, scumpă lady Clapperclaw.

— Dac-ai venit, doamnă, n-ai decît să stai şi să-ţi mănînci supeul, am răspuns lăsînd-o în plata domnului, şi, în seara aceea, o vorbă nu i-am mai adresat.

Şi acum, ţipă bătrîna lady Clapperclaw, bătînd din palme şi vorbind cu accent mai irlandez decît oricînd, ce crezi că a făcut, după toată bunăvoinţa mea, parvenita aia, ticăloasă, vulgară, scîrboasă, obraznică, ne-

[1] *Bolster* — pernă.

poata văcarului ? S-a făcut că nu mă vede ieri în Hy' Park şi nu mi-a trimis invitaţie la balul ei de astă-seară, măcar că se zice că vine şi prinţul George."

Da, acestea sînt faptele. În apriga şi neobosita cursă mondenă, lady de Mogyns a întrecut-o pe biata bătrînă Clapperclaw. Progresul ei în drumul spre înalta societate poate fi urmărit după prietenii în faţa cărora s-a ploconit, pe care şi i-a însuşit, pe care apoi i-a respins, şi i-a lăsat în urmă. A luptat atît de vitejeşte pentru reputaţie mondenă, încît a cîştigat-o ; şi, pe măsură ce înainta, treaptă cu treaptă, lovea fără milă cu picioarele în scară, doborînd treptele din urmă.

Mai întîi au fost jertfite neamurile ei irlandeze ; apoi l-a pus pe taică-său să mănînce în camera majordomului, spre deplina mulţumire a bătrînului ; şi tot acolo l-ar fi trimis şi pe *sir* Alured, dacă nu l-ar fi socotit un cuier de care spera să-şi agaţe onorurile viitoare, şi apoi tot el trebuia să finanţeze norocul fiicei ei. *Sir* Alured e blînd şi mulţumit. E gentleman de atîta vreme, încît s-a obişnuit şi joacă foarte bine rolul tatălui nobil. În timpul zilei merge de la clubul „Union" la „Arthur" şi de la clubul „Arthur" la „Union". E neîntrecut la jocul de pichet şi pierde sume frumuşele jucînd *whist* cu tinerii de la „Travellers" [1].

Fiul a luat locul tatălui în Parlament şi, bineînţeles, face parte din asociaţia „Tînăra Anglie" [2]. Este singurul om din ţară care crede în neamul De Mogyns şi oftează după vremurile cînd un De Mogyns conducea avangarda în bătălie. A scris şi un volumaş de poezii siropoase şi stupide. Poartă o buclă din părul lui Land [3], confesorul şi martirul, şi a leşinat la Roma cînd a sărutat degetul de la picior al papii. Doarme cu mănuşi albe de căprioară şi face excese primejdioase de ceai verde.

[1] Club aristocratic londonez.

[2] Cerc reacţionar al literaţilor şi oamenilor politici, care între 1841—1845 au constituit un grup dizident în Parlamentul englez, faţă de politica lui Robert Peel.

[3] *Land William* (1573—1645), arhiepiscop de Canterbury, capul bisericii anglicane ; a negat supremaţia Vaticanului.

Capitolul VIII

MARI SNOBI DIN CITY[1]

Faptul că seria aceasta de foiletoane stîrneşte o nemaipomenită admiraţie în toate straturile imperiului nostru nu poate fi ascuns. Plouă în cutia de scrisori a domnului *Punch* cu bilete pline de mirare (!), de întrebări (?), de dojană, de aprobare, de injurii. Am fost luaţi la rost pentru divulgarea secretelor de către trei familii De Mogyns deosebite ; s-au descoperit nu mai puţin de patru lady Susan Scraper ; şi tinerii gentlemeni se sfiesc să mai comande o jumătate de *porto* şi să-l soarbă la club citind *Quarterly Review*, de teamă să nu fie confundaţi cu domnia sa Sydney Scraper. „De unde atîta antipatie faţă de Baker Street ?", întreabă cîte o frumoasă protestatară, care scrie — e limpede — din acel cartier. „De ce nu atacaţi decît Snobi aristocratici ?", spune un stimabil corespondent. „Oare nu le vine rîndul şi Snobilor care suferă de snobism ? Repede-te la Snobii universitari !", mă îndeamnă un gentleman indignat (care scrie *elegant* cu doi l). „Demască-i pe Snobii clericali", sugerează un altul. „Aflîndu-mă la «Hotel Meurice» din Paris, nu de mult, îmi scrie un glumeţ, l-am văzut pe lordul B. aplecîndu-se pe fereastră cu ghetele în mînă şi zbierînd : *Garçon, cirez-moi ces bottes*[2]. N-ar trebui să fie şi el trecut în rîndul Snobilor ?"

Nu, nici gînd. Dacă ghetele domniei sale sînt murdare, înseamnă că deşi este lordul B., merge pe jos. Nu e semn de Snobism să ai o singură pereche de ghete sau o pereche favorită şi desigur că nu e nimic Snob în dorinţa de a le avea curate. Procedînd cum a procedat, lordul B. a făcut un lucru absolut firesc şi demn de un gentleman, fapt pentru care sînt atît de încîntat de el, încît l-am desenat într-o atitudine elegantă, care-l prinde, şi l-am pus la loc de onoare, în capul acestui capitol. Nu, prin aceste nevinovate observaţii

[1] City — cartierul comercial al Londrei.

[2] Băiete, lustruieşte-mi ghetele (în l. franceză).

noi nu pornim atacuri personale. După cum Fidias a scos esenţa dintr-o duzină de frumuseţi înainte de a desăvîrşi o Veneră, tot aşa şi noi trebuie să cercetăm poate o mie de Snobi, înainte de a zugrăvi unul pe hîrtie.

Marii Snobi din City vin acum la rînd în ierarhia Snobilor şi trebuie, prin urmare, luaţi în consideraţie. De obicei este foarte greu să pătrunzi pînă la Marele Snob din City. Dacă nu eşti capitalist, n-ai cum să-l vizitezi în firidele sălii de primire ale băncii sale de pe Lombard Street. Dacă nu eşti vlăstar nobiliar, slabă speranţă să-l vezi la el acasă. În firma unui mare Snob din City există de obicei un partener al cărui nume figurează în acţiunile filantropice şi care frecventează Exeter Hall [1]; pe un altul (Snobul ştiinţific) îl poţi zări la seratele lordului N. sau la conferinţele de la London Institution [2]; pe un al treilea (Snobul cu gust) la licitaţii de tablouri, la vernisaje de expoziţii, la operă sau la filarmonică. Dar de cele mai multe ori, intimitatea cu această făptură gravă, scorţoasă, respectabilă este imposibilă.

Un simplu gentleman poate nădăjdui să fie poftit la masa aproape oricărui alt om; să-şi ocupe locul la conacul ducelui; să danseze cadril chiar şi la Buckingham Palace (scumpă lady Wilhelmina Wagglewiggle [3], ţi-aminteşti ce senzaţie am stîrnit noi doi la balul răposatei şi adoratei noastre suverane regina Charlotte, la Brandenburg House, în Hammersmith ?); dar uşa Snobului din City îi rămîne, de cele mai multe ori, închisă, aşa încît tot ce ştim despre această clasă puternică am aflat mai ales din zvonuri.

În alte ţări din Europa, Snobul bancar este mai prietenos şi mai vorbăreţ decît la noi şi primeşte pe oricine în cercul lui. De pildă, e binecunoscută tuturor ospitalitatea princiară a familiei Scharlachschild [4] la Paris,

[1] Clădire în care se ţineau, anual, mari întruniri religioase şi filantropice.

[2] Institut pentru răspîndirea cunoştinţelor literare şi ştiinţifice.

[3] De la *to waggle* — a se fîţîi.

[4] Nume german, care sugerează pe cel al familiei Rothschild.

Neapole, Frankfurt etc. Membrii acestei familii ospătează o lume întreagă la banchetele lor, chiar şi pe săraci. Prinţul Polonia din Roma, ca şi fratele său, ducele de Strachino, sînt de asemenea vestiţi pentru dovezile lor de ospitalitate. Mă încîntă mai ales spiritul primului dintre cei doi nobili numiţi mai sus. Cum pe teritoriul roman titlurile nu costă scump, domnia sa l-a făcut marchiz pe primul funcţionar al băncii sale, care Înălţime îţi stoarce acum, în schimb, pînă şi ultimul *bajocco* [1] cu o pricepere demnă de un om fără rang. E o consolare să poţi cinsti cu un ban, doi asemenea mărimi ; pînă şi cel mai sărac om simte că e în stare să facă o pomană. Cei din familia Polonia s-au înrudit prin căsătorie cu cele mai mari şi mai vechi familii din Roma, aşa încît acum le poţi vedea emblemele heraldice (o ciupercă aurie pe un cîmp azuriu) în sute de locuri din oraş, alături de emblemele familiei Colonna sau Doria.

Snobii noştri din City au aceeaşi manie a căsătoriilor aristocratice. Mie asta îmi place. Sînt crunt şi invidios din fire şi de aceea mă prăpădesc cînd îi văd pe cei doi şarlatani — cel din City şi cel nobil — care, împărţindu-şi stăpînirea societăţii în acest regat, ajung, în chip firesc, să se sfîşie între ei. Îmi place să-i văd făcînd pace şi unindu-se, pentru satisfacerea intereselor lor murdare. Îmi place să văd un bătrîn aristocrat, plin de orgoliu pentru strămoşii săi, urmaşul unor vestiţi tîlhari normanzi, al cărui sînge s-a păstrat pur veacuri de-a rîndul şi care se uită de sus la un englez obişnuit, aşa cum se uită un american liber la un negru, îmi place, zic, să-l văd pe bătrînul Stiffneck [2] silit să-şi plece grumazul şi să-şi înghită trufia drăcească, dînd pe gît cupa umilinţei, pe care i-o umple majordomnul lui „Pump & Aldgate“ [3]. „«Pump & Aldgate», spune el, bunicul dumitale a fost zidar şi mistria lui se mai păstrează şi acum la bancă. Arborele dumitale genealogic începe într-un azil ; al meu îşi are rădăcinile în toate

[1] Monedă măruntă cu circulaţie pe teritoriul Vaticanului.

[2] *Stiffneck* — gît ţeapăn.

[3] Pump înseamnă pompă, iar numele imaginar al firmei „Pump & Aldgate“ e sugerat de pompa Aldgate din cartierul City.

palatele regale ale Europei. Am venit o dată cu Cuceritorul ; sînt văr primar cu Charles Martel, Orlando Furioso, Filip August, Petru cel Crud şi Frederic Barbarosa. Emblemele regale ale Brentfordului se află în cele patru despărţituri ale blazonului meu. Te dispreţuiesc, dar am nevoie de banii tăi ; şi am să ţi-o vînd pe iubita mea fiică Blanche Stiffneck, în schimbul a 100.000 de livre, ca să-mi plătesc ipotecile. Fiul tău poate s-o ia de soţie, iar ea să devină lady Blanche «Pump & Aldgate».“

Bătrînul „Pump & Aldgate“ bate laba şi încheie tîrgul. Într-adevăr este mîngîietor gîndul că originea poate fi cumpărată pe bani. În felul acesta te înveţi s-o preţuieşti. De ce am socoti-o noi, cei care n-o avem, mai de preţ decît cei care o au ? Poate că modul cel mai folositor în care poţi folosi *Cartea lorzilor* este să parcurgi lista şi să vezi cîţi şi-au cumpărat şi cîte şi-au vîndut originea, să vezi cum vlăstare de nobili scăpătaţi se vînd unor fete de Snobi bogaţi din City, cum Snobi bogaţi din City cumpără nobile doamne — şi în felul acesta să admiri îndoita josnicie a tîrgului.

Bătrînul „Pump & Aldgate“ cumpără marfa şi plăteşte banii. Vinderea fetei e binecuvîntată de episcop la biserica St. George din Hanover Square şi, după un an, citeşti : „Sîmbătă, la Roehampton, lady Blanche Pump a dat naştere unui fiu şi moştenitor“.

După acest eveniment interesant, cîte o veche cunoştinţă, care-l vede pe Pump în biroul băncii din City, îl întreabă cu familiaritate :

— Ce-ţi face nevasta, Pump, băiete ?

Domnul Pump face o mutră foarte încurcată şi scîrbită, apoi, după o pauză, răspunde :

— *Lady Blanche Pump* se simte destul de bine, mulţumesc.

— *Şi eu care credeam că e nevasta dumitale !* spune bruta aceea nemanierată de Snooks [1], luîndu-şi rămas bun de la el ; după zece minute, povestea a străbătut toată Bursa, unde se mai istoriseşte şi acum, ori de cîte ori apare tînărul Pump.

[1] *Snook* — tiflă.

Vă dați seama ce viață istovitoare e silit să ducă bietul Pump, acest martir al lui mamon. Închipuiți-vă bucuriile casnice ale unui bărbat a cărui nevastă se uită de sus la el ; care nu poate primi un prieten în casa lui ; care a părăsit clasa mijlocie, dar nu e primit în cea de sus ; care înghite resemnat refuzuri, amînări, jigniri, mîngîindu-se la gîndul că fiul lui va fi mai norocos.

Domnea pe vremuri în unele cluburi foarte demodate din acest oraș, obiceiul ca atunci cînd un gentleman cerea să i se schimbe o guinee, mărunțișul să-i fie întotdeauna adus sub formă de *arginți spălați :* căci monedele care tocmai ieșiseră din mîinile unei ființe de rînd erau socotite „prea spurcate pentru degetele unui gentleman". Tot așa, după ce banii Snobului din City au fost spălați timp de o generație sau mai mult, după ce au fost spălați prin prefacerea lor în moșii, păduri, castele, reședințe la oraș, li se îngăduie să intre în circulație ca monedă cu adevărat aristocratică. Bătrînul Pump mătură prăvălia, aleargă după comisioane, devine funcționar de încredere și părtaș la firmă. Pump al doilea devine patronul întreprinderii, fabrică tot mai mulți bani, și își însoară băiatul cu fata unui conte. Pump Tertius continuă să fie bancher ; dar principala lui misiune este să devină tatăl lui Pump Quartus, care se naște aristocrat get-beget, își ocupă locul în Camera Lorzilor ca baron Pumpington, iar neamul lui domnește cu drepturi ereditare peste națiunea Snobilor.

Capitolul IX

DESPRE UNII SNOBI MILITARI

După cum nici o societate nu e mai plăcută decît aceea a unor militari binecrescuți și cultivați, tot așa nici o societate nu e mai nesuferită decît aceea a Snobilor militari. Sînt de toate gradele, de la generalul pe al cărui piept bătrîn și bine căptușit strălucesc zeci de

stele, barete, decoraţii, pînă la bobocul de portstindard de curînd intrat în corpul lăncierilor de Saxa-Coburg şi care se bărbiereşte zilnic ca să-i crească barba.

Am admirat întotdeauna în ţara noastră nepăsarea faţă de ierarhia vîrstei, nepăsare datorită căreia tinerelul în urmă pomenit (care de-abia săptămîna trecută a fost bătut cu rigla pentru că nu cunoştea ortografia) e pus să comande războinici mari şi bărboşi, care au înfruntat toate primejdiile climatului exotic şi ale bătăliei ; nepăsare datorită căreia, dacă tînărul depune bani la agentul regimentului, e înălţat în capul unor oameni care au de o mie de ori mai multă experienţă şi mai mult merit ; nepăsare datorită căreia, cu timpul, tînărul va avea parte de toate onorurile profesiunii, în timp ce soldatul veteran din subordinea sa nu primeşte altă răsplată pentru vitejie decît un pat la azilul Chelsea, iar ofiţerul veteran, înlocuit de el, se retrage într-o singurătate mizeră şi încheie o viaţă de dezamăgiri trăind dintr-o pensie ciuntită.

Cînd citesc în *Monitor* anunţuri de acest fel : „Locotenentul Grig [1] din gărzile de bombardieri avansat căpitan în locul lui Grizzle [2], actualmente în retragere", ştiu ce se întîmplă cu veteranul care a luptat în Spania [3]. Îl urmăresc în gînd pînă în orăşelul umil de provincie, unde se stabileşte şi unde va face cele mai deznădăjduite încercări de a încropi o viaţă de gentleman, cu mai puţin decît salariul unui contramaistru croitor ; şi mi-l închipui şi pe micul Grig săltînd din rang în rang, sărind dintr-un regiment într-altul, de fiecare dată cu un grad în plus, ferindu-se de neplăcerile serviciului pe teritoriu străin şi ajungînd colonel la treizeci de ani ; totul numai pentru că are bani, iar lordul Grigsby, care a avut parte de acelaşi noroc înaintea lui, îi este tată. La început, pesemne că Grig roşeşte în clipa cînd dă ordine unor bătrîni care-i sînt superiori în toate privinţele. Şi, după cum e greu ca un copil răzgîiat să nu devină un egoist şi un îngîmfat, tot

[1] *Grig* — greier.

[2] *Grizzled* — încărunţit.

[3] Este vorba de războiul purtat de Anglia împotriva lui Napoleon, pe teritoriul Spaniei şi Portugaliei (1808—1814).

astfel e o treabă într-adevăr foarte grea ca acest copil răsfăţat al sorţii să nu devină un Snob.

Cititorul nepărtinitor trebuie să se fi mirat adeseori de faptul că armata — cea mai afaceristă dintre toate instituţiile noastre politice — face faţă totuşi atît de bine pe cîmpul de bătaie ; trebuie să recunoaştem din toată inima curajul desfăşurat de Grig şi de cei de teapa lui, ori de cîte ori împrejurările le-o cer. Regimentele de *dandy*, comandate de duce [1], au luptat tot atît de bine ca oricare altele (ba chiar se spune că mai bine, ceea ce e absurd însă). Marele duce el însuşi a fost, pe vremuri, un *dandy* şi a făcut afaceri, ca şi Marlborough [2] înaintea lui. Asta însă nu dovedeşte decît că nişte *dandy* pot fi şi ei viteji ca şi alţi englezi — ca toţi englezii. Să admitem că Grig cel de viţă nobilă s-a năpustit călare asupra poziţiilor de apărare din Sobraon [3] cu aceeaşi bravură ca şi caporalul Wallop [4] fostul plugar.

Războiul îi este mai prilenic decît răstimpurile de pace. Gîndiţi-vă la viaţa lui Grig în regimentul lui de bombardieri sau de „purtători de cizme" ; la marşurile lui de la Windsor la Londra, de la Londra la Windsor, de la Knightsbridge la Regent Park ; la sarcinile idioate pe care trebuie să le îndeplinească şi care constau în controlarea prafului de curăţat al companiei sale, în inspectarea cailor din grajd, în răcnirea comenzilor : „Ridicaţi arm' ! Pe umăr arm' !", îndatoriri uşor de înţeles pentru cea mai mărginită minte cu care a fost vreodată înzestrat un muritor. Îndatoririle profesionale ale unui valet sînt la fel de grele şi de variate. Lacheii care îngrijesc caii gentlemenilor în St. James Street ar putea să execute aceste treburi tot atît de bine ca şi micii locotenenţi găunoşi, de treabă, politicoşi, firavi, pe care-i vezi plimbîndu-se pe Pall Mall,

[1] Aluzie la *ducele de Wellington* (1769—1852). A comandat trupele engleze în Spania şi Portugalia în timpul războiului antinapoleonian.

[2] *Marlborough John Churchill* (1650—1722), comandant de oşti şi om de stat englez.

[3] Localitate din India, unde s-a dat o celebră bătălie între englezi şi băştinaşi (1846).

[4] *Wallop* — mare, măiaţă.

în cizmulițe cu tocuri înalte, sau adunați în jurul drapelului regimentului lor, în curtea palatului, la orele unsprezece, cînd cîntă fanfara. Oare iubitul nostru cititor a văzut vreodată pe vreunul dintre acești tineri bălăbănindu-se sub steag, sau, mai ales, îndeplinind ceremonia salutului? Merită un drum pînă la palat ca să fii martor al acestei minunate demonstrații de neghiobie.

Am avut cinstea de a întîlni, o dată sau de două ori, un bătrîn pe care-l socotesc un specimen tipic de militar și care toată viața a făcut serviciu în regimente cu nume sunătoare sau chiar le-a comandat. Mă refer la onorabilul *sir* George Granby Tufto, general-locotenent, cavaler-comandat al ordinului Bath; cavaler al ordinului Turnul și Spada, cavaler de Hanovra; cavaler al ordinului sf. Vladimir etc. etc. În general, purtările lui sînt fără cusur: în societate se dovedește un gentleman desăvîrșit și un Snob pînă-n măduva oaselor.

Un om, oricît ar fi el de bătrîn, nu-i vinovat dacă-i prost, iar *sir* George este un neghiob mai mare la vîrsta de șaizeci și opt de ani decît a fost la cincisprezece, cînd a intrat în armată. S-a distins pretutindeni; numele lui a fost menționat elogios în vreo douăzeci de *Monitoare;* de fapt el este omul cu pieptarul bine căptușit și tunica sclipind de nenumărate decorații care a fost prezentat cititorului. E greu de spus care sînt virtuțile acestui gentleman. N-a citit niciodată, în toată viața lui, o carte, și, cu degetele lui bătrîne și deformate de gută, scrie ca un școlar. A ajuns la vîrsta părului alb, fără să fie cîtuși de puțin venerabil. Se îmbracă pînă și astăzi nerușinat de tinerește, își încorsetează și-și căptușește stîrvul bătrîn de parc-ar fi tot George Tufto cel chipeș de la 1800. E egoist, brutal, pătimaș și un mîncău fără seamăn. Ar fi o priveliște ciudată dacă l-ai surprinde la masă și l-ai vedea cum gîfîie, strîns în curea, în timp ce ochii lui mici și injectați aruncă priviri pofticioase mîncării. Cînd vorbește, înjură cît poate și, după-masă, istorisește povești cazone deocheate. Din pricina rangului și a anilor de serviciu, bruta asta bătrînă, decorată și plină de titluri, se bucură

de un soi de respect. Priveşte de sus la dumneata şi la mine şi-şi arată dispreţul faţă de noi cu o candoare prostească nedisimulată, care te face să rîzi. Dacă ar fi fost pregătit, poate, pentru o altă meserie, nu s-ar fi făcut de rîs, la vîrsta lui, cum se face acum. Dar ce putea el să aleagă? Nu era bun de nimic altceva; era de o lene fără leac şi greu de cap pentru orice profesiune în afară de militărie unde s-a distins drept un ofiţer viteaz în viaţa publică, iar în viaţa particulară prin cursele la care a alergat, cantităţile de *porto* pe care le-a băut, duelurile în care s-a bătut şi femeile pe care le-a necinstit. Se socoteşte pe sine unul dintre cei mai de cinste şi mai merituoşi oameni din lume. În unele după-amieze îl poţi vedea pe la Waterloo Place bălăbănindu-se în cizmele lui de lac şi aruncînd ocheade murdare femeilor care trec pe lîngă el. Cînd o să-l doboare apoplexia, *The Times* va dedica un sfert de coloană carierei sale militare şi bătăliilor cîştigate de el; va fi nevoie de patru rînduri de tipar numai pentru înşirarea titlurilor şi decoraţiilor; pe urmă, pămîntul va înghiţi pe unul dintre bătrînii cei mai neghiobi şi mai ticăloşi din cîţi s-au împăunat pe suprafaţa lui.

Ca nu cumva să se creadă că sînt un mizantrop atît de înrăit, încît nimic nu mă mulţumeşte, ţin (spre liniştirea forurilor militare) să dau grai credinţei mele cum că armata nu e alcătuită numai din oameni de teapa celui mai sus pomenit. Acesta a fost ales spre a fi de pildă civililor şi militarilor doar ca specimen de Snob militar înfloritor şi îmbuibat. Nu; cînd tresele nu se vor mai vinde; cînd pedepsele corporale vor fi desfiinţate şi caporalul Smith va avea şansa de a-şi vedea vitejia răsplătită în aceeaşi măsură ca şi locotenentul Grig; cînd nu va mai exista un grad ca cel de locotenent portstindard (grad a cărui existenţă este o anomalie absurdă şi o jignire adusă restului armatei) şi cînd se va sfîrşi şi cu războaiele, atunci nici mie nu mi-ar displăcea să fiu general de divizie.

Mai am un mic buchet de Snobi militari în portofoliu, dar deocamdată opresc atacul împotriva forţelor armate pînă săptămîna viitoare.

Capitolul X

SNOBII MILITARI

Plimbîndu-mă ieri prin parc cu tînărul meu prieten Tagg[1] şi discutînd cu el viitorul meu articol despre Snobi, cu cine credeţi că ne trezim lîngă noi, exact la momentul potrivit : două minunate specimene de Snobi militari : Snobul militar sportiv, căpitanul Rag, şi Snobul militar chefliu sau destrăbălat, portstindardul Famish[2]. Într-adevăr, întotdeauna eşti sigur că-i întîlneşti în jurul orei cinci, pe sub copacii Serpentinei, călărind agale şi cercetînd cu ochi critici pe cei din cupeele bătătoare la ochi, care defilează în sus şi în jos pe „Lady's Mile" [3].

Tagg şi Rag se cunosc foarte bine, aşa încît primul mi-a istorisit, cu acea sinceritate care merge mînă-n mînă cu prietenia adevărată, povestea amicului său. Căpitanul Rag este un omuleţ vioi din Nord. Pe cînd era încă un băieţandru a intrat într-un regiment de cavalerie uşoară cu nume sunător. Dar, în momentul cînd a căpătat şi el un pluton, apucase să-şi pungăşească atît de straşnic colegii ofiţeri, vînzîndu-le cai şchiopi drept sănătoşi şi luîndu-le banii prin tot felul de tertipuri neobişnuite şi isteţe, încît colonelul l-a sfătuit să-şi dea demisia, ceea ce el a făcut fără mare supărare, pricopsind pe un tinerel proaspăt sosit la regiment, cu un cal bolnav de răpciugă, vîndut la preţ piperat. De atunci îşi închină timpul biliardului, curselor cu obstacole şi curselor obişnuite. Cartierul lui general este la taverna „Rummer" în Conduit Street, unde-şi ţine echipamentul, dar exercitarea vocaţiei lui de gentleman jocheu şi escroc de curse îl pune tot timpul pe drumuri.

După cum scrie în *Bell's Life*[4], este nelipsit de la toate cursele şi, la cele mai multe, participă chiar ca jocheu. La Leamington a călărit calul cîştigător ; acum

[1] *Tag-rag* — plebe, vulg.

[2] De la *to famish* — a flămînzi.

[3] Alee pentru trăsuri în Hyde Park.

[4] Ziar londonez de sport.

vreo două săptămîni, la Harrow, a căzut într-un şanţ şi a fost dat mort; şi totuşi iată-l reapărînd săptămîna trecută la Croix de Berny, palid şi hotărît ca totdeauna, cu prilejul unui galop de încercare a bestiei nărăvaşe numită „Dezmoştenitul", înainte de a se avînta în cursa „Marelui Premiu Naţional Francez", uluind pe faimoşii *badauds*[1] din Paris prin eleganţa poziţiei sale şi prin şicul său vestimentar.

Vine regulat la Corner[2], unde are un registru de pariuri, prudent, dar grosuţ. În timpul sezonului se plimbă adeseori prin parc călare pe un ponei deştept şi bine dresat. Îl poţi vedea însoţind-o pe vestita călăreaţă Fanny Highflyer[3] sau în conversaţie confidenţială cu lordul Thimblerig[4], eminentul jucător la handicap.

Are grijă să se ferească de lumea onorabilă şi preferă să mănînce un antricot la cîrciuma „One Tun" în tovărăşia lui Sam Snaffle[5], jocheul, a căpitanului O'Rourke şi a altor doi sau trei şnapani cu renume ai turfului, decît în cea mai distinsă societate londoneză. Îi place să trîmbiţeze la „Rummer" că o şterge ca să petreacă o sîmbătă şi o duminică amicală cu Hocus[6], escrocul, în căsuţa acestuia de lîngă Epsom, unde, dacă zvonurile sînt adevărate, se pun la cale multe afaceri rentabile.

Biliard joacă rar şi niciodată în public: dar cînd joacă, potriveşte lucrurile în aşa fel, încît să aibă parte de un partener bun de tras pe sfoară şi nu se lasă pînă nu-l jefuieşte. În ultima vreme a jucat foarte mult cu Famish.

Cînd îşi face apariţia în vreun salon, ceea ce se întîmplă de obicei la cîte o întrunire vînătorească sau la un bal al jucătorilor de curse, petrece straşnic.

---

[1] Gură-cască (în l. franceză).

[2] Sediu al *book maker*-ilor (persoane care ţin registrele de pariuri la curse).

[3] *High-flyer* — care zboară departe.

[4] *Thimblerig* — scamatorie.

[5] *Snaffle* — căpăstru.

[6] *Hocus-Pocus* — scamatorie.

Tînărul lui prieten este Famish, portstindardul, foarte încîntat să fie văzut alături de un bărbat atît de elegant ca Rag, care salută, în parc, protipendada turfului. Rag îi dă voie lui Famish să-l însoţească la Tattersall [1], îi vinde ponturi de geambaş şi, în schimb, îi foloseşte trăsura. Regimentul tînărului Famish se află în India, dar el se află acasă în concediu de boală. Îşi reface sănătatea îmbătîndu-se în fiecare noapte şi-şi întăreşte plămînii slabi fumînd toată ziua. Poliţiştii din cartierul Haymarket îl cunosc bine pe prichindelul ăsta, iar vizitiii care îşi fac serviciul în zorii zilei îl salută. Uşile închise ale restaurantelor unde se consumă homari, se deschid adesea după ora de închidere, ca să poată fi azvîrlit afară micul Famish, care este fie cherchelit şi certăreţ — şi atunci vrea să se încaiere cu vizitiii — fie beat turtă şi neajutorat, şi atunci are grijă de el cîte un amic. Toată vecinătatea — vizitiii, poliţiştii, zarzavagiii care-şi desfac cartofii dis-de-dimineaţă — îl cunosc pe tinerel, şi cîţiva dintre cei mai deocheaţi oameni din Europa îi spun „Micul Bobby".

Maică-sa, lady Fanny Famish, crede din tot sufletul că Robert se află la Londra numai pentru a consulta medicul ; are de gînd să-l mute într-un regiment de dragoni care nu pleacă în blestemata aia de Indie. I-a intrat ei în cap că băiatul e slab de piept şi că în fiecare seară îşi moaie picioarele în apă fierbinte şi mănîncă păsat. Domnia sa sălăşluieşte la Cheltenham şi este o persoană serioasă.

Bineînţeles Bobby e un obişnuit al clubului „Union Jack" unde ia micul dejun la orele trei, cînd consumă bere blondă şi rinichi fripţi. Aci, tineri eroi de teapa lui, cărora încă nu le-au mijit tuleiele, se adună, se veselesc, îşi fac unii altora cinste cu cîte un dejun ; aci poţi vedea o jumătate de duzină de lichele de categoria a patra sau a cincea lăfăindu-se şi fumînd pe scări ; aici ţi-e dat să vezi iapa cu coada lungă şi picioare subţiri a lui Slapper [2] rămasă în păstrarea unui valet pînă cînd, graţie unui pahar de *curaçao*, căpitanul e în

[1] Arenă de călărie şi grajd unde se închiriau cai, la Londra ; întreprinderea a fost înfiinţată în 1766 de Richard Tattersall.

[2] De la *to slap* — a lovi, a plesni.

formă pentru plimbarea prin parc ; de aci îl vezi pe Hobby [1], din regimentul scoţian Buff, pornind împreună cu Dobby [2], din regimentul fusilierilor din Madras, în trăsura hodorogită şi zgomotoasă pe care cel din urmă o închiriază de la Rumble [3] de pe Bond Street.

Fapt este că Snobii militari sînt atît de numeroşi şi de feluriţi, încît o sută de numere săptămînale din *Punch* nu ne-ar ajunge ca să le acordăm cuvenita atenţie. Pe lîngă bătrînul Snob militar compromis, care totuşi are state de serviciu, mai există bătrînul Snob militar respectabil, care nu are, dar care îşi dă nişte aere grozave de mare specialist în instrucţia militară. Mai este Snobul medic-militar, care în discuţie îşi dă de obicei ifose de militar mai teribile decît cel mai teribil *sabreur* [4] din armată. Mai este Snobul cavalerist, pe care doamnele tinere îl admiră pentru faţa lui tîmpă şi roză şi mustăţile blonde — un Snob găunos, solemn şi prost, dar altminteri brav şi onorabil. Mai este Snobul militar amator, pe ale cărui cărţi de vizită este scris căpitan, fiindcă el este locotenent de miliţie la Bungay. Mai este Snobul militar cuceritor de inimi ; şi mulţi alţii pe care n-are rost să-i numim.

Dar, repetăm, fie ca nici un om să nu-l învinuiască pe *Mr. Punch* de lipsă de respect faţă de armată în general, viteaza şi înţeleapta noastră armată, ai cărei componenţi, cu toţii, de la ducele Feldmareşal de Wellington etc. în jos (cu excepţia A.S.R. mareşalul prinţ Albert, pe care, totuşi, cu greu îl putem socoti militar) citesc *Punch*-ul, în toate colţurile lumii.

N-au decît acei civili care îşi bat joc de virtuţile militare să citească darea de seamă a lui *sir* Harry Smith despre bătălia de la Aliwal [5]. Niciodată n-a fost isto-

[1] *Hobby* — căluţ, cal mic.

[2] *Dobby* — de la *dobbin* — cal de povară.

[3] *Rumble* — capra trăsurii.

[4] Militar care excelează în lupta cu sabia (în l. franceză).

[5] Localitate din India unde a avut loc o celebră bătălie în războiul dintre englezi şi sikhi (1846). Sikhii sînt o sectă de indieni brahmani care în 1845 s-au răzvrătit împotriva dominaţiei engleze, declarînd război Măriţi Britanii.

risită o faptă nobilă într-un limbaj mai nobil. Iar voi, cei care vă îndoiți de existența cavalerismului sau credeți că epoca eroismului a trecut, gîndiți-vă la *sir* Henry Hardinge și la fiul său „drăguțul de Arthur", atacînd călare linia de bătaie de la Ferozeshah [1]. Nădăjduiesc că nici un pictor englez nu se va încumeta să ilustreze această scenă ; căci s-a născut oare omul care să-i poată reda întreaga măreție ? Istoria lumii nu cuprinde tablou mai strălucit și mai eroic. Nu, nu ; oamenii care săvîrșesc astfel de fapte cu atîta strălucire și le istorisesc cu o modestie atît de bărbătească — *astfel* de oameni nu sînt Snobi. Patria îi admiră, suveranul îi răsplătește, iar *Punch*, ironistul universal, își scoate pălăria și spune : cerul să-i ocrotească !

Capitolul XI

DESPRE SNOBII CLERICALI

După Snobii militari, e firesc să ne vină în minte Snobii clericali, și e limpede că, deși nu sîntem lipsiți de respect față de sutană, totuși din stimă pentru adevăr, omenire și publicul britanic, o categorie atît de răspîndită și de puternică nu trebuie trecută cu vederea în însemnările noastre despre lumea marilor Snobi.

Dintre acești clerici sînt unii a căror legătură cu Snobismul, deși neîndoielnică, nu poate fi totuși discutată aci, din același motiv pentru care *Punch* n-ar da reprezentații într-o catedrală, adică din respect pentru slujba solemnă ce se oficiază înăuntru. Există locuri unde *Punch* recunoaște că n-are dreptul să facă gălăgie, drept care își strînge catrafusele, poruncește tobelor să amuțească, își scoate pălăria și închide gura.

Mai știu un lucru, anume că, dacă există clerici care greșesc, se găsesc numaidecît o mie de ziare care se

[1] Localitate unde a avut loc lupta în care englezii, conduși de *sir* Henry Hardinge, i-au înfrînt pe sikhi.

agaţă de nenorociţii ăştia şi zbiară : „Ruşine lor, de trei ori ruşine !“. Şi, măcar că presa este totdeauna gata să urle şi să-i afurisească pe aceşti vinovaţi răzleţi, nu ştiu cum se face că nici nu pomeneşte de numeroşii pastori buni — de zecile de mii de oameni cinstiţi, care duc vieţi creştineşti, care dau din toată inima celui sărac şi îşi impun o viaţă aspră, care trăiesc şi mor făcîndu-şi datoria, fără ca ziarele să scrie măcar un rînd spre lauda lor. Iubitul meu prieten şi cititor, tare aş dori ca dumneata şi cu mine să putem face la fel ca ei ; şi îngăduie-mi să-ţi şoptesc *entre nous* [1] convingerea mea, şi anume că, printre aceşti eminenţi filozofi, nu se află mulţi care ştiu ce ştiu despre biserică fiindcă i-ar călca foarte des pragul.

Dar dumneata care ai auzit cîndva clopotele bisericii din sat, care în copilărie te-ai dus la biserică în dimineţi însorite de duminică, dumneata care ai văzut-o pe nevasta pastorului la căpătîiul omului sărac sau pe pastorul din oraş urcînd scările murdare ale unor locaşuri îndoielnice, spre îndeplinirea sfintei sale datorii, nu huidui cînd unul dintre ei calcă strîmb, nu urla o dată cu mulţimea care-l suduie.

Asta o poate face oricine. Cînd bătrînul tata Noe a întrecut măsura la băutură, doar unul dintre fiii lui, şi nu cel mai virtuos din familie, a cutezat să ia în derîdere această nefericire. Să întoarcem capul în tăcere şi să nu sărim în sus de bucurie ca o droaie de şcolari în faţa unui prichindel de voinic răzvrătit, care se repede la dascăl şi începe să-l chelfănească.

Totuşi mărturisesc că, dacă aş avea la îndemînă numele celor şapte sau opt episcopi irlandezi ale căror testamente au fost reproduse în ziarele de anul trecut şi care au lăsat la moartea lor vreo 2 000 de lire fiecare, pe aceştia mi-ar plăcea să-i numesc patroni ai Snobilor mei clericali şi să-i foarfec cu acelaşi succes cu care am văzut, nu de mult, în ziare, că a fost forfecat „sfinţia sa reverendul episcop de Tapioca“ de către domnul Eisenberg, de meserie pedichiurist.

[1] Între noi, între patru ochi (în l. franceză).

Şi, mai mărturisesc că atunci cînd aceşti reverenzi prelaţi vor ajunge la porţile raiului, cu copiile testamentelor în mînă, ei bine, mărturisesc că, după părerea mea, şansele lor vor fi... Dar prea sînt departe porţile raiului ca să urmărim pe sfinţiile lor pînă acolo ; aşa încît să coborîm din nou, ca nu cumva să ni se pună şi nouă, în locul acela, întrebări neplăcute despre viciile noastre preferate.

Şi să nu cădem pradă prejudecăţii vulgare după care clericii ar fi o tagmă de oameni prea bine plătiţi şi răsfăţaţi. Cînd eminentul ascet, răposatul Sydney Smith [1] (fiindcă veni vorba, datorită cărei legi a naturii se face că atîţia Smith pe lumea asta se numesc Sydney Smith ?), a adus laude sistemului daniilor făcute bisericii, fără de care, zicea el, nici un gentleman n-ar putea fi convins să îmbrăţişeze cariera clericală, a recunoscut implicit şi cu mare patos că, în general, clerul n-are de ce să fie invidiat pentru bunăstarea lui lumească. Citind lucrările unor scriitori moderni cu renume, ţi-ai putea închipui că un pastor îşi trăieşte viaţa îndopîndu-se cu budincă de prune şi bînd *porto ;* şi că fălcile grase ale reverenţei sale sînt tot timpul unsuroase, fiindcă sfinţia sa ronţăie purcei dintre cei primiţi în chip de zeciuială. Caricaturiştii sînt încîntaţi să-l înfăţişeze astfel : dolofan, cu gîtul scurt, cu bubiţe pe faţă, apoplectic, ieşind, asemenea unui caltaboş, din vesta care plesneşte pe el, un Silen [2] cu pălărie cu boruri largi şi perucă încreţită. Dacă însă îţi vîri nasul în oala bietului om — aşa cum e el în realitate — nu prea găseşti carne. De cele mai multe ori lucrează pentru o leafă pe care un maistru croitor ar dispreţui-o ; şi apoi, din venitul lui nenorocit, trebuie să facă faţă unor obligaţii care i-ar face pe cei mai mulţi filozofi să cîrtească. Buzunarul său trebuie să plătească multe impozite — să nu uităm — impuse de cei care-l

[1] *Sydney Smith* (1771—1845), predicator englez, cunoscut pentru ironiile sale.

[2] Personaj din mitologia greacă, mentorul lui Dionisos, zeul vinului. Simbol al beţivilor.

pizmuiesc pentru mijloacele lui de trai. Omul e silit să ia masa cu seniorul; soţia lui trebuie să fie îngrijit îmbrăcată, iar el „să arate ca un gentleman", cum se zice, şi să-i crească pe cei şase băieţi ai săi mari şi veşnic flămînzi, în această calitate. La asta adăugaţi faptul că, dacă-şi îndeplineşte cu adevărat datoria, îl încearcă atîtea ispite de a-şi cheltui banii, ispite cărora nici un muritor nu li s-ar putea împotrivi. Da, dumneata, care nu te poţi stăpîni să nu cumperi o cutie cu trabucuri pentru că sînt atît de bune, sau un ceasornic de bronz aurit la „Howell şi James"[1] pentru că-i un chilipir, sau să iei o lojă la operă pentru că Lablache[2] şi Grisi[3] sînt atît de bine în *Puritanii*[4], închipuie-ţi cît trebuie să fie de greu pentru un pastor să nu cheltuiască o jumătate de coroană cînd familia lui John Breakstone[5] a rămas fără pîine, sau să nu cumpere o sticlă de *porto* pentru Polly Rabbits[6], care a născut al treisprezecelea copil, sau să nu-şi facă cinste cu un costum de catifea în dungi pentru micul Bob Scarecrow[7], ai cărui pantaloni sînt jalnic de zdrenţuiţi. Gîndiţi-vă la aceste ispite, fraţi moralişti şi filozofi, şi nu fiţi prea aspri cu pastorul.

Dar ce mai e şi asta? În loc să „denunţăm" pastorii, ne lăsăm furaţi de laude mieroase la adresa acestei monstruoase seminţii în haine negre? O sfinte Francisc care odihneşti în ţărînă! O Jimmy şi Johnny şi Willy, prieteni ai tinereţii mele! Şi tu bătrîn, nobil şi drag Elias! Cum e cu putinţă ca cel ce vă cunoaşte să nu vă respecte pe voi şi chemarea voastră? Fie ca această pană să nu mai scrie nici de un ban, dacă va arunca vreodată ocara asupra vreunuia dintre voi!

---

[1] Celebri anticari londonezi.

[2] *Lablache Luigi*, cîntăreţ italian, a trăit în prima jumătate a secolului al XIX-lea.

[3] *Grisi Giulia* (1811—1869), primadonă italiană.

[4] Operă a compozitorului italian Bellini (1801—1835).

[5] *Break-stone* — macină-piatră.

[6] *Rabbit* — iepure de casă.

[7] *Scarecrow* — sperietoare de ciori.

Capitolul XII

DESPRE SNOBI ŞI SNOBISMUL CLERICAL

„Iubite domnule Snob, scrie un tînăr corespondent binevoitor, care iscăleşte Snobling, oare clericul, care, de curînd, la cererea unui nobil duce, a întrerupt o ceremonie nupţială între doi oameni pe deplin îndreptăţiţi să se căsătorească, trebuie să fie sau nu trecut în rîndul Snobilor clericali?"

Tinere prieten, aceasta nu e o întrebare cinstită. Unul dintre săptămînalele noastre ilustrate a şi pus mîna pe acest cleric şi l-a ponegrit fără milă, înfăţişîndu-l în sutană în timp ce oficia cununia. Cu asta omul a fost destul de pedepsit, drept care, dacă nu te superi, nu mai stărui cu întrebarea.

Este foarte probabil că, dacă domnişoara Smith ar veni să se căsătorească, pastorul cu pricina, nevăzîndu-l pe bătrînul Smith de faţă, l-ar trimite pe paracliser cu trăsura ca să dea de ştire bătrînului gentleman despre ceea ce se petrece şi ar amîna slujba pînă la sosirea lui Smith senior. Pesemne că socoteşte de datoria lui să întrebe pe *toate* domnişoarele de măritat care vin fără tăticul lor, de ce lipseşte tata şi, fără îndoială, că trimite *întotdeauna* paracliserul după părintele absent.

Or, se prea poate ca ducele de Coeurdelion[1] să fi fost cel mai apropiat prieten al domnului Cutare şi să-i fi spus adesea: Măi Cutare, băiete, fiica mea nu trebuie să se mărite, nici în ruptul capului, cu căpitanul. Dacă încearcă vreodată la biserica ta, te implor, ţinînd seama de relaţiile noastre strînse, trimite-l pe Rattan[2] cu trăsura să mă aducă.

În ambele cazuri, vezi bine, dragă Snobling, că, deşi pastorul n-ar fi fost îndreptăţit să se amestece, totuşi poate fi scuzat. Nu are mai mult drept să-mi oprească cununia decît ar avea să-mi oprească deju-

[1] Este vorba de ducele de Buckingham care s-a împotrivit la căsătoria fiicei sale.

[2] *Rattan* — specie de palmier.

nul, eu avînd prin lege drept la ambele, în calitate de liber cetățean britanic. Dar ține seama de grija lui păstorească, de adîncul lui simț de răspundere în îndeplinirea slujbei sale și iartă-i zelul nepotrivit, dar sincer.

Dacă însă clericul ar face în cazul ducelui ceea ce *nu* ar face în cazul lui Smith ; dacă el n-ar cunoaște familia Coeurdelion mai bine decît o cunosc eu pe cea regală și serenissima casă de Saxa-Coburg-Gotha, *atunci* mărturisesc, dragă Snobling, că întrebarea dumitale ar putea să provoace un răspuns neplăcut, un răspuns pe care eu, cu tot respectul, mă abțin să-l dau. Mă întreb ce-ar zice *sir* George Tufto, dacă o santinelă și-ar părăsi postul pentru că un nobil lord (care n-are nici în clin nici în mînecă cu serviciul) ar îndemna-o să nu-și facă datoria ?

Ce păcat că paracliserul care-i croiește pe băiețandri și-i scoate afară din biserică nu poate scoate și mondenitatea din ei ; și ce e mondenitatea altceva decît Snobism ? Cînd, de pildă, citesc în ziare că monseniorul Charles James a săvîrșit ritualul confirmării unui *grup de tineri nobili* la Chapel Royal [1] — ca și cum Chapel Royal ar fi un soi de club aristocratic de tip ecleziastic, iar tinerii nobili ar trebui să se pregătească pentru lumea de apoi în mici cercuri selecte și distinse, fără a fi tulburați, în călătoria lor pînă la această destinație, de tovărășii vulgare — cînd citesc pasaje de felul acestuia (și de obicei în timpul sezonului monden apare cîte unul sau două), mi se pare că ele reprezintă partea cea mai oribilă, josnică, dezgustătoare a acelei rubrici oribile, josnice, dezgustătoare, care este *Buletinul curții,* și că, în paginile lui, Snobismul este împins pînă la culmi înspăimîntătoare. Cum așa, domnilor, nici măcar în interiorul bisericii nu recunoaștem republica ? Măcar acolo poate încuviința chiar și Colegiul heraldic să avem cu toții același arbore genealogic, fiindcă sîntem coborîtori direcți din Eva și Adam, a căror moștenire se împarte între noi.

[1] Capela regală.

Cer prin rîndurile mele tuturor ducilor, conţilor, baroneţilor şi altor potentaţi să nu îngăduie un astfel de scandal, o asemenea greşeală ruşinoasă; şi-i implor pe episcopii care citesc publicaţia de faţă să ţină seama de cererea aceasta, să protesteze împotriva continuării obiceiului şi să declare sus şi tare: „*N-avem de gînd* să-l confirmăm sau să-l botezăm pe lordul Tomnoddy [1] sau pe *sir* Carnahy Jenks, ferindu-i de prezenţa oricărui alt tînăr creştin." Dacă sfinţiile lor vor fi convinse să facă această declaraţie, o mare *lapis offensionis* [2] va fi înlăturată, iar articolele despre Snobi nu vor fi fost scrise în zadar.

Circulă o istorie despre un vestit *nouveau riche* [3] care, după ce avusese prilejul să-l îndatoreze pe acel minunat prelat ce se numeşte episcopul de Bullocksmithy [4], a cerut în schimb monseniorului să-i confirme copiii chiar în intimitatea capelei sfinţiei sale; care ceremonie a fost îndeplinită la cerere de către prelatul recunoscător. S-ar putea spune mai mult, chiar şi într-o satiră? Chiar şi în această publicaţie a noastră, dintre cele mai amuzante, se găseşte o absurditate mai *naivă?* E ca şi cum un om ar refuza să se ducă în împărăţia cerurilor altfel decît cu un tren special sau ar fi de părere (aşa cum cred unii în legătură cu vaccinarea) că e mai eficace confirmarea cînd e administrată direct. Se spune că, la moartea ei, faimoasa prinţesă hindustaneză Sumroo a lăsat 10.000 de lire papii şi 10.000 arhiepiscopului de Canterbury — ca să nu se işte nici o încurcătură — şi să fie sigură că autorităţile ecleziastice vor fi de partea ei. Faptul e de un Snobism doar un pic mai bătător la ochi şi mai făţiş decît cazurile pomenite mai înainte. Un Snob de neam are aceeaşi tainică mîndrie a bogăţiilor şi onorurilor ca şi un Snob *parvenu* [5], care se făleşte în chip caraghios cu ele; şi o marchiză sau ducesă de sînge este tot atît de vanitoasă în ceea ce priveşte persoana

[1] *Tomnoddy* — prostănac.
[2] Piatră de încercare (în l. latină).
[3] Îmbogăţit, parvenit (în l. franceză).
[4] *Bullock* — tăuraş.
[5] Parvenit (în l. franceză).

şi diamantele ei, ca şi regina neagră Quashyboo, care-şi coase o pereche de epoleţi pe fustă şi se arată în lume, în ţinută de paradă, cu un bicorn împodobit cu pene pe cap.

Nu din lipsă de respect faţă de nobilimea noastră pe care o iubesc şi o cinstesc (n-am spus oare înainte că nu mi-aş mai încăpea în piele de mîndrie dacă doi duci s-ar plimba cu mine pe Pall Mall ?), deci nu din lipsă de respect pentru indivizii luaţi în parte doresc eu ca aceste titluri să nu fi fost niciodată născocite ; dar gîndiţi-vă că, dacă n-ar exista arbori genealogici, nici umbra lor n-ar exista. Şi cu cît mai cinstită ar fi societatea, şi cu cît mai folositoare ar fi biserica (şi doar despre asta vorbim acum), dacă aceste ispite ale rangului, aceste neîntrerupte momeli mondene n-ar exista şi n-ar fi tot timpul aruncate în nasul clericilor pentru a-i abate de la calea cea bună.

Mi-a fost dat să văd multe exemple de cădere în ispită. Cînd, de pildă, Tom Sniffle [1] a plecat prima oară la ţară ca vicar pe lîngă Mr. Fuddleston [2] (fratele lui *sir* Huddleston Fuddleston), care locuia în altă parohie, nu se afla pe lume om mai de treabă, mai muncitor, mai minunat decît Tom. O ţinea pe mătuşă-sa la el. Cu săracii se purta minunat. Scria în fiecare an tomuri de predici pline de bune intenţii şi cum nu se poate mai searbede. Cînd familia lordului Brandyball [3] a venit, pentru întîia dată, la ţară şi l-a poftit la masă la Brandyball Park, Sniffle era atît de emoţionat, încît aproape c-a uitat cum se rosteşte rugăciunea de după-masă şi a răsturnat o chisea cu peltea de coacăze în poala lady-ei Fanny Toffy [4].

Care au fost urmările legăturilor lui strînse cu acea nobilă familie ? Omul s-a certat cu mătuşă-sa, fiindcă, seară de seară, lipsea de la cină. La săracii lui, nenorocitul nici nu se mai gîndea ; gloaba şi-a omorît-o, fiindcă tot timpul era călare în drum spre Brandyball, furat de o pasiune smintită pentru lady Fanny. Şi-a

[1] De la *to sniff* — a sforăi.
[2] De la *to fuddle* — a se îmbăta.
[3] *Brandyball* — bomboană cu lichior.
[4] De la *toffee* — caramel.

comandat la Londra haine noi și redingote ecleziastice dintre cele mai elegante; apărea în cămăși din pînzeturi fine, ghete de lac și parfumat; și-a cumpărat un cal pursînge de la Bob Toffy. Îl vedeai la concursuri de tras cu arcul, la gustări publice (chiar și la vînătoare). Și, roșesc cînd o spun, l-am văzut în stal la operă; iar după aceea, călărind pe Rotten Row, alături de lady Fanny. Și-a mai luat un nume de familie (așa cum fac mulți Snobi) și, în loc să-și spună ca înainte T. Sniffle, a apărut, pe o carte de vizită din carton fin, în chip de Rev. T. d'Arcy Sniffle, Burlington Hotel.

Sfîrșitul e ușor de închipuit: cînd contele de Brandyball a aflat despre dragostea vicarului pentru lady Fanny, a făcut criza aceea de gută, care aproape l-a curățat (spre nespusa durere a fiului său, lordul Alicompayne), și a rostit spre folosul lui Sniffle acele cuvinte remarcabile, hotărîtoare pentru pretențiile acestuia din urmă: „Dacă n-aș respecta biserica, *sir*, a grăit înălțimea sa, să fiu al naibii dacă nu ți-aș da un picior undeva de te-ai duce de-a berbeleacul pe scară". După care înălțimea sa a căzut din nou pradă crizei mai sus pomenite, iar lady Fanny s-a măritat, cum știm cu toții, cu generalul Podager [1].

Cît despre Tom, el era îndatorat, ca și amorezat, pînă peste urechi: creditorii l-au năpădit. De curînd domnul Hemp [2] din Portugal Street l-a declarat reverend falit. Pe urmă a fost văzut în diferite localități balneare din străinătate, uneori în exercițiul funcțiunii, alteori „dăscălind" pe fiul cîte unui gentleman pripășit la Karlsruhe [3] sau Kissingen [4], iar alteori — s-o spunem? — cu barbișon și urmărind jocul de ruletă.

Dacă ispita nu s-ar fi arătat acestui nenorocit sub înfățișarea lordului Brandyball, omul și-ar fi văzut și acum modest și demn de meseria lui. Ar fi putut să se însoare cu vară-sa, fata negustorului de vinuri, care i-ar fi adus 4000 de lire (acum bătrînul e certat cu ne-

[1] De la *podagra* — podagră.

[2] *Hemp* — cînepă, funie de spînzurătoare.

[3] Localitate balneară în sud-vestul Germaniei.

[4] Stațiune renumită prin apele sale minerale, situată în sudul Germaniei.

potu-său, pentru că acesta nu i-a făcut rost de comenzi de vin din partea lordului B.) ; ar fi putut să aibă şapte copii şi să-şi rotunjească venitul luînd elevi particulari ; ar fi trăit şi-ar fi murit în chip de pastor de ţară. Se putea ceva mai bun ? Dumneavoastră, care doriţi să ştiţi cît de mare, cît de bun, cît de nobil poate fi un astfel de om, citiţi *Viaţa doctorului Arnold* de Stanley [1].

Capitolul XIII

DESPRE SNOBII CLERICALI

Dintre varietăţile de Snobi clericali, nu trebuie uitaţi Snobii universitari şi Snobii academici ; ei alcătuiesc batalionul de forţă al armatei redingotelor negre.

Înţelepciunea străbunilor noştri (pe care o admir tot mai mult, pe zi ce trece) pare să fi stabilit că educaţia tineretului este o treabă atît de măruntă şi de neînsemnată, încît aproape orice om înarmat cu o nuia, o sutană şi o diplomă, poate prelua această sarcină. Se mai găseşte şi în zilele noastre cîte un gentleman de ţară cinstit care e foarte grijuliu cînd e vorba de însuşirile intendentului pe care-l angajează, care n-ar cumpăra un cal fără să aibă cele mai solide garanţii prealabile şi fără a-l cerceta de aproape, dar care-şi trimite băiatul, pe tînărul John Thomas, la şcoală, fără să pună nici o întrebare cu privire la director, şi-l dă intern la Switchester [2] College unde e director doctorul Block [3], pentru că el (bunul şi bătrînul gentleman englez) a învăţat la Switchester, cu patruzeci de ani în urmă, cînd era director doctorul Buzwig [4].

---

[1] *Stanley Arthur Penrhyn* (1815—1881), profesor de religie, a scris biografia doctorului Arnold, reformator liberal al învăţămîntului

[2] De la *switch* — nuia.

[3] *Block* — brută.

[4] De la *wig* — perucă.

Ne sînt dragi băieţaşii de şcoală, fiindcă zeci de mii dintre ei îl citesc şi-l iubesc pe *Punch:* fie ca acesta să nu scrie o vorbă necuviincioasă şi nevrednică de a fi citită de ei! *Punch* nu vrea ca tinerii lui prieteni să fie Snobi în viitor sau să fie terorizaţi de Snobi sau să fie daţi în seama unor Snobi pentru a fi educaţi. Legăturile noastre cu tineretul universitar sînt foarte strînse şi afectuoase. Studentul începător şi naiv ne este prieten. În schimb, bătrînul membru al corpului profesoral tremură, în sala profesorilor, ca nu cumva să-l atacăm şi să-l dăm în vileag ca Snob.

Pe vremea cînd căile ferate ameninţau să năpădească ţinuturile — pe care de atunci le-au şi cucerit de altfel — vă amintiţi ce ţipete şi răcnete scoteau oficialităţile din Oxford şi Eton, pentru ca nu cumva dihania de fier să se apropie de acele sălaşuri ale învăţăturii pure şi să ispitească tineretul britanic pe căi greşite. Rugăminţile le-au fost zadarnice: drumul de fier a pătruns în lumea lor şi instituţiile lumii vechi sînt osîndite. Am fost încîntat, zilele trecute, citind în ziare o reclamă cum nu se poate mai grăitoare şi sforăitoare, care începea cu cuvintele: „Pînă la colegiu şi înapoi pentru preţul de cinci şilingi. Cu acest prilej (spunea anunţul mai departe) grădinile colegiului îşi vor deschide porţile; tinerii studenţi vor organiza o regată; capela din King's College va oferi unul dintre celebrele ei concerte". Totul contra cinci şilingi! Goţii au năvălit în Roma; Napoleon Stephenson [1] încercuieşte cu formaţiile lui republicane vechile cetăţi sfinte; şi stîlpii ecleziastici care le susţin trebuie să se pregătească pentru a depune cheia şi cîrja în faţa cuceritorului de fier.

Cînd te gîndeşti, scumpe cititor, ce Snobism adînc a născut sistemul universitar, trebuie să recunoşti că e timpul ca unele dintre acele superstiţii feudale şi me-

[1] Aluzie la *George Stephenson* (1781—1848), celebrul inventator al locomotivei cu aburi. Thackeray il numeşte Napoleon pentru a-i sublinia măreţia şi importanţa istorică, precum şi teama pe care o stîrnea invenţia sa în Anglia.

dievale să fie atacate. Dacă te repezi, contra sumei de cinci şilingi, pînă acolo şi te uiţi la „tineretul studios", vei vedea cîte un puşti fără ciucure la beretă furişîndu-se prin curte; pe un altul cu galon de aur sau de argint la tichia de catifea; pe un al treilea cu o robă şi pălărie de profesor plimbîndu-se, în largul lui, peste sacrele peluze ale colegiului, unde oamenii de rînd n-au voie să păşească.

El are voie s-o facă, pentru că e nobil. Cînd un puşti e lord, universitatea îi dă după doi ani o diplomă pentru cucerirea căreia un altul are nevoie de şapte ani. Pentru că e lord, nu e nevoit să treacă examene. Nici un om care nu s-a dus pînă la colegiu şi înapoi contra sumei de cinci şilingi n-ar crede că există astfel de deosebiri într-o instituţie educativă, într-atît par de absurde şi monstruoase.

Puştii cu galoane de aur sau de argint sînt fiii unor bogătaşi şi au dreptul să stea la masă cu profesorii; ei se bucură de privilegiul de a se hrăni mai bine decît ceilalţi interni şi de a bea vin la masă, vin pe care ceilalţi îl pot consuma doar în odăile lor.

Nenorociţii fără ciucuri la beretă sînt numiţi semibursieri, adică, în limbaj de Oxford, servitori (un titlu foarte drăguţ şi demn de un gentleman). Faptul că sînt săraci impune şi o deosebire la îmbrăcăminte; drept care ei poartă o emblemă a sărăciei şi n-au voie să ia masa împreună cu colegii lor.

Cînd această distincţie mîrşavă şi ruşinoasă a fost instituită, ea se potrivea cu tot restul — făcea parte din sistemul feudal — brutal, necreştinesc, grosolan. Se punea atîta preţ pe deosebirile de rang, încît a te îndoi de acest lucru ar fi fost socotit un păcat, aşa cum e socotit păcat în unele părţi din Statele Unite ca un negru să se considere egalul unui alb. Un bandit ca Henric al VIII-lea[1] vorbea cu gravitatea unui profet inspirat despre harul divin pogorît asupra lui. Un mi-

[1] Rege al Angliei (1509—1547), s-a proclamat conducător al bisericii engleze.

zerabil ca Iacob I [1] nu numai că se credea sfinţenia întruchipată, dar era crezut şi de alţii. Pe atunci, cîrmuirea poruncea lungimea ghetelor unui negustor, aşa cum se amesteca în comerţul lui, în chestiuni de preţuri, export şi de unelte. Se socotea îndreptăţită să frigă un om din cauza credinţei lui, să scoată dinţii unui evreu dacă nu-şi plătea impozitele, sau să-i poruncească să se îmbrace în galben, sau să-l închidă într-un anume cartier.

Astăzi un negustor poate purta ghetele care-i plac şi aproape că a obţinut privilegiul de a cumpăra şi de a vinde fără ca guvernul să-şi vîre nasul în tîrgul lui. S-a terminat cu rugul pentru eretici, stîlpul infamiei a fost doborît. Ba chiar se găsesc episcopi care ridică glasul împotriva oricărei rămăşiţe de persecuţie şi sînt gata să desfiinţeze ultimele măsuri de discriminare împotriva catolicilor. Sir Robert Peel, oricît ar dori-o, n-are nici o putere asupra măselelor domnului Benjamin Disraeli [2] şi nici un mijloc de a trata cu violenţă fălcile mai sus pomenitului gentleman. Evreilor nu li se mai cere să poarte semne distinctive ; dimpotrivă, au voie să locuiască în Piccadilly sau Minories, după cum li se năzare ; se pot îmbrăca la fel ca şi creştinii şi uneori o şi fac cu multă eleganţă şi distincţie.

Atunci de ce e silit bietul „servitor" din colegiu să mai poarte acest nume şi această emblemă ? Pentru că universităţile sînt ultimul loc în care pătrunde reforma. Dar acum că ea poate călători pînă la colegiu şi înapoi contra preţului de cinci şilingi, s-o lăsăm să pornească într-acolo.

---

[1] Rege al Angliei (1603—1625), a proclamat originea divină a puterii regale şi independenţa ei faţă de parlament.

[2] *Disraeli Benjamin*, ulterior *lord Beaconsfield* (1804—1881), cunoscut om de stat englez, conservator, evreu. A fost de două ori prim-ministru : în *Cartea Snobilor* apare adeseori sub numele lordul B... Aci se face aluzie la sciziunea provocată, în 1846, în sînul partidului conservator, de către *sir Robert Peel* care a anulat taxele pe grîne. În urma acestei disidenţe, Disraeli a devenit unul din adversarii lui Peel şi lider al protecţioniştilor.

Capitolul XIV

DESPRE SNOBII UNIVERSITARI

Toţi cei care au învăţat la Colegiul sf. Bonifaciu îi vor recunoaşte pe Hugby [1] şi Crump [2] în aceste două poze. Erau pe vremea noastră dascăli şi, în urmă, Crump a fost înaintat la rangul de preşedinte de colegiu. Era pe atunci, şi mai este şi acum, un specimen copios de Snob universitar.

La vîrsta de 25 de ani, Crump a inventat trei noi picioare de versuri şi a publicat o ediţie a unei comedii greceşti foarte deocheate, care conţinea nu mai puţin de douăzeci de amendamente faţă de textul german editat de Schnupfenius [3] şi Schnapsius [4]. Aceste servicii aduse religiei l-au evidenţiat pe dată pentru avansare în sînul bisericii şi astăzi el este preşedintele Colegiului sf. Bonifaciu, şi n-a lipsit mult să ajungă episcop.

Crump crede că sf. Bonifaciu e buricul pămîntului şi socoteşte situaţia lui de director ca cea mai înaltă din Anglia. Aşteaptă de la profesori şi epitropi omagii de felul celor pe care le aduc cardinalii papii. Sînt sigur că Crawley n-ar avea nimic împotrivă să-i poarte tichia, nici Page să-i ţină poalele robei, cînd Crump păşeşte ţanţoş în capelă. Înăuntru urlă cînd dă răspunsurile, ca şi cum ar fi o cinste pentru tot cerul faptul că directorul Colegiului sf. Bonifaciu ia parte la slujbă şi-l recunoaşte în locaşul şi colegiul său pe suveran drept singurul lui superior.

Cînd ne-au vizitat monarhii aliaţi [5] şi li s-a acordat titlul de doctori ai universităţii, li s-a oferit şi-o gustare la sf. Bonifaciu ; cu care prilej Crump a îngăduit ţarului Alexandru I să treacă înaintea lui, dar n-a

[1] De la *to hug* — a strînge în braţe.

[2] De la *to crumple* — a răsuci, a mototoli.

[3] De la cuvîntul german *Schnupfen* — guturai.

[4] De la cuvîntul german *Schnaps* — rachiu.

[5] Este vorba de suveranii Angliei, Austriei, Prusiei şi Rusiei, aliaţi împotriva lui Napoleon.

cedat locul în fața regelui Prusiei și prințului Blücher [1]. Era gata să-l așeze pe hatmanul Platoff [2] la o masă lăturalnică împreună cu suplinitorii colegiului; dar a fost sfătuit s-o lase mai domol, așa încît s-a mulțumit să țină acelui ilustru cazac un discurs despre propria sa limbă, dovedind că hatmanul habar n-are de ea.

Cît despre noi studenții, abia dacă știam mai mult despre Crump decît despre Dalai-lama. Cîțiva tineri protejați erau chemați, din cînd în cînd, să ia ceaiul la direcție, dar aceștia nu rosteau o vorbă fără ca doctorul să le adreseze mai întîi cuvîntul; și dacă se încumetau să se așeze, aghiotantul lui Crump, Mr. Toady [3], le șoptea: „Domnilor, aveți bunătatea să vă ridicați! Trece directorul", sau „Domnilor, directorul preferă ca studenții să nu stea jos", sau alte cuvinte cu același rezultat.

Ca să fiu drept cu Crump, trebuie să recunosc că el nu se mai ploconește în fața celor mari. Mai degrabă îi ia el de sus. La Londra vorbește mieros doar unui duce care a fost educat în colegiul lui sau întinde un deget unui marchiz. Nu-și ascunde originea, ci o trîmbițează foarte încîntat de sine: „Eu am fost crescut la azil, spune, și iată ce am ajuns: cel mai mare dintre învățații eleniști din cel mai mare colegiu al celei mai mari universități din cel mai mare imperiu al lumii." Concluzia este că lumea asta e făcută pentru nevolnici, fiindcă el, care a fost nevolnic, s-a văzut în fruntea bucatelor.

Hugby, dimpotrivă, își datorește poziția unei răbdări merituoase și stăruinței de a se face plăcut. Este o făptură ștearsă, blajină, blîndă, care nu face rău nimănui, înzestrată cu exact atîta erudiție cît trebuie ca să poată ține o conferință sau să redacteze o temă de examen. S-a ridicat cu duhul blîndeții pînă la aristocrație. Era o privelițe uimitoare să-l vezi pe bietul om tîrîndu-se în fața unui nobil sau a unui nepot de

[1] *Blücher Gebhard Leberecht* (1742—1819), comandantul armatelor prusace la Waterloo.

[2] *Platov M. I.* (1751—1818), hatmanul oștilor cazăcești de pe Don în campania împotriva lui Napoleon, din 1812.

[3] *Toady* — slugarnic.

lord, sau chiar în faţa unui gălăgios şi neonorabil student obişnuit, dar prieten al unui lord. Oferea gustări mult migălite şi rafinate tinerilor nobili, adopta, cu aceste prilejuri, un aer de om spiritual şi elegant şi vorbea cu ei (deşi era de felul lui foarte serios) despre operă sau despre ultima vînătoare cu cîini. Era nostim să-i urmăreşti, în mijlocul unui cerc de studenţi de neam, familiaritatea slugarnică, zîmbitoare, zeloasă, stînjenită. Obişnuia să scrie scrisori confidenţiale părinţilor şi socotea de datoria lui să-i viziteze cînd se ducea la oraş, ca să-i condoleze sau să-i felicite cu prilejul vreunei morţi, naşteri sau cununii în familie, de asemenea să-i sărbătorească de cîte ori dădeau pe la universitate. Mi-amintesc de o scrisoare care a zăcut pe un pupitru din sala lui de curs un trimestru întreg şi care începea cu cuvintele: „Stimate duce!". Asta ca să ne arate că era în corespondenţă cu asemenea mărimi.

Pe vremea cînd răposatul şi regretatul lord Glenlivat [1] — care şi-a frînt gîtul la o cursă cu obstacole în floarea vîrstei de 24 de ani — era student la universitate, trecînd într-o zi dis-de-dimineaţă spre camera lui, văzu, pe aceeaşi scară, ghetele lui Hugby în faţa uşii acestuia; tînărul îndatoritor de care vorbesc le-a uns în joacă pe dinăuntru cu smoală de cizmărie, ceea ce a pricinuit chinuri groaznice reverendului Hugby, în aceeaşi seară, cînd a trebuit să le scoată, înainte de a cina împreună cu un profesor de la Colegiul sf. Crispin.

Toată lumea a pus această farsă admirabilă în seama prietenului lordului Glenlivat, anume Bob Tizzy [2], care era vestit pentru astfel de pozne şi care furase mînerul pompei de apă a colegiului, pilise nasul sfîntului Bonifaciu pînă-l făcuse una cu faţa, şterpelise patru statuete de negri de la tutungiu, spoise calul primului pedagog într-o culoare verde ca mazărea etc. etc. N-a lipsit mult ca Bob (care desigur făcea parte din bandă şi nu voia să pîrască) să fie eliminat şi astfel să-şi

[1] *Glenlivat* — un soi de *whisky* scoţian.

[2] *Tizzy* — şase penny, în vorbire argotică.

rateze cariera pentru care se pregătea, cînd Glenlivat a ieşit nobil din rînd, a recunoscut că el este autorul încîntătorului *jeu d'esprit*[1] a cerut scuze profesorului şi s-a arătat gata să primească eliminarea.

Hugby a plîns cînd Glenlivat şi-a cerut iertare. Dacă tînărul nobil l-ar fi fugărit în jurul curţii cu lovituri de picior, cred că profesorul tot fericit ar fi fost, cu condiţia să urmeze scuze şi o împăcare. „Milord, a spus el cu acest prilej şi cu altele, te-ai purtat aşa cum se cuvine să se poarte un gentleman ; ai adus cinste universităţii, aşa cum sînt sigur că vei aduce şi castei nobiliare, atunci cînd zburdălnicia încîntătoare a tinereţii se va fi domolit şi vei fi chemat să-ţi ocupi locul cuvenit la cîrma ţării." Iar cînd înălţimea sa şi-a luat rămas bun de la universitate, Hugby i-a oferit un exemplar din lucrarea sa *Predici către familia unui nobil* (Hugby fusese pe vremuri preceptor particular al fiilor contelui de Muffborough[2]), exemplar pe care Glenlivat l-a oferit, la rîndul său, domnului William Ramm[3] — cunoscut în lumea amatorilor de sport sub numele de Răsfăţatul din Tutbury — iar acum predicile îşi au locul pe masa din iatacul doamnei Ramm, în spatele barului din vila ei de amuzament „La cocoşul cu pinteni", lîngă Woodstock, comitatul Oxon.

La începutul vacanţei mari, Hugby vine la Londra şi se instalează într-o casă arătoasă lîngă St. James's Square ; după-amiaza călăreşte prin parc ; şi e încîntat cînd îşi citeşte numele în ziarele de dimineaţă, în lista persoanelor prezente la Muffborough House şi la seratele marchizului de Farintosh. Este membru al clubului lui Sydney Scraper, unde, totuşi, îşi bea jumătatea de vin de Bordeaux.

Îl poţi vedea uneori, duminica, la ora cînd tavernele îşi deschid uşile prin care ies fetiţe cu căni mari de bere brună, sau cînd băieţii crescuţi la azil umblă pe străzi cu tipsii pe care fumegă cîte o spată de berbec

[1] Farsă spirituală (în l. franceză).

[2] De la *mutt* — nepriceput.

[3] De la *ram* — berbec.

cu cartofi prăjiţi, cînd Sheeny şi Moses[1] pot fi văzuţi fumîndu-şi pipele în faţa obloanelor lăsate din Seven Dials[2], sau cînd cîte o droaie de persoane zîmbitoare în porturi curate şi bizare, cu bonete caraghioase pe cap şi rochii înflorate de-ţi iau ochii, ori cu mantale boţite şi lucioase de mătase care mai poartă urmele împăturitului în sertarele unde au stat închise toată săptămîna, coboară defilînd pe High Street — uneori, zic, îl vezi pe Hugby ieşind din biserica sf. Giles-in-the-Field, ţinînd de braţ o doamnă voinică a cărei faţă bătrînă străluceşte de mîndrie şi fericire cînd priveşte în jur la toţi vecinii şi care înfruntă chiar şi privirile vicarului. Apoi se îndreaptă spre Holborn, către o casă de acolo, unde trage de cordonul unui clopoţel deasupra căruia stă scris : „Hugby, Mercerie". E mama reverendului F. Hugby, tot atît de mîndră de fiul ei cu cravata lui înfoiată şi albă, ca şi Cornelia[3] din Roma de juvaerurile sale. Şi acela e bătrînul Hugby, care vine în spate cu cărţile de rugăciune, şi alături e Betsy Hugby, fata bătrînă, fiica lui, a bătrînului Hugby, proprietar de mercerie şi epitrop al bisericii.

Sus, în odaia din faţă, unde s-a întins masa, se află un tablou al castelului Muffborough ; un portret al contelui de Muffborough, cavaler al ordinului X, lord-locotenent pentru comitatul Diddlesex ; o gravură care reprezintă Colegiul sf. Bonifaciu din Oxon[4] — scoasă dintr-un almanah — şi un portret — siluetă de tinereţe — al lui Hugby în robă şi beretă. Un exemplar din *Predici către familia unui nobil* se află pe raftul de cărţi, alături de *Datoria absolută a omului*, *Analele Societăţilor de misionari* şi *Calendarul Universităţii Oxford*. Bătrînul Hugby ştie pe dinafară pagini întregi din acesta din urmă ; cunoaşte toate parohiile

[1] Porecle peiorative date evreilor.

[2] Intrelăierea a şapte străzi în cartierul sărăcimii din Londra.

[3] Matroană romană, mama Grachilor, despre care legenda spune că, atunci cînd o prietenă a rugat-o să-i arate juvaerurile, şi-a chemat fiii, prezentîndu-i drept nestematele ei.

[4] Este vorba de Cetatea universitară Oxford.

care ţin de sf. Bonifaciu, cunoaşte numele tuturor epitropilor, ale profesorilor şi ale studenţilor de neam.

Înainte de hirotonisirea fiului său, obişnuia să se ducă la adunări de dizidenţi, ba chiar să şi predice, dar în ultima vreme fiind acuzat de puseism [1], bătrînul a devenit neîndurător faţă de nonconformişti.

Capitolul XV

DESPRE SNOBII UNIVERSITARI

Mi-ar plăcea să umplu cîteva volume cu dări de seamă asupra feluriţilor Snobi universitari, atît de numeroase şi de dragi îmi sînt amintirile despre ei. Mi-ar plăcea, mai presus de toate, să vorbesc despre soţiile şi fiicele unora dintre Snobii profesori, despre distracţiile, obiceiurile, geloziile lor ; despre tertipurile lor nevinovate pentru prinderea în capcană a tinerilor ; despre petrecerile la iarbă verde, concertele şi seratele organizate de ele. Mă întreb ce s-o fi întîmplat cu Emily Blades [2], fiica lui Blades, profesorul de limba Mandingo. Mi-amintesc şi acum de umerii ei, cînd stătea în mijlocul unei mulţimi de vreo şaptezeci de tineri de la colegiile „Corpus Christi" şi „Catherine Hall", distrîndu-i cu ocheade şi cîntece franţuzeşti, acompaniindu-se singură la ghitară. Te-ai măritat oare Emily, tu, cea cu umeri frumoşi ? Ce minunate erau buclele care se legănau deasupra lor ! Ce talie ! Ce rochie ucigătoare de mătase cu ape, verde ca marea ! Ce camee mare cît o plăcintă ! Erau treizeci şi şase de tineri la universitate îndrăgostiţi cu toţii, în acelaşi timp, de Emily Blades ; şi nu găsesc cuvinte să descriu mila, durerea, compătimirea adîncă, adîncă — cu alte cuvinte, furia, turbarea şi duşmănia — cu care o privea

[1] Curent în sînul bisericii anglicane, care propaga apropierea de catolicism. Denumit după numele unuia dintre iniţiatorii săi : *Edward Pusey*.

[2] De la *blade* — claviculă.

domnişoara Trumps[1] (fiica lui Trumps, profesorul de Flebotomie), pentru că Emily *nu era* sașie, şi nici ciupită de vărsat *nu era.*

Cît despre tinerii Snobi universitari, am îmbătrînit prea tare ca să mai pot vorbi familiar de-alde ei. Amintirile mele despre aceştia vin dintr-un trecut foarte, foarte îndepărtat — aproape la fel de îndepărtat ca vremurile lui Pelham[2].

Pe atunci, obişnuiam să-i socotim Snobi pe puştii mai din topor, care nu lipseau niciodată de la capelă, umblau cu ghete şi n-aveau elastic sub talpă, se plimbau cîte două ore pe zi, orice s-ar fi întîmplat, pe drumul spre Trumpington, cîştigau bursele şi apoi făceau pe grozavii colegiului în sala de festivităţi. Eram prea necopţi pe atunci ca să rostim verdictul asupra Snobismului de tinereţe. Studentul fără elastic sub talpă şi-a împlinit destinul, şi-a făcut datoria. A luat locul tatălui său, vicarul din Westmoreland, sau şi-a ajutat surorile să înfiinţeze un pension de domnişoare. A scris un *Dicţionar* sau un *Tratat despre secţiunile conice,* după cum îl îmboldea firea sau talentul. A devenit membru în corpul didactic al vreunui colegiu ; pe urmă şi-a luat o nevastă şi o parohie. Acum domneşte peste enoriaşii lui şi i se pare că a fi membru al Clubului Oxford şi Cambridge e un lucru impresionant ; credincioşii îl iubesc şi sforăie în timpul predicilor lui. Nu, nu, *ăsta* nu e Snob. Nu elasticul de sub talpă îl face pe gentleman şi nici bocancii nu-l desfiinţează, fie ei oricît de grosolani. Fiule, Snob eşti tu, dacă din uşurinţă dispreţuieşti un om pentru că-şi face datoria, dacă refuzi să strîngi mîna unui om cinstit, pentru că poartă mănuşi de aţă.

Pe atunci, nu ni se părea cîtuşi de puţin vulgar ca un grup de băieţaşi — care cu trei luni în urmă mai mîncau bătaie şi acasă n-aveau voie să bea mai mult decît trei pahare de *porto* — să se adune în odaia unuia sau altuia, ca să mănînce ananas şi îngheţată şi să se îmbete cu şampanie şi vin de Bordeaux.

---

[1] De la *trump* — atu.

[2] *Pelham* — erou al romanului istoric cu acelaşi nume aparţinînd scriitorului englez Bulwer Lytton.

Priveşti în urmă cu un soi de uimire la ceea ce se numea „o petrecere cu vin". Treizeci de puşti în jurul unei mese pline cu dulciuri proaste, bînd vinuri proaste, spunînd glume proaste, cîntînd cîntece deocheate, pe care le iau mereu de la capăt. Punci cu lapte — ţigări — dureri îngrozitoare de cap — priveliştea înspăimîntătoare a mesei nestrînse a doua zi de dimineaţă — mirosul de tutun şi, pastorul, în a cărui grijă ai fost dat, şi care pică tocmai acum, aşteptîndu-se să te găsească adînc cufundat în algebră, şi dînd, în schimb, peste tine în clipa cînd servitorul te tratează cu apă minerală.

Existau tinerei care, dispreţuind puştii amatori de grosolane petreceri cu vin, se lăudau că oferă mici dineuri franţuzeşti foarte rafinate. Şi cei care dădeau petreceri cu vin, şi cei care ofereau dineuri erau deopotrivă Snobi.

Mai erau ceea ce se numea Snobii „filfizoni" : Jimmy, pe care-l vedeai pe la orele cinci, pus la punct, cu o camelie la butonieră, ghete ca oglinda şi mănuşi de căprioară, schimbate de două ori pe zi ; Jessamy, care scotea ochii cu „bijuteriile" lui : un bleguţ, care sclipea de sus pînă jos de atîtea lanţuri, inele, butoni ; Jacky, care zilnic călărea solemn pe Blenheim Road, în pantofi decoltaţi, ciorapi albi de mătase şi părul încreţit cu fierul. Toţi trei se măguleau cu gîndul că ei dau tonul în ceea ce priveşte îmbrăcămintea pe toată universitatea ; de fapt reprezentau trei varietăţi de Snobi dintre cele mai respingătoare.

Fireşte că existau şi Snobi sportivi şi vor exista într-una — acele făpturi fericite în care natura a semănat atracţia spre un jargon neînţeles de alţii : dădeau toată ziua tîrcoale grajdurilor unde se înehiriau cai, mînau caii diligenţei de Londra — cîţiva paşi încolo şi înapoi — puteau fi văzuţi fîţîindu-se pe terenurile de sport dis-de-dimineaţă, iar noaptea ocupîndu-se cu jocurile de zaruri şi de cărţi. Nu scăpau nici o cursă, nici un meci de box ; participau la alergări de fond şi creşteau buldogi. Snobi încă şi mai jalnici decît aceştia, erau sărmanii nenorociţi cărora nu le plăcea de fel vînătoarea, nu şi-o puteau îngădui, mureau de frică în faţa

unui şanţ de două picioare, dar vînau totuşi pentru că Glenlivat şi Cinqbars vînau şi ei. Snobul biliardului şi Snobul canotajului reprezentau şi ei anumite varietăţi. Puteau fi de altfel găsiţi şi în altă parte decît la universitate.

Mai erau apoi Snobii filozofi, care obişnuiau să-i maimuţărească pe politicieni la cluburile de oratorie. Credeau cu sfinţenie că guvernul nu scapă din ochi universitatea şi că de aici îşi va recolta oratorii pentru Camera Comunelor. Mai erau şi nişte îndrăzneţi tineri liber-cugetători, care nu se închinau la nimeni şi la nimic — poate doar lui Robespierre şi Coranului — şi care aşteptau cu răsuflarea tăiată ziua cînd searbădul nume de preot va păli, va pieri în faţa indignării unei omeniri luminate.

Dar cei mai jalnici dintre Snobii universităţii sînt nepricopsiţii care ajung la sapă de lemn din dorinţa de a-i maimuţări pe cei mai breji decît ei. Smith cunoaşte la colegiu nişte tineri de neam şi se ruşinează de taică-său, negustorul. Jones are cunoştinţe selecte, le imită şi trăieşte ca un tînăr de viaţă şi fără griji: îşi ruinează tatăl, jefuieşte zestrea soră-si, compromite primii paşi în viaţă ai fratelui său mai tînăr, numai din plăcerea de a-l avea oaspete pe milord şi de a călări alături de *sir* John. Şi măcar că poate fi foarte amuzant pentru Robinson să se cherchelească acasă aşa cum face şi la colegiu şi să fie adus de poliţistul pe care a încercat să-l doboare cu un pumn, gîndiţi-vă cît de tare se amuză sărmana maică-sa, văduva căpitanului în retragere, care s-a calicit toată viaţa pentru ca tînărul de lume să facă studii universitare.

Capitolul XVI

DESPRE SNOBII LITERARI

Ce-o să spună despre Snobii literari? este o întrebare pe care nu mă îndoiesc, publicul şi-o pune adesea. Cum o să treacă cu vederea propria lui breaslă?

Oare monstrul acesta sălbatic și necruțător, care atacă nobilimea, clerul, armata, doamnele, va șovăi cînd va veni rîndul să-i strîngă de gît pe cei de un sînge cu el?

Scumpul și minunatul meu autor de întrebări, pe cine oare croiește dascălul cu mai mult năduf decît pe fiu-său? Brutus[1] oare nu și-a descăpățînat urmașul? Într-adevăr, trebuie să ai o părere foarte proastă despre starea actuală a literaturii și a literaților, dacă-ți închipui că există vreunul printre noi, care ar șovăi să înfigă cuțitul în confratele său scriitor, presupunînd că moartea acestuia ar putea fi de vreun folos statului.

Dar fapt este că în breasla literară *nu există Snobi*. Aruncă-ți ochii în jur și cuprinde tot corpul literaților britanici. Te desfid să scoți la iveală un singur exemplu de vulgaritate, sau invidie, sau îngîmfare.

Atît bărbații cît și femeile, așa cum i-am cunoscut eu, sînt toți modești ca ținută, eleganți în purtări, neprihăniți în viața lor intimă și respectabili atît în ceea ce privește atitudinea față de lume, cît și între ei. E adevărat, se mai întîmplă să auzi și cîte un literat înjurîndu-și confratele; dar de ce? Cîtuși de puțin din răutate, de loc din invidie; doar din simț al adevărului și din imboldul datoriei obștești. Să presupunem, de pildă, că fără nici un gînd rău, dau în vileag un cusur al prietenului meu *domnul Punch* și zic: *domnul P.* are gheb, nasul și bărbia lui sînt mai coroiate decît aceleași trăsături la Apolo sau Antinou[2], pe care sîntem învățați să-i socotim modele de frumusețe; oare asta trădează din partea mea răutate față de *domnul Punch?* Nicidecum. E de datoria criticului să dea la iveală cusururile ca și meritele, iar el își îndeplinește fără greș această datorie, cu cea mai mare bunăvoință și nepărtinire.

Mărturia unui străin ager asupra purtărilor noastre merită să fie cunoscută și, în privința asta, socotesc

[1] *Brutus* — întemeietorul republicii romane (509 î.e.n.). Legenda spune că și-a condamnat la moarte fiii care au participat la un complot promonarhic.

[2] Favorit al împăratului roman Adrian, considerat tipul perfect al frumuseții clasice.

lucrarea unui eminent american Mr. N. P. Willis [1], de o deosebită valoare şi obiectivitate. În a sa *Istorie a lui Ernest Clay*, o perlă a jurnalismului, cititorul poate găsi o dare de seamă exactă asupra vieţii unui om de litere popular în Anglia, care exercită o mare atracţie pentru societatea noastră mondenă. El trece înaintea ducilor şi conţilor ; nobilimea se înghesuie să-l vadă ; am uitat cîte baronese şi ducese s-au îndrăgostit de el. Dar în chestiunea asta să ne ţinem gura. Modestia nu ne îngăduie să dăm în vileag numele conteselor cu inimi sfărîmate şi al drăguţelor de marchize, care se topesc de dragul fiecăruia dintre colaboratorii acestei publicaţii periodice.

Dacă doreşte cineva să cunoască legăturile strînse ale autorilor cu cercurile mondene, n-are decît să citească romane despre lumea bună. Cît de pătrunse de rafinament şi de gingăşie sînt lucrările doamnei Barnaby [2] ! Ce societate aleasă şi încîntătoare întîlneşti în cărţile doamnei Armytage [3] ! Rareori îţi înfăţişează un personaj sub rangul de marchiz ! Nu cunosc ceva mai delicios decît tabloul vieţii din cercurile de sus zugrăvit în *Zece mii pe an* [4], în afară poate de cel din *Tînărul duce* [5] şi *Coningsby* [6]. Există în cărţile astea o graţie discretă şi un aer de degajată noblеţe, care ţin de sîngele albastru, scumpe domn — numai de sîngele albastru.

Şi ce lingvişti desăvîrşiţi sînt scriitorii noştri ! Lady Bulwer [7], lady Londonderry, chiar şi *sir* Edward în persoană, scriu în limba franceză cu o eleganţă voluptuoasă şi cu o nonşalanţă care-i plasează mult deasupra

---

[1] *Willis Nathaniel Parker* (1806—1867), jurnalist şi autor dramatic american.

[2—3] Autoare fictive.

[4] Roman despre lumea mondenă aparţinînd scriitorului *Warren Samuel* (1807—1877).

[5] Roman de Disraeli, publicat în 1831.

[6] Roman de Disraeli, publicat în 1844 ; zugrăveşte activitatea grupului reacţionar dizident „Tînăra Anglie".

[7] Soţia scriitorului monden *Sir Edward Bulwer-Lytton* (1803—1873).

rivalilor lor de pe continent, dintre care nici unul (cu excepţia lui Paul de Kock [1]) nu ştie boabă englezească.

Şi care britanic nu încearcă desfătare citind lucrările lui James, de o concizie atît de minunată, şi cine nu gustă umorul jucăuş, uşurinţa şi spontaneitatea orbitoare a lui Ainsworth [2]? Printre atîţia umorişti privirile ţi se opresc asupra unui Jerrold [3], apărătorul plin de cavalerism al conservatorismului, al bisericii, al statului; sau a unui Beckett [4], cu pana lui zglobie, dar cu intenţii amarnic de serioase; asupra unui Jeames [5], al cărui stil curat şi spirit potrivnic oricărei bufonerii au fost îndrăgite de public.

Şi fiindcă veni vorba de critici, poate că nici n-a existat vreodată o revistă care să fi făcut atîta pentru literatură, cît a făcut minunata *Quarterly Review*. Firește, are şi ea prejudecăţile ei, dar care dintre noi nu le are? Se abate din drumul ei ca să înjure pe un om mare sau lovește fără cruţare în impostori de felul lui Keats [6] şi Tennyson [7]; dar, pe de altă parte, este prietena tuturor tinerilor autori, a descoperit şi a crescut toate mlădiţele de talent din ţara asta. E iubită de toată lumea. Pe urmă, mai este *Blackword's Magazine* [8] — recunoscută pentru eleganţa ei discretă şi satira ei binevoitoare; este o revistă care nu depăşeşte niciodată, nici măcar în glumă, graniţele politeţei. E arbitra manierelor şi, chiar cînd demască cu blîndeţe cusururile londonezilor (pentru care *les beaux esprits* [9] din Edinburgh manifestă un dispreţ îndreptăţit), nu cultivă niciodată un haz grosolan. Entuziasmul înfocat al revistei *Athenaeum* e bine cunoscut; de asemenea ironia amară a mult prea pretenţioasei *Literary Gazette*. *Examiner* este poate prea timidă, iar revista *Spectator* prea dar-

---

[1] *Paul de Kock* (1794—1871), scriitor francez, autor al unor romane picante.

[2] *Ainsworth William* (1805—1882), autor foarte prolific al unor romane istorice de mare popularitate.

[3], [4], [5] Publicişti şi ziarişti conservatori, contemporani cu Thackeray.

[6] *Keats John* (1795—1821), mare poet romantic englez.

[7] *Tennyson Alfred* (1809—1902), celebru poet englez din epoca victoriană.

[8] Revistă literară conservatoare.

[9] Intelectualitatea, spiritele alese (în l. franceză).

nică în laude gălăgioase — dar cine e în stare să critice astfel de cusururi mărunte? Nu, nu; criticii din Anglia, ca şi scriitorii din Anglia în totalitatea lor, sînt fără rival, de aceea mi se şi pare cu neputinţă să le căutăm nod în papură.

Şi, în primul rînd, încă n-am pomenit literat *care să se ruşineze de meseria lui.* Cei care ne cunosc ştiu cîtă dragoste şi frăţie domnesc în rîndurile noastre, ale tuturor. Se întîmplă cîte unuia dintre noi să se ridice pe scara socială: niciodată nu-l atacăm, nu ne batem joc de el în aceste împrejurări, ci ne bucurăm de succesul omului. Dacă Jones ia masa cu un lord, Smith nu spune niciodată că Jones este un slugarnic şi un lingeblide. Pe de altă parte, nici Jones, care obişnuieşte să-i frecventeze pe cei de sus, nu-şi dă aere din cauza relaţiilor sale, ci se desprinde de braţul unui duce pe Pall Mall, ca să se apropie de bietul Brown, tînărul fabricant de ştiri de un ban bucata, şi să-i vorbească.

Simţul egalităţii şi al fraternităţii printre scriitori m-a izbit întotdeauna ca una dintre caracteristicile cele mai cuceritoare ale acestei categorii. Tocmai pentru că ne cunoaştem şi ne respectăm unii pe alţii, ne respectă şi lumea atît; tocmai de aceea deţinem o poziţie atît de bună în societate şi avem purtări fără cusur.

Literaţii se bucură de atîta stimă din partea naţiunii, încît în timpul actualei domnii vreo doi dintre ei au şi fost invitaţi la curte; şi s-ar prea putea ca, spre sfîrşitul sezonului, unul sau doi să fie poftiţi la masă de *sir* Robert Peel.

Au ajuns asemenea favoriţi ai publicului, încît sînt tot timpul siliţi să-şi facă portrete şi să le publice; şi aş putea chiar să amintesc de unul sau doi, pe lîngă care naţiunea stăruie să-şi facă, în fiecare an, cîte un nou portret. Nimic nu poate produce mai multă mulţumire decît această dovadă de stimă pătrunsă de dragoste din partea poporului faţă de învăţătorii săi.

Literatura este atît de onorată în Anglia, încît există un fond de aproape 1 200 de lire pe an, rezervat pentru pensiile acordate persoanelor merituoase din această breaslă. Asta reprezintă în acelaşi timp şi un mare compliment adresat reprezentanţilor ei, o dovadă a stă-

rii lor îndeobște prosperă și înfloritoare. Oamenii ăștia sînt de obicei atît de bogați și de chivernisiți, încît aproape că nu e nevoie de nici un fond pentru a-i ajuta.

Dacă fiecare cuvînt din cele spuse pînă acum e adevărat, tare-aș dori să știu cum mai pot să scriu despre Snobii literari?

Capitolul XVII
DESPRE SNOBII LITERARI

Dragul meu Smith, dintre numeroșii cititori indignați care au protestat în scris împotriva părerii exprimată în ultima conferință, anume că în breasla literară nu există Snobi, am crezut că este cel mai nimerit să mă adresez dumitale personal și, prin dumneata, numeroșilor gentlemeni care au bunătatea de a-mi atrage atenția asupra unor exemple de personalități literare, socotite cu bunăvoință a fi cele mai îndreptățite la titlul de Snob. „Ați citit *Viața lui Theodore Crook*[1], publicată în *Quarterly*? mă întreabă unul, și merită cineva titlul de Snob mai mult decît acest biet om?" „Ce spuneți de romanele doamnei Cruor[2] și de povestirile mondene ale doamnei Wollop[3]?" scrie cîte un misogin. „Oare Macau[4] nu era un snob cînd își data scrisorile «Castelul Windsor»?", întreabă un al treilea. Un al patrulea — pe care-l roade o chestiune personală — și e cu ochi și cu sprîncene că a primit un bobîrnac din partea lui Tom Fustian[5] de cînd acesta din urmă a

[1] Este vorba de *Theodore Hook* (1788—1841), autor al unor romane umoristice. *Crook*, parodia adevăratului nume, înseamnă șarlatan, escroc.

[2] Aluzie la *Catherine Gore* (1799—1861), autoare de romane mondene.

[3] Aluzie la scriitoarea *Frances Trollope* (1780—1863), autoare de romane mondene.

[4] Aluzie la *Thomas Macaulay* (1800—1858), istoric și publicist liberal

[5] *Fustian* — vorbire fantastică.

făcut avere — ne roagă să-l demascăm pe vestitul om de litere. „Ce părere aveţi despre Crawley Spoker, prietenul marchizului de Borgia, omul care nu ştie unde se află Bloomsbury Square ?“, scrie un patriot mînios, într-o scrisoare care poartă sigiliul poştal din Great Russel Street. „Ce părere aveţi despre Bendigo de Minories [1] ?“ întreabă alt curios.

Cred că *Viaţa lui Crook* este plină de tîlc. Ea te învaţă să nu te încrezi în oameni mari — în Snobi importanţi, măreţi, purtători de titlu şi arată în acelaşi timp care sînt relaţiile dintre Snobii săraci şi Snobii bogaţi. Du-te la masa unui om mare, dragă Smith, dar nu uita care e locul tău. Fă glume, cîntă cîntece, strîmbă-te şi pălăvrăgeşte ca un maimuţoi ca să-l distrezi, mănîncă-i bucatele, fă semn cu coatele unei ducese şi fii recunoscător, pungaşule ! Vrei să zici că nu-i plăcut, să-ţi citeşti numele în ziare la rubrica mondenă ? Lordul Hookham, lordul Charles Snivey, domnul Smith.

Lucrările doamnei Cruor şi romanele doamnei Wollop sînt şi ele opere morale, chiar dacă nu reprezintă o lectură plăcută. Pentru că aceste doamne, care au, fără nici o îndoială, de-a face cu crema societăţii mondene şi zugrăvesc tablouri exacte ale cercurilor distinse, servesc la prevenirea multor oameni cinstiţi, care altfel s-ar putea lăsa înşelaţi ; asta tocmai fiindcă, în cărţile lor, ele arată cît de cumplit de stupidă, josnică, plicticoasă, idioată şi vulgară este viaţa mondenă, liniştind astfel spiritele care altminteri s-ar putea să fie nemulţumite de friptura de berbec şi de Bloomsbury Square.

Cît despre preaonorabilul domn Macau, îmi amintesc foarte bine de vîlva care s-a stîrnit în legătură cu îndrăzneala dumisale de a scrie o scrisoare din castelul Windsor. Dacă socotesc că a fost Snob făcînd acest lucru ? Nu ; cred mai degrabă că publicul, care a făcut atîta tărăboi în legătură cu asta, a fost Snob — publicul, care priveşte înspăimîntat spre castelul Windsor şi socoteşte că a vorbi despre acel loc în mod familiar este o crimă.

[1] Sub numele *Bendigo de Minories* este subînţeles Benjamin Disraeli.

Mai întîi de toate, domnul Macau se afla acolo şi, prin urmare, nu putea fi în altă parte. Şi atunci, de ce, dacă se afla într-un loc, să-şi dateze scrisoarea din alt loc? În al doilea rînd, după părerea mea, are acelaşi drept de a se afla la castelul Windsor ca şi alteţa sa regală, prinţul Albert. Maiestatea sa (să vorbim cu respectul pe care-l pretinde un subiect atît de impunător) este augusta gazdă a acelei reşedinţe publice. Face parte din regalele sale îndatoriri să ofere o ospitalitate graţioasă celor mai de seamă slujitori ai naţiunii; în consecinţă, socotesc că domnul Macau are acelaşi drept la apartamentul din castelul Windsor ca şi la caseta lui roşie cu documente oficiale din Downing Street [1]; şi nu era cazul să se deplaseze pînă la Windsor în taină, sau să se ruşineze că s-a dus acolo, sau să facă un secret din reşedinţa lui.

Şi acum despre onorabilul Tom Fustian, care l-a insultat pe Libertas. Acesta din urmă va rămîne un năpăstuit pînă cînd Tom va publica un alt roman; cam cu o lună înainte de acest moment, Libertas, în calitate de critic al publicaţiei *Weekly Tomahawk* [2] va primi probabil o foarte amicală invitaţie la Fustianville Lodge. Tot cam în aceeaşi perioadă, doamna Fustian va face o vizită doamnei Libertas (în careta ei galbenă căptuşită cu roz şi cu pled verde pe capră) şi se va interesa cu duioşie de drăguţii de copii. Toate astea sînt foarte bune, dar Libertas ar trebui totuşi să înţeleagă care e locul lui pe lumea asta; de un critic te foloseşti cînd ai nevoie şi pe urmă îl laşi să cadă; el trebuie să consimtă a avea relaţii cu lumea distinsă în aceste condiţii; iar Fustian aparţine acestei lumi, acum că are caretă galbenă căptuşită cu roz.

Nu poţi pretinde tuturor să fie la fel de mărinimoşi ca marchizul de Borgia, prietenul lui Spoker. Acela *era* într-adevăr un nobil mărinimos şi cu suflet ales — un adevărat patron dacă nu al literelor, cel puţin al literaţilor. Milord i-a lăsat moştenire lui Spoker aproape

[1] Stradă din Londra pe care se află ministerul de externe şi ministerul de război.

[2] Nume de publicaţie fictivă, *Tomahawk* este denumirea unei arme indiene.

tot atîţia bani cîţi i-a lăsat lui Centsuisse, valetul său ; adică a lăsat cîte 40 sau 50.000 de lire de cap, pentru fiecare dintre aceşti cinstiţi cetăţeni. Şi o meritau. Sînt lucruri, dragul meu, pe care Spoker le ştie ; măcar că *nu ştie* unde este Bloomsbury Square — şi alte cîteva locuri mai deocheate.

În sfîrşit, cu privire la tînărul Ben de Minories. Ce drept am eu să-l denunţ pe acest vestit om de litere ca pe un specimen al Snobului literar din Marea Britanie ? Domnul de Minories este nu numai un bărbat de geniu (aşa cum eşti şi dumneata, dragul meu Smith, cu toate că spălătoreasa te cicăleşte ca să-i achiţi modesta ei notă de plată), dar a dobîndit acele privilegii ale bogăţiei pe care dumneata nu le-ai cucerit, astfel încît sîntem ţinuţi să-l stimăm ca pe şeful şi reprezentantul nostru în cercurile mondene. Acum cîtva timp, cînd ne-au vizitat indienii Choctaw, cine a fost insul ale cărui persoană şi casă au fost alese pentru a fi arătate acelor binevoitori străini, în chip de reşedinţă model şi personalitate tipice pentru un gentleman englez ? Din toată Anglia, de Minories a fost omul ales de cîrmuire ca reprezentantul aristocraţiei britanice. Ştiu că ăsta este adevărul. Am citit în ziare. Şi niciodată n-a adus o naţiune un omagiu mai mare unui literat.

De altfel îmi place să văd într-o funcţie publică pe un mînuitor al penei, pe unul de-ai noştri. Îmi place să-l văd în această poziţie, pentru că ne face breasla *respectată*. Pentru ce oare îl admirăm pe Shakespeare atît de mult, dacă nu pentru uimitoarea lui putere de a se mlădia ? El trebuie să fi *fost* într-adevăr fiecare dintre personajele pe care le zugrăvea : Falstaff, Miranda, Caliban, Marc-Antoniu, Ofelia, judecătorul Shallow. De aceea şi spun că De Minories trebuie să se priceapă mai bine la politică decît oricare alt om, pentru că a fost (sau s-a arătat gata să fie) de toate. În zorile vieţii sale, Joseph şi Daniel [1] i-au fost naşi

[1] **Aluzie la *Joseph Hume*, liderul radicalilor, şi la *Daniel O'Connell* liderul liberalilor, cărora li s-a alăturat, pe rînd, Disraeli la începutul carierei sale, cînd şi-a prezentat fără succes candidatura în parlament.**

tînărului şi sfiosului neofit şi ei l-au cufundat în fîntîna libertăţii. Ce tablou drăguţ! Împrejurările însă i-au dat prilej să se certe cu cel mai venerabil dintre naşii lui şi să schimbe părerile în circulaţie cu privire la tinereţea lui generoasă. I-ar fi displăcut oare o slujbă în guvernul whigilor[1]? Chiar şi sub cîrmuirea lor, se spune, tînărul patriot s-a arătat gata să-şi slujească ţara. Unde n-ar fi ajuns Peel acum, dacă ar fi ştiut cît preţuia tînărul ăsta! Părăsesc această temă răscolitoare, pentru a încerca să-mi imaginez sila romanilor cînd Coriolan[2] şi-a aşezat tabăra în faţa Porţii del Popolo şi mîhnirea lui Francisc I[3] cînd l-a văzut pe conetabilul de Bourbon[4], la Pavia, în tabăra vrăjmaşă. *Raro antecedentem etc. deservit pede Poena claudo*[5] (după cum observă un anumit poet); şi declar că nimic nu poate fi mai teribil decît Peel în pragul prăbuşirii, la capătul unei cariere sinistre, Peel zvîrcolindu-se în chinuri, sub ameninţarea lui Nemesis[6] de Minories!

Nici măcar în *Dicţionarul* lui Lemprière[7] nu se găseşte ceva mai înspăimîntător decît tabloul acestei răzbunări fatale. Cum adică? Peel şi-a închipuit c-o să-l asasineze pe Canning[8] nu-i aşa? Şi c-o să scape,

---

[1] whigi — partid politic burghez (liberal) din Anglia constituit în secolul al XVII-lea. Conducerea partidului a aparţinut blocului format din burghezia comercială şi industrială şi aristocraţia funciară.

[2] *Coriolanus* (secolul al V-lea î.e.n.), patrician roman care, din ură faţă de plebei, a trădat patria şi a asediat Roma în fruntea oştilor vrăjmaşe.

[3-4] *Francisc I*, rege al Franţei (1515—1547). *Conetabilul de Bourbon*, un vasal nedreptăţit de rege, a trecut în slujba lui Carol al V-lea, inamicul lui Francisc I, şi a zdrobit oştile acestuia din urmă la Pavia, în 1525, luîndu-l prizonier.

[5] Rareori Pedeapsa, deşi greoaie în mers, a pierdut urma vinovatului care i-o luase înainte. (Horaţiu — Ode, cartea III, oda 2.)

[6] Zeiţa răzbunării în mitologia greacă.

[7] *Dr. Lemprière* (1765?—1824), om de ştiinţă englez, autorul *Dicţionarului mitologiei antice*.

[8] *Bentinck George*, lord (1802—1848), unul dintre conducătorii conservatorilor protecţionişti radicali. A militat pentru menţinerea taxelor pe grîne, a căror desfiinţare de către Robert Peel lovea interesele marilor proprietari funciari. Pentru a se răzbuna pe Robert Peel, l-a acuzat pe acesta că ar fi determinat moartea primului ministru *Canning*, ruda lordului Bentinck.

fiindcă asasinatul a fost înfăptuit acum douăzeci de ani? Nu, nu. Cum adică! Peel şi-a închipuit c-o să respingă Legea grînelor, nu-i aşa? Mai întîi şi întîi, înainte de a face proiecte de legi despre grîne sau Irlanda, trebuie să ştim cine a fost ucigaşul rudei lordului George Bentinck? Să răspundă Peel pentru acest omor în faţa ţării întregi, în faţa îndoliatului şi nevinovatului lord George, în faţa lui Nemesis De Minories, apărătorul acestuia.

O astfel de intervenţie cu o numesc cavalerism curat. Socotesc dragostea lordului George pentru unchiul nevesti-si drept cea mai plăcută şi mai elegantă dintre însuşirile acestui tînăr nobil oropsit. Şi sînt mîndru, dragă Smith, la gîndul că un om de litere este cel care-l susţine în conflictul acesta dezinteresat; la gîndul că, dacă lordul George se află în fruntea unui mare partid agrar englez, un om de litere îl conduce în chip de vicerege. Fericită ţară care are o asemenea pereche de salvatori! Fericit lord George care are un asemenea prieten şi patron! Fericiţi literaţii, din rîndul cărora s-a ridicat conducătorul şi salvatorul naţiei!

Capitolul XVIII

DESPRE UNII SNOBI POLITICI

Nu ştiu unde poate găsi Snobul amator mai multe exemplare din specia lui favorită decît în lumea politică. Snobi whigi şi Snobi conservatori, Snobi radicali, Snobi din asociaţia *Tînăra Anglie*, Snobi oficiali şi parlamentari, Snobi diplomatici şi de curte se înghesuie în mintea mea într-o varietate infinită şi încîntătoare, aşa încît aproape nu ştiu pe care să-l prezint mai întîi.

Prietenii mei intimi au cunoştinţă de faptul că mătuşa mea e ducesă şi, ca atare, poartă titlul de lady a Cabinetului de Sulimanuri, şi că vărul meu, lordul Peter, este purtător al Bastonului de cositor şi valet regal al Făraşului. Dacă aceste rude, scumpe mie, ar fi fost

încă tari pe poziţiile lor, nimic nu m-ar fi putut îndemna să fiu crud cu acea sinistră ramură a Snobilor politici, de care ţin şi ei ; dar luminăţia ei, ca şi lordul Peter vor cădea o dată cu administraţia actuală ; şi poate că amărăciunea prilejuită de demisia lor va fi oarecum îndulcită, dacă îi vom lua un pic în zeflemea pe cei care le iau locul.

Scriu aceste lucruri înainte ca schimbările ministeriale să fi devenit oficiale ; dar în societatea înaltă am auzit (mi-a spus-o, de fapt, Tom Sniffle la *déjeuner*-ul oferit de baronul de Houndsditch [1], săptămîna trecută, la Twickenham) că Lionel Rampant [2] va prelua Bastonul de cositor al vărului meu Peter. Toffy e aproape sigur de Făraş, iar Cabinetul de Sulimanuri a fost, în mod hotărît, făgăduit ladyei Gules [3]. Ce naiba poate să facă domnia sa cu această slujbă ? este o întrebare care se impune minţii mele mărginite. Dac-aş avea un venit de treizeci de mii de lire pe an, dac-aş avea picioare bolnave de gută (în clipa aceasta dezvălui o taină), un soţ cumsecade şi epileptic acasă, aşa cum e lordul Gules, dac-aş avea de ales între mai multe case de ţară şi de oraş, mai multe parcuri, castele, conacuri, cărţi, bucătărese, trăsuri şi alte plăceri şi distracţii, m-aş face eu oare un fel de ajutor de băgător de seamă superior al unui personaj, oricît ar fi el de vestit şi de iubit ? Mi-aş părăsi eu oare tabietele, casa, societatea, soţul, familia şi independenţa, ca să preiau sarcina oricăror sulimanuri, în oricare aşezămînt ; ca să vorbesc în şoaptă, să stau în picioare ore în şir în faţa oricărui tînăr prinţ, fie el cît de slăvit ? Aş consimţi eu oare să şed în caleaşcă cu capul la coada calului — cînd pentru sănătatea mea delicată e cu totul nesuferit acest mod de transport — numai pentru că pe uşa echipajului e zugrăvită o armoarie cu o coroană imperială deasupra, cu un cîmp auriu şi trei lei roşii ? Nu. De dragul instituţiilor noastre n-aş ceda nimic ; ci aş cultiva *de loin* [4]

[1] *Houndsditch* — numele şanţului care împrejmuia, pe vremuri, cetatea Londrei.

[2] *Rampant* — care face sluj.

[3] *Gules* — culoare roşie în terminologia heraldică.

[4] De la distanţă (în l. franceză).

credința și respectul pentru coroană. Fiindcă, orice ați spune, există totdeauna ceva caraghios și josnic în personajul lacheului. O slujnicuță cu mîini curate, care-ți pune masa și-ți mătură covorul fără pretenții, sau un servitor de rînd care-ți perie ghetele și stă în spatele scaunului în haina lui neagră prost croită, dar care lui i se potrivește, n-au nimic absurd sau bătător la ochi. Dar cînd îți faci rost de un lacheu mult lăudat, cu fireturi, catifele și *aiguillettes* [1], un lacheu care poartă un buchet ca nimeni altul, care are un cap pudrat ca nimeni altul și un bicorn aurit potrivit unui maimuțoi — zău că orice om sănătos la cap trebuie să pufnească în fața unei atari caricaturi neghioabe, monstruoase, nefolositoare, rușinoase, înălțată la rang de idol de către Snobi ; un lacheu bun numai ca să stea proțăpit în spatele trăsurii arătîndu-și pulpele formidabile ; ca să care cartea de rugăciuni la biserică într-o pungă de catifea ; ca să înmîneze niște cărți de vizită în trei colțuri, ploconindu-se solemn deasupra unei tăvi de argint etc. Părerea mea este că, în forma actuală, John are ceva rușinos și stupid în el.

Nu putem fi oameni și frați, cîtă vreme bietul de el e pus să se fandosească în fața noastră așa cum e moda acum, cîtă vreme nenorocitul n-are voie să înțeleagă cît este de jignitoare pentru el această caraghioasă splendoare. Trebuie înfăptuită o reformă. Am desființat sclavia negrilor. Acum trebuie să-l eliberăm pe John de catifele. Și am credința că lacheii, încă nenăscuți, îl vor binecuvînta pe *Punch* ; și că, dacă acesta încă n-are firida lui în palatul Westminster, alături de aceea a lui William Wilberforce [2], ar trebui să aibă măcar o statuie în oficiul unde se adună servitorii.

Și dacă e caraghios John, cum ar putea fi altfel purtătorul Bastonului de cositor ? Dacă John în nădragii lui de pluș galben, bălăbănindu-și picioarele în spatele trăsurii lui milady sau bătînd strada în sus și în jos

[1] Brandenburguri (în l. franceză).

[2] *Wilberforce William* (1759—1833), om de stat englez, a izbutit să determine adoptarea de către parlament a unei legi care prevedea eliberarea sclavilor din colonii.

în faţa palatului St. James în timp ce stăpîna lui îşi desfăşoară trena prin saloane, este, bietul de el, vrednic de cel mai îndurerat dispreţ — ca o întruchipare a unei splendori ridicole, ca una dintre cele mai smintite şi neghioabe caricaturi vii pe care o expune epoca noastră — oare lordul Peter, purtătorul Bastonului de cositor, e mult mai prejos decît el ? Şi crezi, scumpe domn, că publicul o să mai înghită, timp de multe secole, una ca asta ? Cîtă vreme crezi c-o să mai dăinuie *Buletinele de curte* şi ceremoniile zornăitoare, învechite, umilitoare, consemnate în paginile lor ? De cîte ori văd un corp de gardă îmbrăcat în roşu şi împodobit cu fireturi, un grup de negustori echipaţi ca soldaţi şi numindu-se pe ei înşişi detaşament de paradă şi mai ştiu eu ce, un director de teatru (măcar că, recunosc în treacăt, cazul acesta este destul de rar) sclifosindu-se în faţa maiestăţii sale, mergînd de-a-ndaratelea cu o pereche de sfeşnice în mînă, într-un costum de August-Prostul şi cu o sabie în care i se împiedică picioarele strîmbe, de cîte ori văd o ceată de ofiţeri de casă împopoţonaţi, care se agită, se umflă în pene şi deschid drum maiestăţilor lor, mă simt oare pătruns de veneraţie în faţa augustei ceremonii ? Oare e menită să inspire respect ? Să ne fie îngăduit a spune că nu ni se pare mai sinceră decît mutrele triste ale bocitoarelor închiriate pentru o înmormîntare — nici mai adevărată decît durerea lordului George Bentinck în faţa nenorocirii domnului Canning. Ce ne face pe toţi să rîdem în faţa ilustraţiei din ultimul număr al lui *Punch*, care ilustraţie face singură cît preţul întregului volum ? Ea îl reprezintă pe *Punch* oferind cea de a zecea colecţie anuală reginei. Ne amuză felul minunat în care sînt zeflemisite artificiile şi ceremoniile gotice ; lipsa lor de noimă şi rigiditatea lor delicioasă ; maimuţărelile exagerate cerute de etichetă ; măreţia aceea încărcată, caraghioasă, fără rost. Ei bine : aflaţi că, în realitate, astfel de procesiuni nu sînt aproape cu nimic mai puţin absurde ; că peruca şi bastonul de ceremonii ale cancelarului sînt aproape tot atît de învechite şi stupide ca şi scufa sau bastonaşul bufonului. De ce e silit orice cancelar, orice maestru de ceremonii, purtător al Bastonului de cositor, orice John, să se costumeze

sau să poarte embleme ? Îl respect la fel de mult pe al nostru episcop al Londrei, pe reverendul Charles James, de cînd şi-a lepădat peruca, cum îl respectam şi pe vremea cînd o purta. Aş crede în evlavia sinceră a unui lord, chiar dacă un John gătit în purpură (şi semănînd cu un cardinal pensionat) n-ar păşi în urma lui, cărîndu-i pînă la Chapel Royal cărţile de rugăciuni într-un sac ; şi nici n-aş crede că regalitatea ar suferi, sau că lealitatea faţă de coroană ar scădea, dacă aurul, argintul şi bastoanele de cositor ar merge la topit şi dacă *les grandes charges à la Cour* [1], adică doamnele Cabinetelor de Sulimanuri, jupîniţele mai mari peste papuci şi altele de acelaşi fel, ar fi desfiinţate *in saecula saeculorum* [2].

Şi sînt în stare să pun rămăşag că, în ziua cînd *Punch* va ajunge la optzeci de colecţii anuale, ceremoniile despre care am vorbit vor fi moarte şi îngropate ca şi legea grînelor, iar naţiunea îi va binecuvînta pe *Punch* şi pe Peel, pentru că le-au făcut de petrecanie amîndurora.

Capitolul XIX

DESPRE SNOBII WHIGI

Nu ştim — şi sîntem prea modeşti pentru a calcula (orice colaborator al *Punch*-ului este modest) — ce rezultat au lucrările noastre şi nici ce înrîurire pot ele avea asupra societăţii şi a lumii.

Două exemple — apropo de părerea exprimată mai sus — s-au ivit numai săptămîna trecută. Scumpul meu prieten şi coleg Jones (îl voi numi Jones, deşi numele lui de familie este unul dintre cele mai distinse din acest imperiu) a scris un articol intitulat *Lunea neagră*, în care pretenţiile whigilor la conducere erau, în chip ne-

[1] Înaltele demnităţi de la curte (în l. franceză).

[2] În vecii vecilor (în l. latină).

părtinitor, date în vileag, iar titlurile de oameni de stat hărăzite lor de cer, puse la îndoială, cu oarecare scepticism. Argumentul lui Jones era *sic vos non vobis*[1]. Whigii nu colindă pajiştile şi nu zboară bîzîind din floare în floare, cum fac harnicele albine ; în schimb iau în stăpînire stupurile cu miere cu tot. Whigii nu clădesc cuiburi, asemenea înaripaţilor cîntăreţi ai crîngurilor, ci-şi însuşesc cuiburile altora cu tot cu ouăle dinăuntru. Domniile lor culeg cu mărinimie ceea ce seamănă poporul şi sînt pe deplin mulţumiţi de aceste obiceiuri, ba chiar socotesc că naţiunea ar trebui să-i iubească şi să-i admire din cale afară, pentru că dînşii catadicsesc să tragă folos de pe urma muncii ei.

Aşa suna argumentul lui Jones. „Lasă-l pe Cobden[2] să facă toată treaba, spunea el, şi după ce-a isprăvit, îţi însuseşti în tihnă produsul, iar pe el îl faci a şaptea roată la căruţă, în sublima dumitale companie." Jones vorbea despre întîia şi nereuşita încercare a whigilor de a pune mîna pe putere, tentativă care a avut loc anul trecut, atunci cînd într-adevăr i-au oferit lui Richard Cobden un locşor ceva mai bun decît cel de comisionar pe Downing Street ; au avut, realmente, bunătatea să-i propună demnitatea oficială de a purta cutia roşie a lordului Tom Noddy.[3]

Ce s-a mai întîmplat săptămîna trecută, cînd Peel şi-a dat adeziunea la liber-schimbism şi, renunţînd fără să cîrtească la funcţia sa şi la avantajele acesteia, a păşit gol, goluţ, din viaţa publică în cea particulară ? John Russel şi Compania au purces la însuşirea acelor veşminte pe care, după versiunea unui ilustru englez membru al parlamentului pentru comitatul Shrewsbury, onorabilul baronet le-a preluat de la whigi, dar pe care (după părerea lui Jones şi a tuturor colaboratorilor *Punch*-ului) chiar şi whigii le-au subtilizat de la Richard

[1] Începutul unei epigrame adresată de Vergiliu poetului Bathilliu care şi-a însuşit paternitatea unor versuri ale primului. Sensul : astfel ceea ce faci tu, nu ţi-e hărăzit ţie.

[2] *Cobden Richard* (1804—1865), om de stat englez. A fundat „Liga de luptă împotriva Legii grînelor".

[3] *Noddy* — neghiob.

Cobden, Charles Villiers[1], John Bright[2] şi alţii — ce s-a mai întîmplat după aceea, întreb eu? Îndrăzniţi să vă mai arătaţi, o whigi!, a exclamat Jones. O Snobi whigi, strig eu cît mă ţine gura, puneţi-l pe Richard Cobden şi pe tovarăşii lui în coadă şi lăudaţi-vă cu victoria cîştigată de alte săbii mai bune decît au fost vreodată floretele voastre trîndave de curte! Aveţi de gînd să afirmaţi că din nou *trebuie* ca voi să conduceţi, şi că pe Cobden nu trebuie să-l ia nimeni în seamă? Aşa s-a făcut că la o întrecere pentru comitatul Shrewsbury, mai aprigă decît oricare alta la care a participat vreodată B. Disraeli, un Falstaff[3] s-a ridicat şi a pretins că el l-a ucis pe cavalerul Hotspur[4], care, de fapt, fusese străpuns de nobilul Harry[5]. Aşa s-a întîmplat şi în Franţa, unde nişte filfizoni reprezentanţi ai poporului au stat să privească, în timp ce Hoche[6] şi Bonaparte cîştigau victorii pentru Republică.

Ce s-a petrecut ca urmare a mustrării rostite de *Punch? Whigii i-au oferit lui Richard Cobden un loc în Cabinet.* Spun cu umilă mîndrie, în calitate de membru al administraţiei *punch*-ului, că niciodată aceasta n-a primit un mai mare compliment.

Şi acum revin la modesta mea osteneală de a contribui la propăşirea ţării noastre. Cei care-şi amintesc de observaţiile făcute săptămîna trecută în legătură cu Snobii politici, trebuie să fi reţinut asemănările pe care poate că le-am demonstrat, şi printre ele comparaţia dintre lacheul britanic şi lacheul de curte, marele Snob oficial domestic. Bietul John cu nădragii lui nesuferiţi de pluş, bicornul, uniforma caraghioasă cu zorzoane şi ciucuri, peruca moţată şi pudrată şi buchetul lui uluitor în piept, a fost comparat cu primul lord al Făra-

---

[1-2] *Charles Villiers, John Bright*, oameni politici, colaboratori ai lui Cobden în campania de desfiinţare a Legii grînelor şi pentru libertatea comerţului.

[3-4-5] Personaje din drama lui Shakespeare *Henric al IV-lea*, Falstaff este prototipul cavalerului viciat, libidinos, vesel şi lăudăros, dar incapabil de un act de curaj.

[6] *Hoche Louis-Lazare* (1768—1797), general francez, una dintre figurile cele mai eroice care au apărat cuceririle revoluţiei franceze.

şului sau cu cel al cămării, iar motoul impus cititorului a fost: Nu sînt şi eu om şi frate cu ei?

Ecoul acestei binevoitoare şi elegante satire poate fi găsit în ziarul *Times* de sîmbătă, 4 iulie:

„Sîntem informaţi că dregătoriile domestice au fost oferite înălţimii sale ducelui de Stilton[1] şi ducesei de Doublegloucester[2]. Înălţimile lor au refuzat aceste onoruri, dar şi-au manifestat totuşi intenţia de a sprijini în mod public noua cîrmuire."

Poate un scriitor, vreodată, să cîştige o biruinţă mai mare? Nici nu mă îndoiesc că ducii pomeniţi au luat hotărîrea de a nu purta nici o livrea, oricît ar fi ea de măreaţă, de a se mulţumi cu modesta lor independenţă şi a se osteni să trăiască modest cu cinci sute sau o mie de lire *per diem*[3], numai în urma parcurgerii şi studierii ultimului capitol despre *Snobi*. Dacă *Punch* a fost în stare să înfăptuiască aceste reforme într-o singură săptămînă, anume să sileacă partidul whigilor a recunoaşte că, la urma urmelor, există oameni tot atît de mari, ba chiar superiori lor pe lumea asta păcătoasă şi să-i facă pe magnaţii whigi să vadă că slugărnicia — slugărnicia faţă de cel mai mare prinţ venit de la cea mai mică, dar cea mai ilustră curte din Deutschland[4] — nu se potriveşte cu rangul lor, ei bine, în cazul acesta ni s-a luat crema articolului nostru despre *Snobii whigi*. Articolul este ca şi scris.

Poate că seminţia asta s-a şi stins (sau e pe cale de a se stinge) cu progeniturile ei de filozofi mărunţei, de *dandy* patrioţi, filantropi politicoşi şi păstrători credincioşi ai tradiţiilor Camerei Comunelor. Poate că milord sau *sir* Thomas vor catadicsi să emită, din parcurile şi conacele lor, manifeste către oraşe şi sate şi să proclame: „Încuviinţăm dorinţa poporului de a fi şi el reprezentat. Socotim că jalbele poporului nu sînt fără temei şi, în nesfîrşita noastră înţelepciune, ne plasăm în fruntea lui, pentru a-i înfrînge pe conservatori, duşmanii poporului

[1] *Stilton* — numele unei varietăţi de brînză.

[2] Nume derivat din *double* — dublu — şi *gloucester*, numele unei varietăţi de brînză.

[3] Pe zi (în l. latină).

[4] Germania (în l. germană).

şi ai noştri." Poate că, zic eu, măreţii whigi au descoperit, în sfîrşit, că fără un regiment, ofiţerii împopoţonaţi cu fireturi de aur nu sînt prea folositori ; că fără o scară, nici chiar cel mai ambiţios dintre whigi nu se poate cocoţa spre mărire : pe scurt că naţiunea nu se sinchiseşte de whigi mai mult decît se sinchiseşte de dinastia Stuarţilor, de heptarhie [1] sau chiar de George Canning, care a răposat cu cîteva sute de ani mai tîrziu, sau de orice tradiţie prăbuşită. Whigii ? Charles Fox [2] a fost un om mare pe vremea lui, la fel ca şi arcaşii de de la Azincourt cu arcurile lor. Dar praful de puşcă le este superior. Lumea se mişcă neîntrerupt. Marele şuvoi al vremii goneşte înainte ; şi tocmai acum, cîteva capete şi trupuri de whigi mărunţei răsar şi se zbat la suprafaţă.

Dragul meu prieten, se apropie ceasul scufundării şi ei se vor da la fund, la fund printre morţi. Şi ce zor avem noi să facem pe omenoşii şi să pescuim sărmanele lor leşuri ?

Prin urmare un articol despre *Snobii whigi* n-ar mai avea nici un rost !

Capitolul XX

DESPRE SNOBII CONSERVATORI SAU CEI DIN PARTIDUL AGRAR

În toată curtea regelui Carol nu exista conservator mai leal şi mai credincios decît cavalerul *sir* Geoffrey Hudson [3]. Acesta, deşi nu arăta mai breaz decît un căţeluş, era viteaz ca cel mai cumplit dintre lei, şi gata să se lupte cu orice om, de orice statură. Tot atîta merit şi vitejie vădea şi iscusitul hidalgo Don Quijote de la

[1] Literal : şapte regate (în l. greacă). Perioadă din istoria Angliei, secolele V—IX, cînd pe teritoriul ţării au existat şapte regate.

[2] *Fox Charles* (1749—1806), orator şi om de stat englez.

[3] *Sir Geoffrey Hudson*, pitic pe lîngă curtea regelui Carol I.

Mancha, care era în stare să îndrepte lancea, să scoată strigătul de război şi să se avînte în galop spre o moară de vînt, dacă o lua drept un uriaş sau cine ştie ce altă pacoste. Şi măcar că nimeni n-a afirmat vreodată că Don Quijote era în toate minţile, toată lumea i-a recunoscut vitejia, statornicia, purtarea blîndă şi puritatea ţelului.

Cu toţii dovedim o blîndeţe milostivă faţă de oamenii care nu sînt în toate minţile — faţă de toţi sărmanii pitici caraghioşi, vîrîţi în acţiuni ce le depăşesc cu mult priceperea, faţă de toţi idioţii de treabă, neajutoraţi, orbi, smintiţi, care-şi închipuie că sînt eroi sau conducători de oaste sau împăraţi sau luptători — cînd de fapt sînt la un pas de cămaşa de forţă şi se plimbă în libertate numai datorită îngăduinţei semenilor lor.

În ceea ce priveşte Snobii politici, cu cît îi studiez mai mult, cu atît mă cuprinde mai puternic acest sentiment de milă. Şi, dac-aş scrie toate articolele despre Snobi în această tonalitate, ne-am alege nu cu o serie de eseuri vii şi glumeţe, ci cu o colecţie care ar stoarce lacrimi pînă şi cioclilor, şi care ar fi la fel de înveselitoare ca şi *Cugetările din închisoare* ale doctorului Dodd[1] sau *Chemarea spre o viaţă cucernică*[2]. Nu ne putem îngădui (cred eu) să batjocorim şi să-i luăm în zeflemea pe Snobii politici, ci doar să-i compătimim. Să-l luăm, de pildă, pe Peel. Dacă a existat vreodată Snob politic specialist în făţărnicii şi banalităţi, adept al imposturii, oricînd cu o vorbă sforăitoare şi mincinoasă pe buze, cerul mi-e martor că *el* este acel Snob. Dar se căieşte şi dă semne de har, îngenunche şi-şi mărturiseşte păcatele cu atîta blîndeţe, încît ne moaie pe loc. Îl luăm în braţe şi-i spunem : „Bobby, băiete, ce-a fost, a fost ; nu e niciodată prea tîrziu să te căieşti. Vino la noi, lasă-te de citate latineşti şi nu mai face reclamă virtuţii şi statorniciei tale ; şi nici să nu mai şterpeleşti

[1] Lucrare moralizatoare scrisă în temniţă de către doctorul *Dodd*, un cleric aventurier, spînzurat la sfîrşitul secolului al XVIII-lea pentru falsificare de polițe.

[2] Carte de îndrumări religioase publicată de către *William Loy* (1686—1761).

hainele altuia." Îl primim, îl ocrotim de Snobi, foştii lui asociaţi, care urlă afară, iar el, în braţele Iuliei [1], se află la adăpost, de parc-ar fi în braţele maică-si.

Să trecem la whigi. Se bucură de putere ; au căpătat ceea ce au rîvnit cu răsuflarea tăiată — acea posesiune de pe Downing Street [2], despre care ai zice, cînd îi auzi pe unii dintre ei vorbind, că le-a fost sortită din voinţa cerului. Ei bine, acum că au pus piciorul acolo, trebuie să spunem, ca să fim drepţi cu ei, că se poartă cu multă blîndeţe. Cedează o parte din pleaşcă atît catolicilor, cît şi protestanţilor. Ei nu zic : irlandezii n-au ce căuta aici, ci asigură oarecare picanterie Cabinetului graţie cîtorva picături de dialect irlandez. Lordul John apare în faţa alegătorilor săi cu un aer umil şi stînjenit, care pare să spună : „Domnilor ! Deşi whigii sînt mari, există totuşi ceva şi mai mare — mă gîndesc la Popor, ai cărui slujitori avem cinstea să fim şi pentru a cărui bunăstare făgăduim să muncim cu zel." În asemenea condiţii, cine se poate supăra pe Snobii whigi ? Poate doar un bădăran mizantrop, care în viaţa lui n-a gustat o picătură din laptele bunătăţii omeneşti.

În sfîrşit, mai sînt şi Conservatorii, sau cum îşi spun, sărmanii de ei — Snobii Partidului agrar. Poate omul să fie supărat pe *aceştia ?* Poate cineva să-l tragă la răspundere pe Don Quijote sau să se simtă îngrijorat de purtarea lui Geoffrey Hudson, cînd, într-un moment de furie, se înarmează şi ameninţă să te străpungă ?

Săptămîna trecută m-am retras (cu scopul de a cugeta în voie şi la aer curat asupra marii teme a Snobilor) într-un loc singuratic numit Trafalgar Hotel din Greenwich. Tulburat de sosirea unei mulţimi de oameni cu chipuri înfloritoare, feţe îmbujorate şi lenjerie foarte frumoasă, l-am întrebat pe August Frederick, chelnerul, ce era cu mulţimea aceea care venise să stîrpească heringii ?

— Nu ştiţi, *Sir ?* face el. Este *Partidul agrar.*

[1] Aluzie la soţia lui Robert Peel.

[2] Este vorba de clădirea consiliului de miniştri.

Şi aşa şi era. Erau aristocraţii get-beget, scrobiţi, neînduplecaţi, oamenii gliei, străvechii noştri conducători. Plantageneţii [1], Somerseţii [2] noştri, ai noştri Disraeli [3], Hudson [4] şi Stanley [5], care s-au adunat cu mic şi cu mare, de data asta pentru un alt soi de luptă. L-au ales pe acel „Rupert neînvins în dezbateri" [6] care este Geoffrey Stanley drept conducător şi au înălţat pe Whitebait Hill stindardul pe care e scris: „Pînă la capăt".

Atîta vreme cît avem Cromwelli şi Coaste de Fier [7], cinstitul Partid agrar va fi mereu bine primit de Rupert şi de Cavaleri. De altfel, n-a trecut oare reprezentantul comitatului Pontefract de partea noastră? Şi nu s-a sfîrşit oare cu vechea cauză, acum că el a părăsit-o?

Aşa se face că, în străfundul inimii mele, departe de a purta pică acestor sărmane făpturi, n-am faţă de ele decît cele mai duioase sentimente; i-am binecuvîntat cînd i-am văzut intrînd cîte doi, cîte trei, în sala de mese şi predînd chelnerilor, cu neobişnuită solemnitate, pălăriile. Apoi s-au repezit înăuntru ca să conspire. Voi vrednicilor, neînfricaţilor, pe nedrept luaţi drept Snobi, mi-am zis în gînd, duceţi-vă şi revendicaţi-vă drepturile deasupra castroanelor cu ciorbă de peşte; ridicaţi sus furculiţele şi o dată cu ele prestigiul cavalerismului în Anglia şi doborîţi-i prin străpungere pe mizerabilii de fabricanţi, care vor să vă lipsească de drepturile voastre din naştere. Jos cu filatorii de bumbac! Sf. Gheorghe este alături de Partidul agrar [8]! Un Geoffrey salvator ne trebuie [9]! Eu am stimă pentru amăgirea căreia i-au căzut pradă aceste biete suflete. Cum adică? Să anulăm anularea Legii grînelor? Să ne întoarcem la vremurile bune de odinioară, cînd partidul conservator era la putere? Nu, nu. Humpty Dumpty

---

[1] Dinastie care a domnit în Anglia între anii 1154—1485.

[2], [3], [4], [5] Personalităţi politice conservatoare.

[6] Poreclă elogioasă dată lordului Geoffrey Stanley prin analogie cu prinţul Rupert de Bavaria, considerat de către cercurile reacţionare ca un imbatabil conducător de oşti.

[7] *Cromwell Oliver* (1599—1658), proeminent om politic, cap al revoluţiei burgheze din Anglia. A organizat diviziile „Coastele de Fier" cu care a înfrînt cavaleria condusă de prinţul Rupert de Bavaria.

[8], [9] Lozinci ale Partidului conservator redate sub forma chemărilor cu care se aruncau în luptă cavalerii medievali englezi.

a căzut rău [1] şi nu poate fi pus pe picioare de toţi caii şi de toţi oamenii reginei la un loc.

Acele fiinţe cinstite n-au decît să strige : „Pînă la capăt !", iar noi, cîştigătorii, să rîdem şi să-i ascultăm cu bunăvoinţă. Ştim noi, din ultimii cincisprezece ani, ce înseamnă „pînă la capăt". „Stă în natura fiarei populare, spune, cu graţia ei obişnuită şi cu tonul acela de o politeţe desăvîrşită, scumpa şi bătrîna *Quarterly Review*, să nu se satureze niciodată, ci să crească în lăcomie şi îndrăzneală cu fiecare ciolan care i se aruncă". Îmbucătură după îmbucătură, zi de zi, de la Proiectul de reformă [2] încoace, nenorociţii pe care-i reprezintă bătrîna *Quarterly* au trebuit să hrănească fiara populară — după cum îşi poate da seama oricine citeşte publicaţia cu pricina. „Pînă la capăt !", rage *Quarterly*, dar fiara cere *Actul de emancipare a catolicilor* [3], îl înghite pe nemestecate şi tot nu e mulţumită. Vrea un Decret de reformă, o lege care să desfiinţeze jurămîntul funcţionarilor faţă de tron şi biserică, un decret cu privire la liberul schimb. Fiara înfulecă totul. O, grozăvia grozăviilor ! O, sărmană revistă bătrînă şi înnebunită ! O, doamnă Gamp [4] ! O, doamnă Harris [5] ! Chiar dacă vei renunţa la tot, cît timp strigi : pînă la capăt ! fiara tot înfometată va fi şi pînă la urmă va înghiţi şi Partidul conservator.

Şi putem oare fi supăraţi pe sărmana victimă ? Aţi văzut vreodată fiara numită mîţă gata să se repeadă la un şoarece ? „Pînă la capăt !" chiţcăie sărmana făptură cu codiţă, dînd dintr-un colţ într-altul. Fiara înaintează, îl înşfacă veselă de umăr, îl azvîrle, îl prinde în joacă şi-l înfulecă la momentul potrivit.

Fraţi Snobi din Anglia ! Ăsta-i motivul pentru care îngăduim Snobului conservator şi agrar să scape atît de ieftin.

---

[1] *Humpty-Dumpty* este un personaj caraghios din poveştile şi poeziile pentru copii. Aci este reprodus un vers dintr-o poezioară pentru cei mici.

[2] Proiect de reformă a parlamentului propus de către Whigi în 1831.

[3] Lege votată în 1832 care a dus la schimbarea sistemului electoral, permiţînd reprezentarea în parlament a burgheziei industriale.

[4]—[5] *Doamna Gamp* — personaj din romanul lui Dickens *Martin Chuzzlewitt*. *Doamna Harris* este o prietenă fictivă a doamnei Gamp, la care aceasta se referă într-una.

Capitolul XXI

EXISTĂ VREUN SNOB WHIG?

Din fericire acesta va fi un capitol destul de scurt. N-am de gînd să pun guvernului întrebări uricioase, cum face Thomas de Finsbury [1] sau să împiedic, în orice fel, mersul înainte al măreţei Administraţii Liberale. Cel mai bun lucru pe care-l putem face este să nu punem nici un fel de întrebări, ci să acordăm whigilor încrederea noastră absolută, bizuindu-ne pe înţelepciunea lor superioară. Căci ei sînt mai înţelepţi decît noi. O Providenţă binevoitoare a hotărît ca ei să ne cîrmuiască pe noi, drept care i-a înzestrat cu o cunoaştere universală. Alţi oameni îşi mai schimbă părerile : dar ei niciodată. De pildă, Peel mărturiseşte că părerile lui despre Legea grînelor nu s-au schimbat nici cu o iotă, că ele au ţinut totdeauna de doctrina liber-schimbismului ; că au fost mereu înţelepte şi desăvîrşite. Noi habar n-aveam de acest lucru : dar ăsta este adevărul, lordul John aşa spune. Şefii cei mari ai whigilor coboară printre alegători, se felicită pe ei înşişi şi lumea întreagă pentru faptul că libertatea comerţului este Legea imperiului şi binecuvîntează cerul că i-a creat pe whigi, care să împărtăşească lumii marele adevăr. Libertatea comerţului ! Dumnezeu să vă binecuvînteze ! whigii au inventat libertatea comerţului şi tot ce s-a inventat vreodată. Azi, mîine — cînd biserica Irlandei va fi la pămînt, cînd poate, biserica de stat o va urma, cînd legea de îngrădire a drepturilor electorale va deveni un adevăr recunoscut ; cînd educaţia va deveni într-adevăr naţională ; cînd pînă şi cele cinci puncte ale lui Thomas de Finsbury vor ajunge să fie văzute cu ochiul liber — o să vă daţi seama că whigii au fost din *totdeauna* apărătorii Votului îngrădit [2] ; că *ei* au inventat educaţia naţională ;

[1] Aluzie la *Thomas Slingsby Duncombe* (1796—1861), reprezentant al districtului Finsbury. A fost unul dintre liderii radicalilor şi a prezentat guvernului celebra petiţie a cartiştilor.

[2] Unul din censurile electorale, conform cărula la alegeri aveau drept să participe numai proprietarii sau arendaşii de bunuri imobiliare.

că băieții ăștia au și rezolvat problema bisericească ; că de la ei ău purces cele cinci puncte, cu care încerca să se laude Feargus O'Connor [1]. Unde există desăvîrșire, nu poți afla Snobism. Whigii au știut și au făcut, știu și fac, vor ști și vor face totul.

Repet deci că n-are rost să te aștepți a găsi mulți Snobi printre ei. Sînt atît de puțini. Un cetățean, autor al unei cărți despre aristocrația engleză, pre nume Hampden junior (și care seamănă cu John Hampden [2] cum seamănă Mr. *Punch* cu Apolo din Belvedere) înșira o mulțime de meserii și nenumărate nume de englezi care le-au practicat cu succes. El face descoperirea că aristocrația n-a dat, să zicem, tinichigii buni, sau avocați, sau croitori, sau artiști, sau fețe bisericești, sau dansatori pe sîrmă, sau alți oameni de alte meserii ; în timp ce din popor s-au ridicat mai mulți sau mai puțini inși, care s-au distins în mai suspomenitele profesiuni. Omul ajunge la concluzia că aristocrația este rasă inferioară, iar poporul rasă superioară. Concluzia lui Hampden junior e cam aspră și argumentarea împotriva aristocrației netrebnice și nătînge nu prea corectă ; fiindcă e cu ochi și cu sprîncene că un lord nu poate să cînte la vioară sau să zugrăvească tablouri numai datorită unui dar înnăscut și fără exercițiu ; de asemenea că oamenii îmbrățișează o meserie ca să aibă din ce trăi și că, dacă dispun de mijloace îndestulătoare de trai pe picior mare, e firesc să devină trîndavi. Falsul Hampden, prin urmare, nu-și dă seama că înălțimile lor n-au de ce să se căznească a deprinde meseriile mai sus pomenite ; și, înainte de toate, trece cu vederea faptul că, față de nobilime, poporul e în raport de patruzeci de mii la unu ; drept care nu i se poate pretinde nobilimii să nască atîtea personalități alese cîte se pot găsi în rîndurile poporului.

Tot astfel (sînt gata să recunosc că demonstrația de mai sus este plicticos de lungă, dar, într-o lucrare despre Snobi, are voie și un Snob radical să strecoare

[1] *O'Connor Feargus* (1794—1855), unul dintre conducătorii mișcării cartiste, editor al ziarului cartist *Steaua Nordului*.

[2] *Hampden John* (1595—1643), activist al revoluției burgheze din Anglia

o vorbuliță, în treacăt), tot astfel, zic deci, nu pot exista mulți Snobi în rîndurile whigilor, dat fiind că există atît de puțini whigi în rîndurile oamenilor.

Socotesc că nu există mai mult de o sută de whigi adevărați, sinceri, vii, pe lume și dintre aceștia, să zicem, douăzeci și cinci ocupă funcții; restul sînt gata să le ocupe. Într-un cerc atît de restrîns, nu te poți aștepta să găsești multe exemplare din soiul pe care-l căutăm noi. Cît de rar se întîmplă să întîlnești un whig autentic și recunoscut! Cunoașteți vreunul? Știți ce înseamnă să fii whig? Înțeleg că un om poate dori cu înfrigurare luarea unei măsuri sau a alteia, poate dori desființarea taxelor pe zahăr sau pe grîne, a restricțiilor impuse evreilor sau orice altceva, dar în cazul acesta, dacă Peel îmi face treaba și mă scapă de o pacoste, el răspunde nevoii mele la fel de bine ca oricare altul cu orice alt nume. Eu vreau să am casa bine orînduită și odaia curățată; nu fac cercetări deosebite în ceea ce privește mătura și fărașul.

Ca să fii whig trebuie să fii mai mult sau mai puțin un reformator — și chiar ceva mai mult decît atît. Ești obligat să crezi nu numai că Legea grînelor trebuie respinsă, dar și că whigii trebuie să fie la putere; nu numai că în Irlanda trebuie să domnească liniștea, ci și că whigii trebuie să domnească pe Downing Street; dacă poporul vrea reforme, firește că n-ai încotro, dar nu uita că whigii trebuie să se aleagă cu laudele. Ei cred că whigii reprezintă lumea întreagă și că tot ce primim de la ei este o binecuvîntare. Cînd, deunăzi, lordul John a binecuvîntat poporul la Guildhall[1] și ne-a povestit cum au obținut whigii decretul în legătură cu Legea grînelor spre folosul nostru, zău că amîndoi am crezut-o. Nu-l obținuse nici Cobden, nici Villiers, nici poporul, ci whigii, care, nu știu în ce fel, ne-au blagoslovit cu această măsură.

Ei *sînt*, de drept, superiorii noștri. *Există* ceea ce numea Thomas de Finsbury, vorbind aproape cu păcat, o „scamatorie de tip whig" care lasă în urmă toate scamatoriile. Eu personal nu sînt whig (poate că nici n-are

[1] Primăria orașului Londra.

rost s-o spun, cum n-are rost să spun că nu sînt regele Peppin [1] cel cu caleașca de aur sau regele Hudson [2] sau domnișoara Burdett Coutts [3]); nu sînt whig; dar vai, cum mi-ar plăcea să fiu!

Capitolul XXII
DESPRE SNOBUL CIVIL

Nu există ceva mai dezgustător și mai cumplit decît să faci paradă de neștiință strigătoare la cer, de înfumurare mîrșavă, de rea-voință lașă, așa cum au făcut nepricopsiții ăia de civili în presa publică și un mare număr de Snobi civili în țară, față de cea mai iubită dintre instituțiile noastre, acea instituție în sănătatea căreia se ridică totdeauna la toate banchetele paharul, îndată după cinstirea bisericii: armata britanică. Eu însumi, cu prilejul micii mele disertații despre Snobii militari — disertație care mi-a fost impusă de o aspră datorie — i-am tratat pe aceștia cu duioșie și cu o politețe elegantă care, după cîte înțeleg, au fost admirate și prețuite în cluburile războinice, la agape militare și în alte întruniri soldățești. Să presupunem însă că critica ar merge atît de departe, cum a și mers în ultimele zece zile, că orice *cockney* [4] fără școală și-ar îngădui să judece, că civilii din taverne și cluburi ar huidui, că patrioții din domeniul băcăniei sau albiturilor s-ar încumeta să aibă obiecții, că pînă și femei neștiutoare, mame de familie, în loc să aibă grijă de ceaiul și untul pentru micul dejun, ar citi ziarele și, bineînțeles, ar emite *la rîndul lor* strigăte ascuțite de groază cînd ar ajunge la

[1] Numele a trei regi din dinastia carolingiană care au domnit în secolele VI—VII.

[2] Aluzie la *George Hudson* (1800—1871), magnat englez, proprietarul a peste 1000 mile de cale ferată.

[3] *Angela Burdett Coutts* (1814—1906), milionară engleză, care se îndeletnicea cu acțiuni „filantropice".

[4] Locuitor din periferiile Londrei, vorbind un argo specific.

darea de seamă despre bătaia cu biciul de la Hounslow [1], să presupunem, zic, că în societate s-ar stîrni rumoarea care domneşte în ultimele două săptămîni şi că, poate la fiecare masă din Anglia, ar răsuna un strigăt de indignare. Ar fi prea de tot, îndrăzneala Snobilor civili ar merge prea departe şi ar trebui, pe dată, stăvilită. Eu sînt împotriva civililor şi mă simt autorizat să declar, după o convorbire cu Mr. *Punch*, că şi acest gentleman împărtăşeşte părerea mea, anume că *armata trebuie apărată*.

Răspunsul care trebuie dat Snobului civil cînd ridică obiecţii împotriva pedepselor militare, a avansărilor, a cumpărării de posturi în armată, e mereu acelaşi. Omul habar n-are despre ce este vorba. Cum naiba îţi permiţi *tu*, civil nepricopsit, să faci consideraţii despre armată, cînd habar n-ai de deosebirea dintre o puşcă şi un chibrit ?

Am văzut că, în ziarele militare, se stăruie cu mult succes asupra acestui punct care, sînt din toată inima de acord, reprezintă un argument minunat şi de nerespins. Un om are nevoie de un geniu deosebit, de un studiu adîncit, de o educaţie precumpănitor militară, înainte de a putea să judece o chestiune atît de complicată ca armata ; şi, e limpede că puţini civili au parte de toate acestea. Dar oricine a avut suprema mulţumire de a face cunoştinţa portstindardului locotenent de gardă Grig, a căpitanului Famish din regimentul de hotentoţi, sau a sute de alţi tineri cu aceeaşi chemare, recunoaşte că armata se află în siguranţă sub supravegherea unor oameni ca aceştia. Ei au o educaţie strălucită, îşi petrec timpul cu migăloase studii militare ; la popote, conversaţia, se ştie, e în general filozofică, iar cercetările ofiţerilor sînt riguros ştiinţifice. Cînd rîvna lor de cunoaştere este atît de fierbinte în tinereţe, de cîtă înţelepciune trebuie să dispună ei la bătrîneţe ? Cînd Grig va ajunge colonel (şi, nu încape îndoială, dat fiind că ştiinţa se dezvoltă mult mai iute în regimentele de gardă, un tînăr veteran poate fi colonel la douăzeci şi cinci de ani), iar Famish

[1] Numele unui regiment de husari unde a avut loc întîmplarea autentică prezentată mai jos de Thackeray.

vă cuceri şi el acelaşi grad, aceştia doi vor fi mai potriviţi decît oricînd pentru conducerea armatei ; şi, cum e cu putinţă ca un civil să cunoască chestiunea aşa cum o cunosc ei ? Aceştia sînt oamenii a căror părere civilii cutează s-o tăgăduiască, şi nimic nu mi se pare mai primejdios, într-un cuvînt, de o obrăznicie mai Snoabă, decît o astfel de opoziţie.

Cînd oameni ca aceştia, laolaltă cu cele mai înalte foruri ale armatei, sînt de părere că soldatului britanic îi face bine bătaia cu biciul, n-are nici un rost ca civilul să se amestece. Ştiţi voi oare tot atîtea despre armată şi despre nevoile soldatului ca feldmareşalul duce de Wellington ? Dacă marele căpitan al vremurilor noastre socoteşte că bătaia reprezintă una dintre nevoile armatei, ce-i treaba *dumitale* să te opui ? Pe *dumneata* te bate ? Dumneata nu eşti decît un civil oarecare. Poate că ideea de a-ţi biciui semenii ca pe nişte cîini se bate cap în cap cu ideile dumitale despre cuviinţă, morală, dreptate ; poate că a supune pe nişte creştini unor pedepse brutale, sălbatice, înjositoare, fără folos, este un fapt revoltător pentru dumneata. Dar e lipsit de noimă să-ţi închipui că un filantrop cu vază, ca marele căpitan al vremurilor noastre, ar îngădui să se aplice astfel de pedepse trupelor, dacă ele n-ar răspunde unei necesităţi.

O vorbă să fi spus şefii armatei şi mîţa cu nouă cozi şi-ar fi ocupat locul de armă istorică în Turnul Londrei, laolaltă cu ghetele de tortură şi menghina pentru degete folosite în *Armada* spaniolă. Dar, spui dumneata, ducele de Alba [1] o fi socotit ghetele de tortură şi menghinele pentru degete tot atît de trebuincioase pentru menţinerea disciplinei cum e socotită a fi astăzi mîţa cu nouă cozi. Civilule ! Nu-ţi vîrî nasul în probleme care depăşesc sfera dumitale de înţelegere. Respectă regulamentul militar şi nu uita că majoritatea ofiţerilor din armata britanică, de la înălţimea sa pînă la portstindardul Grig, sînt de părere că bătaia cu biciul nu poate fi desfiinţată.

Doar n-o să-ţi închipui că sînt neomenoşi. Cînd neno-

[1] *Ducele de Alba* (1507—1582), rezident spaniol în Ţările de jos, vestit pentru cruzimile sale.

rocitul acela din Hounslow [1] a fost biciuit la scară, s-a raportat că, în timp ce potcovarii regimentului roteau biciul deasupra lui, nu numai oamenilor din trupă, dar şi ofiţerilor li s-a făcut rău în faţa acestui spectacol groaznic. Mi s-a spus că la toate pedepsele militare sînt oameni care-şi pierd cunoştinţa în felul ăsta. Pînă şi natura cedează, rostind un fel de protest muribund în faţa unei scene de tortură atît de dezgustătoare. Natura — da ! Dar armata nu e o îndeletnicire naturală. Este cu totul în afara vieţii obişnuite. Disciplină — tunici roşii, toate de aceeaşi croială, cu acelaşi număr de nasturi — bătaia — marşuri cu acelaşi picior înainte — toate astea nu sînt firesti. Pune o baionetă în mîna unui om şi n-o să i se pare firesc s-o vîre în burta unui francez. Puţini oameni ar purta, din îndemnuri naturale, în loc de pălării, o căciulă cum poartă zi de zi colonelul Whyte şi regimentul lui, un soi de manşon, cu o punguţă de postav care se bălăbăneşte în spate şi un pămătuf de ras înfipt în frunte, în chip de podoabă. Tot sistemul e de un nefiresc scandalos. Civilul care trăieşte în afara acestei lumi nu-l poate pricepe. Nu se întîmplă ca în alte meserii, unde e nevoie de inteligenţă. Un om, pe care numai un pas îl desparte de idioţenie, care are doar atît creier ca să-şi dirijeze puterea de a face rău şi de a îndura, poate deveni un soldat distins. Un băieţandru se poate ridica deasupra unui veteran ; e ceea ce vedem că se întîmplă în fiecare zi. Un puşti care are cîteva mii de lire îşi poate cumpăra dreptul de a comanda, pe care soldatul cel mai priceput şi mai bine pregătit nu-l poate obţine niciodată. Uită-te la portstindardul Grig, proaspăt ieşit de pe băncile şcolii, cum duce degetul la chipiu drept răspuns la salutul bătrînului şi uriaşului soldat prost — gladiatorul a douăzeci şi cinci de campanii.

Şi dacă situaţia ofiţerului e minunat de nefirească, gîndeşte-te şi la aceea a soldaţilor ! Există aceeaşi distanţă socială între portstindardul Grig şi gladiatorul

[1] Soldatul How din regimentul de husari a lovit un sergent şi a fost biciuit, drept sancţiune, pînă şi-a dat sufletul. Comandantul regimentului era colonelul Whyte, despre care se vorbeşte în acest capitol.

urias, ca între o ceată de ocnași care lucrează la galere și paznicii lor. Sute de mii de oameni mănîncă, mărșăluiesc, dorm, mînați fiind încoace și încolo, în cete, prin toată lumea — în timp ce Grig și cei din clanul lui umblă călare și supraveghează ; li se dă ordin să înainteze sau să se retragă și ei se execută ; li se spune să se dezbrace și se supun ; să lovească și lovesc ; să ucidă sau să fie uciși și ascultă — totul pentru mîncare, îmbrăcăminte și doi penny pe zi cu care-și cumpără bere și tutun. Pentru nimic mai mult : nici speranță — nici ambiție — nici vreo altă perspectivă la bătrînețe decît azilul Chelsea. Cîți dintre acești oameni nu scapă de robie decît murind în război, tocmai cînd munca lor este mai trebuincioasă și mai bine plătită ca oricînd ! Între ofițer și soldați se cască o asemenea prăpastie, încît este aproape o minune s-o treci. *Un singur* mameluc [1] a putut scăpa cînd Mehmet Ali a poruncit exterminarea întregii trupe ; tot așa cîte un ofițer răzleț se *poate* ridica din rîndurile trupei, dar asta e o minune. Nu ; o instituție ca aceasta reprezintă un mister la care socotesc că toți civilii ar face bine să se uite cu tăcută uimire, lăsînd conducerea ei în seama unor șefi de meserie. Grija acestora pentru subalternii lor este plină de duioșie, iar recunoștința celor din urmă față de superiori trebuie să fie pe aceeași măsură. Cînd tînărul locotenent din regimentul 4 de dragoni s-a cherchelit și și-a tăiat ordonanța cu sabia, a primit o mustrare și apoi s-a întors liniștit la datoria lui, pe care, fără îndoială, o îndeplinește foarte bine ; cînd soldatul acela cherchelit l-a lovit pe sergent, a fost biciuit și a murit în timpul executării pedepsei. Vezi dumneata, trebuie să tragem o linie de demarcație, fiindcă altfel bietul soldat ar fi putut să fie și el iertat de către Marele Căpitan al vremurilor noastre, care l-a iertat pe criminalul gentleman. Trebuie să existe distincții și deosebiri și mistere care să fie dincolo de puterea de înțelegere a unui civil și articolul de față este scris tocmai

[1] Mamelucii erau o tagmă militară care a deținut puterea în Egipt timp de cîteva secole. În 1811, mamelucii au fost nimiciți de pașa Mehmet Ali.

pentru a-i preveni pe toţi aceştia să nu se amestece în treburi ce nu ţin de sfera lor.

Dar mai trebuie să spunem o vorbă, declară *Mr. Punch*, şi altor mari comandanţi şi feldmareşali, în afară de istoricul Biruitor de la Assaye, Vittoria şi Waterloo[1] ! Avem în mijlocul nostru — lăudat fie cerul ! — pe un feldmareşal, al cărui baston s-a legănat deasupra celor mai puţin sîngeroase cîmpuri de biruinţă cunoscute în lumea asta. Avem un feldmareşal de augustă familie, ca să zic aşa, şi lui dorim cu plecăciune să-i vorbim :

„Alteţă, spunem noi, alteţă (care ai parte de ascultare din partea urechii capului armatei), strecoară în acea distinsă ureche rugăminţile unei naţiuni. Spune-i că în calitate de naţiune îl rugăm şi-l implorăm ca nici un creştin din Anglia să nu mai sufere tortura de iad a pisicii cu nouă cozi. Spune-i că preferăm să pierdem o bătălie decît să biciuim un soldat ; fiindcă, de pe urma unei astfel de pierderi, vitejia englezului nu va suferi. Şi dacă alteţa sa prinţul Albert binevoieşte să dea ascultare jalbei noastre, cutezăm să spunem că va fi cel mai iubit dintre feldmareşali şi că va fi făcut poporului britanic şi armatei britanice un serviciu mai mare decît i-a făcut vreun feldmareşal din zilele lui Malbrook[2] şi pînă astăzi."

Capitolul XXIII
DESPRE SNOBII RADICALI

Dat fiind că principiile *Punch*-ului sînt în cel mai înalt grad conservatoare, s-ar putea crede că orice am spune despre Snobii radicali poartă pecetea prejudecăţii şi a preacucerniciei, aşa încît mă gîndeam să-i las

[1] Este vorba de ducele de Wellington care a înfrînt pe indieni la Assaye, în India, şi armatele franceze la Vittoria în Spania, în 1813, şi la Waterloo în 1815.

[2] Numele unui cavaler cruciat, devenit figură populară.

cu totul în plata domnului pe bieţii de ei ; fiindcă dumnezeu ştie de cîtă prigoană au avut parte odinioară, cînd a fi radical însemna să fii socotit Snob şi cînd orice lacheu care ştia să folosească pana obişnuia să pălăvrăgească despre „masa nespălaţilor“ [1] şi să-şi dea ifose pe socoteala mulţimii slinoase ; dar, în ultimii ani, a venit rîndul mulţimii să rîdă, aşa încît astăzi ea poate asculta cu bunăvoinţă aceste glume nostime.

La urma urmelor, poate că nu există prieten mai bun al conservatorismului decît Snobul excesiv radical. Cînd îţi predică mereu că toţi nobilii sînt tirani, toţi clericii făţarnici şi mincinoşi, toţi capitaliştii nişte tîlhari strînşi într-o bandă conspirativă cu scopul de a lipsi poporul de drepturi, el stîrneşte o răsturnare sănătoasă a sentimentelor în favoarea părţii insultate, aşa încît, din lealitate, inimile generoase trec de partea celui în chip nedrept oropsit.

Aşa, de pildă, cu toate că urăsc bătaia în armată, ca pe cea mai brutală şi dezgustătoare rămăşiţă a unor vremi de chinuri sălbatice, cu toate că personal nu-i socotesc pe soldaţii din faimoasele regimente de dragoni ca deţinătorii de drept ai celei mai adînci înţelepciuni omeneşti, totuşi cînd îl văd pe Quackley [2], judecătorul de instrucţie, dîndu-şi aere făţarnice de patriotism şi atacînd oamenii pentru crimele sistemului (crime de care dumneata şi cu mine sîntem tot atît de vinovaţi, dacă nu facem tot ce ne stă în putere ca să-l desfiinţăm, ca şi colonelul Whyte), mă simt îndemnat să trec de partea celor atacaţi, mă simt îmboldit să ridic armele împotriva lui Quackley. Ieri un cetăţean urla la fereastra mea în legătură cu judecata din Hounslow şi *„hinfama tiranie a brutei de colonel pe care pune el laba dacă-i dai o juma' de penny“*. Oare cetăţeanul ăsta era un patriot radical sau un Snob radical, ce părere aveţi ? Şi oare ce urmărea : să desfiinţeze bătaia sau să se aleagă cu ceva bani ?

[1] Termen folosit de presa reacţionară engleză pentru a desemna masele populare.

[2] De la *quack* — şarlatan.

Ce oare l-a făcut pe *sir* Robert Peel atît de popular în ultima vreme ? Nu încape nici o îndoială că atacurile anumitor domni în Camera Comunelor. Acum că au renunţat să-l mai înjure, renunţăm şi noi să-l mai iubim. Ba chiar, săptămîna trecută, cînd a ţinut cuvîntarea despre imoralitatea loteriilor şi ticăloşia uniunilor artistice, s-au găsit cîţiva prieteni binevoitori, care să spună : „Păi omul a rămas acelaşi şarlatan şi ticluitor solemn de vorbe făţarnice ca şi altă dată."

Ăsta e folosul pe care-l aduc Snobii radicali, ca şi toţi Snobii politici : îi împing pe oamenii cinstiţi de partea celor prigoniţi. Şi mă gîndesc de multe ori că, dacă lumea o să înainteze tot aşa — adică poporul o să-i biruie pe toţi, aristocraţia o să fie mereu bătută după cîte un josnic simulacru de luptă, biserica strivită, revoluţia triumfătoare, şi (cine ştie ?) monarhia clătinată — s-ar putea ca bătrînul *Punch* să se găsească şi atunci, ca de obicei, în opoziţie, jelind după vremurile bune de odinioară, regretînd, laolaltă cu bătrînele doamne Gamp şi Harris, venirea la putere a radicalismului.

Poate că cele mai primejdioase specimene de Snobi radicali din toate trei regatele se găsesc în acea ramură de Snobi numită *Tînăra Irlandă* [1], Snobi care au făcut un tărăboi uriaş în ultimele două săptămîni şi s-au bucurat în ultimii ani de multă trecere în această ţară.

Nu ştiu ce m-a apucat de-am îndrăgit atîta pe cei din neamul ăsta : doar poate fiindcă scriu poezii drăguţe, i-au ucis pe saxoni în sunetul unor iambi melodioşi şi trec drept cinstiţi, spre deosebire de bătrînul domn O'Connell, căruia o prejudecată englezească îi refuză această însuşire folositoare. Pe la noi tot ce este bizar e îndrăgit, şi poate că gustul nostru nu e tocmai clasic. Ne place Tom Degeţel ; ne plac cîntăreţii yankei ; ne plac indienii din America ; ne place urletul de luptă irlandez. *Tînăra Irlandă* a urlat cu deosebit succes în

[1] Organizaţie politică a intelectualităţii burgheze irlandeze din care făceau parte atît partizanii căii revoluţionare de eliberare a Irlandei cît şi liberalii burghezi.

țara aceasta ; așa încît cîntecul *Shan Van Voght* [1] și cei de la '98 au avut parte de o neprecupețită popularitate. Dacă d-alde O'Brien și O'Toole, O'Dowd și O'Whack și Mulholligan [2] ar închiria teatrul St. James, s-ar putea ca strigătul războinic al lui Aodh O'Nyal [3], bătălia de la Blackwater și corul Galloglass să aducă ceva spectatori chiar și în timpul căldurilor.

Ceea ce știu însă e că, dacă vreun partid a îndeplinit vreodată condiția de Snob, acela este *Tînăra Irlandă*. Oare vanitatea caraghioasă înseamnă Snobism ? Dar trufia absurdă, țîfna ursuză, slăbiciunea desăvîrșită, însoțită de o nemaipomenită lăudăroșenie ? Oare Tibbs [4] e un Snob sau nu ? Și cînd micuțul ăsta amenință să-l snopească în bătăi pe Tom Cribb, iar Tom pleacă vesel, slobozindu-și rîsul și privind în urmă, peste umerii lui uriași, oare Tibbs care urlă după el și-l ocărăște e un Snob sau un erou cum își închipuie el că este ?

Un martir fără prigonitori este un Snob pînă-n măduva oaselor ; un pitic zănatic care pocnește din degetele pe care le înalță cît poate de sus, sub nasul unui uriaș pașnic, este un *Snob* ; și făptura asta devine cel mai ticălos și primejdios Snob, atunci cînd găsește ascultare la oameni mai proști decît el, cărora le împuie capul cu minciuni și pe care-i duce la pierzare. Cîtă vreme *Tînăra Irlandă* se vaită țipînd de nu mai poate fără să facă însă nimănui vreun rău, își agită mîna înarmată cu securea războinică sus pe zidul cu creneluri și scoate strigătul războinic al lui Bug-Aboo sau alte urlete prostești și melodramatice, și își închipuie că e un *campion* al dreptății și un erou, ea rămîne un flecuștet caraghios ; dar din clipa în care găsește oameni gata să creadă în poveștile astea, anume că americanii eliberați se pregătesc să se strîngă în

[1] Titlul unui cîntec revoluționar irlandez, devenit un fel de imn al răscoalei irlandezilor din 1798.

[2] Nume de eroi și luptători irlandezi, parte autentice (O'Brien) parte fictive.

[3] Rege al Irlandei în secolul al V-lea. Din cei 14 fii ai săi au descins toți regii Irlandei pînă în secolul al XII-lea.

[4] *Tibbs* personaj din lucrarea *Cetățeanul lumii* de O. Goldsmith (1730—1774) ; este prototipul omului șters și anonim care se laudă cu relațiile sale nobile și faptele lui eroice.

jurul stindardului verde al lui Erin [1] şi că batalioanele neînvinse ale Franţei se grăbesc să vină în ajutorul duşmanilor saxonului, ne aflăm în faţa unui Snob atît de primejdios şi dăunător, încît domnul *Punch* îşi pierde voioşia obişnuită şi, lepădîndu-se de orice compasiune care nu-şi are locul, nu doreşte decît să-l vadă încăput pe mîna autorităţilor.

Tocmai o astfel de violenţă şi de fanfaronadă au stîrnit mînia punchiană împotriva domnului O'Connell, atunci cînd acesta şi-a adunat milioanele de oameni pe dealurile verzi ale Erinului şi a rostit acele cuvinte de lăudăroşenie şi ameninţare pe care acum a şi început, cu oarecare modestie, să le înghită. A-i compătimi însă pe membrii *Tinerei Irlande* pentru că sînt atît de cinstiţi, pentru că scriu versuri atît de drăguţe, pentru că sînt în stare să meargă pînă la eşafod de dragul părerilor lor, de asta nu mai sîntem în stare ; inimile noastre nu sînt destul de duioase pentru asemenea milostivenie. N-are decît o ceată de tineri să scoată o publicaţie care să pledeze pentru dreptul de a da foc oraşelor sau care să arate foloasele crimei. Grija pentru capul şi proprietatea noastră ne va împiedica însă de la sentimente prea duioase faţă de aceşti interesanţi tineri patrioţi. Aşa încît n-avem mai multă dragoste pentru *Tînăra Irlandă*, pentru conducătorii şi scopurile ei decît pentru renăscuta Anglie de sub conducerea martirilor Thistlewood şi Ings [2].

Capitolul XXIV

CÎTE CEVA DESPRE SNOBII IRLANDEZI

Nu vă închipuiţi, desigur, că nu mai există în Irlanda şi alţi Snobi în afara celor din simpatica bandă care doreşte să facă suliţe din şinele de cale ferată (minunat

[1] Nume arhaic al Irlandei.

[2] Conducători ai aşa numitei „Conspiraţia Cato" (1820), menită să provoace o lovitură de stat prin uciderea membrilor guvernului. Conspiratorii au fost spînzuraţi.

exemplu de gospodărie irlandeză) şi să taie gîturile năvălitorilor saxoni. Cei pomeniţi mai sus sînt din soiul veninos ; şi de-ar fi fost născociţi pe vremea sf. Patriciu [1], acesta i-ar fi izgonit din regat laolaltă cu alte reptile dăunătoare.

Pare-mi-se că în *Analele celor Patru Cronicari* [2] sau, dacă nu, în istoria lui Olaus Magnus [3], sau de nu, cu siguranţă în Catehismul istoriei Irlandei de O'Neill Daunt, stă scris că, atunci cînd Richard al II-lea [4] a venit în Irlanda, şefii irlandezi i-au adus omagiu îngenunchind în faţa lui — sărmane făpturi neştiutoare — închinîndu-i-se şi minunîndu-se de regele englez şi de filfizonii de la curtea lui. Înălţimile lor, nobilii englezi, au rîs şi şi-au bătut joc de caraghioşii şi neciopliţii lor admiratori irlandezi ; le-au imitat vorbirea şi gesturile, i-au tras pe bieţii bătrîni de barbă şi au făcut haz pe socoteala straielor lor ciudate.

Neînfrînatul Snob englez procedează la fel pînă în zilele noastre. Poate că nu există pe lume Snob care să aibă o încredere mai nestrămutată în el însuşi ; care să ia astfel în zeflemea tot restul universului ; care să aibă un dispreţ atît de nesuferit, superb şi prostesc pentru toate popoarele în afară de al lui — mai mult decît atît, pentru toate clicile în afară de a lui. *„Doamne fehreşte ! Cîte poveşti cu ihrlandezii"* trebuie să fi găsit de cuviinţă să spună tinerii filfizoni care-l însoţiseră pe regele Richard, după ce s-au înapoiat în Pall Mall, în timp ce-şi fumau ţigările pe scările de la Whitehall.

Snobismul irlandez nu creşte atît din trufie, cît din slugărnicie şi josnică admiraţie, dintr-o imitaţie lipsită de orice valoare a vecinilor. Şi mă mir că De Tocqueville [5], De Beaumont [6] şi *The Times Commissioner* n-au

[1] Sfînt considerat patron al Irlandei.

[2] Culegere de cronici irlandeze publicate la începutul secolului al XVII-lea.

[3] Istoric suedez din secolul al XVII-lea.

[4] Rege al Angliei (1377—1399).

[5] *De Tocqueville Clérel* (1805—1859), om politic şi scriitor francez.

[6] *De Beaumont Gustave-Auguste* (1802—1866), publicist francez, a scris un studiu asupra Irlandei.

explicat Snobismul irlandez în contrast cu al nostru. Al nostru este cel al cavalerilor normanzi din suita lui Richard — înfumurați, brutali, nerozi și deplin siguri pe ei ; al lor este Snobismul bietelor căpetenii, oameni simpli, îngenuncheați de admirație. Și acum mai îngenunche în fața modei engleze acești oameni primari și sălbatici ; și zău că-i greu să nu rîzi de unele dintre maimuțărelile lor naive.

Cu cîțiva ani în urmă, un oarecare orator cu faimă ajunsese primar la Dublin. Obișnuia să poarte o mantie roșie și un tricorn, a căror strălucire îl încînta la fel de mult cît ar fi încîntat-o pe regina Quasheeneaboo [1] să-și agațe un inel nou de perdea la nas sau să-și pună la gît un șirag de mărgele de sticlă. Făcea vizite astfel înveșmîntat, se ducea la reuniuni, la sute de mile depărtare de capitală, în mantie de catifea roșie. Și să fi auzit poporul strigînd : „Da, *my Lard !*“ și „Nu, *my Lard !*“ și să fi citit în ziare minunatele dări de seamă asupra luminației sale ! De parcă și poporului, chiar și lui i-ar fi făcut cu adevărat plăcere să se lase înșelat de această strălucire de două parale. Într-adevăr, strălucire de două parale există în toată Irlanda și ea poate fi socotită cea mai caracteristică trăsătură a Snobismului din această țară.

Cînd doamna Mulholligan, soția băcanului, se retrage la Kingstown, pune să se scrie „Mulholliganville“ deasupra porții proprietății sale ; și te primește în pragul unei uși care nu se închide sau te privește printr-o fereastră care în loc de geam are un jupon vechi.

Oricît i-ar fi dugheana de dărăpănată sau de întunecoasă, nici un om din Irlanda nu recunoaște niciodată că-i prăvăliaș. Un cetățean al cărui depozit de marfă se reduce la un corn de un penny sau un pachet de acadele, își numește cocioaba „Magazin de produse făinoase americane“, sau „Depozit de produse coloniale“, sau ceva în genul acesta. Cît despre hanuri, nici nu se mai află prin țară. E belșug de hoteluri tot atît de bine înzestrate ca și conacul Mulholliganville ; și nici hangii și nici hangițe nu mai există ; dumnealui

[1] Nume african fictiv.

este la vînătoare cu cîini ; iar milady e în salon, unde stă de vorbă cu căpitanul sau cîntă la pian.

Dacă un gentleman poate lăsa familiei sale un venit de o sută de lire pe an, toţi devin gentlemani, toţi au cîte un căluţ, se duc la vînătoare cu cîini, se plimbă fuduli pe aleile „Phaynixului" şi-şi lasă barbişon ca aristocraţii de sînge.

Unui prieten de-al meu irlandez i s-a năzărit să se facă pictor, dar nu poate trăi în Irlanda unde e socotit o ruşine a familiei, din pricina meseriei pe care şi-a ales-o. Taică-său e negustor de vinuri, şi fratele lui cel mare, spiţer.

E nemaipomenit cîţi oameni întîlneşti la Londra sau pe continent, posesori ai unei mici proprietăţi în Irlanda, care le aduce un venit de 2500 de lire pe an. Mai numeroşi sînt cei care vor avea 9000 pe an, în moşii, după ce le va muri cineva. Mie însumi mi-a fost dat să întîlnesc atîţia urmaşi ai regilor irlandezi, încît ar fi putut alcătui o brigadă.

Şi, în sfîrşit, cine n-a întîlnit un irlandez care-i maimuţăreşte pe englezi, care se leapădă de ţara lui, încearcă să scape de accent sau, cum s-ar zice, să-i uite pînă şi gustul ? „Vino să iei masa cu mine", spune O'Dowd [1] din O'Dowdstown, *vom fi numai între englezi ;* astea ţi le spune în dialect irlandez, lungind cuvintele ca de aici pînă la digul din Kingstown.

Şi n-ai auzit niciodată pe doamna căpitan Macmanus vorbind despre „Ihr-lhan-da" sau despre „mohşia tahtălui ei". Foarte puţini oameni au colindat lumea, fără să audă sau să observe aceste fenomene irlandeze — adevărată strălucire de două parale.

Şi ce părere aveţi despre vîrful piramidei lor — Castelul — în care sălăşluieşte un rege fals, înconjurat de o suită falsă, însufleţită de o falsă lealitate ; ce părere aveţi despre un fals Harun-al-Raşid, care se plimbă în travesti, pretinzînd că e mărinimos şi măreţ ? Un astfel de castel reprezintă culmea culmilor în materie de Snobism. Un *Buletin al curţii* care dedică două coloane de tipar botezului unui sugaci e o

[1] Nume clasic irlandez.

pacoste, dar închipuiţi-vă nişte oameni care se prăpădesc după un fals *Buletin al curţii!*

Cred că falsurile irlandeze sînt mai supărătoare decît cele din oricare altă ţară. Un om îţi arată un deal şi-ţi spune: „Ăsta-i muntele cel mai înalt din toată Irlanda"; sau un domn îţi spune că e coborîtor din Brian Boru [1] şi că are un venit de 3500 de lire pe an; sau doamna Macmanus descrie „mohşia" tatălui ei; sau bătrînul senior se ridică şi spune că femeile irlandeze sînt cele mai frumoase, bărbaţii irlandezi cei mai viteji, pămîntul irlandez cel mai roditor din lume; şi nimeni nu crede nimic — povestitorul nu crede în povestea lui şi nici ascultătorul; dar se prefac a crede şi cinstesc în chip solemn înşelătoria.

O, Irlanda! O, ţara mea (fiindcă nu mă îndoiesc că mă trag şi eu din Brian Boru), cînd ai să recunoşti că doi şi cu doi fac patru şi ai să spui că o suliţă e o suliţă? E cel mai bun lucru pe care-l poţi face cu acest din urmă obiect. Cînd va veni vremea asta, Snobii irlandezi vor pieri; şi n-o să mai auzim niciodată vorbindu-se despre „sclavi ereditari." [2]

Capitolul XXV
SNOBII CARE DAU SERATE

În ultimele săptămîni colecţia noastră de Snobi a avut un caracter din cale afară de politic. „Oferă-ne Snobi din viaţa de toate zilele", strigă doamnele. (În faţa mea se află scrisoarea unei frumoase corespondente din orăşelul pescăresc Brighthelmstone în Sussex, şi cum aş putea să nu mă supun poruncilor ei?) „Mai povesteşte-ne, scumpe domnule Snob, despre experienţele dumitale cu Snobii din lumea bună."

[1] Rege al Irlandei (1002—1014).

[2] Astfel îi caracterizează pe irlandezi propria lor presă.

Dumnezeu să le binecuvînteze, drăguţele de ele! Acum că s-au obişnuit cu acest nume, cuvîntul acesta dezgustător, vulgar, oribil, de nerostit le alunecă cum nu se poate mai uşurel şi mai fermecător de pe buze. Nu m-aş mira dacă ar fi folosit chiar şi la curte de către domnişoarele de onoare. Oricum, ştiu că în cea mai aleasă societate se foloseşte. Şi de ce nu? Snobismul este vulgar — dar cuvîntul în sine nu. Ceea ce numim un Snob, tot Snob ar rămîne, orice alt cuvînt am întrebuinţa.

Atunci, fie. Deoarece sezonul se apropie de sfîrşit; deoarece sute de suflete alese, Snoabe sau nu, au părăsit Londra; deoarece nenumărate covoare moi şi ospitaliere au fost strînse; iar obloanele au fost fără milă acoperite cu *Morning Herald*; deoarece locaşuri ocupate nu de mult de proprietari voioşi au fost lăsate acum în grija unor ursuze înlocuitoare ale majordomului — nişte bătrîne mucegăite care, drept răspuns la sunetul desperat al clopoţelului, se zgîiesc timp de o clipă la tine din subsol şi apoi deschid încet uşa de la intrare şi te înştiinţează că *milady* a părăsit oraşul, sau că „familia e la ţară", sau „plecată pe Rind[1]", sau mai ştiu eu unde — deoarece sezonul şi petrecerile s-au sfîrşit, de ce să nu ne apropiem puţin de Snobii care dau serate şi să cercetăm purtarea acestor indivizi care au părăsit pentru şase luni oraşul?

Unii dintre aceşti vrednici Snobi pretind că se duc la *iachting*; de fapt, înarmaţi cu telescoape şi îmbrăcaţi în bluze marinăreşti, îşi omoară timpul între Cherbourg[2] şi Cowes[3]; alţii locuiesc claie peste grămadă în nişte cabane întunecoase din Scoţia şi, aprovizionaţi cu supă congelată şi carne ermetic închisă în cutii de tablă, îşi petrec zilele ucigînd cocoşi sălbatici prin mlaştini; alţii se refac din amorţeală la Kissingen, cu ajutorul medicamentelor şi al băilor, după efectele sezonului monden, sau urmăresc isteţul

[1] Pronunţare incorectă pentru Rin.

[2] Port pe ţărmul de nord-vest al Franţei.

[3] Staţiune balneoclimatică, aşezată în sudul Angliei.

joc *Trente et quarante* la Homburg[1] şi Ems[2]. Acum că sînt cu toţii plecaţi, ne putem îngădui să fim foarte veninoşi în ceea ce-i priveşte. Şi, pentru că nu se mai dau serate, hai să ne ocupăm de Snobii care dau serate. Snobii care dau dineuri, baluri, *dejeuner*-uri, serate artistico-literare. Doamne! Doamne! Ce măcel ar fi fost dacă i-am fi atacat în plin sezon! Aş fi fost silit să-mi tocmesc o gardă care să mă apere de scripcarii şi cofetarii mînioşi că le insult patronii. Mi s-a şi spus că, din pricina unor exprimări ireverenţioase şi prea slobode, socotite jignitoare pentru Baker Street şi Harley Street, chiriile au scăzut în aceste respectabile cartiere; ba s-au emis şi decrete ca cel puţin domnul Snob să nu mai fie poftit la petrecerile de acolo. Ei bine, acum că au plecat cu *toţii*, să zburdăm şi noi după pofta inimii şi să ne legăm de toţi şi de toate, ca taurul în magazinul de porţelanuri. Poate că n-or să afle ce se petrece în lipsa lor şi, chiar dacă află, doar n-o să ne poarte pică vreme de şase luni. O să începem să-i îmbunăm prin februarie, şi apoi tot nu ne pasă de ce o să se întîmple anul viitor. N-o să mai fim poftiţi la dineuri de către Snobii care oferă dineuri, nici la baluri de către cei care organizează baluri; nici la serate artistico-literare (har domnului, cum ar zice Jeames) de către Snobul care le prezidează. Dar ce ne poate împiedica să spunem adevărul? Cu Snobismul Snobilor care dau serate artistico-literare termini repede, o dată cu ceaşca de ceai searbăd care ţi se oferă în salonaş sau cu restul murdar de îngheţată pe care-l capeţi, după ce urci scara şi ajungi în înghesuiala înăbuşitoare de sus.

Doamne! Pentru ce s-or fi ducînd oamenii acolo? Ce s-o fi petrecînd acolo, de se înghesuie toţi în cele trei odăiţe? Oare Groapa neagră[3] trece drept o plăcută *réunion*, de s-au apucat britanicii s-o imite în toiul caniculelor? După ce eşti făcut piftie în pragul uşii (unde simţi cum intri cu picioarele în volanele

[1] Staţiune cu ape termale situată în Prusia.

[2] Staţiune cu ape minerale din sud-vestul Germaniei.

[3] Aluzie la Groapa neagră din Calcutta — clădire în care în 1756 au murit sufocaţi o serie de englezi luaţi prizonieri de bengalezi.

de dantelă ale ladyei Barbara Macbeth şi te alegi cu o privire din partea zgripţuroaicei aceleia fioroase şi sulemenite, o privire pe lîngă care aceea a lui Ugolino [1] e înveselitoare); după ce-ţi retragi cu greu corul din jileteca albă a bietului Bob Guttleton [2] rămas fără suflu, ştiind că-l striveşti pe acest sărman Bob şi-l aduci într-o stare de apoplexie, te trezeşti, în sfîrşit, în salonul de primire şi încerci să prinzi privirea doamnei Botibol [3], amfitrioana. Cînd i-ai prins privirea, ţi se pretinde să rînjeşti, iar ea îţi răspunde zîmbind pentru a patra suta oară în acea seară; şi, dacă e *foarte* bucuroasă că te vede, îşi flutură mînuţa înaintea feţei ca şi cum ţi-ar trimite, cum se zice, o bezea.

De ce naiba îmi trimite mie doamna Botibol o bezea? Eu n-aş săruta-o pentru nimic în lume. De ce rînjesc cînd o văd, de parc-aş fi încîntat? Sînt oare? Nu-mi pasă nici cît negru sub unghie de doamna Botibol. Ştiu ce gîndeşte ea despre mine. Ştiu ce-a spus despre ultimul meu volum de poezii (am aflat de la un drag prieten comun). De ce, ca să fiu scurt, continuăm să ne holbăm unul la altul şi să ne trimitem mesaje din astea fără noimă? Pentru că amîndoi îndeplinim ceremoniile cerute de înalta societate a Snobilor, de ale cărei porunci ascultăm cu toţii.

Aşa, acum că ne-am recunoscut, fălcile mele şi-au reluat expresia englezească obişnuită de stăpînită suferinţă şi intensă melancolie, iar madame Botibol rînjeşte şi trimite bezele unei alte persoane, care se strecoară strivită prin deschizătura pe unde tocmai am intrat şi noi. Este lady Ann Clutterbuck [4] care primeşte în fiecare vineri seara, aşa cum doamna Botibol (Botty, cum îi spunem noi) primeşte miercurea. Alături e domnişoara Clementina Clutterbuck, tînăra aceea gălbejită, cadaverică, îmbrăcată în verde, cu luciri roşcate în părul castaniu, care a publicat un volum de poezii

[1] Unul dintre conducătorii guelfilor italieni (secolul al XIII-lea), pe care vrăjmaşii l-au întemniţat împreună cu fiii săi, lăsîndu-i să moară de foame. Tragedia lui Ugolino este descrisă de Dante în *Infernul*.

[2] De la *to guttle* — a înfuleca.

[3] Nume sugerat probabil de *bottle* — sticlă.

[4] De la *clutter* — zarvă, tărăboi.

(Strigătul morții; Damiens; Rugul Ioanei d'Arc și, bineînțeles, *Traduceri din limba germană).* Doamnele specialiste în serate artistico-literare se salută unele pe altele, își spun una alteia „draga mea lady Ann" și „scumpa mea Eliza" și se urăsc reciproc, așa cum știu să se urască femeile care dau serate în fiecare miercuri și vineri. Scumpa Eliza privește cu o durere nespusă spre Ann care se apropie de Abu Gosh, personaj de curînd sosit din Siria, pe care-l lingușește și-l vrăjește, ca să-l convingă să-i patroneze seratele de vineri.

În timpul acesta — în plină îmbulzeală și în mijlocul vălmășagului, într-un neîntrerupt zumzet de voci care trăncănesc sub pîlpîitul lumînărilor de ceară și într-un insuportabil miros de mosc, adică ceea ce bieții Snobi care scriu romane mondene numesc „sclipirea nestematelor, mireasma parfumurilor scumpe, strălucirea lămpilor fără număr" — un străin prăpădit, gălbejit la față, cu mănuși scoase de la curățătorie, ciripește neauzit într-un colț, acompaniat de un altul. „E marele Cacafogo", îți șoptește doamna Botibol cînd trece pe lîngă tine. „La pian e Thumpenstrumpff [1], mare artist, pianistul hatmanului Platoff, știi?" Ca să-l audă pe acest Cacafogo acompaniat de Thumpenstrumpff, s-au adunat la un loc o sută de oameni: un cîrd de văduve bogate, grase sau ciolănoase; cîteva domnișoare; șase lorzi încruntați, resemnați și solemni; niște senzaționali conți străini, cu favoriți stufoși, fețe galbene și multe bijuterii dubioase; tineri filfizoni trași prin inel, cu guler răsfrînt, zîmbet mulțumit de sine și floare la butonieră; apoi nelipsiții acestor serate literaro-artistice: niște bătrîni țepeni, grași, pleșuvi, pe care-i întîlnești peste tot, căci nu scapă nici una din aceste petreceri încîntătoare; apoi cei trei granguri ai sezonului, de curînd capturați: Higgs-călătorul, Biggs-romancierul, și Toffey [2], care s-a distins în problema zahărului; apoi căpitanul Flash [3], care e poftit datorită

[1] Comicul acestui nume e sporit de monosilaba germană *Strumpf* — ciorap, adăugată la verbul englezesc *to thump* — a bocăni.

[2] De la *toffee* — acadea.

[3] *Flash* — țipător, bătător la ochi.

drăgălașei sale soții, și lordul Ogleby [1], care vine oriunde vine și ea — *que sais-je ?* [2] Cine sînt deținătorii acestor lavaliere ce scot ochii, ai acestor cravate albe ? Întrebați-l pe micul Tom Prig [3], care e prezent în toată strălucirea lui. Și, în timp ce se îndreaptă, în pas săltăreț, spre locuința lui din Jermyn Street, cu jobenul pe cap și cu pantofiorii de lac în picioare, își spune că el e cel mai *șic* tînăr din oraș și că a petrecut o seară încîntătoare.

Urci scara (cu nonșalanța și naturaleța ta obișnuită) și stai de vorbă într-un colț cu domnișoara Smith : „O domnule Snob ! Ești dezolant de ironic !". Asta e tot ce zice. Dacă-i spui că vremea e frumoasă, izbucnește în rîs ; dacă-i dai să înțeleagă că e foarte cald, se jură că ești nostim ! Între timp, doamna Botibol zîmbește unor proaspăt sosiți ; individul de la ușă le strigă numele ; sărmanul Cacafogo behăie mai departe în salonul de muzică, mînat de convingerea că va fi lansat în lumea bună dacă va cînta aici, fără să-l audă nimeni. Și ce binecuvîntare cînd ieși strivit pe ușă, în stradă, unde așteaptă vreo cincizeci de calești ; și unde pajul cu lanterna lui fără rost se repede la toți cei care ies din casă și stăruie să aducă trăsura „înălțimii voastre".

Și cînd te gîndești că sînt oameni care, după ce s-au dus miercuri în casa Botibolilor, se duc vinerea la Clutterbuck !

Capitolul XXVI

SNOBII INVITAȚI LA MASĂ

În Anglia, Snobii care dau dineuri dețin un loc foarte important în societate, așa încît sarcina de a-i zugrăvi mă înfioară. A fost o vreme în viața mea

[1] De la *to ogle* — a arunca ocheade.

[2] Ce știu eu ? (în l. franceză).

[3] *Prig* — prost și închipuit.

cînd gîndul că am gustat sare la masa unui om îmi lua graiul dacă venea vorba de cusururile lui, o vreme cînd socoteam o ticăloşie şi o încălcare a legilor ospeţiei să-l vorbesc de rău.

Dar de ce să te laşi orbit de o coastă de berbec, de ce să îngădui ca un calcan cu sos de raci să-ţi închidă pe vecie gura ? Pe măsură ce înaintează în vîrstă, omul îşi înţelege mai limpede datoriile. Nu mă mai las eu mituit de o bucată de vînat, oricît ar fi el de gras ; în ceea ce priveşte amuţirea de pe urma calcanului cu sos de raci — fireşte că voi amuţi : codul bunelor maniere îmi porunceşte să nu deschid gura pînă cînd n-am înghiţit bucatele, dar nu şi după aceea ; de îndată ce alimentele au fost savurate şi John a luat farfuria, limba mea începe să se dezlege. A dumitale nu se dezleagă, dacă ai o vecină plăcută ? Să zicem o făptură fermecătoare de vreo treizeci şi cinci de ani, ale cărei fete încă n-au ieşit în lume. Asemenea femei sînt cele mai bune tovarăşe de vorbă. Cît despre domnişoarele tinere, ele sînt aşezate la masă doar ca să le priveşti — ca florile în mijlocul mesei. Tinereţea lor sfioasă, modestia lor firească le opresc de la acel *abandon* nestînjenit, confidenţial, prielnic bîrfelii, care alcătuieşte farmecul conversaţiei cu scumpele lor mame. Dacă vrea să propăşească în meseria lui, acestora trebuie să se adreseze Snobul invitat la masă. Închipuiţi-vă că sînteţi aşezaţi lîngă una dintre ele ; cît de plăcut este la un banchet, în pauzele dintre felurile de mîncare, să bîrfeşti bucatele şi pe cel care oferă dineul. E de două ori mai *piquant* să-ţi baţi joc de un om sub nasul lui.

— Ce este *de fapt* Snobul care dă dineuri ? poate întreba un tînăr nevinovat, care nu e *répandu* [1] în lumea bună, sau vreun cititor mai simplu, străin de binefacerile experienţei londoneze.

Scumpe domn, vă voi arăta cîteva specimene de Snobi care dau dineuri — nu pe toţi, fireşte, fiindcă acest lucru ar fi cu neputinţă.

[1] Traducere literală : răspîndit ; în sensul de a avea acces în saloanele mondene (în l. franceză).

De pildă, închipuie-ţi că dumneata, om de rang mijlociu, obişnuit să mănînci carne de berbec la grătar marţi, carne rece miercuri, carne tocată joi etc., ca un om cu mijloace modeste şi o gospodărie mică, te hotărăşti să le risipeşti pe cele dintîi, iar pe cea din urmă s-o răstorni cu susul în jos, organizînd petreceri peste măsură de costisitoare. Ai şi intrat în categoria Snobilor care dau dineuri. Închipuie-ţi că-ţi faci rost de la restaurant de mîncare gata gătită ieftină şi că tocmeşti vreo doi zarzavagii sau oameni care bat covoarele, în chip de valeţi, dînd-o afară pe Molly cea cumsecade care serveşte la masă în zilele obişnuite; închipuie-ţi că dumneata, care foloseşti de obicei veselă de ceramică albă cu desen albastru, îţi garniseşti masa cu imitaţie de argintărie fabricată la Birmingham. Închipuie-ţi că te prefaci a fi mai bogat şi mai grozav decît se cuvine să fii — ei bine, atunci eşti un Snob care dă dineuri. Şi, vai, mă cutremur cînd mă gîndesc cîţi dintre aceştia vor citi joi ceea ce scriu eu acum!

Cel care face astfel de primiri — şi, doamne, cît de puţini sînt cei ce nu fac! — seamănă omului care împrumută haina vecinului ca să se împopoţoneze cu ea sau femeii care se împăunează cu diamantele vecinei; este, prin urmare, un înşelător, iar locul lui se află printre Snobi.

Un om care se desprinde de cercul lui pentru a invita lorzi, generali, consilieri municipali şi alte persoane simandicoase, dar e calic cînd îi ospătează pe cei de-o seamă cu el, e un Snob care dă dineuri. De pildă, scumpul meu prieten Jack Tufthunt[1] cunoaşte şi el *un* lord, pe care l-a întîlnit, odată, într-o staţiune balneară; e vorba de bătrînul lord Mumble[2], ştirb ca un prunc de trei luni, tăcut ca un cioclu şi plicticos ca — dar să nu intrăm în amănunte. Nu există dineu la Tufthunt, unde să nu-l vezi pe acest patrician bătrîn, scrobit şi ştirb, la dreapta doamnei Tufthunt. Tufthunt este un Snob care dă dineuri.

[1] *Tufthunter* — care vînează societatea înaltelor personaje.

[2] *To mumble* — a molfăi.

Bătrînul Livermore [1], bătrînul Soy [2], bătrînul Chutney [3], directorul Companiei Indiei Răsăritene, bătrînul Cutler [4], chirurgul etc. — într-un cuvînt toată societatea asta de boşorogi, care-şi oferă pe rînd mese numai ca să benchetuiască — sînt şi ei Snobi care dau dineuri.

Tot aşa şi prietena mea, lady MacScrew [5], în jurul mesei căreia stau trei grenadiri de valeţi cu găitane, dar care-ţi serveşte un ciolan de berbec pe o tipsie de argint şi-ţi umple, picurînd dintr-o sticlă de *şherry* prost sau de *porto*, cîte un degetar, este o Snoabă care dă dineuri, dar de alt soi ; în ceea ce mă priveşte, mărturisesc că prefer să iau masa cu bătrînul Livermore sau cu bătrînul Soy decît cu dumneaei.

Zgîrcenia înseamnă Snobism. A scoate ochii înseamnă Snobism. Prea multă risipă înseamnă Snobism. Goana după titluri înseamnă Snobism ; dar recunosc că există oameni mult mai Snobi decît cei ale căror cusururi le-am pomenit mai sus, şi anume indivizii care îşi pot îngădui să cheme oaspeţi la masă, dar cărora nici prin gînd nu le trece să cheme. Omul lipsit de simţul ospitalităţii nu va locui niciodată *sub iisdem trabibus* cu *me* [6]. Calicul acela murdar n-are decît să-şi roadă ciolanul de unul singur.

Şi atunci, ce înseamnă adevărata ospitalitate ? Vai nouă, dragi prieteni şi fraţi întru Snobism ! Ce rar ne e dat, de fapt, s-o întîlnim ! Sînt oare curate motivele care-i îndeamnă pe prietenii voştri să vă poftească la masă ? De multe ori m-am gîndit la asta. Nu cumva amfitrionul doreşte ceva de la dumneata ? Eu, de pildă, nu sînt bănuitor din fire ; dar fapt este că de cîte ori scoate Hookey [7] o carte nouă, îi pofteşte pe toţi criticii la dejun ; cînd Walker [8] îşi isprăveşte cîte un

---

[1] De la *liver* — ficat.

[2] *Soy-sos* făcut din fasole soia.

[3] *Chutney* — sos picant, oriental.

[4] *Cutler* — cuţitar.

[5] *Screw* — zgîrcit, calic.

[6] Sub acelaşi acoperămînt cu mine (în l. latină).

[7] De la *hook*, cîrlig de undiţă ; capcană.

[8] *Walker* — nume folosit pentru a desemna un personaj bănuitor, căruia îi este frică să nu fie tras pe sfoară ; uneori însoţit de pronumele *hooky*.

tablou în vederea expoziției, nu știu cum se face că devine nespus de primitor și-și adună prietenii din presă la o masă fără fasoane cu cotlete și un pahar de *sillery*. Bătrînul Hunks[1], calicul care a murit nu de mult și și-a lăsat banii menajerei, a trăit ani în șir, înfruptîndu-se la mesele tuturor, nefăcînd altceva decît să dea a înțelege că-i lasă moștenitori pe *toți copiii* prietenilor. Dar, deși se poate să aveți păreri personale în ceea ce privește ospitalitatea prietenilor dumneavoastră și, cu toate că cei care vă poftesc făcîndu-și unele socoteli murdare sînt, fără doar și poate, Snobi care dau dineuri, e totuși cel mai sănătos să nu cercetați prea amănunțit motivele lor. Calul de dar nu se caută la dinți. La urma urmelor, nimeni nu urmărește să te insulte chemîndu-te la masă.

Măcar că, dacă-i vorba de asta, cunosc oameni de lume care se socotesc de-a dreptul jigniți și insultați cînd masa sau societatea nu le este pe plac. De pildă Guttleton, care acasă dejunează cu carne de vacă de un șiling, adusă de la un birt, dacă e poftit la dejun într-o casă unde nu găsește mazăre la sfîrșitul lunii mai, sau castraveți în martie ca garnitură la calcan, se socotește jignit de invitație. „Doamne ferește! face : ce naiba le-a venit Forkerilor[2] să poftească un om ca *mine* la un dejun de familie? Berbec pot să mănînc și acasă"; sau „Ce neobrăzare din partea familiei Spooner[3] să comande *entrée*-urile la patiserie și să-și închipuie c-am să înghit povestea cu bucătarul francez!" Pe urmă mai este Jack Puddington[4]. Deunăzi l-am văzut pe omul ăsta de treabă de-a dreptul turbat, pentru că, invitat fiind de *sir* John Carver[5] găsise din întîmplare acolo aceeași societate pe care o întîlnise cu o zi înainte la colonelul Crawley. Sărmani Snobi amfitrioni! Nici nu știți cu ce puțină recunoștință vă alegeți după atîta osteneală și cheltuială! Nici nu știți cum strîmbăm din nas în fața vinului vostru

[1] *Hunks* — zgîrcit.
[2] De la *fork* — furculiță.
[3] De la *spoon* — lingură.
[4] De la *pudding* — budincă.
[5] De la *to carve* — a tăia carnea.

vechi de Rin, ce neîncrezători sîntem în privinţa şampaniei voastre de patru şilingi şi şase penny ; ştim că specialităţile de astăzi sînt resturi reîncălzite rămase de la masa de ieri şi băgăm de seamă cum unele feluri de mîncare sînt repede strînse de pe masă înainte de a fi gustate, pentru a putea figura la banchetul de mîine. În ceea ce mă priveşte, ori de cîte ori îl văd pe şeful lacheilor deosebit de grijuliu să escamoteze un frigando sau o piftie, totdeauna îl chem şi îl pun să răscolească platoul cu lingura. Astfel de purtări îţi asigură popularitatea pe lîngă Snobii care oferă dineuri. Ştiu că un prieten de-al meu a stîrnit o senzaţie nemaipomenită în lumea bună, vestind în gura mare, apropo de anumite feluri care-i erau servite, că el nu mănîncă aspic decît la lordul Tittup [1] şi că şeful bucător al ladyei Jiminy[2] este singurul om din Londra care ştie cum să pregătească *Filet en serpenteau* sau *Suprême de volaille aux truffes.*

Dar articolul meu s-a sfîrşit şi vom relua subiectul săptămîna viitoare.

Capitolul XXVII

CONTINUAREA STUDIULUI DESPRE SNOBII CARE OFERĂ DINEURI

Dacă prietenii mei ar binevoi să urmărească moda care precumpăneşte în zilele noastre, cred că ar trebui să-mi acorde un premiu pentru articolul despre Snobii care oferă dineuri, articol pe care-l scriu acum. Ce-aţi zice, de pildă, de un serviciu de masă frumos şi practic de argint (fără farfurii, fiindcă, după părerea mea, farfuriile de argint sînt un lux şi atunci nu văd de ce n-am folosi şi cești de ceai tot din argint), de niște ceainice elegante, o cană de cafea, niște platouri gravate cu o inscripţie către soţia mea, doamna

[1] *To tittup* — a ţopăi.

[2] *Jiminy* (Gemini) — constelaţia gemenilor.

Snob ; iar pentru Snobişori, ce-aţi zice de vreo zece castronaşe de argint cu capac, care să strălucească pe masa modestă, în jurul căreia îşi capătă ei porţia zilnică de berbec ?

Dac-ar fi după mine şi dacă planurile mele ar putea fi duse la îndeplinire, invitaţiile la masă ar creşte, în măsura în care ar scădea Snobismul celor care dau dineuri. După părerea mea, cea mai plăcută parte a lucrării nu de mult publicată de stimatul meu prieten (dacă, după o atît de scurtă cunoştinţă îmi îngăduie să-l numesc astfel) Alexis Soyer [1], anume „Regeneratorul", sau ceea ce el însuşi ar numi (în stilul său nobil) pasajele cele mai săţioase, mai savuroase, mai fine, sînt acelea care se referă nu la banchete solemne şi dineuri ceremonioase, ci la "dejunuri în familie".

„Dejunul în familie" ar trebui să fie pîrghia întregului sistem al invitaţiilor la masă. Mîncarea ta obişnuită, îmbelşugată, sănătoasă, ridicată la culmi de perfecţiune, trebuie să fie aceea la care îl poftești pe prietenul tău, pentru că tu însuţi te ospătezi din ea.

Căci, faţă de care femeie din lume am o stimă mai înaltă decît faţă de iubita mea tovarăşă de viaţă, doamna Snob ? Cine se poate bucura de sentimente mai alese din partea mea decît cei şase fraţi ai ei (dintre care, sîntem siguri, trei sau patru ne vor blagoslovi cu tovărăşia lor la orele şapte) sau îngerul ei de mamă, propria şi preacinstita mea soacră ? În sfîrşit pe cine aş dori eu să hrănesc cu mai multă mărinimie decît pe preaplecata dumneavoastră slugă, autorul acestor rînduri ? Nimeni nu-şi închipuie că în această împrejurare farfuriile de Birmingham vor fi scoase din vitrină, oamenii care bat covoare vor fi costumaţi şi băgaţi în casă în locul jupînesei curăţele, că *entrée*-urile vor fi comandate la patiserie, copiii expediaţi, chipurile, în odaia lor, dar în realitate numai pînă la scară, pe a cărei rampă vor luneca pe furiş în timpul mesei, confiscînd farfuriile ce vin din sufragerie, pescuind cu mîna garniturile rotunde de

[1] Bucătar celebru al vremii.

pe piftie şi perişoarele din supă. Nimeni, zic eu, nu-şi închipuie că o masă de familie se caracterizează prin ceremonialul respingător, tertipurile prosteşti, solemnitatea meschină şi ostentativă care este proprie banchetelor noastre de zile mari.

Să-ţi închipui una ca asta ar fi monstruos. Mai uşor mi-ar fi să mi-o imaginez pe scumpa mea Bessy proţăpită în faţă-mi, purtînd pe cap un turban împodobit cu pasărea paradisului, arătîndu-mi braţele ei încîntător de pistruiate prin mînecile de dantelă ale vestitei sale rochii roşii de satin ; ba chiar să-l am în fiecare zi pe domnul Toole [1] în spatele meu, îmbrăcat în vestă albă şi strigînd : "Tăcere, Preşedintele... !".

Dacă aşa stau lucrurile, dacă solemnitatea cu veselă de Birmingham şi procesiunea valeţilor deghizaţi sînt respingătoare şi stupide în viaţa de fiecare zi, de ce n-ar fi tot aşa mereu ? De ce oare Jones şi cu mine, oameni de rang mijlociu, să ne schimbăm felul de viaţă şi să ne însuşim un *éclat* [2] ce nu ne aparţine cînd ne primim prietenii, care (dacă e ceva de capul nostru şi sîntem oameni în fond cinstiţi) trebuie să fie şi ei tot oameni de rang mijlociu ce nu se lasă nicidecum înşelaţi de vremelnica noastră splendoare, dar ne joacă exact aceeaşi festă fără rost cînd ne poftesc, la rîndul lor, la masă ?

Dacă e o plăcere să iei masa cu prietenii, aşa cum bănuiesc că vor recunoaşte toţi oamenii cu stomacul sănătos şi inima deschisă, e mai bine să faci lucrul acesta de două ori decît o dată. E cu neputinţă pentru nişte oameni cu mijloace modeste să cheltuiască douăzeci şi cinci sau treizeci de şilingi, ori de cîte ori li se aşază cîte un prieten la masă. Se poate dejuna şi cu bani mai puţini. Eu însumi l-am văzut la clubul meu preferat („Senior United Service") pe înălţimea sa ducele de Wellington mulţumindu-se cu o bucată de carne de un şiling şi trei penny şi cu o jumătate de *sherry*. Şi dacă înălţimea sa se mulţumeşte cu atît, de ce nu m-aş mulţumi şi eu ?

[1] *Tool* — unealtă.

[2] Strălucire (in f. franceză).

Eu am stabilit regula următoare, de ale cărei binefaceri m-am și încredințat. Cînd poftesc la masă vreo doi duci și cîțiva marchizi, le servesc carne de vacă sau o ciosvîrtă de berbec cu garnitură. Mărimile îți sînt recunoscătoare pentru această simplicitate, pe care ele o prețuiesc. Dragul meu Jones, n-ai decît să întrebi pe oricare dintre cele pe care ai cinstea să le cunoști, dacă nu-i așa.

Departe de mine dorința de a fi tratat în același fel de înălțimile lor. Măreția ține de rangul lor, după cum o bunăstare cuviincioasă (fie-ne îngăduit să sperăm) ține de al dumitale și de al meu. Soarta a hărăzit cu dărnicie unora tipsii de aur, în timp ce pe alții i-a poftit să fie mulțumiți cu ceramică albă împodobită cu desen albastru. Și, de vreme ce sîntem pe deplin mulțumiți (ba chiar cu umilință recunoscători — fiindcă privește în jur, o Jones, și vei vedea mulțimi de oameni mai puțin norocoși decît tine) să purtăm rufărie din pînză simplă, în timp ce puternicii acestei lumi se îmbracă în batist și-n dantele, desigur că trebuie să-i socotim niște nerozi pizmași pe nepricopsiții de teapa lui Tibbs care n-au de dantelă decît plastronul, dar și cu ăsta se fudulesc. Sărmane gaițe neghioabe, care tînjesc după ele pene de păun și-și închipuie că se prefac astfel în acele păsări falnice, cărora le stă în fire să se legene pe terasele palatelor și să-și desfășoare în evantai cozile lor minunate, sub strălucirea soarelui.

Gaițele cu pene de păun sînt Snobii lumii noastre; și niciodată de la Esop încoace n-au fost mai numeroși în vreun ținut decît sînt astăzi în această țară liberă.

Cum se potrivește fabula asta străveche cu subiectul de față — cu Snobul care oferă dineuri? Imitarea celor mari este un năravuniversal în această capitală, începînd cu palatele din Kensingtonia și Belgravia și pînă în cel mai îndepărtat colț din Brunswick Square. Pene de păun se află înfipte în cozile celor mai multe familii. Cu greu găsești printre noi, biete orătănii domestice, una care să nu imite mersul legănat și țanțoș al păunului, țipătul lui ascuțit și nobil. O, voi, Snobi

cu mintea rătăcită care daţi dineuri, vă gîndiţi voi oare la plăcerea de care vă lipsiţi, la răul pe care-l faceţi cu ifosele şi făţărnicia voastră fără rost! Vă îndopaţi unii pe alţii cu bucate nesănătoase şi vă ospătaţi unii pe alţii spre năruirea prieteniei (ca să nu mai vorbim de sănătate), spre distrugerea ospitalităţii şi a bunei tovărăşii — voi, care, de n-ar fi coada de păun, aţi putea flecări după pofta inimii, aţi putea fi voioşi şi fericiţi!

Cînd un om, filozof din fire, intră într-un cerc luxos de Snobi care dau dineuri şi sînt poftiţi la dineuri, îşi dă numaidecît seama ce nemărginită înşelăciune e întreaga poveste: felurile de mîncare, şi băutura, şi servitorii, şi farfuriile, şi amfitrionul, şi amfitrioana, şi conversaţia, şi oaspeţii — inclusiv filozoful.

Amfitrionul zîmbeşte, ciocneşte paharul şi face conversaţie în susul şi în josul mesei; dar e prada unor spaime şi nelinişti tainice la gîndul că vinul adus din beci se va dovedi neîndestulător; că o sticlă în care vinul a prins miros de dop îi va strica socotelile; sau că amicul nostru, omul care bate covoare, va trăda, printr-o gafă, că e zarzavagiu şi nu majordomul familiei.

Amfitrioana însoţeşte cu surîsul ei curajos toate felurile de mîncare; înfruntă tortura cu zîmbetul pe buze: căci inima ei este în bucătărie, unde, îşi spune ea cu groază, se pot întîmpla dezastre. Dacă sufleul s-ar prăbuşi sau dacă Wiggins[1] n-ar trimite îngheţatele la timp — femeia simte că ar fi în stare să se sinucidă — femeia asta zîmbitoare şi veselă!

Sus, copiii urlă în timp ce jupîneasa le face cu ajutorul fierului încins nişte bucle jalnice în formă de inele, smulgînd părul domnişoarei Emmy din rădăcini, sau freacă nasul cîrn al domnişoarei Polly cu săpun, pînă cînd biata micuţă face o criză de plîns. Tinerele vlăstare masculine ale familiei se dedau, după cum am consemnat, unor isprăvi piraterești pe scară.

[1] Celebru coletar al timpului.

Servitorii nu sînt servitori, ci, după cum am amintit mai sus, negustori cu de-amănuntul.

Tacîmurile nu sînt de argint, ci doar o imitaţie strălucitoare de Birmingham ; şi tot aşa e şi ospitalitatea şi toate celelalte.

Şi conversaţia e tot de Birmingham. Glumeţul seratei îi bombardează pe toţi cu poveştile lui pline de haz, deşi sufletul îi este încărcat de amărăciune, pentru că tocmai a discutat cu spălătoreasa care-l cicăleşte cu nota de plată ; iar glumeţul rival e furios, fiindcă nu poate intra şi el pe fir. Jawkins [1], marele as al conversaţiei, este plin de dispreţ şi indignare faţă de amîndoi, pentru că n-ajunge şi el să plaseze un cuvînt. Tînărul Muscadel, un *dandy* cam ieftin, spune despre viaţa mondenă şi despre sala Almack [2] ceea ce a citit în *Morning Post,* scîrbind-o pe vecina lui, doamna Fox [3], care se gîndeşte că n-a fost niciodată acolo. Văduva şi-a ieşit din sărite, pentru că fata ei, Maria, a fost aşezată lîngă tînărul Cambric [4], vicarul fără un ban, şi nu lîngă colonelul Goldmore [5], văduvul bogat reîntors din India. Nevasta doctorului e ţîfnoasă, pentru că n-a avut întîietate la masă faţă de soţia avocatului ; bătrînul doctor Cork [6] bodogăneşte din pricina vinului, iar Guttleton strîmbă din nas din cauza bucătăriei.

Şi cînd te gîndeşti că toţi oamenii aceştia ar fi atît de fericiţi, de nestînjeniţi, de cordiali, dacă s-ar aduna fără fasoane şi pretenţii şi dacă n-ar exista în Anglia pasiunea nefericită pentru penele de păun. Blînde umbre ale lui Marat [7] şi Robespierre ! Cînd văd că la noi tot ce e cinstit în societate se lasă corupt de acest cult nenorocit al mondenităţii, mă simt la fel de mînios ca şi mai sus pomenita doamnă Fox şi gata să poruncesc o vînătoare generală de păuni.

---

[1] De la *jaw* — falcă.

[2] Club aristocratic unde se organizează serate şi baluri.

[3] *Fox* — vulpe.

[4] *Cambric* — pînză subţire.

[5] De la *gold* — aur şi *more* — mai mult.

[6] *Cork* — dop.

[7] *Marat, Jean-Paul* (1743—1793), fruntaş al Revoluţiei Franceze, unul dintre conducătorii iacobinilor.

Capitolul XXVIII
CÎŢIVA SNOBI CONTINENTALI

Acum că a venit luna septembrie şi s-a sfîrşit cu toate îndatoririle noastre parlamentare, poate că nici o categorie de Snobi nu e mai în formă decît aceea a Snobilor continentali. Îi urmăresc zilnic cum îşi încep migraţiunea de pe plaja de la Folkestone. Privesc cîrduri care-şi iau zborul (şi, poate nu fără dorinţa firească de a părăsi şi eu insula, laolaltă cu aceşti fericiţi Snobi). Drum bun, dragi prieteni, zic eu) ; habar n-aveţi că omul care vă priveşte de pe plajă este prietenul, istoriograful şi fratele vostru.

Astăzi m-am dus să-mi iau la revedere de la minunatul nostru prieten Snooks, care se află pe bordul „Reginei francezilor" ; zeci de Snobi se aflau acolo, defilînd în toată gloria şi mîndria lor pe puntea acelui vas frumos. După patru ore vor fi la Ostende ; săptămîna viitoare vor potopi continentul ; vor duce în ţări îndepărtate chipul vestit al Snobului britanic. Eu nu-i voi vedea — dar voi fi cu sufletul alături de ei ; şi aproape că nu există ţară în lumea cunoscută şi civilizată, unde ochii mei să nu-i fi contemplat.

Am văzut Snobi în surtucuri roze şi cizme de călărie cutreierînd Campagna romană ; le-am auzit înjurăturile şi jargonul bine cunoscut în galeriile Vaticanului şi sub arcurile umbroase ale Coliseului. Am întîlnit un Snob călare pe un dromader în deşert şi l-am văzut prînzind în umbra piramidei lui Keops. Îmi face plăcere să mă gîndesc cîţi distinşi Snobi britanici scot capul, în clipa cînd scriu aceste rînduri, prin fiecare fereastră care dă în curtea "Hotelului Meurice" din Rue de Rivoli ; sau urlă „*Garsong du pang*", „*Garsong du vang*" [1] ; sau se plimbă agale pe Toledo la Neapole ; sau chiar, cîţi pîndesc, pe cheiul de la Ostenda, sosirea lui Snooks şi a restului de Snobi, care se află pe bordul „Reginei francezilor".

[1] Transcrierea fonetică a greşitei pronunţări, tipic englezeşti, pentru cuvintele franceze : *Garçon, du pain ! Garçon, du vin !* (Chelner, pîine ! Chelner, vin !)

Priviți la marchizul de Carabas și la cele două caleștri ale sale urcate pe vas. Milady urcă pe punte, aruncă în jur acea privire, care îmbină în chip fericit spaima cu obrăznicia și care o caracterizează pe domnia sa, și se repede la caleașca ei, căci îi este cu neputință să se amestece, pe vapor, cu alți Snobi. Șade în caleașcă, gata să suporte răul de mare în singurătate. Frunzele de căpșună de pe pereții blazonați ai trăsurii sînt gravate și în inima marchizei. Dacă domnia sa s-ar duce în ceruri în loc să plece la Ostende, îmi vine să cred că ar pretinde *des places réservées*[1] și ar trimite pe cineva înainte să-i oprească cele mai bune camere. Un agent cu tașca de bani atîrnată de umăr, o namilă ursuză de valet, pe a cărui livrea întunecată, sare și piper, sclipește blazonul Carabașilor, o *femme de chambre*[2] franțuzoaică — obraznică și împopoțonată (doar pana unei femei ar putea să nu nedreptățească toaleta minunată și încărcată a cameristei *en voyage*) — și o nefericită *dame de compagnie* fac față nevoilor înălțimii sale și ale cățelușului ei. Toți aceștia aleargă încoace și încolo cu *eau de Cologne*, batiste numai dantele și monograme și înfundă perne misterioase în față, în spate și în toate colțurile posibile ale caleștei.

Micul marchiz, soțul doamnei, se plimbă înnebunit pe punte, cu cîte o fată slăbănoagă de fiecare braț; iar speranța familiei, cu tuleie de culoarea morcovului, într-un costum de călătorie în carouri, ghetuțe de dril cu vîrf de lac și o cămașă pe care sînt brodați în roz șerpi boa, fumează pe puntea din față. De unde le vine Snobilor care călătoresc minunatul imbold de a se costuma? De ce nu poate omul călători într-o haină obișnuită etc., ci socotește de cuviință să se îmbrace ca o paiață îndoliată? Uită-te, pînă și tînărul Aldermanbury, negustorul de seu, care tocmai a ieșit pe punte, și-a pus un costum de călătorie tăiat, în toate părțile, de buzunare; iar micul Tom Tapeworm[3], secretarul avocatului din City, care are doar trei săp-

[1] Locuri rezervate (în l. franceză).
[2] Cameristă (în l. franceză).
[3] *Tapeworm* — tenie.

tămîni de concediu, apare și el în ghetre și într-o haină de vînătoare nou-nouță și, bineînțeles, a trebuit să-și lase pe buza de sus mustăți de pe acum îngălbenite de tutun.

Pompey Hicks [1] dă directive minuțioase servitorului și întreabă cu glas tare: „Davis, unde mi-e valiza?" sau spune: „Davis, ai face bine să duci *thrusa* cu pistoale în cabină". Micul Pompey călătorește cu valiză și fără barbă. Ar putea vreun om pe lumea asta să spună pe cine are el de gînd să împuște cu pistoalele lui? Și zău că nu pot să-mi închipui nici ce poate face el cu servitorul altceva decît să-l servească.

Priviți la onorabilul Nathan Houndsditch, însoțit de doamna și de fiul lor. Ce aer nobil de strălucitoare mulțumire luminează trăsăturile acestor Snobi de neam oriental! Cum e îmbrăcat Houndsditch! Ce inele, ce lanțuri, ce bastoane cu măciulie de aur și diamante, ce barbișon la acest pungaș (pungașul nu se lipsește de nici o plăcere care nu costă scump!). Micul Houndsditch are un bastonaș cu măciulia aurită și împodobită cu mozaic, ceva cu totul deosebit. Cît despre doamnă, găsești la ea toate culorile curcubeului: are o umbrelă de soare roză, căptușită cu alb, o pălărie galbenă, un șal verde ca smaragdul și o capelină de mătase cu ape, ghetuțe cafenii și mănuși galbene. Nasturi de sticlă în două culori, de mărimi care merg de la cea a unei monede de patru penny pînă la cea a unei coroane, se înșiră sclipitori de-a lungul fațadei acestui costum fastuos. Am spus-o și înainte, grozav îmi place să mă uit la „oameni șic", gătiți de zile mari. Splendoarea și fericirea lor sînt atît de pitorești și de țipătoare.

Iată că vine și căpitanul Bull, spilcuit și dichisit. Călătorește timp de patru sau șase luni din fiecare an, nu se compromite printr-o ținută prea luxoasă sau purtări obraznice, dar eu totuși cred că e un Snob la fel de mare ca oricare dintre cei ce se află pe vas. Bull petrece sezonul la Londra, unde e un lingeblide al dineurilor și doarme într-o mansardă nu de-

[1] *Hick* — țărănoi.

parte de clubul lui. În străinătate a fost peste tot; ştie care-i cel mai bun vin în fiecare hotel din fiecare capitală a Europei; acolo trăieşte în cea mai aleasă societate englezească; a vizitat fiecare palat şi fiecare galerie de pictură dintre Madrid şi Stockholm; vorbeşte vreo jumătate de duzină de limbi într-un jargon îngrozitor, şi nu ştie nimic — absolut nimic. Bull vînează nobili pe continent şi e un soi de curier amator. Se va vîrî sub pielea bătrînului Carabas, încă înainte de debarcarea la Ostende; şi-i va aminti înălţimii sale că l-a întîlnit la Viena acum douăzeci de ani, sau că i-a oferit un pahar cu *schnaps*, sus, pe Righi [1]. Spuneam adineauri că Bull nu ştie nimic; nu e adevărat, cunoaşte originea, blazonul, genealogia tuturor lorzilor; şi-a vîrît nasul în fiecare dintre caleştile de pe bordul vasului — şi-a întipărit în minte blazoanele, a citit devizele; cunoaşte toate poveştile care circulă pe continent în legătură cu unele scandaluri englezeşti — cum a fugit contele Towronski cu domnişoara Baggs [2] la Neapole — cum s-a încurcat grăsana de lady Smigsmag [3] cu tînărul Cornichon [4] de la legaţia franceză din Florenţa. Cunoaşte suma exactă pe care a cîştigat-o Jack Duceace [5] de la Bob Greengoose [6] la Baden — motivul pentru care familia Stagg [7] s-a statornicit pe continent — suma pentru care a fost ipotecată moşia familiei O'Goggarty etc. Dacă nu poate pune mîna pe un lord, se agaţă de un baronet şi, dacă nici asta nu-i merge, nenorocitul prinde cîte un filfizon tinerel cu caşul la gură şi-i arată „viaţa" în aspectele ei variate, plăcute şi inaccesibile. Ce îmbătrînit în rele! Dacă posedă toate viciile cu care se făleşc tinerii, cel puţin are mîngîierea de a fi lipsit de conştiinţă. E prost sadea, dar ve-

[1] Masiv muntos în Elveţia.

[2] De la *bag* — sac, pungă.

[3] În limba engleză numele sugerează zgomotul sărutului, redat prin vocabulele *smick-smack*.

[4] *Cornichon* — castravecior (în l. franceză).

[5] *Duceace* — carte rea la jocul de cărţi, zar la rişcă.

[6] *Greengoose* — boboc de gîscă.

[7] De la *stag* — cerb.

sel din fire. Se crede un membru cu totul respectabil al societății ; dar poate că singura faptă bună din viața lui este pilda pe care o dă, fără voie, despre ceea ce nu trebuie făcut, arătînd cît de dezgustătoare apare, în tabloul social, figura bătrînului destrăbălat care trece prin viață ca un Silen arătos, iar într-o bună zi moare, în podul lui, singur, fără remuşcări şi neştiut decît doar de moştenitorii uimiți, care descoperă că de pe urma zgîrcitului bătrîn şi stricat au rămas bani. Uite-l ! S-a şi apropiat de bătrînul Carabas. V-am spus eu că aşa va face.

Mai încolo o vedeți pe bătrîna lady Mary MacScrew cu fiicele ei, doamnele acelea între două vîrste ; se duc să facă economie şi să se tîrguiască în Belgia şi pe Rin pînă or găsi o pensiune în care să poată trăi cu mai puțini bani decît plăteşte înălțimea sa lacheilor pentru mîncare. În schimb, domnia sa va pretinde şi va primi dovezi de considerabil respect din partea Snobilor britanici stabiliți în localitatea balneară aleasă de ea ca reşedință de vară, căci domnia sa este fiica contelui de Haggistown. Filfizonul acela lat în umeri, cu favoriți mari şi mănuşi albe de căprioară scoase de la curățătorie, este domnul Phelim Clancy de Poddoodystown ; îşi spune domnul *de* Clancy ; se străduieşte să-şi ascundă dialectul irlandez sub bogate veşminte englezeşti. Şi, dacă joci biliard sau *écarté* cu el, se prea poate să cîştigi dumneata primul joc, iar el pe cele şapte sau opt următoare.

Acea preavoluminoasă doamnă cu cele patru fiice ale ei şi cu tînărul *dandy* universitar, fiul ei, este doamna Kewsy [1], soția eminentului avocat. Ar prefera să moară decît să nu fie în pas cu moda. Poți fi sigur că are o Carte a lorzilor în sacul de călătorie ; dar e cu totul umbrită de doamna Quod [2], soția procurorului, a cărei caleaşcă prevăzută cu tot dichisul — port bagaj, loc pentru lachei — aproape că nu e mai prejos ca măreție decît trăsura de călătorie a marchizului de Carabas, iar agentul ei are favoriți chiar mai

[1] Transcrierea inițialelor Q.C. (Queen's Counsel) — consilier al reginei.

[2] *Quod* — cuvînt argotic pentru închisoare.

mari şi o taşcă de marochin chiar mai încăpătoare decît însoţitorul marchizului. Urmăreşte-o cu atenţie; acum vorbeşte de domnul Spout[1], proaspăt membru al parlamentului pentru Jawborough[2], care se duce să inspecteze operaţiile *Zollverein*[3]-ului şi o să-i pună, în sesiunea viitoare, cîteva întrebări foarte aspre lordului Palmerston despre Anglia şi atitudinea ei faţă de comerţul cu albastru de Prusia, săpun de Neapole şi iască de Germania etc. La Bruxelles, Spout o să-l ia de sus pe regele Leopold; va scrie scrisori din străinătate destinate publicaţiei *Jawborough Independent* şi, în calitatea lui de *Member du Parliamong Britannique*[4], se va aştepta să fie poftit la un dineu în familie de către fiecare suveran al cărui teritoriu îl va onora cu o vizită în cursul acestei călătorii.

Următoarea persoană este — dar ascultă! sună clopoţelul pentru cei ce trebuie să părăsească bordul — aşa încît, strîngînd călduros mîna lui Snooks, ne repezim spre chei, de unde fluturăm mîna, în timp ce întunecatul şi semeţul vas îşi taie neînfricat drum prin apele azurii şi însorite, transportînd încărcătura de Snobi destinată exportului.

Capitolul XXIX
CONTINUARE DESPRE SNOBISMUL CONTINENTAL

Obişnuim să rîdem de francezi cu pornirea lor spre lăudăroşenie, cu deşertăciunea lor nesuferită cînd e vorba de *la France, la gloire, l'Empereur*[5] şi altele de soiul ăsta; şi totuşi cred din tot sufletul că, în felul

[1] *To spout* — a declama.

[2] Nume fictiv de comitat; literal: burgul fălcii.

[3] *Deutscher Zollverein*: uniune politică şi economică a statelor germane, sub conducerea Prusiei, constituită în 1834; a însemnat primul pas către unificarea Germaniei sub hegemonia Prusiei.

[4] Transcrierea fonetică a pronunţiei englezeşti pentru cuvintele franceze: „*Membre du Parlement Britannique*" — membru al parlamentului britanic.

[5] Franţa, gloria, împăratul (în l. franceză).

lui, Snobul britanic n-are pereche, cînd e vorba de deşertăciune, mulţumire de sine şi fanfaronadă. Mîndria deşartă a unui francez are totdeauna în ea ceva forţat. Omul se laudă cu atîta furie, ţipă, dă din mîini, zbiară cît îl ţine gura că *le Français* e în fruntea civilizaţiei, e creierul pămîntului, încît e cu ochi şi cu sprîncene că bietul de el este ros de o îndoială ascunsă şi că nu se crede chiar minunea minunilor, cum se declară a fi.

Cît priveşte Snobul britanic, dimpotrivă, el nu face de obicei zarvă, tărăboi, ci e stăpînit de calmul convingerii depline. Noi sîntem mai grozavi decît lumea întreagă; părerea altora nici nu ne interesează; a noastră e o axiomă. Şi cînd un franţuz ţipă: *„La France, Monsieur, la France est à la tête du monde civilisé!"* [1] rîdem din toată inima de sărmanul smintit. *Noi* sîntem buricul pămîntului; în adîncul cugetului nostru sîntem atît de pătrunşi de acest lucru, încît o asemenea pretenţie din partea altora ni se pare de-a dreptul caraghioasă. Iubite frate cititor, spune-mi cu toată sinceritatea, nu eşti de părerea asta? Îl socoteşti pe francez egalul dumitale? Nu-l socoteşti! Dumneata, în calitate de distins Snob britanic, ştii că nu-l socoteşti astfel; şi poate că nici umilul dumitale servitor, frate întru Snobism.

Şi îmi vine să cred că această convingere, ca şi consecinţa ei: atitudinea faţă de străinul pe care englezul catadicseşte să-l viziteze, conştiinţa superiorităţii care-l face pe oricare proprietar al unei cutii englezeşti de pălării să umble cu nasul pe sus din Sicilia pînă la St. Petersburg — asta cred că ne face să fim urîţi cu atîta străşnicie pe întinsul întregii Europe; asta, mai mult decît toate măruntele noastre victorii, despre care mulţi francezi şi spanioli nici n-au auzit măcar — această uluitoare şi nedomolită trufie insulară care-l însufleţeşte pe *milord*, în caleaşca lui de călătorie, ca şi pe John, pe locul din spate destinat lacheilor.

Dacă citeşti vechile cronici despre războaiele din Franţa, descoperi că englezul, că oamenii lui Henric

[1] Franţa, domnule, Franţa e în fruntea lumii civilizate! (în l. franceză).

al V-lea[1] aveau acelaşi caracter, aceleaşi purtări reci şi poruncitoare, ca şi distinşii noştri veterani de astăzi care au luptat în Franţa şi în Spania. Nu l-aţi auzit niciodată pe colonelul Cutler sau pe maiorul Slasher[2] vorbind, după-masă, despre războaie? sau pe căpitanul Boarder[3] descriind manevrele lui în lupta cu *l'Indomptable*?[4] „Naiba să-i ia, spune Boarder, manevrele lor erau grozave. De trei ori am fost respinşi înainte de a lua vasul." „Fir-ar să fie de carabinerii ăia ai lui Milhaud, zice Slasher, ce-au făcut din cavaleria noastră uşoară!" Spune asta cu un fel de uimire la ideea că francezul se încumetă măcar să ţină piept britanicilor; cu o mirare plină de bunăvoinţă la gîndul că nişte orbi, nişte fanfaroni, nişte viteji smintiţi au avut într-adevăr curajul să se împotrivească unui englez. Legiuni de asemenea englezi tratează astăzi Europa cu aere protectoare, plini de bunătate faţă de papă, drăguţi cu regele Olandei, acceptînd să inspecteze trupele prusiene. Cînd a venit la noi Nicolae[5] care, în fiecare dimineaţă, la micul dejun, obişnuieşte să treacă în revistă un sfert de milion de perechi de mustăţi, l-am dus la Windsor şi i-am arătat două regimente întregi a şase sau opt sute de britani fiecare, cu un aer de parcă i-am fi spus: „Ei, băiete, ce zici de *asta*. Ăştia sînt *englezi*, da, gata să te ţie din scurt, nu-ţi fie cu supărare, cum zice cîntecul de copii." Snobul britanic a depăşit de foarte multă vreme scepticismul şi-şi poate îngădui să rîdă din toată inima de yankeii ăia înfumuraţi sau de netoţii ăia de franţuji, care îşi dau aere de modele ale umanităţii. Auzi ce le trece *lor* prin minte!

Aceste gînduri mi-au venit ascultîndu-l, la „Hotel du Nord" din Boulogne, pe un bătrîn care era, cu siguranţă, din tagma lui Slasher. A coborît şi s-a aşezat

[1] *Henric al V-lea*, rege englez (1413—1422); a înregistrat o serie de victorii asupra francezilor şi a obţinut recunoaşterea drepturilor sale asupra tronului Franţei.

[2] De la *to slash* — a spinteca.

[3] De la *board* — bord (al unui vas).

[4] Neimblînzitul (în l. franceză).

[5] Este vorba de ţarul Nicolae I care a vizitat Anglia în 1844.

la masă pentru micul dejun, cu un aer acru şi îmbufnat pe faţa lui stacojie, aproape strangulat de o cravată vărgată, înnodată strîns. Avea lenjeria şi ţinuta atît de scrobite şi neatinse, încît toată lumea a recunoscut de îndată în el pe unul din scumpii noştri compatrioţi. O mutră atît de obraznică, de timpă şi de distinsă nu putea fi produsă decît de vinul nostru *porto* şi de alte minunate ale noastre instituţii. N-a trecut mult şi atenţia ne-a fost atrasă către el de un urlet exploziv de furie: „O!" La acest „O", toată lumea a întors capul, înţelegînd că, aşa cum îl arăta chipul, colonelul se afla pradă unei mari suferinţe; dar cei care serveau au înţeles mai bine despre ce este vorba şi, în loc să se arate îngrijoraţi, i-au adus colonelului ceainicul. Pare-se că „O" [1] este expresia franceză pentru apă fierbinte. Colonelul (deşi disprețuieşte din toată inima limba aceasta) crede că o vorbeşte deosebit de bine. În timp ce-şi sorbea ceaiul fierbinte, care-i cobora cu un gîlgîit pe gîtlej şi sfîrîia pe buzele arse de băutură ale respectabilului veteran, s-a apropiat de el un prieten cu o faţă zbîrcită şi o perucă foarte neagră, fireşte şi el tot colonel.

Cei doi războinici au luat micul dejun împreună şi au început să stea de vorbă, clătinînd din cap unul către celălalt. Am avut fericirea să auzim amintiri despre ultimul război şi unele presupuneri plăcute în ceea ce priveşte următorul, pe care ei îl socoteau de neînlăturat. Au luat în rîs flota franceză; au zeflemisit marina comercială franceză; au arătat cum, în caz de război, va exista un cordon (*„un cordong* [2], fir-ar să...") de vapoare de-a lungul coastei noastre, fir-ar să..., gata într-o clipă să acosteze oriunde pe ţărmul opus şi să-i snopească pe francezi, aşa cum au fost snopiţi şi în ultimul război, fir-ar ei... Adevărul este că, în tot timpul convorbirii, bubuia canonada înjurăturilor slobozite de cei doi veterani.

Se afla în încăperea aceea şi un francez, dar cum nu petrecuse decît vreo zece ani la Londra, bineînţeles

[1] Transcriere fonetică a cuvîntului francez *eau* — apă.

[2] Pronunţare engleză a cuvîntului *cordon*.

că nu vorbea limba şi deci n-a ales nici un cîştig de pe urma acestei convorbiri. „O, scumpa mea ţară ! mi-am zis eu în gînd, nu-i de mirare că eşti atît de iubită ! Cum te-aş urî, dac-aş fi francez !"

Englezul acesta agresiv, ignorant, morocănos şi fanfaron se manifestă în toate capitalele Europei. Cea mai plicticoasă dintre făpturile lumii calcă în picioare pămîntul Europei, îşi face loc cu coatele în muzee şi catedrale, năvăleşte în palate în uniforma lui scorţoasă. La biserică sau la teatru, la solemnităţi sau în galerii de tablouri, faţa *lui* rămîne aceeaşi. Mii de privelişti fermecătoare trec prin faţa ochilor lui injectaţi şi nu-l ating. Nenumărate crîmpeie strălucitoare de viaţă şi moravuri i se înfăţişează, fără să-l mişte vreodată. Intră în biserică şi numeşte obiceiurile de aci înjositoare şi superstiţioase, ca şi cum altarul *lui* ar fi singurul acceptabil pe lumea asta. Intră în muzee de pictură, dar se pricepe la artă mai puţin decît un lustragiu de ghete francez. Arta, natura îi trec prin faţă fără să stîrnească o licărire de admiraţie în ochii lui tîmpi ; nimic nu-l mişcă în afară de apariţia unui om foarte mare. Atunci scorţosul, înfumuratul, încrezutul, neînduplecatul Snob britanic ştie să devină umil ca un lacheu, mlădios ca un arlechin.

Capitolul XXX
SNOBII ENGLEZI PE CONTINENT

„La ce foloseşte telescopul lordului Rosse[1] ? a exclamat deunăzi prietenul meu Panwiski[2]. Atît doar că-ţi îngăduie să vezi cu cîteva sute de mii de mile mai departe. Ceea ce era socotit o simplă nebuloasă se dovedeşte a fi un sistem vizibil de stele ; şi, dincolo de acestea, apar alte nebuloase, pe care o lentilă mai puter-

[1] *Rosse William Parsons* (1800—1867), astronom englez.

[2] Numele este format din prefixul *pan* — tot, întreg şi *whisky* — băutura clasică englezească.

nică ni le va arăta cîndva tot sub formă de stele ; iar ele scînteiază şi sclipesc mereu, în vecii vecilor." Cu aceste cuvinte, prietenul meu Pan oftă adînc, de parcă şi-ar fi mărturisit neputinţa de a privi nemărginirea în faţă şi, lăsîndu-se resemnat pe spate, dădu pe gît o stacană de vin de Bordeaux.

Eu (care asemenea atîtor oameni mari n-am decît o singură idee) m-am gîndit că Snobii sînt aidoma stelelor : cu cît priveşti mai mult spre acele corpuri luminoase, cu atît le desluşeşti mai bine — cînd sub forma unor nebuloase sclipitoare, cînd ca nişte palide apariţii, cînd strălucitor conturate — pînă ce pîlpîirea şi văpaia lor fără de sfîrşit se pierd în bezna necuprinsă. Eu nu sînt însă decît un copil care se joacă la ţărmul mării. Se va ivi însă, într-o bună zi, un filozof telescopic, un mare Snobonom ce va descoperi legile măreţei ştiinţe cu care noi acum nu facem decît să ne jucăm şi va defini, va stabili, va clasifica ştiinţific ceea ce acum e doar o teorie vagă şi neprecisă, deşi se exprimă în afirmaţii elegante.

Desigur, un singur ochi nu poate desluşi decît foarte puţine şi simple varietăţi în uriaşul univers al Snobilor. Uneori mă gîndesc să mă adresez publicului şi să convoc un congres de savanţi de felul celor ce s-au reunit la Southampton — unde fiecare să-şi aducă contribuţia şi să-şi citească referatul despre Marele Subiect. Căci ce concluzii pot trage cîţiva oameni izolaţi chiar şi dintr-un subiect cum e cel de faţă ? Snobii englezi de pe continent, deşi de o sută de mii de ori mai puţin numeroşi decît cei de pe insula lor natală, sînt totuşi prea mulţi, chiar şi aşa răzleţi cum sînt. Surprinzi cîte unul, ici-colo. Cîţiva indivizi sînt prinşi, miile scapă însă. N-am reţinut decît trei, pe care i-am întîlnit azi-dimineaţă, în timpul plimbării prin plăcutul oraş marin Boulogne.

Unul este snobul englez Raff [1], care colindă prin *estaminets* [2] şi *cabarets*, pe care-l auzi răcnind : „Nu ne-ntoarcem acasă pînă-n zori !" şi care stîrneşte eco-

[1] *Raff* — lichea.

[2] Cafenele (în l. franceză).

uri în miez de noapte în liniştitele oraşe de pe continent, cu strigătele lui în argou englezesc. Pe nepricopsitul ăsta pletos şi afumat îl vezi dînd tîrcoale cheiurilor cînd sosesc vapoarele şi dînd pe gît cîte o cinzeacă în hanurile unde i se dă pe datorie. Vorbeşte franţuzeşte într-un soi de jargon familiar ; el şi semenii lui umplu închisorile pentru datornici de pe continent. Joacă biliard prin cafenele şi dimineţile îl vezi absorbit de jocul de cărţi sau de domino. Semnătura i-o poţi vedea pe nenumărate poliţe ; pare-se că, pe vremuri, aparţinea unei familii onorabile căci, aproape sigur, englezul Raff a început prin a fi un gentleman şi are, pe malul celălalt, un tată care se ruşinează cînd îi aude numele. În vremuri mai bune l-a tras de nenumărate ori pe sfoară pe "bătrîn", surorilor le-a tocat zestrea, iar pe fraţii mai mici i-a jefuit. Acum trăieşte din banii depuşi pe numele nevestei spre a fi folosiţi după moartea lui ; ea — cea mai năpăstuită şi jerpelită dintre femei — trăieşte ascunsă într-un pod mizer, unde repară rămăşiţe ofilite din vremuri mai bune şi peticeşte haine vechi pentru copii.

Uneori, sărmana femeie, împreună cu fetele ei, caută cu sfială lecţii de engleză şi de muzică sau se apucă să facă broderii sau să lucreze în taină, pentru a procura *le pot-au-feu* [1] ; asta în timp ce Raff hoinăreşte pe cheiuri sau dă pe gît pahare cu coniac la *café*. Nenorocita de nevastă-sa tot mai naşte cîte un copil în fiecare an şi are fătărnicia de a-şi încredinţa fetele că tatăl lor e un om respectabil, ba chiar, cînd bruta vine acasă după beţie, îl îndepărtează din calea lor.

Fiinţe din acestea oropsite şi ruinate se întîlnesc între ele, ba chiar şi-au constituit o lume a lor. Şi ţi se rupe inima cînd vezi aerele de distincţie şi veleităţile lor nobiliare deplasate, încercările neizbutite de a se înveseli, glumele lor jalnice, pianul acela vechi şi hodorogit. Vai, ţi se strînge inima cînd le vezi şi le auzi ! Cînd o vezi pe soţia lui Raff, cu droaia ei de fete gălbejite oferind un ceai de un penny doamnei Didler [2],

[1] Carnea de rasol (în l. franceză).

[2] De la *to diddle* — a înşela, a escroca.

cînd le auzi pe amîndouă vorbind despre vremurile de demult şi despre lumea bună pe care o primeau, apoi cînd cîntă romanţe leşinate din caiete de muzică zdrenţuite. Şi, în timp ce ele petrec astfel, intră căpitanul Raff cu pălăria lui slinoasă pe o ureche şi, într-o clipă, toată încăperea aceea sinistră duhneşte a tutun şi a băutură.

A călătorit cineva prin străinătate fără să-l fi întîlnit pe căpitanul Raff? Numele lui e mereu pomenit de comisarul Hemp[1] care-i arestează pe răuplatnici; şi apoi pe la Boulogne, Paris şi Bruxelles sînt atîţia de teapa lui, încît, dîndu-l în vileag, pun rămăşag că voi fi învinuit de a face grosolane aluzii personale. Mulţi ticăloşi care au dat mai multe speranţe de îndreptare decît Raff au fost deportaţi; mulţi oameni mai cumsecade decît el împing acum la galere; şi, măcar că sîntem poporul cel mai nobil, mai mare, mai cucernic, mai moral din lume, totuşi tare aş vrea să ştiu unde, în afară de Regatul Unit, a face datorii trece drept un sport şi a pune pe jeratic nişte negustori înseamnă un joc nimerit pentru gentlemeni? În Franţa e dezonorant să datorezi bani. Nicăieri în Europa nu-i auzi pe oameni lăudîndu-se cu escrocheriile pe care le-au făcut. Dar nici nu există în oraşele mari de pe continent închisoare care să nu fie, mai mult sau mai puţin, populată de pungaşi englezi.

Se întîlneşte frecvent pe continentul european un Snob încă şi mai respingător, încă şi mai primejdios decît secătura străvezie şi moliie de mai sus; şi tinerii mei prieteni Snobi, care pleacă într-acolo, ar trebui preveniţi în chip deosebit împotriva lui. Căpitanul Legg[2] este un gentleman ca şi Raff, poate doar de rang mai mare. Şi el şi-a jefuit familia, dar de sume mult mai însemnate şi a refuzat cu neruşinare să onoreze poliţe de mii de lire, în timp ce Raff se codeşte cînd e vorba de furtul unei bancnote de 10 lire. Legg trage totdeauna la cel mai bun hotel, poartă cele mai frumoase vestoane şi mustăţi, goneşte în cea mai ară-

[1] *Hemp* — funie de spînzurătoare.

[2] De la *leg* — şarlatan.

toasă brişcă, în timp ce bietul Raff se ameţeşte cu băuturi spirtoase şi fumează tutun ieftin. E uluitor cînd te gîndeşti că Legg, de atîtea ori denunţat şi cunoscut ca un cal breaz, e încă înfloritor. De mult ar fi fost falit, de n-ar exista pasiunea neostoită şi arzătoare pentru nobilime, care-l caracterizează pe Snobul englez. Atîţia tineri din straturile mijlocii îl ştiu pe Legg drept pungaş şi şarlatan şi totuşi, din dorinţa de a fi la modă, din admiraţie faţă de un as al lumii bune şi din ambiţia de a se vîntura alături de fiul unui lord, îl lasă să-i folosească drept sursă de venituri. Mulţi taţi onorabili de familie, cînd aud că băiatul călăreşte în tovărăşia căpitanului Legg, fiul lordului Levant [1], se arată bucuroşi la gîndul că vlăstarul lor, care dă mari speranţe, se află în societate atît de aleasă.

Legg şi prietenul lui, maiorul Macer [2], întreprind turnee profesionale prin Europa şi se găsesc mereu, la momentul potrivit, în locul potrivit. Anul trecut am auzit că tînărul meu cunoscut, domnul Muff din Oxford, dornic de puţină petrecere, s-a dus la un bal în timpul carnavalului din Paris, unde a fost oprit de un englez care nu ştia boabă din limba aia blestemată. Auzind cît de minunat o vorbeşte Muff, l-a rugat să-i fie tălmaci pe lîngă un chelner cu care el se ciorovăia din pricina unor aperitive. Era o mîngîiere, spunea străinul, să mai vezi şi o faţă cinstită de englez ; şi nu cumva cunoştea Muff un loc bun de cină ? Aşa încît cei doi s-au dus să cineze şi, cine credeţi că a intrat pe uşă ? Chiar maiorul Macer. Şi astfel Legg — căci el era străinul — l-a recomandat pe Macer şi s-a creat o atmosferă de intimitate, după care a urmat un joc de cărţi în trei etc. etc. An de an, zeci de oameni de soiul lui Muff, în diferite locuri ale lumii, cad victime lui Legg şi Macer. Povestea asta e atît de răsuflată, şmecheria seducţiei atît de străveche şi stîngace, încît te miri că oamenii se mai lasă prinşi. Dar ispita viciului şi a nobilimii îi copleşeşte pe tinerii Snobi englezi şi, în fiecare zi, cad în capcană noi victime din

[1] De la *levant* — termen de curse.

[2] Nume derivat de la *mace* — măciucă.

rîndul tinerilor naivi. Adevăratul Snob britanic e totdeauna gata pentru onoarea de a primi un picior în spate şi a fi jumulit de un om de lume.

Nici nu mai trebuie să pomenesc aici de acel foarte răspîndit Snob britanic, care face sforţări disperate pentru a intra în intimitatea marii aristocraţii de pe continent, cum e bătrînul Rolls [1], brutarul, care s-a stabilit în cartierul Saint Germain şi nu primeşte în prăvălie decît carlişti [2] şi pe nici un gentleman francez sub rangul de marchiz. Ne dă mîna să rîdem cu toţii de pretenţiile *acestui* individ, nouă care tremurăm în faţa unui om mare de acelaşi neam cu noi. Dar, cum bine zici dumneata, bunul şi cinstitul meu Snob John Bull, un marchiz francez cu o vechime de douăzeci de generaţii, e cu totul altceva decît un lord englez ; iar o droaie de Fürsten [3] şi principi nepricopsiţi germani şi italieni nu pot stîrni decît batjocura unui britanic întreg la minte. Cît priveşte aristocraţia noastră — asta-i altă treabă. Ea îi cuprinde pe conducătorii de drept ai lumii — e autentică, veche, get-beget. Scoate pălăria, Snobule ; în genunchi cu tine, şi ploconeşte-te !

Capitolul XXXI
DESPRE UNII SNOBI DE LA ŢARĂ

Obosit de oraşul unde priveliştea obloanelor lăsate la casele de nobili, prietenii mei, îmi strînge inima în timpul plimbărilor, temîndu-mă aproape să mai ocup un loc în vastele deşerturi ale Pall Mall-ului, adică în cluburi, şi să-i supăr pe chelnerii de aci, care ar putea, îmi spuneam, să plece la ţară şi să vîneze dacă n-aş fi eu, m-am hotărît să întreprind un scurt turneu

[1] De la *roll* — corn, chiflă.

[2] Partizani ai regelui francez Carol al X-lea, detronat de revoluţia din 1830.

[3] Duci (în l. germană).

prin provincie, pentru a face cîteva vizite la ţară, pe care de mult eram dator să le fac.

Prima vizită am făcut-o prietenului meu, maiorul Ponto [1] (maior în retragere de la Marina călăreaţă [2]), în Mangelwurzelshire [3]. Maiorul, în micul lui faeton, mă aştepta la gară. Fireşte vehiculul nu era un echipaj potrivit pentru plimbările în parc, dar era comod pentru un om simplu (cum zicea Ponto că este el) şi cu o familie numeroasă. Am trecut pe lîngă cîmpuri proaspete şi frumoase, viu colorate, pe lîngă tufişuri verzi, printr-un peisaj englez înviorător; pe şoseaua netedă şi îngrijită ca o alee în parcul unui nobil, alternau petele de umbră răcoroasă şi cele de soare strălucitor. Ţăranii, în cămăşi albe ca zăpada, îşi smulgeau pălăriile din cap şi ne zîmbeau cînd treceam. Copiii, cu obraji roşii ca merele din livadă, ne făceau reverenţe din uşile colibelor. Clopotniţe albastre de biserici răsăreau, din loc în loc, în depărtare; şi cînd nevasta durdulie a grădinarului ne-a deschis poarta albă a vilişoarei îmbrăcate în iederă şi am trecut printre plantaţiile îngrijite de brazi şi de alte conifere, m-am simţit cuprins de o bucurie şi de un entuziasm care, gîndeam eu, e cu neputinţă să le trăieşti în atmosfera îmbîcsită de fum a oraşului. „Aci, am exclamat în gînd, totul e pace, belşug, fericire. Aici voi scăpa de Snobi. În această Arcadie [4] încîntătoare, nu poate exista nici urmă de ei."

Stripes [5], omul maiorului (pe vremuri caporal în viteaza lui divizie), a preluat valiza mea şi un mic dar elegant, adus de mine din oraş în chip de ofrandă doamnei Ponto, anume un morun şi nişte stridii de la Grove, într-un coş de mărimea unui sicriu.

[1] Nume foarte comun de ciine, echivalentul lui Ator.

[2] Unitate militară fictivă, menită să sublinieze grotescul situaţiei.

[3] Nume de comitat imaginar. *Mangelwurzel*, cuvînt de origine germană, desemnează un soi de sfeclă furajeră.

[4] Regiune a Greciei antice populată de păstori, pe care imaginaţia poeţilor a transformat-o în locaşul simbolic al fericirii idilice.

[5] *Stripe* — galon, tresă.

Casa lui Ponto (botezată „Casa pururi înverzită" de către doamna P.) este un rai. E toată numai plante agățătoare, geamlîcuri și verande. O peluză vălurită urcă și coboară în jurul ei ; are straturi de flori cu forme minunate, alei în zigzag acoperite cu pietriș, boschete frumoase, dar cam umede, de mirt și călin, cu frunze de un verde-lucios, care au atras schimbarea numelui casei (pe vremea bătrînului doctor Ponto i se spunea „Țarcul tăurașului"). De la ferestrele dormitorului, pînă la care m-a însoțit Ponto, mi s-a deschis privelîștea unor acareturi frumoase, a grajdului, a satului vecin, cu bisericuța lui și, mai încolo, a unui parc întins. Mă aflam în camera galbenă, cel mai răcoros și mai plăcut dintre dormitoare ; aerul era înmiresmat de un buchet mare așezat pe masa de scris ; albiturile aveau parfum de levănțică ; draperiile de creton de la patul și canapeaua mare erau, dacă nu parfumate de flori adevărate, cel puțin pline de flori pictate ; ștergătorul de peniță era o imitație de dalie, așezată pe masă, iar ceasul trebuia să mi-l pun într-o floare-a-soarelui de pe tăblia căminului. O plantă agățătoare cu frunze stacojii se urca pînă deasupra ferestrelor, prin care soarele în asfințit trimitea valuri de lumină aurie. Totul era numai flori și prospețime. O, cît de deosebite erau toate astea de coșurile negre din St. Alban Place, la Londra, pe care ochii mei obosiți se obișnuiseră să le vadă.

— Aci trebuie să domnească numai fericire, Ponto, am spus eu, lăsîndu-mă într-o berjeră confortabilă și sorbind o boare încîntătoare de aer de cîmp cu care nici chiar parfumul *mille fleurs* din prăvălia domnului Atkinson nu poate îmbiba cea mai scumpă batistă.

— E un loc drăguț, nu-i așa ? răspunse Ponto. Liniștit și fără pretenții. Mie-mi place tot ce-i liniștit. Nu ți-ai adus valetul ? O să aibă grijă Stripes de garderoba dumitale.

Și chiar în clipa aceea intră pe ușă slujbașul amintit, care se apucă să-mi golească valiza și să scoată — cu gravitate și în viteză — la vedere, pantalonii de stofă

fină, vestonul de catifea, cravata albă şi alte articole rafinate ale ţinutei de seară. „O fi avînd loc vreun dineu de gală", îmi spusei eu, văzînd aceste pregătiri (şi poate plăcut impresionat la gîndul că vor veni să mă vadă cîţiva dintre oamenii cei mai distinşi de prin partea locului). — Atenţie, e prima bătaie de clopot! făcu Ponto, urnindu-se din loc; şi, într-adevăr, din turnul grajdului, se porni să bată un vestitor gălăgios al bucatelor, împrăştiind ştirea plăcută că masa se va servi peste o jumătate de oră. „Dacă masa e la fel de grozavă ca şi clopotul care o vesteşte, mi-am zis eu, pe legea mea că am nimerit bine!" Şi am avut răgaz, în răstimpul acelei jumătăţi de oră, nu numai să-mi înalţ persoana pînă la nivelul celei mai rafinate eleganţe de care este ea în stare, să admir arborele genealogic al familiei Ponto atîrnat deasupra căminului şi blazonul cu deviza de pe ligheanul de spălat şi de pe cană, ci să mă las şi în voia a mii de cugetări despre fericirea vieţii la ţară, despre puritatea şi cordialitatea relaţiilor rustice; ba chiar să oftez după un prilej de a mă retrage, ca Ponto, pe moşioara mea, lîngă via şi smochinul meu, cu o *placens uxor* [1] în al meu *domus* [2], şi o droaie de tinere şi scumpe dovezi ale iubirii, zburdînd în jurul genunchilor mei părinteşti.

Bang! la capătul celor treizeci de minute, bătaia de clopot numărul doi răsună din turnuleţul alăturat. Am coborît în grabă scările, aşteptîndu-mă să găsesc în salon vreo douăzeci de oameni strălucitori de sănătate cîmpenească. N-am găsit însă decît o singură persoană, o doamnă înaltă, cu nas acvilin, în mare doliu şi sclipind de atîtea mărgele. S-a ridicat, a făcut doi paşi înainte, apoi o reverenţă măreaţă, în timpul căreia toate mărgelele de pe înspăimîntătoarea ei parură se porniră să se mişte şi să tremure — şi mi-a spus:

— Domnule Snob, sîntem fericiţi să vă vedem la „Casa pururi înverzită", după care a oftat adînc.

[1] Soţie dragă (în l. latină).
[2] Casă (în l. latină).

Prin urmare aceasta era doamna maior Ponto, căreia cu cea mai aleasă plecăciune, i-am răspuns că sînt mîndru s-o cunosc şi pe ea, şi un loc atît de fermecător cum este „Casa pururi înverzită".

Alt oftat.

— Sîntem rude de departe, domnule Snob, spuse ea, clătinînd melancolic din cap. Bietul Lord Rubadub![1].

— O! fac eu, neştiind ce naiba vrea să spună doamna maior Ponto.

— Mi-a spus maiorul Ponto că eşti din ramura Snobilor din Leicestershire; foarte veche familie şi înrudită cu lordul Snobbington, care a luat-o în căsătorie pe Laura Rubadub, care mi-este vară, la fel ca şi sărmanul ei tată, după care sîntem în doliu. Ce lovitură! Avea doar şaizeci şi trei de ani şi, pînă acum, nu s-a pomenit caz de apoplexie în familia noastră! Moartea ne pîndeşte la orice pas, domnule Snob. Oare lady Snobbington suportă bine pierderea?

— Zău că nu ştiu, doamnă, am răspuns eu, din ce în ce mai încurcat.

În timp ce vorbea, se auzi un pocnet binecunoscut, care mi-a dat a înţelege că se desfundă o sticlă de vin. Îndată după aceea, a intrat Ponto, cu o enormă eşarfă albă la gît şi îmbrăcat într-un costum negru destul de ponosit.

— Iubitule, se adresă doamna maior Ponto soţului ei, tocmai vorbeam despre vărul nostru — sărmanul lord Rubadub. Moartea lui a cufundat în doliu cîteva dintre cele mai bune familii engleze. Apoi către mine: Ştii cumva dacă lady Rubadub rămîne în casa din Hill Street?

Habar n-aveam, dar am spus: „Cred că rămîne", aşa, la întîmplare, apoi, aruncîndu-mi ochii spre masa din salon, văzui inevitabila, oribila, obsedanta, absurda, greţoasa *Carte a lorzilor*, presărată cu adnotări şi deschisă la articolul *Snobbington*.

— Masa e servită, rosti Stripes, deschizînd uşa larg, iar eu i-am oferit doamnei maior Ponto braţul.

[1] *Rub-a-dub* — cuvînt de formaţie onomatopeică, sugerînd bătaia.

Capitolul XXXII

ÎN VIZITĂ LA NIŞTE SNOBI DE LA ŢARĂ

N-am de gînd să fiu un critic prea aspru al mesei la care ne-am aşezat. Socotesc inviolabile secretele sufrageriilor ; dar ceva tot vreau să spun, anume că, atunci cînd pot, prefer să beau *sherry* şi nu *marsala* şi că acesta din urmă a fost, nu mă îndoiesc, vinul din sticla desfundată cu puţin înainte de cină. Şi nici nu era prea bun de felul lui ; totuşi era limpede că doamna maior Ponto nu se pricepea, pentru că, în tot timpul mesei, a numit băutura *amontillado* şi n-a sorbit decît jumătate de pahar, lăsînd restul pentru maior şi pentru oaspetele lui.

Stripes purta livreaua familiei Ponto — cam jerpelită, dar somptuoasă. Avea găitane minunate de lînă şi nişte bumbi care izbeau prin mărimie. Am băgat de seamă că mîinile acestui om de treabă erau foarte mari şi negre şi că o mireasmă plăcută de grajd se răspîndea prin încăpere, în timp ce oficia. Aş fi preferat o jupîneasă curată, dar poate că, în privinţa asta, londonezii sînt prea sensibili ; şi, la urma urmelor, un John devotat *face* mai distins.

Faptul că cina era alcătuită din aşa-zisă supă de broască ţestoasă, dar cu cap de porc înăuntru, purcel la tavă şi costiţe de porc la grătar, m-a îndemnat să cred că unul dintre porcii negri de Hampshire ai lui Ponto fusese jertfit cu puţin timp înainte de sosirea mea. A fost o cină minunată şi mi-a tihnit ; atîta doar că păcătuia prin oarecare monotonie. A doua zi am făcut cam aceeaşi observaţie.

În timpul cinei, doamna Ponto mi-a pus o mulţime de întrebări în legătură cu nobilii, neamurile mele. Cînd va ieşi în lume lady Angelina Skeggs [1], dacă mama ei, contesa (aceste cuvinte fură rostite cu un ton răutăcios şi însoţite de chicoteli) tot mai foloseşte vopseaua aceea de păr de un nemaipomenit roşu ? Dacă milord Gutlebury a angajat, în afara şefului bucătar

[1] De la *suck-eggs* — idiot.

francez şi a specialistului englez *cordon bleu* [1] în fripturi, şi un cofetar italian ? Cine a mai fost pe la lady Clapperclaw, la seratele ei artistico-literare ? Dacă matineurile de joi ale lui *sir* John Champignon [2] sînt plăcute ? E adevărat că, vrînd să-şi amaneteze diamantele, lady Carabas a descoperit că sînt imitaţii şi că marchizul apucase să le vîndă ? Cum se face că Snuffin [3], marele negustor de tutun, a oprit căsătoria care era pe *tapis* [4] între cea de-a doua fiică a sa şi marchiz ? E adevărat că o doamnă mulatră venită din Havana a zădărnicit partida ?

— Pe cuvîntul meu, doamnă, am început, vrînd să spun că habar n-am de toate poveştile astea care păreau s-o intereseze pe doamna maior Ponto, dar maiorul, călcîndu-mă sau lovindu-mă cu piciorul pe sub masă, m-a oprit :

— Lasă, lasă, Snob, măi băiete, o să păstrăm taina frăţiei. *Ştim noi* că eşti unul dintre mondenii oraşului ; şi-am văzut *noi* numele la seratele lady-ei Clapperclaw şi la gustările date de Champignon, cît despre familia Rubadub cu care te înrudeşti, desigur...

— Da, desigur, acolo iau masa de două ori pe săptămînă, am spus ; şi mi-am amintit chiar atunci că vărul meu, Humphrey Snob din Middle Temple este într-adevăr oaspete nelipsit în cercurile distinse şi că i-am văzut numele în *Morning Post* în coada cîtorva liste de participanţi la serate.

Aşa, încît, prinzînd din zbor confuzia, mărturisesc, spre ruşinea mea, că am fericit-o pe doamna maior Ponto, dîndu-i o mulţime de informaţii despre cele mai bune familii din Anglia, informaţii care le-ar uimi pe acele persoane simandicoase dac-ar afla de ele. I-am descris cu cea mai mare precizie pe cele trei frumuseţi, care au domnit, în sezonul trecut, la Almack ; i-am spus în taină că înălţimea sa ducele de W. avea de

[1] Bucătar maestru (în l. franceză).
[2] *Champignon* — ciupercă (în l. franceză).
[3] De la *to snuff* — a priza tabac.
[4] În sensul de a fi în discuţie (în l. franceză).

gînd să se însoare a doua zi după ce i se va ridica statuia ; că înălţimea sa ducele de D. era de asemenea pe cale s-o ducă la altar pe cea de-a patra fiică a arhiducelui Stephen — pe scurt i-am vorbit chiar în stilul ultimului roman la modă, scris de doamna Gore.

Doamna maior a fost de-a dreptul fascinată de conversaţia aceasta scînteietoare. A început să-şi înflorească vorbirea cu crîmpeie de franţuzească, întocmai cum fac personajele de roman, mi-a făcut graţioase bezele, poftindu-mă să vin îndată la *cafi* şi *ung pe de music o salong*[1] — după care s-a făcut nevăzută ca o zînă tomnatică.

— Să deschid o sticlă de *porto* sau obişnuieşti cumva să bei grog olandez cu apă ? întrebă Ponto, uitîndu-se cătrănit la mine.

Lucrurile se petreceau foarte deosebit de ceea ce-mi făgăduise el în camera fumătorilor de la club, unde se lăuda cu caii şi cu pivniţa lui şi-mi spunea, bătîndu-mă pe umăr : „Vino la Mangelwurzelshire, Snob, măi băiete, şi am să te cinstesc cu o vînătoare şi cu cel mai grozav vin de Bordeaux din comitat".

— Păi, am făcut eu, îmi place grogul mult mai mult decît porto şi ginul chiar mai mult decît grogul.

Norocul meu. Gin rămăsese ; şi Stripes a adus apă fierbinte pe o minunată tavă argintată.

Nişte sunete de harpă şi de pian ne vestiră curînd că începuse *ung pe de music* al doamnei Ponto, iar mirosul de grajd, care pătrunse din nou în încăpere o dată cu persoana lui Stripes, ne pofti la *cafi* şi la micul concert. Doamna mă pofti cu un zîmbet cuceritor să mă aşez pe sofa, unde-mi făcu loc şi de unde aveam parte de priveliştea frumoasă a spinărilor domnişoarelor care ne ofereau divertismentul muzical. Erau nişte spinări foarte late şi îmbrăcate în perfect acord cu moda de astăzi, deoarece crinolina sau ceea ce o poate înlocui nu reprezintă un lux costisitor şi

[1] Transcrierea fonetică a pronunţiei englezeşti pentru cuvintele franceze : *café... un peu de musique au salon* (o cafea şi puţină muzică în salon).

tineretul de la țară își poate îngădui să fie în pas cu moda la un preț de nimic. Domnișoara Emily Ponto la pian și sora ei, Maria, la acel instrument cam compromis care este harpa, erau îmbrăcate în rochii de culoare albastru-deschis, încărcate de volane și înfoiate ca balonul domnului Green [1], cînd este umflat.

— Emily are un tușeu minunat, și ce braț frumos are Maria! observă cu bunăvoință doamna Ponto, scoțînd în evidență meritele fiicelor ei și mișcîndu-și brațul în așa fel, încît să arate că nici ea n-avea de ce să fie nemulțumită de frumusețea acelui mădular.

Am băgat de seamă că purta vreo nouă brățări alcătuite din lanțuri cu lăcățele, plus miniatura maiorului și o mulțime de șerpi din alamă cu ochi aprinși de rubin sau blînzi de peruzea, care i se încolăceau pe braț, răsuciți de multe ori, pînă aproape de cot.

— Recunoști polcile astea? Au fost cîntate la Devonshire House, la 23 iulie, cu ocazia unei *Grande fête*.

Eu am răspuns că da — le cunosc foarte bine; și am început să dau din cap ca și cum aș fi recunoscut niște vechi prieteni.

După ce reprezentația s-a isprăvit, am avut fericirea de a sta de vorbă, după ce le-am fost prezentat, cu cele două lungi și ciolănoase domnișoare Ponto; iar domnișoara Wirt, guvernanta, s-a așezat la pian ca să ne distreze cu variații pe tema „Haide sus pe scară". Erau hotărîți să fie în pas cu moda.

Despre execuția cîntecului „Haide sus pe scară", nu găsesc alte cuvinte decît că m-a lăsat lat. Mai întîi, domnișoara Wirt a cîntat melodia aceea originală și frumoasă fără grabă, smulgînd-o parcă din instrument și făcînd fiecare notă să sune atît de tare, de limpede și de ascuțit, încît sînt sigur că a auzit pînă și Stripes, în grajdul lui.

— Ce degete, făcu doamna Ponto și zău că erau niște degete noduroase ca oasele de curcan și care se

[1] Aeronaut englez care s-a ridicat într-un balon la Londra, în 1821.

extindeau pe toată claviatura. După ce a bocănit melodia rar, a început un alt fel de „Haide sus pe scară", dezlănţuindu-se cu o furie şi o iuţeală de neînchipuit. A urcat scările ca un titirez, a urcat scările ca o vijelie, a urcat scările în galop, a urcat scările hodorogind, şi pe urmă, după ce a dus melodia pînă la etajul de sus, ca să zicem aşa, a rostogolit-o în urlete pînă jos, unde s-a prăbuşit trosnind, de parcă iuţeala coborîşului ar fi sfîrşit-o. După aceea domnişoara Wirt a cîntat „Haide sus pe scară" cu o solemnitate cum nu se poate mai patetică şi mai răscolitoare ; gemete jalnice şi hohote ieşeau din claviatură — aşa încît plîngeai şi te cutremurai în timp ce urcai scara. Mîinile domnişoarei Wirt păreau că se frîng de atîta jale, că mor o dată cu variaţiile ; şi apoi iarăşi urcă în bubuit sălbatic şi sunet de trîmbiţe, ca şi cum domnişoara Wirt ar fi pornit la asalt ; şi, măcar că nu mă pricep de fel la muzică, am stat şi am ascultat cu gura căscată această minunată desfăşurare, pînă mi s-a răcit *cafi*-ul. Şi mă miram că nu plesnesc geamurile şi că nu sare candelabrul din grindă la acest cutremur stîrnit de o bucată muzicală.

— Straşnică persoană ? Nu-i aşa ? spuse doamna Ponto. A fost eleva favorită a lui Squirtz [1]. O fiinţă ca asta în casă e o comoară. Lady Carabas şi-ar da şi ochii din cap s-o capete ! E plină de talente ! Mulţumesc, domnişoară Wirt.

Domnişoarele oftară şi gîfîiră de admiraţie. Era un suflu adînc, care izbucnea ca un şuvoi, cum auzi uneori în biserică, atunci cînd predica ajunge la un punct final.

Domnişoara Wirt a cuprins cu mîinile ei mari, cioturoase la încheieturi, taliile celor două eleve şi a spus :

— Dragele mele, sper că veţi fi în curînd în stare să cîntaţi bucata asta tot atît de bine ca şi biata voastră guvernantă. Cînd stăteam la familia Dunsinane, asta era bucata favorită a iubitei ducese, iar lady Bar-

[1] De la *squirt* — joc de ape sau artificii.

bara şi lady Jane McBeth au învăţat-o şi ele. Mi-amintesc că, în timp ce-o asculta cîntînd-o, drăguţul de lord Castletoddy [1] s-a îndrăgostit prima dată de lady Jane ; şi măcar că nu-i decît un lord irlandez, cu un venit ce nu depăşeşte cincisprezece mii pe an, am convins-o pe Jane să-l ia. Cunoaşteţi Castletoddy, domnule Snob ? Turnuri rotunde — un ţinut încîntător — comitatul Mayo. Bătrînul lord Castletoddy (pe atunci actualul lord era lord Inishowan) era un bătrîn cum nu se poate mai excentric — se zice chiar că era nebun. Am auzit pe alteţa sa regală, sărmanul şi dragul duce de Sussex (ce om, dragele mele, dar vai ! se dedase fumatului), am auzit pe alteţa sa regală spunînd marchizului de Anglesey : „Sînt sigur că Castletoddy e nebun !" Dar Inishowan n-a fost nebun cînd a luat-o de nevastă pe dulcea mea Jane, deşi sărmana copilă n-avea decît zece mii de lire *pour tout potage* [2] !

— E o persoană nepreţuită, îmi şopti doamna Ponto. A trăit în societatea cea mai înaltă.

Iar eu, obişnuit să văd guvernantele tratate de sus în lumea bună, m-am simţit încîntat văzînd-o pe asta cum îi duce pe toţi de nas şi gîndindu-mă că pînă şi impunătoarea doamnă Ponto face sluj în faţa ei.

Cît despre *mine*, ca să zic aşa, mi-au luat piuitul. Ce puteam spune împotriva unei femei care pătrunsese în intimitatea fiecăreia dintre ducesele trecute în *Cartea Roşie* [3] ? E drept, nu reprezenta ea personal floarea nobilimii, dar trăise în preajma ei. Venise în atingere cu cei mari şi toată seara numai despre ei am vorbit, fără oprire ; de asemenea şi despre modă, şi despre curte, pînă cînd a venit ora culcării.

— Există oare Snobi în acest rai ? am exclamat, aruncîndu-mă într-un pat cu miros de levănţică.

Mi-a răspuns sforăitul bubuitor al lui Ponto din dormitorul alăturat.

---

[1] *Castle* — castel ; *toddy* — arbore din care se extrage băutura spirtoasă numită arac.

[2] Expresie franceză cu sensul : una peste alta.

[3] Ghid al persoanelor cu titluri nobiliare.

Capitolul XXXIII

DESPRE UNII SNOBI DE LA ŢARĂ

Ceva asemănător cu un jurnal al celor petrecute la „Casa pururi înverzită" ar putea fi interesant pentru cititorii străini ai *Punch*-ului, care, după cum se exprimă Conigsby [1], sînt curioşi să cunoască obiceiurile din familia şi gospodăria unui gentleman englez. Timp să ţii un astfel de jurnal ai berechet. Zdrăngănitul la pian începe la ceasurile şase dimineaţa ; durează pînă la micul dejun, cu o pauză doar de un minut, cînd se schimbă mîinile pe instrument, adică domnişoara Emily exersează în locul surorii ei, domnişoara Maria.

Adevărul e că instrumentul ăsta blestemat nu se opreşte niciodată. Cînd domnişoarele îşi fac lecţiile, domnişoara Wirt bocăneşte variaţiile acelea înnebunitoare şi-şi antrenează degetele ei minunate.

Am întrebat-o pe măreaţa creatură în ce alte ramuri de educaţie îşi instruieşte elevii.

— Limbile moderne, mi-a răspuns ea cu modestie — franceza, germana, spaniola şi italiana, latina şi elemente de greacă, dacă se cere. Firește, engleza ; exerciţii de elocinţă, geografie, astronomie, folosirea globurilor, algebra (dar numai pînă la ecuaţiile de gradul patru), căci nu se poate cere unei biete femei ignorante, înţelegeţi şi dumneavoastră, domnule Snob, să ştie totul. Istoria veche şi modernă, de care nu se poate lipsi nici o femeie tînără. Pe aceste obiecte de studiu toate elevele mele sînt, graţie mie, *deplin stăpîne*. Botanica, geologia şi mineralogia, eu le socotesc distracţii. Şi vă asigur că, graţie lor, ajungem să ne petrecem destul de plăcut zilele la „Casa pururi înverzită".

Numai atîta, m-am gîndit eu — ce educaţie ! Dar, aruncîndu-mi privirile într-unul din caietele de cîntece scrise de mîna domnişoarei Ponto, am descoperit cinci greşeli de franceză în patru cuvinte şi, întrebînd-o în glumă pe domnişoara Wirt dacă pe Dante Algieri [2] îl

[1] Eroul romanului cu acelaşi nume al lui Disraeli.

[2] Pronunţie voit stilcită a numelui lui Dante Alighieri.

chema aşa, fiindcă s-a născut la Alger, am primit un zîmbitor răspuns afirmativ, ceea ce m-a făcut să mă cam îndoiesc de precizia cunoştinţelor domnişoarei Wirt.

După ce mai sus amintitele îndeletniciri de dimineaţă se încheie, nefericitele tinere se dedau la ceea ce numesc ele exerciţii calistenice[1] în grădină. Le-am văzut astăzi, fără crinolină, trăgînd de tăvălug.

Şi drăguţa de doamna Ponto era în grădină, la fel de neglijent îmbrăcată ca şi fetele ei; cu părul prins într-un fileu vechi, o pălărie ponosită pe cap, un şorţ de olandă pe ea şi saboţi în picioare, stătea cocoţată pe un scaun hodorogit şi tundea viţa. Seara, doamna Ponto se lăţeşte pe mai mulţi iarzi. Doamne! Ce deşirată şi scheletică arăta în ţinuta aceea de dimineaţă!

În afară de Stripes, în serviciul familiei se mai găseşte un băiat pe numele de Thomas sau Tummus. Tummus roboteşte în grădină sau în jurul cocinii de porci şi grajdului; Thomas poartă, în schimb, un costum de paj care face explozie de atîţia nasturi. Lucrurile se petrec în felul următor:

Cînd strigă cineva şi Stripes nu se află prin apropiere, Tummus se azvîrle ca un nebun în straiele lui Thomas şi apare metamorfozat ca un Arlechin într-o pantomimă. Astăzi, în timp ce doamna Ponto tundea viţa-de-vie şi domnişoarele lucrau cu tăvălugul, se năpusteşte Tummus ca o vijelie, urlînd: „Coniţă, coniţă, vine lume!" Domnişoarele au lăsat baltă tăvălugul, doamna Ponto a sărit jos de pe scaunul hodorogit, Tummus a luat-o din loc ca să-şi schimbe straiele şi, într-un răstimp necrezut de scurt, sir John Hawbuck[2], milady Hawbuck şi domnişorul Hugh Hawbuck sînt aduşi în grădină cu o neobrăzare strigătoare la cer de către Thomas, care le spune:

— Vă rog, *sir* şi milady, poftiţi pe aici: *Ştiu* că doamna se află în grădina de trandafiri.

---

[1] Denumirea provine de la *Calistene* (360—327 î.e.n.), filozof grec care făcea elogiul muncilor rustice.

[2] *Hawbuck* — bădăran.

Şi desigur că acolo se şi afla!

Cu o pălăriuţă încîntătoare de grădină pe cap, cu bucliţe frumoase în formă de inele, cu cel mai cochet şorţuleţ în faţă şi cele mai proaspete mănuşi sidefii pe mînă, uimitoarea femeie se aruncă în braţele scumpei ei lady Hawbuck.

— Draga mea lady Hawbuck, ce drăguţ din partea dumitale! Eu, ca totdeauna, în mijlocul florilor mele! Nu pot trăi departe de ele!

— Plăpînde flori pentru plăpînda floare![1] hm, aha, hm! — face *sir* John Hawbuck, care e foarte mîndru de galanteria lui şi nu poate să spună nimic fără „hm, aha, hm!"

— Unde ţi-e şorţul? strigă domnişorul Hugh. Te-am văzut peste gard îmbrăcată cu el. Nu-i aşa, tată?

— Hm, aha, hm! se stropşeşte sir John, îngrozitor de speriat. Unde-i Ponto? De ce n-a fost la Sesiunea judecătorească trimestrială? Ce fac potîrnichile anul ăsta, doamnă Ponto, oare fazanii ăia de pe moşia Carabaşilor au adus pagube cerealelor dumitale? Hm, aha, hm! şi, în tot timpul ăsta, făcea cele mai sălbatice şi disperate semne către tînărul său moştenitor.

— Zău că *era* cu şorţu pe ea, vrei să zici că nu era, mamă? face Hugh, netulburat.

Necuviinţa fu întreruptă de lady Hawbuck printr-o neaşteptată întrebare privitoare la drăgălaşele copile, după care *l'enfant terrible*[2] fu alungat de către tatăl său.

— Sper că nu te supără muzica? întreabă Ponto. Fetele mele, ştii, studiază patru ore pe zi, înţelegi, aşa trebuie, este absolut necesar. Cît despre mine, eu mă scol dis-de-dimineaţă, la cinci sînt la fermă. Nu, nici urmă de lene la *mine*, nu.

În realitate faptele sînt următoarele. Ponto adoarme în fiecare seară îndată după cină, din clipa cînd intră în salon, şi se deşteaptă cînd domnişoarele termină

[1] Citat din *Hamlet* de W. Shakespeare, — actul V, scena I.

[2] Copil răzgîiat, poznaş (în l. franceză).

cu studiul, adică la zece. De la şapte pînă la zece, şi de la zece pînă la cinci : asta reprezintă o porţie de somn frumuşică pentru un om care spune că *nu* e leneş. Părerea mea intimă este că Ponto doarme şi atunci cînd se retrage în încăperea numită „biroul" lui. În fiecare zi, se încuie acolo timp de două ceasuri cu ziarul.

Scena cu familia Hawbuck am urmărit-o din biroul care dă spre grădină. Curios lucru, biroul ăsta. Biblioteca lui Ponto e alcătuită mai ales din cizme. El şi Stripes au întrevederi importante aci, dimineţile, cînd discută despre cartofi, sau hotărăsc destinul viţelului, sau rostesc sentinţa asupra porcului etc. Toate facturile maiorului sînt clasate pe masa din birou, unde stau la vedere ca nişte dosare de avocat. Tot aici găseşti cosoraşe, foarfece de tuns iarbă şi alte unelte de grădinărit, fluiere şi şiraguri de nasturi desperecheaţi. Are un sertar cu cantităţi enorme de hîrtie cafenie pentru împachetat şi un altul în care se află rezerve uluitoare, nesecate, de sfoară. Ce nevoie are un om de atîtea biciuşti, nu pot să-mi închipui. Toate acestea plus undiţe, plus năvoade, plus pinteni, plus calapoade de cizme, plus pilule veterinare pentru cai, plus instrumente chirurgicale tot pentru cai, plus borcănaşe preţioase cu cremă de ghete neagră, strălucitoare, cu care Ponto îşi văcsuieşte propriile sale ghete în modul cel mai elegant, plus mănuşi din piele de căprioară întinse pe calapoade, plus decoraţia, diagonala şi sabia de la Marina călăreaţă, cu trăgătoarea de cizme dedesubt în chip de panoplie ; în afară de asta, farmacia familiei şi, într-un colţ, chiar nuiaua cu care-şi croia fiul, pe Wellesley Ponto, cînd era mic — (Wellesley nu păşea niciodată în „birou" decît în acest scop) — toate acestea împreună cu *Ghidul drumurilor* de Mogg, *Gazeta grădinarului* şi un joc de table, alcătuiesc biblioteca maiorului. Sub panoplie, se află un portret al doamnei Ponto, aşa cum arăta cînd s-a măritat, în rochie de culoare albastru-deschis, cu trenă şi fără ta-

lie ; deasupra ramei atîrnă o coadă de vulpe folosită pentru ferirea de praf a acestei opere de artă.

— Biblioteca mea e mică, spune Ponto cu o nerușinare care te uluiește, dar bine aleasă, băiete, bine aleasă ! Toată dimineața am citit *Istoria Angliei.*

Capitolul XXXIV
ÎN VIZITĂ LA NIȘTE SNOBI DE LA ȚARĂ

Ca variație, a doua zi la masă am mîncat peștele, pe care, după cum își poate aminti bunul meu cititor, chiar eu îl adusesem în chip de delicată atenție doamnei Ponto ; din meniu făceau parte morun cu sos de stridii, rasol de pește încălzit, morun sărat cu stridii în cochilie. Pînă la urmă am început să cred că familia Ponto, la fel ca și răposatul și cinstitul nostru monarh George al II-lea avea o slăbiciune pentru peștele stricat. Cam tot în acest timp se termină și porcul, așa încît trecurăm la berbec.

Dar cum pot să uit măreția solemnă a celui de-al doilea fel de mîncare, servit cu mare pompă pe un platou de argint cu capac, de către Stripes, care-și acoperise degetele murdare răsucindu-și un șervet în jurul lor. Felul era alcătuit dintr-un cristei, nu mai mare decît o vrabie voinică.

— Draga mea, vrei să te servești cu vînat ? întreabă Ponto, cu o gravitate minunată, înfigîndu-și furculița în îmbucătura de pe tipsia de argint.

Cît despre Stripes, el mai turna, din cînd în cînd, cîte o picătură de *marsala*, cu o solemnitate care ar fi făcut cinste unui majordom de duce. Ospățul lui Barmecide[1] din *O mie și una de nopți* era doar la un pas depărtare de aceste banchete solemne.

[1] *Barmecide* — familie nobilă din Persia antică. În *O mie și una de nopți* se povestește că un membru al acestei familii a oferit unui cerșetor un ospăț regesc alcătuit numai din tăvi și platouri goale, din care se prefăcea că mănîncă.

Fiindcă în vecinătate se aflau o mulţime de reşedinţe drăguţe de ţară, de asemenea un orăşel înstărit în care locuiau oameni de familie bună, un prezbiteriu vechi şi frumos, alături de biserica la care ne duceam noi (şi în care familia Carabas are o strană strămoşească gotică, sculptată, monumentală), fiindcă existau toate semnele care vorbeau despre prezenţa unei societăţi alese în împrejurimi, m-am cam mirat că nu ne calcă pragul la „Casa pururi înverzită" nici picior de vecin şi m-am interesat care era cauza.

— Dată fiind poziţia noastră în societate, nu se cade să avem legături cu familia notarului, după cum îţi poţi închipui şi dumneata, mi-a spus cu glas tainic doamna Ponto.

— Desigur că nu, am răspuns eu, deşi nu înţelegeam de ce. Şi doctorul ? am întrebat.

— E un om minunat, demn de stimă, spuse doamna Ponto. A salvat viaţa Mariei ; e într-adevăr un savant, dar ce poţi face în situaţia noastră ? Fireşte că-ţi poţi invita doctorul la masă ; dar familia lui, scumpe domnule Snob !

— O jumătate de duzină de borcănaşe farmaceutice, se amestecă în vorbă domnişoara Wirt, guvernanta, hi, hi, hi !

Şi domnişoarele rîseră în cor.

— Nu ne vedem decît cu familiile din comitat, spuse mai departe domnişoara Wirt *, cu o mişcare

* Am aflat între timp că tatăl acestei artistocratice făpturi fabrica nasturi de livrele în St. Martin's Lane, unde bătrînul a dat de bucluc, iar fiică-sa a căpătat gust pentru blazoane. Dar putem spune, spre cinstea ei, că, din ce cîştiga, i-a asigurat, după faliment, bătrînului bolnav o viaţă tihnită şi ferită de ochii lumii, la Pentonville, iar fratelui ei i-a procurat echipamentul în vederea brevetului de cadet, obţinut de ea prin patronul ei, lordul Swigglebiggle [1], pe atunci membru al Consiliului de control. Deţin informaţia de la un prieten. Dar cînd o auzi pe domnişoara Wirt vorbind, poţi să-şi închipui că tăticul ei era Rothschild şi că pieţele Europei au fost zguduite cînd a dat el faliment. *(N.A.)*.

[1] De la *to swig* — a trage la măsea şi *bigg* — specie de orz din care se extrage o băutură spirtoasă.

semeață a capului. Ducele e în străinătate. Cu familia Carabas ne-am certat. Familia Ringwood nu vine la țară înainte de crăciun ; fapt e că pînă începe sezonul de vînătoare, nu e nimeni pe aici, într-adevăr nimeni.

— A cui este casa cea mare și roșie, chiar la ieșirea din oraș ?

— Care ? Castelul de stambă ? hi, hi, hi ! A fostului pînzar, domnul Yardley [1], care de mîndru ce e de banii lui și-a îmbrăcat lacheii în livrele galbene și nevasta în catifea roșie. Cum *poți* să fii atît de ironic, domnule Snob ? Neruşinarea oamenilor ăstora întrece orice margini.

— Bine, dar mai este și pastorul, doctorul Chrysostom [2]. Oricum, ăsta este un gentleman.

La aceste cuvinte, doamna Ponto se uită la domnișoara Wirt. După ce-și încrucișară privirile și clătinară din cap una către alta, ridicară amîndouă ochii în tavan. La fel făcură și domnișoarele. Păreau înfiorate. Era cu ochi și cu sprîncene că făcusem una boacănă. Altă oaie neagră în biserică ? mi-am spus puțin îndurerat, fiindcă nu mi-e rușine să recunosc că respect sutana.

— Sper, că nu... că nu s-a compromis cu nimic ?

— Compromis ? făcu doamna Ponto, împreunîndu-și mîinile cu un gest tragic.

— O ! făcură în cor domnișoara Wirt și cele două fete, trăgînd aer în piept.

— Păi atunci, am spus eu, îmi pare foarte rău. N-am văzut niciodată un bătrîn mai cumsecade, și o școală mai bună și nici n-am auzit predică mai frumoasă ca a lui.

— Își ține predicile în stihar, șuieră doamna Ponto. E un puseist, domnule Snob.

— Doamne ! mi-am zis, admirînd înflăcărarea curată a acestor teologi în fustă ; și tocmai atunci a intrat și Stripes cu ceaiul. E atît de slab ceaiul, încît

[1] De la *yard* — unitate de lungime în sistemul metric englez. (0,914 m).

[2] Chrysostome — gură de aur (în sens figurat pentru oratori).

nu-i nici o mirare că nu tulbură somnul domnului Ponto.

Dimineţile obişnuiam să mergem la vînătoare. Puteam vîna pe terenurile lui Ponto (unde se găseau sturzi) şi pe partea neîngrădită din moşia lui Hawbuck. Într-o seară, într-o mirişte de pe moşia lui Ponto, chiar în vecinătatea pădurilor lui Carabas, am dat de nişte fazani şi a fost straşnic. Mi-amintesc că eu am împuşcat o găinuşă, spre marea mea bucurie.

— Pune-o în taşcă, a spus Ponto cu glas repezit, vine cineva. Aşa încît am ascuns pasărea.

— Naiba să vă ia de braconieri hoţomani! urlă unul în straie de paznic de vînătoare dintr-un hăţiş. Ce n-aş da să vă pot prinde de partea astălaltă a gardului. Ce-aş mai trage în voi.

— Fir-ar să fie de Snapper [1] ăsta, spuse Ponto, urnindu-se din loc; mă pîndeşte tot timpul ca o iscoadă.

— Luaţi păsările de aici, pungaşilor, şi vindeţi-le la Londra, răcni individul, care, pare-se, era un paznic de vînătoare al lordului Carabas. Căpătaţi şase şilingi de pereche.

— Văd că *ştii* preţul foarte bine, ca şi stăpînu-tău, banditule, îi răspunse Ponto, retrăgîndu-se în continuare.

— Noi le vînăm pe moşia noastră, strigă domnul Snapper. Nu punem capcane ca să prindem fazanii altuia. Nu sîntem nişte faliţi care umblă cu arcanul. Nu sîntem nişte lichele de braconieri. Nu-mpuşcăm păsări ca orăşanul de colo, căruia, îi iese o coadă de găinuşă din pungă. Ia poftiţi numai de partea astălaltă a gardului.

— I-ascultă, făcu Stripes, care ne însoţea în ziua aceea în chip de paznic de vînătoare (de fapt e paznic de vînătoare, vizitiu, grădinar, valet şi intendent şi-l are pe Tummus în subordine), dacă pofteşti *tu* încoace, John Snapper, şi-ţi scoţi haina, îţi trag o chelfăneală

[1] De la *to snap* — a vorbi stropşit.

cum n-ai mai pomenit de cînd te-am altoit ultima oară la iarmarocul din Guttlebury.

— Să chelfăneşti pe unul de seama ta, răspunse domnul Snapper, fluierînd ca să-şi adune cîinii, după care se făcu nevăzut în pădure.

Şi aşa am ieşit destul de victorioşi din această controversă ; numai că eu am cam început să-mi schimb părerile preconcepute despre fericirea vieţii la ţară.

Capitolul XXXV
DESPRE NIŞTE SNOBI DE LA ŢARĂ

— Fir-ar să fie de aristocraţi ! mi-a spus Ponto, într-o convorbire despre familia Carabas, cu care cei de la „Casa pururi înverzită" erau la cuţite. Cînd am venit eu mai întîi în comitat — cu un an înainte ca sir John Buff [1] să se declare pentru albaştri [2] — marchizul, pe atunci lord St. Michaels, care, firește, era cu trup şi suflet de partea oraniştilor [3], ne-a dat asemenea dovezi de atenţie, mie şi doamnei Ponto, încît, mărturisesc cinstit, m-am lăsat vrăjit de şarlatanul ăla bătrîn şi am crezut c-am nimerit un vecin rar. Zău aşa, primeam ananas de la Carabas, şi fazani de la Carabas, şi toată ziua îl auzeai :

— Ponto, cînd vii la mine să vînăm ? şi — Ponto, prea s-au înmulţit fazanii. Iar milady stăruia ca scumpa ei doamnă Ponto să doarmă la Carabas şi m-a obligat să cheltuiesc bani pe turbane şi rochii de catifea pentru nevastă-mea. Ei bine, domnule, au venit şi alegerile şi, măcar că eu fusesem toată viaţa liberal, firește că din prietenie personală m-am simţit îmboldit să votez pentru St. Michaels, care era în capul

[1] *Buff* — galben-închis, oranj.

[2] Denumire a membrilor Partidului conservator.

[3] Numele dat membrilor Partidului regalist protestant Orania, fundat în 1795 şi denumit astfel după *Wilhelm de Orania* (rege al Angliei între 1689—1702).

listei. În anul următor, doamna Ponto stăruie să ne ducem în capitală şi să luăm casă în Clarges Street cu 10 lire pe săptămînă, să închiriem un cupeu, ba îşi face şi rochii ei şi fetelor şi, dracu să le ia pe toate, c-a trebuit să le plătesc. Primele cărţi de vizită le-am trimis la Carabas House. Drept răspuns milady ni le înapoiază pe ale ei printr-o namilă de lacheu ; şi-ţi poţi închipui ce înfrîngere pentru biata mea Betsy, în clipa cînd jupîneasa a primit cărţile de vizită, iar lady St. Michaels a pornit mai departe în trăsură, deşi e sigur că ne-a văzut la fereastra salonului. Îţi vine să crezi, sir, că deşi de patru ori ne-am dus la ei, aristocraţii ăştia blestemaţi nu ne-au întors niciodată vizita; că, deşi în sezonul acela lady Michaels a oferit nouă dineuri şi patru dejunuri, pe noi nu ne-a poftit la nici unul, şi că s-a făcut că nu ne vede la Operă, măcar că Betsy a dat din cap către ea toată seara. I-am scris ca să-i cerem bilete la Almack ; ne-a răspuns în scris că ale ei sînt promise toate ; şi a zis, de faţă cu Wiggins, camerista ei, care i-a spus lui Diggs, jupîneasa nevesti-mi, că nu înţelege cum se poate ca nişte oameni de teapa noastră să nu-şi cunoască pînă într-atît lungul nasului, încît să dorească să se arate într-un asemenea loc ! Să ne ducem la castelul Carabas ! Mai bine mor decît să mai pun piciorul în casa maimuţoiului ăstuia obraznic, nesolvabil, nerușinat. Numai dispreţ am pentru el. După asta, Ponto mi-a dat cîteva informaţii confidenţiale cu privire la treburile băneşti ale lordului Carabas ; cum a făcut datorii prin tot comitatul ; cum Jukes, tîmplarul, ajunsese la sapă de lemn, dar nu putuse scoate un ban pe factura lui ; cum Biggs [1], măcelarul se spînzurase din aceeaşi pricină ; cum cele şase namile de valeţi nu văzuseră niciodată nici o guinee din leafă şi cum Snaffle [2], vizitiul de zile mari, ajunsese pur şi simplu să-şi scoată peruca de ceremonie şi s-o arunce la picioarele lady-ei Carabas, pe terasa din faţa castelului. Cum toate poveştile astea ţin de viaţa intimă, nu socotesc cu cale să le dau în vileag. Dar

[1] De la *big* — mare.

[2] *Snaffle* — căpăstru.

asemenea amănunte n-au înăbuşit dorinţa mea de a vizita vestitul castel Carabas, ba dimpotrivă mi-au aţîţat curiozitatea de a afla mai multe despre acea casă senioralâ şi despre stăpînii ei.

La intrarea în parc se află două pavilioane de portar jalnice, scorojite, un fel de temple dorice mucegăite cu nişte coşuri negre de cel mai desăvîrşit gust clasic şi, fireşte, deasupra porţii, cotoii încălţaţi, binecunoscuţii sprijinitori ai familiei Carabas.

— Dă-i portăresei un şiling, îmi spuse Ponto (care mă dusese pînă aproape de poartă în trăsurica lui cu patru roţi). Îţi garantez că-i prima oară, după multă vreme, cînd primeşte un ban gheaţă.

Nu ştiu dacă zeflemeaua lui era întemeiată, dar cinstea mea fu primită cu o reverenţă, iar poarta se deschise larg pentru mine. „Sărmană portăreasă, mi-am zis în gînd, habar n-ai că l-ai lăsat să pătrundă pe însuşi cronicarul snobilor!" Trecurăm de grilaj. O porţiune verde şi mucedă de parc se întindea în dreapta şi în stînga, îngrădită în depărtare de un zid rece şi cenuşiu, iar un drum jilav, lung şi drept, între două şiruri de tei umezi şi sinistri, ducea la castel. În mijlocul parcului se afla un rezervor sau un iaz mare şi negru, plin de stuf, ici-colo acoperit cu pete de lintiţă ce aminteau de păsat de mazăre. Pe o insulă a acestui eleşteu încîntător, se înalţă un templu sărăcăcios, de care te apropii într-o barcă putrezită ce zace într-un hambar dărăpănat. Pîlcuri de ulmi şi stejari erau presărate pe nesfîrşita întindere verde a parcului. Ar fi fost doboriţi pînă la unul, dacă marchizului nu i-ar fi fost interzis să taie copacii.

Snobograful s-a plimbat în singurătate, pe aleea aceasta lungă. De cel de-al şaptezeci şi nouălea copac de pe partea stîngă, s-a spînzurat măcelarul falit. Aproape că nu m-am mirat de fapta lui sinistră, atît erau de jalnice şi triste impresiile ce le deşteptau în mine locurile acelea. Şi aşa, cale de o milă şi jumătate, am înaintat singur şi cu gîndul la moarte.

Am uitat să spun că tot timpul vezi casa din faţă — în afară doar de momentele cînd priveliştea e mascată de copacii de pe insula aceea jalnică din mijlocul la-

culuí. E un conac mătăhălos de cărămidă roşie, pătrat, lăbărţat şi cu înfăţişare murdară. E flancat de patru turnuri de piatră, avînd fiecare în vîrf cîte o morişcă de vînt. În mijlocul faţadei principale, se înalţă un uriaş portic ionic, de care te apropii urcînd o scară mare, pustie, înspăimîntătoare. Ferestre negre cu chenare de piatră se înşiră de fiecare parte, la dreapta şi la stînga. Sînt trei etaje şi optsprezece ferestre de fiecare şir. Palatul şi scara le puteţi vedea în *Privelişti din Anglia şi Ţara galilor*, împreună cu patru caleşti sculptate şi aurite, care aşteaptă pe aleea de pietriş şi cîteva grupuri de doamne şi gentlemeni cu peruci şi crinoline, ca nişte puncte presărate pe linii monotone ale scării.

Dar scările de acest fel ale caselor mari nu sînt făcute pentru a fi urcate de oameni. Dacă prima lady Carabas (familia e înnobilată doar de optzeci de ani) ar coborî pe o ploaie torenţială din caleaşca ei aurită, s-ar uda pînă la piele înainte de a străbate jumătate din drumul pînă la porticul ionic sculptat, unde singurele santinele sînt patru statui sinistre ale Păcii, Belşugului, Pietăţii şi Patriotismului. În palate din astea se intră pe uşa din dos. „Tot aşa şi-au obţinut şi Carabaşii titlul de noblеţe", mi-a spus după masa de prînz mizantropul de Ponto.

Prin urmare, am sunat la o uşă lăturalnică mică şi joasă. S-a auzit un zăngănit, un clinchet, apoi un ecou prelung pînă cînd, într-un tîrziu, un chip de om — poate al intendentei — s-a arătat în uşă şi, văzîndu-mă cu mîna în buzunarul jiletcii, mi-a deschis. „Nefericită, singuratică intendentă, mi-am zis în gînd. Oare domnişoara Crusoe pe insula ei ar fi mai singură?" Uşa s-a închis cu un pocnet. Mă aflam în castelul Carabas.

— Intrarea laterală şi 'olul, îmi explică intendenta. Haligatorul de deasupra căminului a fost adus de hamiralul St. Michaels, pe vremea cînd era căpitan împreună cu lordul Hamson. Blazonul de pe jîlţuri este al familiei Carabas.

Holul era destul de primitor. Am urcat bocănind o scară curată de serviciu din piatră, am intrat într-un

culoar a cărui veselă podoabă era un covor Kidderminster verde-deschis şi am dat de

'Olul mare

— Olul mare are şaptezeci şi două picioare lungime, cincizeci şi şase lăţime şi treizeci şi opt picioare 'nălţime. Statuile căminului reprezintă naşterea lui Venus şi Ercule şi Ilas şi este de ăl mai mare sculftor din timpul nostru şi din ţara asta. Tavanul reprezintă Pictura, Harhitectura şi Muzica (femeia ceea despuiată cu caterinca) care-l aduc pe George, primul lord Carabas la Templul muzelor. Podoabele de la ferestre sînt de Vanderputty [1]. Podeaua e din marmură de Patagonia ; candelabrul din mijloc a fost dăruit lui Lionel, al doilea marchiz, de Lodivic al XVI-lea, ăl de i-au tăiat capul în Revelaţia Franţuzească. Acum intrăm în

Galeria de Sud

O sută patruzeci şi opt lungime şi treizeci doi lăţime; e urnamentată bogat cu cele mai alese opere de hartă. Ăsta-i *sir* Andrew Katz, întemeietorul familiei Carabas, bancherul prinţului de Horania. Stăpîna noastră pictată de Lawrence [2]. Lordul St. Michaels pictat tot de ăsta, aşezat pe o stîncă în pantaloni de catifea. Moise în păpuriş — papura foarte frumos pictată de Paul Potter [3]. Toaleta lui Venus de Fantaski [4] ; ţărani flămînzi bînd de Van Ginnmus [5]. Jupiter şi Europia de Horn [6]. Canalul Mare din Veneţia de Candleti [7] ; un bandit italian de *Slavator Rosa* [8].

[1] Nume stilcit care sugerează un artist flamand.

[2] *Lawrence Thomas* (1769—1830), pictor portretist englez.

[3] *Potter Paul* (1625—1654), pictor animalier şi peisagist olandez.

[4] Este vorba, probabil, de *Venus* de *Van Dyck*, celebru pictor flamand (1599—1641).

[5] Numele stilcit al lui *Van Goyen* (1596—1666), pictor olandez ; tabloul se numeşte *Ţărani flamanzi bînd*.

[6] Referire, probabil, la tabloul *Jupiter şi Europa* de Claude Lorrain, pictor şi gravor francez (1600—1682).

[7] Numele stilcit al lui *Canaletto* (1697—1768), celebru pictor italian de peisaje urbane.

[8] Numele stilcit al lui *Salvator Rosa* (1615—1673), pictor italian.

Şi tot aşa, vrednica femeie a înaintat, dintr-o încăpere în alta, din odaia albastră în cea verde şi din cea verde spre salonul mare şi din salonul mare în salonaşul tapisat, asurzindu-mă cu pomelnicul tablourilor şi minunilor, ridicînd pe furiş cîte un colţ de husă cafenie ca să-mi arate culoarea draperiilor vechi, spălăcite, ferfeniţite, mucegăite, sinistre.

În cele din urmă ajunserăm la dormitorul stăpînei. În mijlocul acestei încăperi respingătoare se află un pat cam de mărimea acelor temple turnante, în care îşi face de obicei apariţia duhul rău din pantomimă. De acest uriaş edificiu aurit te apropii urcînd nişte trepte. E atît de înalt, încît ar putea fi închiriat pe etaje, în chip de dormitoare, întregii familii Carabas. Ce pat înspăimîntător ! La un capăt al lui se poate săvîrşi un asasinat, fără ca cei ce dorm în celălalt capăt să aibă habar. Doamne sfinte ! Mi-l închipui pe mititelul lord Carabas cu scufa de noapte în cap, urcînd scările alcovului, după ce a stins lumînarea !

Priveliştea acestei măreţii părăginite şi pustii m-a copleşit. Aş înnebuni de-ar trebui să trăiesc singur cuc, asemenea intendentei, în galeriile acestea enorme, în biblioteca asta pustie, ticsită cu in-folii înfiorătoare, pe care nimeni nu se încumetă să le citească şi cu o călimară cît un sicriu de copil în mijlocul mesei, cu portrete lugubre care se holbează la tine cu ochi solemni şi crunţi de pe pereţii reci. Nu-i de mirare că familia Carabas nu dă prea des pe aici. Ar fi nevoie de două mii de valeţi ca să dea viaţă casei. Nu-i de mirare nici că vizitiul s-a lipsit de perucă, nici că stăpînii nu sînt solvabili, nici că servitorii se prăpădesc în hardughia asta sinistră şi dărăpănată.

O singură familie n-are drept să-şi clădească un templu de felul ăsta, cum n-are nici dreptul să-şi ridice un Turn al lui Babel. O astfel de reşedinţă e necuviincioasă pentru un simplu muritor. Dar, la urma urmelor, îmi închipui că bietul Carabas n-a avut încotro. Soarta l-a aruncat aici, aşa cum l-a azvîrlit pe Napoleon la sf. Elena. Să presupunem că natura ar fi decretat ca dumneata şi cu mine să fim marchizi. Bănuiesc că n-am zice nu, ci c-am prelua castelul Carabas îm-

preună cu datoriile, creditorii, cu tertipurile murdare, trufia găunoasă şi cu măreţia înşelătoare.

În sezonul viitor, cînd voi citi în *Morning Post* despre splendida petrecere dată de lady Carabas sau îl voi vedea pe sărmanul şi bătrînul insolvabil plimbîndu-se călare prin parc, voi simţi faţă de aceşti oameni mai multă duioşie decît am nutrit pînă acum. Sărmane Snob bătrîn şi ponosit! N-ai decît să călăreşti mai departe şi să-ţi închipui că lumea tot mai îngenunche în faţa celor din familia Carabas! Dă-ţi ifose, sărmane senior bătrîn şi falit, înglodat în datorii faţă de lacheii tăi, tu care trebuie să te înjoseşti înşelînd nişte bieţi negustori! Cît despre noi, o frate Snob, n-ar trebui oare să ne simţim fericiţi la gîndul că drumul nostru prin viaţă este mai neted şi că sîntem departe de acea îngîmfare uimitoare şi de acea josnicie uluitoare pînă la care e silită să urce şi să coboare victima asta bătrînă şi mizerabilă?

Capitolul XXXVI
ÎN VIZITĂ LA NIŞTE SNOBI DE LA ŢARĂ

Oricît de impunătoare ar fi fost primirea ce mi s-a făcut (datorită nefericitei confuzii a doamnei Ponto, care m-a crezut neam cu lordul Snobbington, greşeală ce nu mi s-a îngăduit s-o corectez) ea n-a însemnat nimic în comparaţie cu plecăciunile şi temenelele, cu încîntarea şi freamătul care au precedat şi au întîmpinat vizita unui lord şi fiu de lord get-beget, în carne şi oase, camarad al portstindardului Wellesley Ponto în cel de-al 120-lea regiment de husari, şi sosit împreună cu tînărul de la Guttlebury, unde era încartiruit regimentul lor de elită. E vorba de lordul Gules [1], nepotul şi moştenitorul lordului Saltire [2], un nobil foarte tînăr, pipernicit, cu părul ca nisipul, fumător pasionat, cu caşul la gură şi care, deşi acceptase invitaţia cinstitului maior la „Casa pururi înverzită" printr-o misivă caligrafiată

[1-2] Termeni de heraldică.

cu slove de şcolar şi cu greşeli de ortografie, s-ar putea totuşi să fie un eminent om de litere, fiindcă după cîte ştiu şi-a făcut studiile la Eton, unde el şi tînărul Ponto erau nedespărţiţi.

Oricum, chiar dacă nu ştie să scrie, stăpîneşte alte cîteva virtuţi uimitoare la un om de vîrsta şi mărimea lui. Este unul dintre cei mai buni puşcaşi şi călăreţi din Anglia. Călare pe calul lui, Abracadabra, a cîştigat vestita cursă cu obstacole din Guttlebury. Caii lui iau parte la jumătate din cursele care au loc în ţară (pe numele altora, căci bătrînul lord e sever şi nici nu vrea să audă de pariuri şi jocuri la curse). A pierdut şi a cîştigat sume de bani cu care s-ar mîndri pînă şi lordul George. Cunoaşte toate grajdurile şi pe toţi jocheii, deţine toate „ponturile" şi suportă concurenţa cu cel mai faimos pungaş de curse din Newmarket. Încă nu s-a născut omul care să-l „bată" : la joc sau în grajd.

Deşi de la bunicu-său primeşte o pensie modestă, totuşi cu ajutorul împrumuturilor ce vor fi onorate după moartea acestuia şi, mulţumită unor prieteni bine aleşi, îşi poate îngădui să trăiască în fastul potrivit rangului său. Nu s-a prea evidenţiat în trîntele cu poliţiştii ; nu-i destul de voinic pentru asta. Dar, aşa fulg cum este, dovedeşte o îndemînare de prim ordin. Se spune că la biliard e neîntrecut. Bea şi fumează cît doi dintre cei mai voinici ofiţeri ai regimentului. Cu asemenea talente unde nu poate ajunge ? Se poate apuca de politică, aşa, ca o destindere, şi poate va ajunge prim-ministru, în locul lordului George Bentinck.

Tînărul meu prieten Wellesley Ponto este un băiat jigărit şi ciolănos, cu o faţă gălbejită şi buboasă. Paremi-se, după felul cum îşi zgîndăre tot timpul bărbia, e convins, în mintea lui, că în locul acela îi creşte un barbişon. Fiindcă veni vorba, nu-i singurul barbişon pe care-l vînează familia asta.

Fireşte el nu poate să-şi îngăduie distracţiile costisitoare care-l fac atît de respectat pe aristocraticul său camarad : pariază şi el nestînjenit, cînd dispune de bani şi călăreşte atunci cînd îi face cineva rost de cal (fiindcă singur nu-şi poate plăti alţi cai, în afară de cei pe care-i obţine de la regiment). La băutură nu se lasă de fel mai

prejos. Şi de ce credeţi că l-a adus pe nobilul său prieten, pe lordul Gules la „Casa pururi înverzită" ? De ce ? Pentru că avea de gînd să-i ceară maică-si să-i poruncească lui taică-său să-i achite datoriile, lucru pe care ea nu putea să-l refuze de faţă cu o asemenea mărire. Tînărul Ponto m-a informat despre toate acestea cu cea mai cuceritoare sinceritate. Sîntem prieteni vechi. Pe vremea cînd era şcolar, îi dădeam din cînd în cînd cîte un ciubuc.

— Păi, face el, rhegimentul nostrhu costă al drhacului. Trhebuie să merhgi la vînătoarhe, mă-nţelegi. Fărhă asta, nu-i rhost de trhăit în rhegiment. Trhebuie să iei masa la popotă. Trhebuie să bei şampanie şi vin de Borhdeaux. La noi nu se bea *porhto şi sherrhy* ca la cavalerhia uşoarhă. Uniforhma-i terhibilă. Aşa vrhea Fitzstultz, colonelul nostrhu. Ştii, trhebuie distincţie. Fitzstultz a schimbat, pe socoteala lui, penele de pe chipiele ofiţerhilor (aprhopo, le-ai numit pămătufurhi de rhas, Snob, măi băiete ; e un atac cu totul absurhd şi nedrhept) ; această simplă schimbarhe l-a costat cinci sute de livrhe. Acum doi ani a înzestrhat rhegimentul cu cai, cu o cheltuială imensă. Din ziua aceea, ne numim „Pestrhiţii rheginei". Ne-ai văzut vrheodată la defilarhe ? Împărhatul Nicolaie a izbucnit în lacrhămi de invidie, cînd ne-a văzut la Windsorh. Şi, vezi dumneata, a spus mai depare tînărul meu prieten, fiindcă Bătrhînul se îmbufnează cînd trhebuie să scoată bani, l-am adus pe Gules cu mine, ca s-o îmbuneze pe mama, carhe-l joacă pe degete pe tata. Gules i-a spus mamei că, din tot rhegimentul, eu sînt favorhitul lui Fitzstultz ; şi, pe legea mea, ea crhede că rhegimentul de garhdă călarhe o să-mi dea pe grhatis brhevetul de comandant de companie ! Şi pe Bătrhîn l-a păcălit spunîndu-i că sînt cel mai marhe calic din arhmată. Nu-i grhozavă şmecherhia ?

După aceste cuvinte, Wellesley m-a lăsat şi s-a dus să fumeze o ţigară în grajd împreună cu lordul Gules şi să se amuze acolo, laolaltă cu animalele, sub supravegherea lui Stripes. Tînărul Ponto a făcut haz, ca şi prietenul său, de venerabila trăsură cu patru roţi ; dar a rămas uluit cînd a văzut că acesta îşi bate mai ales

joc de vechea caleașcă construită în 1824, împodobită cu blazoanele mari, cît toate zilele, ale familiei Ponto și ale familiei Crawley, din care distinsă ramură se trage doamna Ponto.

L-am găsit pe bietul Ponto în birou, printre cărțile lui, cu o mutră atît de spăsită și de disperată, încît n-am putut să nu bag de seamă. Uită-te la asta ! mi-a spus sărmanul om, întinzîndu-mi o hîrtie. A doua oară schimbă uniforma de cînd e în armată și doar băiatul nu e mînă spartă. Lordul Gules îmi spune că-i cel mai cuminte tînăr din regiment, dumnezeu să-l binecuvînteze ! Dar uită-te aici ! Pentru dumnezeu, Snob, uită-te aici și spune-mi cum e cu putință ca un om cu nouă sute de lire venit să n-ajungă pe banca acuzaților ? A suspinat adînc, în timp ce-mi întindea hîrtia deasupra mesei și fața lui îmbătrînită, pantalonii de catifea, scurta de vînătoare strîmtă, picioarele lui slabe îmi păreau toate, în timp ce vorbea, cumplit de obosite, uzate, sfîrșite.

Locot. Wellesley Ponto, regimentul 120 husari „Pestriții reginei",

Datorează lui Knopf [1] și Stecknadel [2]
Conduit Street, London

	L.	Sh.	P.
Tunică de gală cu galoane bogate de aur	35	0	0
Manta tivită cu zibelină	60	0	0
Tunică de serviciu garnisită cu aur	15	15	0
Manta de serviciu	80	0	0
Pantaloni de gală	12	0	0
Pantaloni cu vipușcă de aur	6	6	0
Pantaloni de serviciu	5	5	0
Redingotă albastră cu găitane	14	14	0
Chipiu de serviciu	3	3	0
Chipiu de gală cu trese de aur, pene și curea	25	0	0
Report :	207	3	0

[1] Nasture (în l. germană).

[2] Ac cu gămălie (în l. germană).

	L.	Sh.	P.
Report :	207	3	0
Diagonală cu dungi aurii	11	18	0
Sabie	11	11	0
Centiron şi taşcă	16	16	0
Cartuşieră şi cingătoare de puşcă	15	15	0
Galon de sabie	1	4	0
Pelerină	13	13	0
Raniţă	13	13	6
Şa reglementară	7	17	6
Harnaşament complet	10	10	0
Cioltar	30	0	0
O pereche de pistoale	10	10	0
Piele de oaie neagră brodată	6	18	0
	L. 347	8	0[1]

În seara aceea doamna Ponto şi familia ei au cerut odorului de Wellesley să le facă o dare de seamă completă, reală şi amănunţită despre tot ceea ce se petrecuse acasă la lordul Fitzstultz ; cîte slugi serviseră la masă ; cum erau îmbrăcate doamnele Schneider ; ce a spus alteţa sa regală cînd a tras cu puşca ; şi cine a mai fost ?

— Ce binecuvîntare este băiatul ăsta pentru mine ! a exclamat ea, cînd tînărul şi bubosul meu prieten a ieşit în vederea reluării fumatului împreună cu Gules şi s-a retras în bucătărie, în momentul acela, pustie.

Voi putea oare să uit vreodată privirea sfîşietoare şi deznădăjduită a bietului Ponto ?

O voi părinţi şi tutori ! O voi bărbaţi şi femei cu bun simţ din Anglia ! O voi legislatori pe cale de a vă aduna în parlament ! Parcurgeţi nota croitorului tipărită mai sus, citiţi acest catalog absurd de zorzoane şi de nimicuri potrivite pentru un nebun şi spuneţi cum o să scăpaţi vreodată de Snobism, cînd societatea îşi dă atîta osteneală să-l cultive ?

Trei sute patruzeci de lire pentru şaua şi nădragii unui băieţandru ! Pe legea mea, aş prefera să fiu hotentot sau scoţian din Highland ! Rîdem de Jocko, biata maimuţă care dansează îmbrăcată în uniformă ; sau

[1] Calculul greşit al *totalului* aparţine originalului.

de sărmanul Jeames, lacheul căruia îi tremură pulpele în nădragii lui de pluş ; sau de negrul marchiz de Marmalade, împopoţonat cu sabie şi epoleţi şi dîndu-şi aere de feldmareşal. Dar fie vorba între noi ! Oare un ofiţer din regimentul de „Pestriţi ai reginei", în ţinută de gală, nu e o dihanie tot atît de grozavă şi de aiuristică ?

Capitolul XXXVII
DESPRE UNII SNOBI DE LA ŢARĂ

În sfîrşit, sosi la „Casa pururi înverzită" şi ziua fericită a întîlnirii mele cu cîteva dintre acele familii ale comitatului, singurele cu care oameni de rangul lui Ponto catadicseau să se întovărăşească. Şi, măcar că bietul Ponto tocmai sîngerase atît de cumplit din pricina uniformei noi a fiului său, măcar că era într-o dispoziţie mohorîtă şi fioroasă, cu contul de la bancă depăşit şi încolţit de neajunsurile sărăciei ; măcar că la masa lui domnea, îndeobşte, sticla de *marsala* de zece penny şi o calicie cruntă, totuşi sărmanul om fu silit să adopte un aer foarte sincer voios şi cordial. Şi, după ce husele fură înlăturate de pe tapiserii, după ce domnişoarele căpătară rochii noi, iar argintăria de familie fu descuiată şi scoasă la vedere, casa, şi tot ce se afla în ea, căpătară o înfăţişare plăcută şi sărbătorească. Focul din bucătărie se reaprinse, vinul bun urcă din pivniţă în sufragerie, un bucătar de meserie fu adus de la Guttlebury ca să combine nişte orori culinare. Stripes se puse la haine noi, tot aşa — minunea minunilor — şi Ponto, iar costumul cu nasturi al lui Tummus deveni uniforma permanentă şi oficială *.

Şi toate astea numai de ochii mititelului lord, mi-am zis eu. Toate astea în cinstea unui mic şi neghiob port-

* L-am surprins în această atitudine şi ţinută, savurînd aroma sosului auriu al unei prăjituri făcută de mîinile doamnei Ponto, pentru deliciul musafirilor ei. *(N.A.)*

stindard de dragoni, care nu scoate ţigara din gură şi de-abia ştie să-şi scrie numele, în timp ce un moralist eminent şi profund de talia... unei anumite persoane e ţinut cu berbec rece şi porc la nesfîrşire. Totuşi, un martiriu cu berbec rece e încă suportabil. O iert pe doamna Ponto, din toată inima, cu atît mai mult cu cît n-am vrut să mă mut din cel mai bun dormitor, în ciuda aluziilor ei ; mi-am păstrat locul sub baldachinul de creton şi am declarat că lordul Gules este tînăr, destul de mărunţel şi de robust ca să se simtă bine şi în altă parte.

Sindrofia dată de familia Ponto a fost măreaţă. Hawbuckii au sosit în caleaşca lor de familie cu cîte o mînă însîngerată, zugrăvită în chip de blazon pe fiecare dintre pereţii echipajului ; iar lacheul lor în livrea galbenă i-a servit la masă, aşa cum se obişnuieşte la ţară, întrecut în splendoare doar de lacheul lui Hipsley [1] — baronetul opoziţiei — în livrea de culoare albastru-deschis. Bătrînele doamne Fitzague [2] au sosit în vechea şi mica lor caretă trasă de nişte cai graşi şi negri, mînaţi de un vizitiu gras şi însoţite de un valet gras (de ce oare sînt totdeauna graşi caii şi valeţii văduvelor bogate ?). Şi, curînd după sosirea acestor personaje cu bucle false arămii, cu nasuri coroiate şi roşii şi cu turbane, îşi făcură apariţia şi ceilalţi musafiri, adică onorabilul reverend Lionel Pettipois [3], împreună cu generalul şi doamna Sago [4]. Lordul şi lady Frederick Howlet fuseseră şi ei poftiţi, dar aveau oaspeţi la „Iedera", mă asigură doamna Ponto ; şi, chiar în dimineaţa aceea, familia Castlehaggard [5] se scuzase, deoarece doamna făcuse o recidivă de amigdalită. Între noi fie vorba, amigdalita ladyei Castlehaggard apare totdeauna cînd are loc vreo serată la „Casa pururi înverzită".

Dacă primirea unor oaspeţi distinşi poate ferici o femeie, atunci cu siguranţă că amabila mea amfitrioană,

---

[1] De la *hip* — măceş.

[2] De la *ague* — febră, friguri.

[3] Ortografie engleză a cuvintelor franceze *petit pois* — mazăre.

[4] Preparat alimentar provenit din măduva unui arbore oriental.

[5] De la *castle* — castel şi *haggard* — părăsit, sălbăticit.

doamna Ponto, a fost, în ziua aceea, o femeie fericită. Toţi cei de faţă (în afară de nenorocitul impostor, care a declarat că e neam cu familia Snobbington şi de generalul Sago, întors din India cu nu ştiu cîte sute de mii de rupii) aveau legături cu lumea lorzilor sau a baronilor. Dorinţa fierbinte a doamnei Ponto fusese împlinită. Să fi fost ea însăşi fiică de conte, ar fi putut oare să se aştepte la oaspeţi mai aleşi? Şi cînd te gîndeşti că familia ei făcea negustorie de uleiuri la Bristol, lucru prea binecunoscut de către toţi prietenii doamnei.

Ceea ce m-a supărat în adîncul inimii nu era masa, care de data asta s-a prezentat destul de îmbelşugată şi de bine întocmită, ci banalitatea uluitoare a conversaţiei din timpul seratei. O, fraţi iubiţi, voi, Snobi din City, dacă nu ne îndrăgim mai mult unui pe alţii decît se îndrăgesc fraţii noştri de la ţară, cel puţin ştim să ne distrăm mai bine, şi dacă ne plictisim între noi, cel puţin nu ni se cere să parcurgem zece mile pentru asta.

De pildă, Hipsleyii au venit din sud, de la zece mile depărtare de „Casa pururi înverzită", iar Hawbuckii de la zece mile dinspre nord; fiecare dintre ei erau magnaţi ai unui alt district din comitatul Mangelwurzelshire. Hipsley, un bătrîn baronet cu o moşie ipotecată, nu s-a ostenit să-şi ascundă dispreţul faţă de Hawbuck, care este un om nou, un proaspăt îmbogăţit. Hawbuck, la rîndul lui, îşi dă aere de protector faţă de generalul Sago, care, la rîndul lui, se uită la familia Ponto ca la nişte sărăntoci.

— Sper că bătrîna lady Blanche, spune în taină Ponto, va lăsa ceva moştenire finei ei — cea de-a doua fiică a mea — fiindcă aproape ne-am otrăvit cu toţii înghiţindu-i doctoria.

Lady Blanche şi lady Rose Fitzague au fiecare cîte un talent: prima are talent medical, cealaltă, talent literar. Îmi vine să cred că prima purta o prişniţă udă înfăşurată în jurul corpului, în ziua cînd am avut eu fericirea s-o cunosc. Doftoriceşte întreg ţinutul, a cărui podoabă este, şi şi-a încercat toate leacurile pe propria ei piele. La tribunal şi-a mărturisit în public credinţa

în St. John Long[1]; a jurat pe doctorul Buchan[2], a înghiţit doze masive din medicamentul universal al lui Gamboudge[3] şi cutii întregi din pilulele de viaţă lungă ale lui Parr. A lecuit pe mulţi de durere de cap cu ajutorul prafului pentru ochi al lui Squinstone[4]. Poartă la brăţară un portret al lui Hahnemann[5] şi o buclă din părul lui Priessnitz[6] într-un medalion. A vorbit tot timpul mesei, despre beteşugurile ei şi cele ale interlocutoarei sale, cu fiecare doamnă din încăpere, pe rînd, de la gazdă pînă la domnişoara Wirt, înghesuindu-le prin colţuri şi şoptindu-le despre bronşite, hepatite, tremuriciuri, nevralgii, cefalgii şi aşa mai departe. Am văzut-o pe grăsana de lady Hawbuck cumplit de îngrijorată după o ştire privitoare la sănătatea fiicei ei, domnişoara Lucy Hawbuck, iar pe doamna Sago am văzut-o îngălbenind şi punînd jos al treilea pahar umplut cu vin de Madera, după ce lady Blanche i-a aruncat o privire încărcată de negre prevestiri.

Lady Rose vorbea, în schimb, despre literatură şi despre clubul de lectură din Buttlebury. E tare în călătorii pe mare şi pe uscat. E uluitor de pasionată după Borneo şi vădeşte o cunoaştere a istoriei Punjabului şi Kaffirlandului, care face cinste memoriei ei. Bătrînul general Sago, care şedea tăcut şi îmbuibat, s-a trezit ca dintr-o amorţeală cînd fu pomenită prima dintre aceste două ţări, apoi a oferit oaspeţilor povestea lui despre vînătoarea de mistreţi la Ranjugger. Am băgat de seamă că lady Rose îl tratează cu oarecare dispreţ pe vecinul ei, reverendul Lionel Pettipois, un tînăr pastor al cărui drum prin ţinut îl poţi uşor reconstitui, urmărind broşurile „lămuritoare" care se vînd cu o jumătate de coroană suta şi care-i curg din buzunare,

---

[1] *St. John Long*, medic englez la modă pe la jumătatea secolului trecut, condamnat în cele din urmă ca şarlatan.

[2] *Buchan William*, medic englez, autorul primei cărţi de medicină populară din Anglia : *Domestic Medicine* (1769).

[3] De la *gamboge* — răşină a unui arbore tropical.

[4] De la *to squint* — a privi saşiu.

[5] *Hahnemann Friederich* (1799—1851), medic german, întemeietorul homeopatiei.

[6] *Priessnitz Vincent* (1799—1851), medic german, întemeietorul hidroterapiei.

oriunde se duce. L-am văzut oferind domnişoarei Wirt un teanc de *Mica spălătoreasă din Putney* şi domnişoarei Hawbuck cîteva duzini din *Panerașul cu carne* sau *Salvarea ucenicului de măcelar* ; şi, cînd am vizitat închisoarea din Guttlebury, am văzut doi tîlhari în aşteptarea judecăţii (pînă una alta îşi omorau vremea jucînd cărţi), cărora reverendul le oferise, în drum spre Crackshins [1] Commons, o broşură. Ei l-au uşurat de pungă, umbrelă şi batista de cambrică, lăsîndu-i în schimb broşurile ca să le poată împărţi şi altora.

Capitolul XXXVIII
ÎN VIZITĂ LA NIŞTE SNOBI DE LA ŢARĂ

— Păi dragă domnule Snob, mi-a spus o tînără distinsă şi mondenă (căreia îi prezint omagiile mele), dacă totul ţi s-a părut atît de Snob la „Casa pururi înverzită", dacă de carne de porc ţi s-a urît şi berbecul nu ţi-a fost pe plac, dacă doamna Ponto era o fandosită şi domnişoara Wirt o pacoste cu exerciţiile ei cumplite de pian — de ce ai zăbovit atîta timp acolo ?

— Vai domnişoară, ce întrebare ! N-aţi auzit niciodată vorbindu-se despre eroicii soldaţi britanici care iau cu asalt o baterie întreagă, despre doctori care petrec nopţi de-a rîndul în lazarete şi despre alte pilde de martiriu ? Ce vă închipuiţi că i-a făcut pe bravii noştri să străbată două mile pe jos pînă la fortificaţiile din Sobraon, în timp ce o sută cincizeci de puşti care răpăiau îi secerau cu sutele ? Firește că nu plăcerea. Ce-l îndeamnă pe respectabilul dumneavoastră părinte să-şi părăsească tihnitul cămin după-masa şi să se ducă la birou, unde cercetează nişte dosare oribile pînă tîrziu după miezul nopţii ? Datoria, *mademoiselle ;* datoria, pe care trebuie deopotrivă să şi-o îndeplinească militarul, omul legii, literatul. Există, şi în meseria noastră, forţa de a îndura martiriul. Întrebaţi-l pe sir Edward

[1] De la *to crack* — a crăpa, a plesni şi *shins* — fluierele picioarelor.

George, conte Lytton Bulwer Lytton, dacă nu-i aşa, sau pe oricare scriitor de frunte.

Nu vreţi să mă credeţi? Pe buzele dumneavoastră trandafirii joacă un zîmbet de îndoială care dă o expresie răutăcioasă şi neatrăgătoare unui chip de domnişoară. Ei bine, atunci aflaţi că, deoarece locuinţa mea din Pump Court, nr. 24, cartierul Temple, se zugrăveşte, iar doamna Slamkin [1], spălătoreasa mea, a avut prilejul să plece la Durham ca să-şi vadă fata măritată acolo care i-a născut un odor de nepoţel, n-am avut altceva mai bun de făcut, în aceste cîteva săptămîni, decît să locuiesc la ţară. Dar ce încîntătoare mi s-a părut strada Pump Court, cînd am revăzut binecunoscutele ei coşuri! *Cari luoghi* [2]. Bine v-am găsit, bine v-am găsit, o, fum şi funingine!

Dar dacă vă închipuiţi că nu se desprinde nici o morală din darea de seamă de mai sus despre familia Ponto, vă înşelaţi, doamnă, cum nu se poate mai jalnic. Chiar în acest capitol vom extrage morala; de fapt toate capitolele de pînă acum nu sînt altceva *decît* morală, fiindcă demonstrează ce neghiobie reprezintă Snobismul.

Băgaţi de seamă că, în Snobografia de ţară, doar bietul meu amic Ponto a fost expus în văzul public şi asta de ce? Pentru că n-am călcat pragul altei case? Fiindcă alte familii nu ne-au poftit în sufrageriile lor? Nu, nicidecum. Sir John Hawbuck de la Haws, Sir John Hipsley de la Briary Hall sînt şi ei bucuroşi de oaspeţi; despre supa cu mirodenii indiene a generalului Sago pot vorbi din experienţă concretă. Şi cele două bătrîne lady de la Guttlebury nu reprezintă oare nimic? Vă închipuiţi oare că pînă şi un căţel simpatic şi anonim n-ar fi fost bine primit acolo? Nu ştiţi că la ţară oamenii se bucură să vadă pe *oricine?*

Dar aceste personaje importante nu intră în planul lucrării de faţă şi constituie caractere neînsemnate în drama noastră despre Snobi; tot aşa după cum, în piesele de teatru, regii şi împăraţii nu-s nici pe jumătate

[1] De la *slam* — mal, lopată de bătut rufele spălate.

[2] Locuri dragi (în l. italiană).

atît de importanţi ca mulţi dintre oamenii de rînd. De pildă *Dogele din Veneţia* păleşte în faţa lui *Othello*, care-i doar un negru, iar *Regele Franţei* [1] în faţa lui *Falconbridge* [2], un gentleman cu totul lipsit de origine aleasă. Aşa se întîmplă şi cu caracterele elogiate mai înainte. Mi-amintesc foarte bine că vinul de Bordeaux băut în familia Hawbuck nu era nici pe departe atît de bun ca cel băut în familia Hipsley, în timp ce, dimpotrivă, vinul alb franţuzesc băut la Haw (fiindcă veni vorba, majordomul nu mi-a turnat de fiecare dată decît jumătate de pahar) mi s-a părut neîntrecut. Şi apoi îmi amintesc de conversaţie. Doamne, cît era de neroadă! Arătura în profunzime; fazanii şi braconajul, certurile în legătură cu reprezentanţii comitatului în parlament; conflictul dintre contele de Mangelwurzelshire şi ruda sa, candidatul desemnat de el, anume onorabilul Marmaduke Tomnoddy; toate acestea aş putea să le scriu negru pe alb dacă mi-ar trece prin gînd să violez secretele vieţii de familie, ca să nu mai vorbesc despre o mulţime de convorbiri în legătură cu vremea, cu Asociaţia Vînătorilor din Mangelwurzelshire, cu noile îngrăşăminte şi, firește, cu mîncarea şi băutura.

Dar *cui bono* [3]? În aceste familii, de o prostie şi o onorabilitate desăvîrşită, nu găseşti acel Snobism pe care ne-am propus noi să-l dăm în vileag. Un bou este un bou, adică o vită mare, greoaie, mătăhăloasă care rage şi dă din fălci. El rumegă după cum îi este firea şi mistuie porţia de napi şi turte, care-i este destinată, pînă cînd îi sună ceasul să dispară de pe păşune şi să fie înlocuit de alte vite mugitoare şi grase. Poate că un bou n-are parte de respectul nostru. Ne împăcăm cu existenţa lui. Dar Snobul, scumpă doamnă, este asemănător broaştei care încearcă să se umfle ca să ajungă boul în mărime. Să lovim deci în lighioana noastră ca s-o lecuim de nebunie.

Consideraţi, vă rog, cazul nefericitului meu prieten Ponto, un gentleman englez de treabă, bun la suflet — nu foarte înţelept, dar suportabil, care ţine la paharul

[1-2] Personaje din *Regele Ioan* de Shakespeare.

[3] La ce bun, cui îi foloseşte? (în l. latină).

lui de *porto*, la familia lui, la sporturile care se practică la țară, la agricultură ; bucuros de oaspeți, proprietar al unei case de țară cum nu poate cineva să-și dorească mai drăguță și cu un venit de o mie de lire pe an. Nu e mult, dar — *entre nous* — trăiesc oamenii și cu mai puțin și nu chiar atît de prost.

De pildă, doctorul acela, căruia doamna Ponto nu catadicsește să-i calce pragul. Omul ăsta are o familie minunată ; și pe o rază de mile e iubit de săraci, cărora le dă gratis *porto*, în chip de doctorie și întăritor. Și, cum s-o fi descurcînd oamenii ăștia cu infimele lor venituri, cum zice doamna Ponto, e un mister pentru *ea*.

Pe urmă e pastorul, doctorul Chrysostom. Doamna Ponto spune că s-au certat din cauză de puseism, dar, după cîte înțeleg eu, lucrul s-a întîmplat numai pentru că doamna C. are întîietate asupra ei la familia Haws. Cît îi produce lui parohia în fiecare zi, poți afla din *Călăuza clericului ;* dar de acolo nu afli și cît dă el altora.

Asta recunoaște pînă și Pettipois, în ochii căruia stiharul doctorului este o necuviință de papistaș ; în felul lui însă își face și Pettipois datoria și nu împarte oamenilor numai broșuri și vorbe, ci dă chiar din banii și din veniturile lui. În treacăt fie spus, cum e fiu de lord, doamna Ponto este foarte dornică să-l vadă însurîndu-se cu *oricare* dintre fetele ei pe care n-ar avea de gînd s-o ia lordul Gules.

Ei bine, deși venitul lui Ponto e aproape cît veniturile acestor trei oameni vrednici de stimă puse la un loc, totuși, o, scumpă doamnă, uită-te cît de calicește trăiește bietul om ! Care țăran s-ar putea aștepta la o păsuire din partea *lui* ? Care sărac ar putea spera în pomana *lui* ? „Stăpînul e omul cel mai inimos, spune cinstitul Stripes, cînd eram la regiment nu găseai om mai darnic decît el. Dar cînd vezi cum strînge cucoana șurubul, te miri că domnișoarele mai trăiesc, zău așa.“

Trăiesc crescute de o guvernantă distinsă, de profesori distinși și se îmbracă la croitoreasa ladyei Carabas ; fratele lor vînează în tovărășia conților, la „Casa pururi înverzită“ nu calcă decît lumea cea mai bună din ținut, iar doamna Ponto se crede o soție și o mamă

perfectă, o minune a lumii, pentru că se caliceşte, face fasoane şi e o Snoabă cu un venit de 1000 de lire pe an.

Ce uşurare nespusă am simţit, scumpă doamnă, cînd Stripes mi-a pus valiza în careta cu patru roţi şi (bietul Ponto fiind lovit de o criză de sciatică) m-a condus pînă la hanul „Emblema Carabaşilor" din Guttlebury, unde ne-am despărţit. Se aflau pe acolo, în încăperea rezervată lor, cîţiva voiajori comerciali, şi unul dintre ei vorbea despre casa de comerţ al cărei reprezentant era ; un altul vorbea despre masa de prînz, un al treilea despre hanurile de pe drum şi al patrulea... nu era mare filozofie în cele ce spuneau, dar vorbeau cinstit şi cu rost. Conversaţia lor era cam la fel de aleasă ca şi aceea a gentlemenilor de la ţară ; totuşi, vai, cu cît era mai plăcut decît să asculţi exhibiţiile domnişoarei Wirt la pian sau pălăvrăgeala distinsă a doamnei Ponto despre modă şi despre familiile din comitat !

Capitolul XXXIX
ADUNAREA SNOBILOR

Cînd văd ce răsunet au aceste articole ale mele în rîndurile publicului inteligent, mă însufleţeşte nădejdea că, în curînd, vom găsi regulat în ziare o rubrică despre Snobism, aşa cum găsim acum o cronică a tribunalelor şi una a curţii. Cînd se întîmplă în lume vreun caz flagrant de bătaie sau de încălcare a legii, subliniază cineva faptul în mod mai grăitor decît *The Times* ? Ei bine, de ce cînd se iveşte un exemplu grosolan de Snobism, n-ar atrage ziaristul indignat atenţia publicului şi asupra acestei încălcări ?

De pildă, cum ar putea fi decretat, din punctul de vedere Snob, cazul acela nemaipomenit al lui Mangelwurzel şi al fratelui său ? Să nu mai vorbim de lăudăroşenia, de sfidările, fanfaronada, greşelile de gramatică, insultele reciproce, învinuirile de minciună, provocările şi retractările de care e plină această ceartă

între fraţi ; să înlăturăm aceste aspecte ca fiind prea legate de persoana nobilului şi a rudei sale, ale căror treburi personale nu ne privesc cu nimic, şi să ne gîndim numai la faptul cît de pătruns de corupţie, cît de obişnuit cu josnicia şi murdăria, pe scurt cît de bolnav de Snobism trebuie să fie un comitat întreg, care nu-şi găseşte conducători şi îndrumători mai buni decît aceşti gentlemeni. „N-avem nevoie, pare să spună marele comitat Mangelwurzelshire, de un om care să scrie corect gramatical, sau care să vorbească omeneşte, care să aibă măcar o fărîmă de cuviinţă în firea lui ori măcar un dram de bun simţ, ca să ne fie reprezentant în parlament. Tot ce dorim este ca omul să fie recomandat de contele de Mangelwurzelshire. Şi nu-i cerem contelui de Mangelwurzelshire decît să aibă un venit de 50.000 de lire pe an şi să străbată ţinutul în lung şi-n lat pentru expediţiile lui de vînătoare". O, trufie a Ţării Snobilor ! O, voi lachei şi trîntori mărturisiţi, slugarnici, lingăi !

Dar prea devenim crunţi ; să nu uităm de politeţea noastră obişnuită şi de acel ton deopotrivă glumeţ şi sentimental, cu care şi-au împărtăşit pînă acum reciproc cugetările iubitul meu cititor şi plecatul dumneavoastră scriitor. Ei bine, Snobismul pătrunde în mica Farsă Mondenă ca şi în Marea Comedie a statului nostru ; şi în ambele se aplică aceeaşi morală.

A apărut, de exemplu, în ziare, o dare de seamă despre o tînără negustoriţă care, înşelată de o prezicătoare, a străbătut o parte din drumul spre India (mi se pare că a ajuns pînă la Bagnigge Wells) în căutarea unui soţ făgăduit ei acolo. Vă închipuiţi poate că sufleţelul acesta amăgit şi-ar fi părăsit prăvălia pentru un om de rang inferior sau pentru orice altceva în afara unui drăguţ de căpitan cu epoleţi şi tunică roşie ? Sentimentele ei snoabe sînt cele care au indus-o în eroare. Din deşertăciune a căzut ea pradă unei prezicătoare şarlatane.

Cazul al doilea este în legătură cu *mademoiselle* de Saugrenue [1], „o tînără franţuzoaică interesantă, cu capul

[1] *Saugrenu* — ciudat, bizar (în l. franceză).

încărcat de zulufi negri", care locuia fără să plătească nimic într-o pensiune din Gosport şi a fost apoi trimisă de familie să locuiască tot pe gratis la Fareham. Aici, în timp ce stătea tolănită pe patul gazdei, o bătrînă de ispravă, drăgălaşa copilă a găsit prilejul să desfacă salteaua şi să fure o casetă de bani, cu care a fugit apoi la Londra. Cum vă explicaţi bunăvoinţa uimitoare de care a avut parte tînăra şi interesanta franţuzoaică? Oare zulufii ca pana corbului sau faţa ei încîntătoare să fie explicaţia? Dar de unde! Oare femeile se iubesc între ele pentru că au feţe drăgălaşe şi păr negru? Tînăra a declarat *că e rudă cu* lordul de Saugrenue; a vorbit despre nobila ei mătuşă şi despre ea însăşi ca despre o *De* Saugrenue. Şi într-o clipă, cinstiţii oaspeţi ai pensiunii au fost la picioarele ei. Bravi copii, oneşti, simpli, iubitori de lorzi din Ţara Snobilor!

În sfîrşit, mai este cazul „preaonorabilului domn Vernon" din York. Domnia sa era fiu de nobil şi trăia pe socoteala unei doamne vîrstnice. De la aceasta s-a ales cu invitaţii la masă, bani, veşminte, linguri, un credit la bancă şi un schimb întreg de lenjerie. După aceea a prins în mrejele sale o familie compusă din tată, mamă şi fiice dintre care pe una îşi pusese în gînd s-o ia de nevastă. Tatăl îi împrumuta bani, mama îi făcea dulceţuri şi murături, iar fetele se luau la întrecere în pregătirea meselor pentru preaonorabilul domn — şi care a fost sfîrşitul? Într-o bună zi, trădătorul a luat-o la sănătoasa cu un ceainic şi un coş cu hrană rece. Titlul „preaonorabilul" [1] a fost momeala din care s-au înfruptat aceşti Snobi lacomi şi mărginiţi. S-ar fi lăsat ei oare prinşi de un om fără rang? Unde e doamna tomnatică, scumpe domn, care ne-ar întreţine pe dumneata şi pe mine, oricît am fi noi de neajutoraţi, care ne-ar alinta, ne-ar îmbrăca, ne-ar da banii şi tacîmurile ei de argint? Vai şi iarăşi vai! Care muritor îndrăgostit de adevăr poate nădăjdui să aibă parte de o asemenea gazdă? Şi totuşi, toate aceste exemple, şi cine ştie cîte altele, de Snobism nerod şi încrezător au apărut în ziarele unei singure săptămîni.

[1] Titlu acordat lorzilor.

Nici n-am apucat bine să închei observaţiile de mai sus, cînd am primit un răvaş mic şi drăguţ — cu un fluturaş mic şi drăguţ în chip de pecete şi cu un timbru din nord — un răvaş care sună aşa :

19 noiembrie

„Domnule Punch,

Fiindcă articolele dumneavoastră despre Snobi ne interesează mult, sîntem foarte curioase să ştim în ce categorie din această respectabilă frăţie ne-aţi clasa.

Sîntem trei surori, în vîrstă de şaptesprezece pînă la douăzeci şi doi de ani. Tatăl nostru aparţine într-adevăr şi *cu toată cinstea* unei familii foarte bune (veţi spune că a pomeni despre acest lucru e un semn de Snobism, dar doresc doar să stabilesc faptul) ; bunicul din partea mamei era conte *.

Ne *putem* îngădui să ne înscriem la o ediţie ilustrată a operelor dumneavoastră şi a operelor lui Dickens, toate cîte au apărut pînă acum, dar nu ţinem în casă nimic de felul *Cărţii lorzilor* sau al *Anuarului baronilor* **.

Ducem un trai îndestulat, avem o pivniţă cu vinuri minunate etc., dar cum nu ne putem permite să ţinem un majordom, avem o jupîneasă curăţică (deşi tatăl nostru a fost militar, a călătorit mult, a cunoscut societatea cea mai distinsă). Avem un vizitiu şi un ajutor, dar nu-i împopoţonăm cu bumbi şi nici nu-i punem să ne servească la masă, ca Stripes şi Tummus ***.

Ne purtăm la fel cu oamenii care au titlu, ca şi cu cei care n-au. Purtăm crinoline nu prea mari **** şi toaleta noastră de dimineaţă nu e niciodată neglijentă *****. Mîncăm bine şi din belşug în farfurii de

---

* Mă tem că aluzia la bunic este un semn de Snobism. *(N. A.)*

** Bravo ! Colecţia de buzunar a *Punch*-ului este ceea ce vă trebuie şi drăguţele domnişoare vor primi un exemplar gratuit. *(N. A.)*

*** Depinde de gust. N-am nimic împotriva bumbilor folosiţi cu măsură. *(N. A.)*

**** Foarte bine. *(N.A.)*

***** Slavă Domnului ! *(N. A.)*

porţelan (deşi avem şi argintărie *), la fel de bine cînd sîntem numai între noi ca atunci cînd avem musafiri.

Şi acum, dragă domnule Punch, vă rugăm să binevoiţi a ne da un scurt răspuns în numărul viitor, lucru pentru care vă vom fi foarte îndatorate. Nimeni nu ştie că vă scrim ; nici măcar tatăl nostru ; şi nici n-o să vă mai plictisim ** dacă ne daţi un răspuns, vrem doar să facem puţin haz, aşa că vă rugăm frumos !

Dacă ajungeţi cu cititul pînă aici, ceea ce e îndoielnic, probabil că veţi arunca scrisoarea în foc. Dacă faceţi asta, n-avem încotro ; dar sîntem fiinţe încrezătoare şi nădejdea nu ne părăseşte. Oricum, vom aştepta cu nerăbdare duminica, fiindcă aceasta e ziua cînd sosiţi la noi şi, mărturisesc, spre ruşinea noastră, nu putem răbda pînă acasă ca să vă citim şi vă deschidem în trăsură, la întoarcerea de la biserică ***.

Primiţi etc. etc. din partea mea şi
a surorilor mele.

Iertaţi-mi zmîngăleala, dar eu scriu totdeauna cum îmi vine ****.

P.S. Săptămîna trecută aţi fost cam stupid, nu sînteţi de aceeaşi părere ***** ? Noi nu ţinem paznic de vînătoare şi totuşi avem totdeauna vînat din belşug pentru prieteni, în ciuda braconierilor. Nu scriem niciodată pe hîrtie parfumată — pe scurt nu mă pot împiedica să cred că, dacă ne-aţi cunoaşte, nu ne-aţi socoti Snobi."

La această scrisoare răspund în felul următor :

„Scumpele mele domnişoare, cunosc oraşul de unde a fost timbrată scrisoarea dumneavoastră, şi mă voi afla în biserică, de duminică într-o săptămînă, cînd v-aş ruga să purtaţi o lalea sau un alt semn la pălărie, ca să vă pot recunoaşte. Pe mine o să mă recunoaşteţi

---

* Snobism ! Şi mă întreb dacă trebuie să mîncaţi la fel de bine cînd sînteţi numai între voi ca atunci cînd aveţi musafiri. Prea mîncaţi bine. *(N. A.)*

** Ne place să fim plictisiţi ; dar spuneţi totul tatălui vostru. *(N.A.)*

*** O stele şi jartiere ! Ce-o să spună căpitanul Gordon şi cei de la Exeter Hall ? *(N.A.)*

**** Ce fiinţă drăguţă şi entuziastă ! *(N.A.)*

***** Niciodată în viaţa dumitale nu te-ai înşelat mai cumplit. *(N.A.)*

după îmbrăcăminte. Sînt un tînăr cu înfăţişare ştearsă. Voi purta un pardesiu larg alb, o eşarfă de satin roşie, pantaloni albastru-deschis, ghete cu vîrf de lac, ac de cravată cu smaragd. Voi avea o panglică neagră la pălăria mea albă şi bastonul meu obişnuit de bambus cu măciulie mare aurită. Îmi pare rău că pînă săptămîna viitoare n-am timp să-mi las mustăţi.

Între şaptesprezece şi douăzeci şi doi de ani ! Doamne! Ce vîrstă ! Iubitele mele copile, vă văd pe toate trei. Şaptsprezece ani este vîrsta care mi se potriveşte cel mai bine, fiind cea mai apropiată de a mea ; dar să ne-nţelegem, nu socotesc că douăzeci şi doi e prea mult. Nu, nu. Şi mijlocia, mironosiţa aia frumuşică şi strengăriţă. Linişteşte-te, sărmană inimă naivă şi emoţionată !

Dumneavoastră, să fiţi Snoabe, scumpe domnişoare ?! Voi trage de nas pe oricine îndrăzneşte să spună una ca asta. Nu e nici un păcat să fii de familie bună. N-aveţi încotro, sărmanele mele fetiţe. Ce rău e într-un nume[1] ? Ce e rău într-un titlu agăţat de nume ? Vă mărturisesc sincer că nu m-aş supăra să fiu şi eu duce ; şi, fie vorba între noi, există şi picioare mai puţin potrivite decît al meu pentru a purta jartiera[2].

Dumneavoastră să fiţi Snoabe, drăgălaşe făpturi cu suflet de aur, nu ! Adică, sper că nu — cred că nu — nu vreau să fiu prea sigur — nimeni n-are dreptul să fie sigur că nu sîntem Snobi. O astfel de siguranţă are iz de trufie şi a fi trufaş înseamnă a fi Snob. Pe toate treptele sociale, de la lingău pînă la tiran, natura a plasat cele mai minunate şi mai variate exemplare ale semiţiei Snobilor. Dar nu există oare şi firi plăcute, inimi duioase, suflete modeste şi iubitoare de adevăr ? Cugetaţi adînc asupra acestei întrebări, suave domnişoare. Şi dacă ştiţi să-i daţi răspuns — aşa cum nu mă îndoiesc că veţi şti — sînteţi norocoase şi norocos este şi veneratul *Herr Papa* şi norocoşi de asemenea cei trei tineri chipeşi, care sînt pe punctul de a deveni cumnaţi între ei.“

[1] Citat din *Romeo şi Julieta* de W. Shakespeare (actul II, scena 2).
[2] Aluzie la Ordinul Jartierei.

Capitolul XL
SNOBII ŞI CĂSĂTORIA

Orice om din clasa mijlocie care străbate drumul acestei vieţi, însufleţit de simpatie pentru tovarăşii săi de călătorie, mai bine zis orice om care a dat din coate pe lumea asta timp de treizeci sau patruzeci de ani — trebuie să facă reflecţii dintre cele mai dureroase asupra sorţii victimelor care cad zilnic jertfă societăţii, adică Snobismului. Cu iubirea şi cu simplitatea, cu bunătatea firească, Snobismul poartă un necontenit război. Oamenii nu îndrăznesc să fie fericiţi de teama Snobilor. Oamenii nu îndrăznesc să iubească de teama Snobilor. Oamenii se ofilesc în singurătate apăsaţi de tirania Snobilor. Inimi bune şi cinstite se usucă şi mor. Tineri cutezători şi mărinimoşi, înfloritori de tinereţe generoasă, se umflă, se prefac în burlaci bătrîni şi puhavi, care plesnesc şi se dau de-a dura. Fete tinere şi fragede se zbîrcesc, se usucă, se chircesc, pier în singurătate, pentru că Snobismul le-a interzis dreptul firesc la fericire şi dragoste cu care natura ne-a înzestrat pe toţi. Mi se strînge inima cînd văd opera acestui despot. De cîte ori mă lovesc de ea mă cuprinde o turbare neputincioasă şi mă aprind de mînie împotriva Snobului. Jos cu tine, zic, prostănac şi mojic ce eşti! Jos cu tine, tiran nătîng, dă-ţi duhul tău de bestie. Mă voi înarma cu sabia şi lancea, şi, luîndu-mi rămas bun de la ai mei, voi porni la luptă împotriva acestui căpcăun uriaş şi hidos, împotriva acestui despot fără suflet, care sălăşluieşte în Palatul Snobismului, unde înrobeşte şi supune la torturi atîtea suflete alese.

Cînd *Punch* va fi rege, aflaţi că nu vor mai exista fete bătrîne şi burlaci îmbătrîniţi. În fiecare an va fi ars pe rug sfinţia sa reverendul domn Malthus [1], în loc

[1] *Malthus Thomas* (1766—1834), preot englez, autorul cunoscutei teorii antiştiinţifice şi reacţionare conform căreia, în timp ce mijloacele de existenţă sporesc în progresie aritmetică, populaţia creşte în progresie geometrică, ceea ce ar duce la necesitatea limitării vitalităţii şi natalităţii în rîndurile oamenilor muncii.

de Guy Fawkes [1]. Cei ce nu se căsătoresc vor intra la azil. Va fi un păcat pînă şi pentru cel mai sărac om să nu fie iubit de o fată drăguţă.

Cugetările de mai sus mi-au trecut prin minte după o plimbare în tovărăşia unui vechi camarad, pe numele de Jack Spiggot [2], care, după o tinereţe înfloritoare şi plină de bărbăţie de care eu îmi aminteam, trecuse acum la starea de burlac bătrîn. Cînd am intrat împreună în regimentul Highland Buff, Jack era unul dintre bărbaţii cei mai arătoşi din Anglia ; dar eu am părăsit curînd Fustiţele scoţiene şi, vreme de mulţi ani, l-am pierdut din vedere.

Vai ! Cît s-a schimbat de atunci ! Acum poartă corset şi a început să-şi cănească favoriţii. Obrajii lui, pe vremuri rumeni, sînt acum pătaţi, ochii, pe vremuri strălucitori, privindu-te curajos în faţă, au acum culoarea unui ou de fluierar fără coajă.

— Eşti căsătorit, Jack ? l-am întrebat, amintindu-mi ce dragoste mistuitoare nutrea pentru vara lui, Letty Lovelace, acum vreo douăzeci de ani, cînd Fustiţele scoţiene erau încartiruite la Strathbungo.

— Căsătorit ? nu, face el. N-am avut destui bani. De-abia mă ţin pe mine cu 500 de lire pe an, darmite o familie. Hai să mergem la Dickinson. Găseşti acolo, măi băiete, cel mai bun vin de Madera din Londra. Ne-am dus şi am vorbit despre vremurile de demult. Nota de plată pentru dejunul şi vinul consumate a fost enormă, iar cantitatea de *brandy* cu apă comandată de Jack dovedea că omul e obişnuit să tragă la măsea. O guinee sau două mi-e totuna. Ce-mi pasă, spunea el, de cît cheltuiesc pe mîncare.

— Şi Letty Lovelace ? l-am întrebat.

I s-a lungit faţa. Apoi numaidecît, a izbucnit într-un rîs zgomotos.

---

[1] *Fawkes* Guy (1570—1606), capul „Complotului prafului de puşcă" (1605), încercare nereuşită a unui grup de catolici de a arunca în aer parlamentul, pentru a sfenta la viaţa lui Iacob I, asupritorul catolicilor. Reprimarea complotului este sărbătorită anual prin procesiuni, artificii şi arderea pe rug a unui manechin care-l reprezintă pe Fawkes.

[2] *Spigot* — cep de butoi.

— Letty Lovelace ! făcu el. A rămas tot Letty Lovelace. Vai, dar ce babă uscată ! E ca o scîndură (ţi-aminteşti cum arăta ?) ; nasul i s-a făcut roşu şi dinţii albaştri. E mereu bolnavă ; tot timpul se ceartă cu familia ; cîntă psalmi toată vremea şi înghite pilule. Am scăpat ca prin urechile acului, în chestia asta. Ia mai trece-mi şi mie grogul, băiete.

Şi amintirea mi-a redeşteptat îndată vremurile cînd Letty era cea mai drăgălaşă şi mai proaspătă dintre fete ; cînd, la auzul cîntecului ei, îţi sălta inima în piept ; cînd, s-o vezi dansînd era o plăcere mai mare decît s-o vezi pe Montessu sau Noblet (pe atunci reginele baletului) ; cînd Jack, care purta o buclă din părul ei într-un medalion prins cu un lănţişor de aur în jurul gîtului, înveselit după cîte o şedinţă cu grog la popota regimentului, obişnuia să-şi scoată medalionul la vedere, să-l sărute şi să-şi strige amorul în gura mare, spre distracţia bătrînului maior cu nasul ca o pătlăgică şi a celorlalţi comeseni.

— Tatăl meu n-a izbutit să se înţeleagă cu tatăl ei, continuă Jack. Generalul n-a vrut să scoată mai mult de 6 000 de lire. Bătrînul meu a zis că nu se face cu mai puţin de 8 000. Lovelace i-a spus că n-are decît să se spînzure şi cu asta ne-am despărţit. Mi s-a spus că-i dărîmată. Ce comédie ! N-are mai mult de patruzeci de ani şi-i uscată şi acră cum e coaja asta de lămîie. Nu pune prea mult punci, Snob, măi băiete. După vin nimeni *nu poate* suporta punciul.

— Şi tu cu ce te ocupi, Jack ? am întrebat eu.

— După ce a murit bătrînul, am vîndut tot. Mama locuieşte la Bath. Mă abat şi eu pe acolo, o dată pe an, timp de o săptămînă. Ce lîncezeală ! Se joacă *whist* pe un şiling. Am patru surori — toate nemăritate, în afară de cea mai mică — cumplită treabă. În august, colind Scoţia. Iarna, în Italia, cu reumatismul meu blestemat. În martie, înapoi la Londra. Îmi fac veacul la club, măi băiete, şi nu mă-ntorc acasă pînă dimineaţa, pînă se crapă de zi.

Iată cum se irosesc două vieţi ! cugetă Snobograful de faţă, după ce şi-a luat rămas bun de la Jack Spiggot.

Drăgălaşa şi voioasa Letty Lovelace şi-a pierdut cîrma şi acum e o naufragiată, iar frumosul Jack Spiggot s-a împotmolit la mal ca un Trinculo [1] beat!

Cum de a fost în aşa hal jignită Natura (ca să nu folosesc un cuvînt şi mai sunător), încît a ajuns să-şi schimbe gîndurile frumoase, pe care le avea în legătură cu cei doi? Ce crivăţ blestemat a îngheţat în mugur iubirea amîndurora şi a osîndit fata la o sterilitate înăcrită, iar băiatul la o burlăcie egoistă? Vinovat e infernalul tiran numit Snob, care ne cîrmuieşte pe noi toţi şi ne spune: „Să nu iubeşti dacă nu poţi să-ţi plăteşti o cameristă; să nu te căsătoreşti fără trăsură şi cai; să nu ţii chip de femeie în inimă şi copii pe genunchi, fără un paj cu bumbi şi o *bonne* franţuzoaică; dacă n-ai cupeu, poţi să te duci la dracu; dacă te însori fără bani, societatea se va lepăda de tine; rudele îţi vor întoarce spatele ca unui criminal; mătuşile şi unchii îşi vor ridica privirile spre cer şi vor jeli felul întristător în care s-a nenorocit Tom sau Harry. Dumneata, tînără domnişoară, poţi să te vinzi fără ruşine, măritîndu-te cu un Cresus bătrîn; dumneata, tinere, n-ai decît să-ţi înstrăinezi inima şi viaţa pentru averea unei văduve. Dar dacă sînteţi săraci, vai vouă! Societatea, tiran Snob şi nemilos, vă osîndeşte să vă pierdeţi în singurătate. Ofileşte-te, biată fată, în podul tău; putrezeşte, sărman holtei, în clubul tău."

Cînd îi văd pe aceşti schivnici fără har, pe aceşti călugări şi pe aceste călugăriţe ale ordinului sf. Belzebut *, ura mea faţă de Snobi, faţă de cultul lor, de idolii lor, întrece orice măsură. Să doborîm pe acest Juggernaut, mîncător de oameni, pe acest balaur, zic vouă; iar eu, arzînd de vitejia eroică a lui Tom Degeţel, mă încaier cu uriaşul Snob.

---

[1] Numele bufonului din piesa *Furtuna* de W. Shakespeare.

* Spusele mele se referă numai la acei oameni necăsătoriţi, pe care o teamă josnică şi snoabă, în ceea ce priveşte banii, i-a oprit să-şi împlinească destinul firesc. Există mulţi oameni care s-au dăruit celibatului fiindcă n-au avut încotro. Dacă am vorbi cu asprime despre aceştia, am fi nişte ticăloşi. Într-adevăr, ţinînd seama de felul cum s-a purtat domnişoara O'Toole cu scriitorul, el ar fi ultimul care să arunce cu piatra. Dar să lăsăm astea, sînt chestiuni personale *(N.A.)*

Capitolul XLI
SNOBII ŞI CĂSĂTORIA

În acea nobilă şi romanţioasă poveste intitulată *Zece mii pe an*, se află, mi-amintesc, un tablou de un patetism adînc zugrăvind felul creştinesc în care rabdă eroul, domnul Aubrey, toate nenorocirile. După o descriere cum nu se poate mai înflorită şi grandilocventă a resemnării şi după ce-l arată pe Aubrey părăsindu-şi conacul de la ţară, scriitorul şi-l închipuie sosind la oraş într-o trăsură de poştă trasă de doi cai, înghesuit probabil între soţia şi sora sa. Sînt aproape orele şapte din seară, caretele uruie, ciocanele de la uşi bubuie şi lacrimile înceţoşează frumoşii ochi ai lui Kate şi ai doamnei Aubrey, la amintirea altor vremuri mai fericite, cînd la ceasul acesta, Aubrey al lor obişnuia să cineze prin case de aristocraţi, pe atunci prietenii lui. Cam asta e esenţa pasajului, cuvintele alese le-am uitat. Dar sentimentul nobil, cu adevărat nobil ce se desprinde din el, îl voi îndrăgi şi mi-l voi aminti de-a pururi. Ce poate fi mai sublim decît lacrimile rudelor unui om mare, la amintirea cinelor lui. Care autor a zugrăvit vreodată atît de izbutit, din numai cîteva trăsături inspirate, un Snob ?

Citeam de curînd acest pasaj în casa prietenului meu Raymond Gray, tînăr avocat candid şi fără nici o clientelă, dar care, spre norocul lui, e înzestrat cu mult duh, ceea ce-i îngăduie să nu piardă răbdarea şi să suporte rîzînd situaţia lui modestă în societate. Între timp, pînă cînd lucrurile se vor schimba, legile aspre ale nevoii şi cheltuielile pe care i le impune districtul judecătoresc de care ţine îl silesc pe domnul Gray să locuiască într-o casă foarte mică, aşezată într-o piaţă strîmtă şi bizară, în cartierul bine aerisit unde se află Gray's Inn [1].

Cu totul neobişnuit e faptul că, în această casă, Gray are şi o soţie. Doamna Gray e fosta domnişoară Harley Baker. Presupun că nici nu-i nevoie să subliniez că e vorba de o familie respectabilă. Înrudiţi cu familiile

[1] Clădirea Baroului avocaţilor din Londra.

Cavendish, Oxford, Marribone, cei din familia Baker, deşi cam *déchus*[1] din strălucirea de odinioară, îşi mai ţin capul la fel de sus ca alţii. Ştiu că doamna Harley Baker nu calcă în biserică fără să-l aibă în spate pe John cu cărţile de rugăciune; sora ei, domnişoara Welbeck, nu face nici douăzeci de paşi după cumpărături fără a fi ocrotită de Figby, pajul ei cu nasturi în formă de căpăţînă de zahăr; măcar că bătrîna doamnă, una dintre cele mai slute femei ale parohiei, e înaltă şi mustăcioasă ca un grenadir. Lumea se miră cum a putut Emily Harley Baker să se înjosească măritîndu-se cu Raymond Gray. Ea, cea mai drăguţă şi mai mîndră din familie; ea care l-a refuzat pe sir Cockle Byles[2] din Serviciul bengalez; care a strîmbat din nas în faţa lui Essex Temple, consilier al reginei şi înrudit cu nobila familie de Allbyn; ea, care n-avea decît 4.000 de lire *pour tout potage*, să se mărite cu un om, care aproape că n-avea nici pe atît. Întreaga familie a scos un strigăt de mînie şi indignare, cînd a aflat despre această *mésalliance*. Doamna Harley Baker nu vorbeşte astăzi despre fiica ei decît cu lacrimile în ochi, ca şi cum ar vorbi despre o epavă. Domnişoara Welbeck spune: „după mine, omul acela e un ticălos"; iar pe biata doamnă Perkins, care e atît de cumsecade, a învinuit-o în public că-i o şarlatană, pentru că la balul ei s-au întîlnit tinerii pentru prima oară.

În timpul ăsta domnul şi doamna Gray locuiesc în Gray's Inn Lane, după cum am spus mai sus, într-o stare de fericire cum nu se poate mai revoltătoare şi mai nefirească, avînd numai o servitoare şi o dădacă foarte ocupată. Nu le-a trecut niciodată prin gînd să se vaite din cauza dejunului cum face cuconetul plîngăcios şi Snob din casa Snobului meu favorit Aubrey, cel *cu zece mii de lire pe an*. Dimpotrivă, sînt mulţumiţi şi plini de recunoştinţă pentru bucatele modeste hărăzite lor de soartă — ba mai mult încă, păstrează chiar, cînd

[1] Decăzuţi (în l. franceză).
[2] De la *bile* — fiere.

şi cînd, o porţie pentru cîte un prieten flămînd — după cum poate depune mărturie autorul recunoscător al acestor rînduri.

Povesteam tocmai despre cinele din casa lor şi despre nişte delicioase budinci de lămîie pe care le prepară doamna Gray ; aflîndu-se de faţă prietenul nostru comun, marele domn Goldmore, administratorul Companiei Indiilor Răsăritene, pe chipul acestui gentleman se întipări o expresie de groază aproape apoplectică. Spuse gîfîit : „Cum ? Mai şi poftesc oaspeţi la cină ?" Pare-se că socotea o crimă şi o minune faptul că astfel de oameni mai apucă să cineze ; credea că obişnuiesc să stea în jurul focului din bucătărie, rozînd un os sau morfolind o coajă de pîine. De cîte ori se întîlneşte cu ei în lume, nu-şi vine în fire de mirare (şi totdeauna îşi exprimă uimirea cu glas tare), cînd vede că doamna îşi poate îngădui să apară cuviincios îmbrăcată, iar bărbatul să poarte o haină nepeticită. L-am auzit discutînd pe larg despre această sărăcie, în faţa unei încăperi pline, la clubul „Clocotitorilor", ai cărui membri eu şi cu Gray avem cinstea să fim.

Ne întîlnim la club aproape zilnic. La patru şi jumătate, Goldmore soseşte în St. James Street venind din City şi-l poţi vedea citind ziarele de seară în veranda clubului, de unde cuprinzi cu vederea Pall Mall în toată lungimea sa. Goldmore este un om mătăhălos şi congestionat. Pe jiletca lui de culoare deschisă, care i se rotunjeşte pe pîntece, se desfăşoară o legătură întreagă de peceţi. Are poale lungi la haină, înfundate cu scrisori ale agenţilor şi cu acte relative la companiile al căror administrator este. Cînd umblă, peceţile zăngănesc. Un asemenea om aş vrea să-mi fie unchi, cu condiţia să n-aibă copii. L-aş iubi, l-aş îndrăgi, l-aş alinta.

La orele şase, în plin sezon, cînd toată lumea iese pe St. James Street, cînd caleştile apar şi dispar printre trăsurile de piaţă staţionate, cînd tineri *dandy* cu barbişon îşi arată feţele plictisite ieşind de la White, şi cînd, prin vitrinele de sticlă groasă de la „Arthur" vezi

gentlemeni respectabili şi cărunţi salutîndu-se ; la orele şase, cînd valeţii îmbrăcaţi în roşu ar dori să semene lui Briareu[1] cel cu o sută de braţe, ca să poată ţine caii atîtor gentlemeni, iar portarul acela minunat, în tunică roşie, se încălzeşte la soarele amiezii londoneze în faţă la Marlborough House ; la ora aceea, zic, vezi o caretă de culoare galben-deschis trasă de cai negri, cu un vizitiu avînd peruca de mătase groasă bine potrivită pe cap, cu doi valeţi pudraţi în livrele alb cu galben, iar înăuntru, o femeie masivă, îmbrăcată în mătase de culoarea guşei de porumbel, cu un pudel alb şi o umbrelă de soare roză ; această caretă se îndreaptă spre porţile clubului „Clocotitorilor". Pajul se duce să-l vestească pe domnul Goldmore (care e în curent cu faptul, fiindcă se uită pe fereastră împreună cu patruzeci de alţi *dandy* clocotitori) :

— Careta dumneavoastră, *sir*.

Goldmore dă din cap.

— Nu uita, ceasurile opt precis, îi spune el lui Mulligatawney[2], celălalt administrator al Companiei Indiilor Răsăritene şi, urcînd în caretă, se prăbuşeşte alături de doamna Goldmore şi pornesc împreună la plimbare prin parc şi apoi acasă, la Portland Place. În timp ce careta porneşte în vîrtej, tinerii *dandy* din club simt cu toţii o tainică mîndrie. Echipajul face parte din aşezămîntul lor. Careta aparţine unui membru al clubului şi clubul e al lor. Urmăresc interesaţi echipajul ; îl măsoară din ochi, ca nişte cunoscători, cînd îl întîlnesc în parc. Dar staţi ! Încă n-am ajuns la Snobii de club. O, bravii mei Snobi, ce agitaţie se va stîrni printre voi cînd vor apărea aceste articole *.

Ei bine, după descrierea de mai sus, puteţi judeca ce fel de om este Goldmore. Un Cresus plicticos şi solemn din Leadenhall Street, — de altfel cumsecade şi amabil

[1] Personaj din mitologia greacă, reprezentat sub chipul unui uriaş cu o sută de braţe.

[2] *Mulligatawney* — supă foarte condimentată, care se mănîncă în India.

* Sînt gata scrise şi se află în mîini sigure. Aşa încît n-are rost să mă asasinaţi. Tot vor apărea ! *(N.A.)*

— de o amabilitate fără îndurare. „Domnul Goldmore n-o să uite niciodată, obişnuieşte să spună soţia sa, că bunicul doamnei Gray l-a trimis pe el în India ; şi, cu toate că femeia asta tînără a făcut cea mai nesăbuită căsătorie din lume şi şi-a părăsit rangul, totuşi soţul ei pare un tînăr priceput şi muncitor şi noi vom face tot ce ne stă în puteri pentru a-i fi de folos.“ Aşa încît pofteau familia Gray la cină de două sau de trei ori pe sezon şi atunci, în chip de sporită bunăvoinţă, Buff, majordomul, primea poruncă să închirieze o brişcă cu un cal, care să-i transporte pînă la şi de la Portland Place.

Bineînţeles că sînt prea bun prieten cu ambele părţi ca să nu-i istorisesc lui Gray ce părere are Goldmore despre el şi să nu-i vorbesc despre mirarea nababului la gîndul că avocatul fără procese îşi îngăduie, totuşi, să cineze. De fapt, vorba lui Goldmore ajunsese un fel de glumă pe socoteala lui Gray, printre noi chefliii de club, aşa încît obişnuiam să-l întrebăm pe acesta cînd gustase ultima oară carne, dacă să-i aducem ceva resturi de la masa noastră, sau îi făceam mii de farse pline de haz, în stilul nostru glumeţ.

Într-o bună zi însă, întorcîndu-se acasă de la club, domnul Gray dădu soţiei sale vestea uluitoare că-l poftise pe Goldmore la cină.

— Dragul meu, întrebă doamna Gray înfiorată, cum ai putut să fii atît de crud ? Nu ştii că doamna Goldmore nu încape în sufragerie ?

— Linişteşte-te, doamnă Gray, domnia sa se află la Paris. Nu vine decît Cresus şi pe urmă ne ducem la teatru, la Sadler's Wells[1]. Goldmore a declarat la club că, după părerea lui, Shakespeare e un mare poet dramatic care trebuie încurajat ; la care cuvinte eu, înflăcărat de entuziasm, l-am poftit la banchetul nostru.

— Dumnezeule ! ce *putem* să-i oferim noi la cină ? Are doi bucătari francezi. Ştii doar că doamna Gold-

[1] Teatru londonez unde se reprezentau în special piesele lui Shakespeare.

more ne povesteşte tot timpul despre ei ; şi ia zilnic masa cu consilieri municipali.

— O pulpă de berbec, iubito,
Să fie gata la trei.
Fragedă, caldă, gustoasă,
Ceva mai bun ce poţi să vrei ?

spuse Gray, citînd din poetul meu favorit [1].

— Dar bucătăreasa e bolnavă ; şi ştii doar că nesuferitul de Pattypan, cofetarul...

— Tăcere, femeie ! rosti Gray, cu glas adînc de tragedie. Eu voi comanda această cină. Fă totul cum îţi poruncesc eu. Poftеşte-l pe prietenul nostru Snob să ia parte la banchet. A mea să fie sarcina de a procura totul.

— Nu cheltui prea mult, Raymond, spuse nevastă-sa.

— Pace, sfioasă tovarăşă a omului fără procese. Cina lui Goldmore va fi întocmită după modestele noastre mijloace. Tu doar supune-te întru totul poruncilor mele.

Şi, ghicind după mutra neobişnuită a strengarului, că se pune la cale o farsă trăsnită, am aşteptat cu înfrigurare ziua următoare.

Capitolul XLII
SNOBII ŞI CĂSĂTORIA

Punctual, la ora hotărîtă (fiindcă veni vorba, nu mă pot opri cu acest prilej să nu consemnez ura, dispreţul şi indignarea mea faţă de acei Snobi ticăloşi, care vin la cină la orele nouă, cînd au fost chemaţi pentru opt, numai ca să stîrnească rumoare printre oaspeţi. Fie ca scîrba oamenilor cinstiţi şi bîrfeala celorlalţi ca şi blestemele bucătarilor să-i ajungă pe aceşti nemernici, răzbunînd astfel societatea călcată de ei în picioare !). Punctual, zic, la cinci, ora fixată de domnul şi de

[1] Versurile îi aparţin chiar lui Thackeray.

doamna Raymond Gray, un tînăr cu înfăţişare elegantă, într-un frac bine croit, ai cărui favoriţi îngrijiţi vădeau cochetărie, al cărui pas sprinten vădea rîvnă (într-adevăr, era flămînd ca de obicei, drept care sosea totdeauna la ora mesei, oricare ar fi fost ea), şi al cărui păr bogat şi auriu, cu bucle ce coborau pînă pe umeri, era scos în evidenţă de un joben nou în valoare de nouă şilingi şi patru penny, putea fi văzut croindu-şi drum prin Bittlestone Street, lîngă Bittlestone Square, în cartierul Gray's Inn. Persoana cu pricina, nu mai e nevoie să spun, era domnul Snob. Cel puţin *el* nu întîrzie niciodată cînd e poftit la masă. Dar să reiau firul povestirii mele :

Deşi poate că domnul Snob se simţea măgulit la gîndul că stîrnea vîlvă în timp ce cobora ţanţoş Bittlestone Street cu bastonaşul lui cu măciulie de aur (şi jur că am văzut capete urmărindu-mă din prăvălia domnişoarei Squilsby, modista cu firma de alamă de peste drum de Raymond Gray, cea cu trei pălării de hîrtie argintie şi două gravuri de modă franţuzească în vitrină), totuşi, ce însemna emoţia stîrnită de sosirea acestuia în comparaţie cu fiorul ce cutremură străduţa, cînd, la orele cinci şi cinci, vizitiul cu perucă de mătase groasă, pătura galbenă de pe capră şi lacheii de aceeaşi culoare, caii negri şi hăţurile argintii şi sclipitoare ale domnului Goldmore trecură ca un fulger pe stradă ! E o stradă foarte mică şi cu case foarte mici, cele mai multe cu firme mari de alamă ca aceea a domnişoarei Squilsby. Negustori de cărbuni, arhitecţi şi măsurători de terenuri, doi chirurgi, un avocat, un profesor de dans, fireşte şi cîţiva misiţi de case locuiesc în clădirile acelea — mici edificii de două etaje şi intrări cu ornamente de stuc. Caleaşca lui Goldmore aproape că depăşea în înălţime acoperişurile ; cei de la etajul întîi ar fi putut strînge mîna lui Cresus care se lăfăia înăuntru. Cît ai clipi din ochi, toate ferestrele de la etajul întîi fură ticsite de copii şi femei. Apăru doamna Hammerly [1] cu moaţe de hîrtie în cap ; doamna Saxby [2] cu buclele false de pe frunte aşezate strîmb ;

[1] De la *hammer* — ciocan.

[2] De la *sax* — bardă, satîr.

domnul Wriggles[1] se hlizea prin perdelele de voal, ţinînd în mînă paharul cu rom fierbinte. Pe scurt, se iscă un tărăboi nemaipomenit pe Brittlestone Street, în timp ce caleaşca familiei Goldmore se îndrepta spre poarta domnului Raymond Gray.

— Ce drăguţ din partea lui că a venit cu *amîndoi* valeţii ! a spus micuţa doamnă Gray, cu ochii la vehicul.

Cel mai uriaş dintre servitori coborî din locul unde era cocoţat şi trase o izbitură în poartă, dărîmînd aproape clădirea. Toate capetele erau afară ; soarele strălucea ; pînă şi băiatul care cînta din flaşnetă se opri ; valetul, echipajul, faţa roşie şi jiletca lui Goldmore erau orbitoare. Namila de lacheu se întoarse să deschidă uşa caleştii.

Raymond Gray, în cămaşă, deschise şi el uşa casei sale.

Veni alergînd spre caleaşcă.

— Intră Goldmore, spuse el, la timp ai picat, băiete. Deschide uşa, măi Cutare, şi dă-i drumul stăpînului să iasă.

Cutare se supuse mecanic, cu o uluire şi o groază zugrăvite pe faţă, ce nu-şi găseau asemănare decît în expresia încremenită de mirare care se aşternuse pe chipul stacojiu al stăpînului.

— Cînd, s-trăiţi, doriţi să vină caleaşca, *sir*, spuse Cutare, cu pronunţia aceea specială, caracteristică lacheilor, care nu poate fi ortografiată şi care alcătuieşte unul din farmecele vieţii.

— Mai bine vino cu ea diseară la teatru, strigă Gray ; de aici pînă la Wells nu-s decît cîţiva paşi şi putem umbla pe jos pînă acolo. Am luat bilete pentru toată lumea. Să fii la Sadler's Wells la orele unsprezece.

— Da, la unsprezece, strigă tulburat Goldmore şi intră în casă clătinîndu-se, de parcă s-ar fi dus spre execuţie (şi chiar într-acolo se ducea, cu tîlharul de Gray în chip de călău).

Caleaşca se depărtă, urmărită din praguri şi de pe balcoane de mii de ochi. Apariţia ei mai este şi astăzi socotită o minune pe Bittlestone Street.

[1] De la *to wriggle* — a se răsuci ; a se fîţîi.

— Intră şi distrează-te cu Snob, spuse Gray, deschizînd uşa salonaşului. Eu vă dau de ştire îndată ce sînt gata cotletele. Fanny este jos, vede de budincă.

— Doamne Dumnezeule ! face Goldmore către mine în mare taină, cum de-a îndrăznit să ne poftească ? Habar n-aveam în ce... în ce mizerie cruntă trăieşte.

— Gata masa ! urlă Gray din sufragerie, de unde venea fum şi miros de prăjit.

Cînd păşirăm în acea încăpere, doamna Gray ne ieşi în întîmpinare, ca o prinţesă adevărată ce se trezise, printr-o întîmplare, cu un castron de cartofi în mînă, care legumă fu pusă pe masă. Între timp, soţul ei frigea cotlete de berbec, pe un grătar deasupra focului.

— Fanny a făcut rulada, spuse el, cotletele sînt treaba mea. Ăsta-i straşnic, ia încearcă-l Goldmore. Şi trînti un cotlet care sfîrîia în farfuria acelui gentleman.

Ce cuvinte, ce semne ale mirării pot zugrăvi uluirea nababului ?

Faţa de masă era foarte veche şi cîrpită în zeci de locuri. Muştarul era pus într-o ceaşcă de ceai, Goldmore avea o furculiţă de argint, ale noastre erau de fier.

— Eu nu m-am născut cu o linguriţă de argint în gură [1], spuse cu seriozitate Gray. Furculiţa aia e singura de argint din casa noastră. De obicei o foloseşte Fanny.

— Raymond ! strigă doamna Gray, cu glas rugător.

— Ştiţi, ea a fost obişnuită cu lucruri mai fine, şi sper să-i cumpăr, odată şi odată, un serviciu de masă. Am auzit că tacîmurile argintate sînt deosebit de bune. Unde naiba o fi băiatul ăla cu berea ? Şi acum, făcu el sărind în picioare, mă voi preface în gentleman.

Drept care şi-a pus haina şi s-a aşezat foarte grav la masă, cu patru cotlete de berbec fripte între timp, în farfurie.

— Noi nu mîncăm carne în fiecare zi, domnule Goldmore, spuse el mai departe, şi pentru mine o cină ca asta e un ospăţ. Habar n-aveţi voi, gentlemenii englezi, care staţi acasă fără griji, ce greutăţi îndură nişte avocaţi fără procese.

---

[1] Zicala engleză : „a se naşte cu o linguriţă de argint în gură" se poate traduce prin „a se naşte cu căiţă".

— Doamne Dumnezeule! făcu domnul Goldmore.

— Unde-o fi berea? Fanny, ia repede-te pînă la Key şi adă berea. Uite şase penny.

Şi, spre marea noastră mirare, Fanny se ridică dînd să plece!

— Doamne dumnezeule! Lăsaţi-mă pe *mine*, strigă Goldmore.

— Pentru nimic în lume, scumpe *sir*. E deprinsă cu asta. Pe dumneata nu te-ar servi atît de bine cum o servesc pe ea. Las-o în pace şi dumnezeu să te binecuvînteze! spuse Raymond, cu un sînge rece uluitor.

Şi doamna Gray ieşi din odaie şi se înapoie, într-adevăr, cu o tavă, pe care se afla o cană mare de cositor plină cu bere. Mica Polly (căreia am avut cinstea să-i ofer, la botez, un pahar de argint *ex officio* [1]) venea în urma ei cu două pipe umplute cu tutun şi cu cea mai nostimă şi strengărească expresie pe feţişoara ei rotundă şi bucălată.

— Ai vorbit cu Tapling [2] în chestiunea ginului, Fanny dragă? întrebă Gray, după ce o pofti pe Polly să aşeze pipele pe tăblia căminului, pînă la care micuţa domnişoară ajunse cu oarecare osteneală. Ultima dată avea gust de terebentină şi nici chiar după ce l-ai preparat tu, n-a ieşit un punci bun. Aşa-i că ţi-ar fi venit greu să bănuieşti, Goldmore, că nevastă-mea, o Harley-Baker, o să facă vreodată punci din gin? Cred că soacră-mea s-ar sinucide, dac-ar vedea-o.

— De ce tot rîzi mereu de mama, Raymond? întrebă doamna Gray.

— Lasă, lasă, că n-ar muri ea din asta şi *eu* nici n-aş dori să moară. Şi tu nu faci punci din gin şi nici nu-ţi place să faci şi — ia spune Goldmore, bei berea din pahar sau de-a dreptul din cana de cositor?

— Doamne dumnezeule! mai strigă încă o dată Cresus, în timp ce mica Polly luă cana cu mînuţele împreunate şi cu un zîmbet o întinse înmărmuritului administrator.

Pe scurt, aşa a început cina şi s-a sfîrşit, în curînd, cam în acelaş fel. Gray l-a persecutat pe nefericitul lui

[1] In virtutea datinei (în l. latină).

[2] De la *tap* — robinet.

musafir cu cele mai neverosimile şi trăsnite descrieri ale strădaniilor, mizeriei, sărăciei lui. I-a arătat cum curăţa cuţitele îndată după căsătorie ; cum plimba copiii într-un căruţ mic ; cum se pricepea nevastă-sa să arunce clătitele în aer ; care articole din îmbrăcămintea lui erau confecţionate de ea. La sfîrşitul mesei, i-a spus lui Tibbits, secretarul lui (de fapt slujbaşul care adusese de la cîrciumă berea, pe care doamna Fanny o luase doar din încăperea alăturată), să aducă „sticla cu *porto*" şi i-a povestit lui Goldmore o istorie despre felul cum pusese el mîna pe sticla asta — o istorie la fel de trăsnită ca tot ce debitase pînă atunci.

După ce cina se sfîrşi, fiindcă se apropia momentul plecării la teatru, doamna Gray se retrase, iar noi rămaserăm să rumegăm destul de tăcuţi deasupra ultimelor pahare de *porto*. Gray rupse pe neaşteptate tăcerea, bătîndu-l pe Goldmore pe umăr şi întrebîndu-l :

— Ia să-mi spui mie ceva, Goldmore.

— Ce ? întrebă Cresus.

— Ai mîncat bine ? Nu-i aşa ?

Goldmore tresări, ca şi cum un adevăr neaşteptat i-ar fi răsărit în minte. *Într-adevăr* mîncase bine şi pînă atunci nici nu-şi dăduse seama. Cele trei cotlete de berbec pe care le consumase fuseseră cele mai bune din soiul lor ; cartofii reprezentau, în domeniul lor, perfecţiunea ; cît despre ruladă, fusese din cale afară de gustoasă. Berea era spumoasă şi rece, iar vinul de *porto* vrednic de guşa unui episcop. I-am şi pus gînd rău ; fiindcă, în pivniţa lui Gray, mai sînt rezerve.

— Păi, spuse Goldmore după un răstimp de tăcere în care cugetă asupra importantei întrebări puse de Gray. Pe legea mea, acum că mă întrebi asta — am mîncat straşnic, pe cinstea mea ! În sănătatea ta, Gray, băiete, şi a simpaticei tale soţii ; şi, după ce s-o întoarce doamna Goldmore, sper c-o să vă vedem mai des în Portland Place.

Şi, fiindcă venise timpul să plecăm la teatru, ne-am dus să-l vedem pe domnul Phelps [1] la „Sadler's Wells".

[1] *Phelps Samuel* (1804—1878), actor englez, directorul teatrului „Sadler's Wells."

Partea cea mai frumoasă a istoriei de mai sus, din care, jur pe cinstea mea, fiecare cuvînt e adevărat, e că, după ospăţul ce-l încîntase atît pe Goldmore, acest om cumsecade a fost cuprins de o asemenea milă şi de atîta grijă pentru flămîndul şi nenorocitul care-i oferise banchetul, încît se hotărî să-l ajute în meseria lui. Şi, cum el era administratorul de curînd întemeiatei Companii de Asigurare Anti-Bilioase[1], l-a numit pe Gray avocat permanent, cu un onorariu frumuşel ; şi chiar deunăzi, cu ocazia unui proces din Bombay (afacerea Buckmuckjee Bobbache contra Ramchowder Bahawder) care se judeca în apel, în faţa Consiliului Secret, lordul Brougham l-a felicitat pe domnul Gray, care pleda, pentru cunoştinţele lui neobişnuite şi precise de limbă sanscrită.

Dacă ştie sau nu sanscrita, nu pot spune, dar Goldmore i-a făcut rost de slujbă ; aşa încît nu mă pot opri de a purta o stimă ascunsă bătrînului aceluia solemn şi simandicos.

Capitolul XLIII
SNOBII ŞI CĂSĂTORIA

— Noi, burlacii din cluburi îţi sîntem foarte îndatoraţi — spune vechiul meu coleg de şcoală şi universitate, Essex Temple — pentru părerea pe care o ai despre noi. Ne spui că sîntem egoişti, stacojii la faţă, buhăiţi şi alte lucruri drăguţe. Afirmi, cum nu se poate mai lămurit, c-o să dăm de dracu. Ne pofteşti să putrezim în singurătate şi ne tăgăduieşti orice drept la cinste, bună purtare, la o viaţă cuviincioasă, creştinească. Cine eşti dumneata, domnule Snob, ca să ne judeci astfel ? Cine eşti dumneata, cu zîmbetele şi rînjetele dumitale protectoare şi diabolice, dumneata care rîzi de toată generaţia noastră ? Să-ţi povestesc cazul meu, spune

[1] Nume fictiv, în sensul unei societăţi de asigurare împotriva supărărilor.

Essex Temple, cazul meu şi al surorii mele Polly ; şi n-ai decît să scoţi ce vrei din el ; n-ai decît să-ţi baţi joc de fete bătrîne şi să-i bagi în sperieţi pe holteii bătrîni, dacă-ţi place.

Trebuie să-ţi şoptesc în taină că sora mea Polly a fost logodită cu avocatul Shirker [1] — un băiat ale cărui talente nu pot fi tăgăduite, naiba să-l ia, dar pe care l-am ştiut din totdeauna ca pe un om josnic, egoist şi îngîmfat. Numai că femeile nu văd cusururile bărbaţilor pe care Amorul îi scoate în calea lor. Shirker, care e rece ca un peşte, i-a sucit, cu ani în urmă, capul lui Polly, pe vremea cînd ea nu reprezenta o partidă proastă pentru un avocat fără procese.

Ai citit vreodată viaţa lordului Eldon [2] ? Ţi-aminteşti cum povesteşte Snobul acela bătrîn şi calic că s-a dus să cumpere de doi penny scrumbii, pe care le-a prăjit împreună cu doamna Scott ? Şi cum se făleşte cu modestia lui şi cum scoate ochii cu mizeria lui neagră, el care pe vremea aceea trebuie să fi avut 1 000 de lire venit pe an ! Ei bine, Shirker era tot atît de mîndru de cumpătarea lui, tot atît de mulţumit de josnicia lui, şi, bineînţeles, nu voia să facă nuntă pînă n-o să dispună de mijloace îndestulate de trai. Se poate ceva mai onorabil ? Polly l-a aşteptat, l-a aşteptat cuminte, an după an. Pe *el* nu-l durea inima, *lui* pasiunea nu i-a tulburat niciodată cele şase ore de somn, după cum nu l-a dezbărat nici de ambiţie. Ar fi preferat să strîngă zilnic în braţe un procuror decît s-o sărute pe Polly, măcar că era una dintre cele mai drăguţe fete din lume. Şi, în timp ce ea tînjea singură în odaia ei, citind şi recitind teancul de o jumătate duzină de scrisori îngheţate pe care înfumuratul ăla blestemat catadicsise să i le scrie, *el*, poţi fi sigur, nu se îndeletnicea niciodată cu altceva decît cu dosarele din biroul lui şi rămînea mereu rece, scrobit, mulţumit de sine şi preocupat de datoria lui. Căsătoria s-a tot tărăgănat, an după an şi, între timp, domnul Shirker a devenit vestitul avocat, pe care-l ştii.

[1] De la *to shirk* — a se eschiva.

[2] *Eldon John Scott* (1751—1838), om de stat reacţionar englez.

Pe atunci, fratele meu mai mic, Pump Temple, din regimentul 120 husari, care n-avea nici el mai multă avere decît ne revenea mie şi lui Polly, s-a îndrăgostit de verişoara noastră Fanny Figtree [1] şi s-a însurat neîntîrziat cu ea. Să-i fi văzut nunta : şase domnişoare de onoare îmbrăcate în roz, care ţineau evantaiul, buchetul, mănuşile, sticla cu parfum şi batista miresei ; în sacristie, coşuri pline cu cocarde albe pentru valeţi şi cai ; o adunare de distinse cunoştinţe în strane, alta zdrenţăroasă de săraci pe scări. Toate caleştile tuturor cunoştinţelor au fost rechiziţionate de mătuşa Figtree pentru această ocazie şi, firește, patru cai trăgeau vehiculul nupţial al domnului Pump.

A urmat micul dejun sau *déjeuner*, dacă vrei, cu fanfară pe stradă şi poliţişti care păstrau ordinea. Fericitul mire şi-a cheltuit aproape tot venitul pe un an pentru rochiile domnişoarelor de onoare şi pe mici cadouri ; mireasa trebuia să aibă un trusou cu dantele, mătăsuri, casete cu bijuterii şi alte fleacuri pentru a fi demnă să devină soţia unui locotenent. Pump nu şovăia. Arunca banii, de parc-ar fi fost zgură ; iar la Brighton şi Dublin, doamna P. Temple, călare pe Tom Tiddler, calul dăruit de soţul ei, era cea mai semeaţă dintre soţiile de militari. Cum ne mai plictisea bătrîna Figtree pe mine şi pe Polly cu poveştile ei despre măreţia lui Pump şi cercul nobil în care se învîrtea ! Acum Polly trăieşte în casa familiei Figtree, fiindcă eu nu sînt destul de bogat ca să-i ofer un cămin.

Pump şi cu mine n-am prea avut relaţii strînse. Cum eu nu mă pricep de fel la cai, dispreţul lui faţă de mine era firesc ; şi apoi, încă de pe timpul cînd trăia mama şi biata bătrînă îi plătea datoriile şi-l alinta, nu pun mîna-n foc că nu se strecurase şi puţină gelozie între noi. De obicei Polly era cea care menţinea pacea.

După ce a fost la Dublin, în vizită la Pump, a venit cu veşti grozave despre isprăvile lui : e omul cel mai vesel din oraş ; aghiotant al lordului-locotenent [2] ;

[1] *Figtree* — smochin. De asemenea stradă din cartierul Temple, cartierul judiciar al Londrei.

[2] Titlul guvernatorului englez din Irlanda.

Fanny e admirată peste tot ; excelenţa sa e naşul celui de-al doilea băiat. Cel dintîi născut avea un pomelnic de nume de botez aristocratice, care o înnebuneau de plăcere pe bunică. În cele din urmă Fanny şi Pump veniră la Londra, ca să ne gratifice cu prezenţa lor şi aci se născu al treilea copil.

Polly i-a fost naşă şi nici că s-au pomenit rude mai ataşate decît erau acum ea şi cu Pump. „O Essex ! îmi spunea, e atît de bun, atît de mărinimos, atît de iubitor faţă de familie ; e atît de frumos ; se poate să nu-l iubeşti şi să nu-i ierţi micile lui slăbiciuni ?“ Într-o zi, în timp ce doamna Pump mai era încă lăuză, şi cupeul doctorului Fingerfee [1] staţiona zilnic în faţa uşii ei, aflîndu-mă cu treburi la Guildhall, pe cine crezi că întîlnesc pe Cheapside [2] ? Pe Pump şi pe Polly ! Biata fată părea mai fericită şi era mai rumenă decît am văzut-o vreodată, în ultimii doisprezece ani. Pump, dimpotrivă, părea mai degrabă ruşinat şi stînjenit.

Faţa ei cu privirea aceea poznaşă şi triumfătoare nu mă putea înşela. Fata făcuse un sacrificiu. M-am dus la agentul de schimb al familiei. Într-adevăr, scosese în dimineaţa aceea 2 000 de lire şi i le dăduse lui Pump. Nu mai avea rost să ne certăm — banii erau în mîna lui. A doua zi, Pump pornise spre Dublin şi Polly tot mai strălucea de bucurie : băiatul o să facă avere ; o să investească banii în mlaştinile din Allen [3], şi mai ştiu eu ce. Adevărul e că se ducea să-şi plătească datoriile făcute la ultima cursă cu obstacole din Manchester şi poţi să-ţi închipui ce capital sau cîtă dobîndă a mai văzut Polly înapoi.

Suma reprezenta mai mult de jumătate din averea ei şi, de atunci, Pump i-a mai smuls 1 000 de lire. Au urmat încercări de evitare a ruinei, de împiedicare a scandalului ; ne-am luptat cu toţii şi am făcut jertfe (aci glasul domnului Essex Temple deveni şovăielnic) despre care nu trebuie să vorbim ; şi au folosit cît folosesc de obicei astfel de jertfe. Pump şi soţia lui sînt în străinătate — nici nu vreau să întreb unde — Polly îi creşte pe cei trei copii,

[1] De la *to linger* — a lua, a pune mîna pe, şi *fee* — onorariu.

[2] Stradă comercială din Londra.

[3] Mlaştini bogate în turbă din Irlanda.

iar domnul avocat Shirker a scris o scrisoare oficială de rupere a unei logodne, pe desfacerea căreia, afirma el, trebuie să fi contat domnişoara Temple însăşi, cînd şi-a înstrăinat cea mai mare parte din avere.

Iată faimoasa dumitale teorie despre căsătoriile sărace, a strigat Temple, încheind povestea de mai sus. De unde ştii că eu nu vreau să mă însor? Cum îndrăzneşti să-ţi baţi joc de sora mea? Ce altceva sîntem noi decît nişte martiri ai nesăbuitului sistem de căsătorie, pentru care, bineînţeles, s-a hotărît să pledeze domnul Snob?

Prietenul meu credea că va avea ultimul cuvînt, ceea ce, lucru ciudat, nu este şi părerea mea.

Dacă n-ar fi fost cultul ăsta infernal al Snobului, oare fiecare dintre oamenii ăştia n-ar fi putut fi fericit? Dacă fericirea sărmanei Polly era să strîngă în braţele ei drăgăstoase pe un îngîmfat fără inimă, de felul vicleanului care a înşelat-o, ar fi putut fi fericită acum — fericită ca Raymond Raymond din baladă, cel cu statuia de piatră alături. Ea e oropsită numai pentru că domnul avocat Shirker se închină banului şi e ros de ambiţie, pentru că e un Snob şi un laş.

Dacă nenorocitul de Pump Temple şi zăpăcita, fluşturatica de nevastă-sa s-au ruinat şi au tras şi pe alţii în căderea lor, lucrul s-a întîmplat numai pentru că erau nebuni după rang, cai, argintărie şi echipaje, după *Ghidul curţii*, după zorzoane, şi gata să jertfească totul pentru a dobîndi aceste lucruri.

Şi cine-i duce pe drumul cel rău? Dacă lumea ar fi mai simplă, oare neghiobii ăştia s-ar mai lua după modă? Oare nu lumea e nebună după *Ghidul curţii*, zorzoane, argintărie şi echipaje? Îndurare! Citiţi ştirile din cercurile înalte; citiţi *Buletinul curţii*; citiţi romane mondene; urmăriţi lumea care se scurge de la Pimlico la Red Lion Square şi veţi vedea cum Snobul sărac îl maimuţăreşte pe Snobul bogat; cum Snobul slugarnic se tîrăşte în faţa Snobului trufaş; cum Snobul cel mare îl ia de sus pe umilul său frate. Oare ideea de egalitate pătrunde vreodată în mintea bogaţilor? Va pătrunde oare vreodată? Oare ducesa de Fitz-

battleaxe [1] (îmi plac numele mari) va crede vreodată că lady Cresus, vecina ei din Belgrave Square, este o lady la fel de distinsă ca și înălțimea sa? Va renunța lady Cresus vreodată să tînjească după seratele ducesei și va înceta să-și dea ifose față de doamna Broadcloth [2], al cărei soț încă n-a obținut titlul de baronet? Oare doamna Broadcloth va strînge vreodată din toată inima mîna doamnei Seedy [3], renunțînd la socotelile acelea respingătoare cu privire la venitul sărmanei femei? Iar doamna Seedy, care moare de foame în casa ei mare, se va muta oare, ca să trăiască liniștită, într-una mică sau într-un apartament cu chirie? Și oare proprietăreasa ei, domnișoara Letsam [4], o să înceteze vreodată să se indigneze de familiaritatea pe care i-o arată negustorii sau s-o certe, pentru obrăznicia ei, pe Suky, jupîneasa care poartă ca o lady flori la pălărie?

Dar de ce nădăjduim că vor veni astfel de timpuri, de ce să le dorim? Doresc eu oare să piară toți Snobii? Doresc eu oare să se sfîrșească aceste articole despre Snobi? Asta ar însemna să fiu neghiob, să deviu sinucigaș. Nu ești și tu oare un Snob și un frate al lor?

Capitolul XLIV
SNOBII DE CLUB
I

Deoarece doresc, în chip deosebit, să fiu pe placul doamnelor (cărora le sînt plecată slugă), voi începe acum, dacă sînteți de acord, să ponegresc o categorie de Snobi împotriva cărora se înverșunează, cred, cele mai multe femei — cu alte cuvinte, Snobii de club. Rareori mi-a fost dat să aud chiar pe cea mai blîndă și iertă-

[1] Nume obținut prin adăugarea la particula comună *litz* a cuvîntului compus *battle-axe* — secure de luptă.

[2] *Broad* — lat; *cloth* — pînză.

[3] *Seedy* — răpănos, jerpelit, sărăcăcios.

[4] De la *to let* — a închiria.

toare femeie vorbind fără urmă de amărăciune despre acele instituţii sociale, acele palate pline de ifose din St. James funcţionînd exclusiv pentru bărbaţi, în timp ce doamnele nu dispun decît de mohorîtele lor case de cărămidă cu trei ferestre aşezate în Belgravia sau Paddingtonia sau în regiunea ce se întinde între Edgeware Road şi Gray's Inn.

Pe vremea bunicului meu, francmasoneria era cea care stîrnea furia doamnelor. Bătrîna mea mătuşă (al cărei portret se mai păstrează încă în familie) s-a ascuns în ceasornicul lojei regale Rosicruciene [1] din Bungay, în comitatul Suffolk, ca să spioneze lucrările societăţii al cărei membru era soţul ei. Speriată de uruitul neaşteptat al ceasornicului care bătea orele unsprezece (chiar în clipa cînd marele maestru adjunct aducea grătarul mistic în vederea primirii unui neofit) a sărit afară, în mijlocul lojei reunite, drept care a fost aleasă, cu o unanimitate disperantă, mare maestră adjunctă pe viaţă. Deşi femeia aceasta minunată şi vitează n-a suflat, pînă la urmă, nici un cuvînt despre tainele iniţierii, a vîrît totuşi atîta spaimă în familia noastră faţă de misterele lui Jachin şi Boaz [2], încît nimeni în familie n-a mai aderat la Societate şi nici n-a mai purtat fioroasa emblemă masonică.

Este lucru ştiut că Orfeu [3] a fost sfîşiat, fiindcă ţinea de o Lojă Armonică, de către nişte doamne din Tracia pe drept cuvînt mîniate. „N-are decît să se întoarcă la Euridice, spuneau ele, dacă pretinde că nu mai poate de dorul ei." Dar povestea e redată în elegantul dicţionar al doctorului Lemprière într-un stil mult mai puternic decît cel spre care poate năzui slaba mea pană. Aşa încît să trecem de îndată şi fără multă vorbărie la subiectul nostru : la cluburi.

[1] E vorba de loja francmasonică *Rosenkreuz*, societate care se îndeletnicea cu „ştiinţele oculte".

[2] Denumirea biblică a celor două coloane care sprijineau poarta de la intrare în templul lui Solomon ; aci folosite ca simboluri masonice.

[3] *Orfeu*, personaj din mitologia greacă, faimos pentru cîntecele lui. Legenda spune că, după pierderea soţiei sale, Euridice, Orfeu a fost atît de neconsolat, încît respingea orice altă femeie, din care pricină ar fi fost sfîşiat de două bacante.

După părerea mea, intrarea în cluburi ar trebui interzisă burlacilor. Dacă prietenul meu din regimentul Fustițelor scurte n-ar avea un club ca „Union Jack" la care să se ducă (și eu fac parte din „Union Jack" și din alte nouă instituții asemănătoare), cine știe dacă, în momentul de față, ar mai fi holtei ? Sînt de părere că, în loc să fie cocoloșiți și răsfățați cu toate bunătățile, așa cum se întîmplă, burlacii ar trebui făcuți să se simtă profund nefericiți în cluburi. Transformarea timpului lor liber în ceva neplăcut ar trebui încurajată în fel și chip. Părerea mea este că nu există privelițe mai respingătoare decît a-l vedea pe tînărul Smith, înfloritor de sănătate, comandînd o cină alcătuită din trei feluri de mîncare ; decît a-l vedea pe Jones, om între două vîrste, lăfăindu-se (ca să zic așa) într-un fotoliu adînc cu perne moi și desfătîndu-se cu încîntătorul roman sau atrăgătorul magazin proaspăt apărute ; decît a-l vedea pe bătrînul Brown, egoistul acela înrăit, pentru care literatura n-are nici un farmec, întins pe cea mai comodă canapea, deasupra celei de-a doua ediții din *The Times*, cu *Morning Chronicle* între genunchi, cu *Herald*-ul vîrît între vestă și surtuc și *Standard*-ul sub brațul stîng, cu ziarul *Globe* sub celălalt brat și frunzărind *Daily News*.

— Vă deranjez rugîndu-vă să-mi dați *Punch*-ul, domnul Wiggins, spune bătrînul lacom și nărăvit, întrerupîndu-l pe prietenul nostru, care rîde citind publicația cu pricina.

Acest fel de egoism n-ar trebui să existe. Nu, nu. Tînărul Smith ar trebui nu să-și consume cina stropită cu vin, ci să se afle, unde ? Firește la o masă sărbătorească alături de domnișoara Higgs, sorbind ceai prost sau gustînd niște nevinovate pateuri, în timp ce bătrîna doamnă Higgs supraveghează încîntată conversația lor șăgalnică, iar prietena mea, domnișoara Wirt, guvernanta, execută la pian ultima sonată în si mecanic-major de Thalberg, fără a fi luată în seamă de nimeni.

Unde ar trebui să se afle Jones, cel între două vîrste ? La etatea lui, ar trebui să fie tată de familie. La ora asta — să zicem nouă seara — clopoțelul din odaia co-

piilor tocmai trebuie să fi sunat, vestind ora de culcare a celor mici. El şi doamna Jones s-ar cuveni să fie aşezaţi de o parte şi de alta a focului de lîngă masa din sufragerie, cu o sticlă de *porto* între ei, mai puţin plină decît acum o oră. Doamna Jones a băut două pahare ; doamna Grumble [1] (soacra lui Jones) a băut trei ; Jones a terminat sticla şi acum moţăie în tihnă pînă la ora de culcare.

Cît despre Brown, păcătosul care înghite ziare, ce drept are *el* să se afle la club la o oră cuviincioasă din noapte ? El ar trebui să-şi joace *rubber*-ul cu domnişoara MacWhirter, cu nevasta lui şi cu farmacistul familiei. La ora zece ar trebui să i se aducă lumînarea ca să se retragă pentru odihnă, în timp ce tineretul tocmai începe să se gîndească la dans. Cu cît mai alese, mai simple, mai nobile ar fi cele cîteva îndeletniciri pe care le-am schiţat spre folosul acestor gentlemeni, decît orgiile cărora li se dedau ei acum, noapte după noapte, în clubul lor groaznic.

Şi, doamnelor, gîndiţi-vă la bărbaţii care nu frecventează numai sala de mese şi de lectură, ci şi alte încăperi ale acelor dezgustătoare spelunci pe care eu urmăresc să le nărui. Gîndiţi-vă la nemernicul de Cannon [2], care la vîrsta şi la proporţiile lui şi-a scos haina şi loveşte bilele pe masa de biliard toată noaptea, ba mai şi pariază cu nesuferitul acela de căpitan Spot [3] ! Gîndiţi-vă la Pam [4], sărman nenorocit dus în ispită, care joacă cărţi, într-o cameră întunecoasă cu Bob Trumper, Jack Deuceace, Charley Vole [5], pe cinci lire partida ! Şi, o, mai presus de toate, gîndiţi-vă la acele cuiburi de pierzanie, numite *camere pentru fumători*, despre care am auzit că au apărut în *unele* cluburi, gîndiţi-vă la depravaţii care se adună aci, la cantităţile fumegînde de punci cu *whisky* sau la cele şi mai dăunătoare de *sherry-cobbler* consumate de ei. Gîndiţi-vă cum se întorc ei acasă la cîntatul cocoşilor şi se stre-

[1] *To grumble* — a bodogăni.
[2] *Cannon* — carambol (la biliard).
[3] *Spot* — pată.
[4] *De la pam* — valet (la jocul de cărţi).
[5] *Vole* — echipă de parteneri care cîştigă toate partidele de joc.

coară cu ajutorul unui speraclu în locuinţa adormită; gîndiţi-vă cum îşi scot, făţarnicii, ghetele trădătoare înainte de a urca scările pe furiş, în timp ce copiii dorm în încăperea de sus, iar soţia visurilor lui stă singură, lîngă candela care păleşte, în camera de la al doilea etaj, care va duhni în curînd a tutun stătut! Eu nu sînt turbat din fire, dar dacă, scumpele mele doamne, sînteţi de părere că domnul Chubb [1] trebuie asasinat şi cluburile din St. James arse pînă-n temelii, cel puţin *unul* dintre Snobi n-o să v-o ia în nume de rău.

Singurii bărbaţi cărora, după părerea mea, ar trebui să li se îngăduie folosinţa cluburilor sînt cei căsătoriţi şi fără meserie. Prezenţa lor neîntreruptă acasă nu poate fi binevenită nici chiar pentru cele mai iubitoare dintre soţii. Să zicem că fetele încep să exerseze la pian, îndeletnicire care într-o familie engleză onorabilă ar trebui să dea de lucru vreme de trei ore oricărei domnişoare; ar fi o cruzime să-i ceri bietului tată să petreacă tot timpul acesta în salon ascultînd sunetele false şi gemetele smulse nenorocitului instrument în timpul necesarei operaţii sus-pomenite. Un om, mai ales dacă are ureche, silit să rabde zilnic asemenea chin groaznic, ar înnebuni.

Sau să presupunem că ai chef să te duci la modistă sau la cumpărături; e sigur, scumpa mea doamnă, că soţul dumitale se va simţi mai bine la club, în răstimpul pe care-l dedici acestor îndeletniciri, decît în trăsură alături de dumneata sau cocoţat pe unul din taburetele de la „Shawl [2] şi Gimcrack [3]“, pierdut în admiraţie, în timp ce nişte tineri *dandy* de tejghea îşi desfăşoară marfa.

Aceşti bărbaţi ar trebui expediaţi după micul dejun şi, dacă nu sînt membri ai parlamentului sau directori de cale ferată sau de societate de asigurări, băgaţi în cluburi şi sfătuiţi să rămînă acolo pînă la cină. Nu există privelişte mai plăcută pentru mintea mea, în-

[1] Inventatorul unui tip de speraclu care-i poartă numele.
[2] *Shawl* — şal.
[3] *Gimcrack* — zorzoane.

tr-adevăr foarte cumpătată, decît aceea oferită de asemenea nobile caractere dedîndu-se unor ocupaţii atît de vrednice de ei. Ori de cîte ori trec prin St. James's Street şi mă bucur, ca şi restul lumii, de hatîrul de a mă uita prin ferestrele de la „Blight" sau „Foodle" sau „Snook" sau în veranda mare de la „Clubul Contemplativilor", admir, pătruns de respect, mutrele dinăuntru: babalîci respectabili şi rumeni la faţă, filfizoni trecuţi şi mucegăiţi, precum şi corsetele, perucile strălucitoare, cravatele strînse pe gît ale acestor bărbaţi cum nu se poate mai găunoşi şi mai respectabili. Sînt sigur că în timpul zilei acesta este locul cel mai potrivit pentru astfel de domni. Cînd vă despărţiţi de ei, scumpe doamne, gîndiţi-vă la vraja regăsirii. V-aţi încheiat treburile gospodăreşti, v-aţi făcut cumpărăturile; aţi terminat cu vizitele; v-aţi scos pudelul la aer în parc; camerista franţuzoaică a pus la punct toaleta care vă face atît de răpitor de frumoasă la lumina lumînărilor. Sînteţi, aşadar, în stare să-l primiţi într-o casă plăcută pe cel care a lipsit o zi întreagă.

Astfel de bărbaţi firește că trebuie să aibă un club, drept care, noi n-o să-i categorisim printre Snobii de club; împotriva acestora din urmă, vom dezlănţui însă atacul săptămîna viitoare.

Capitolul XLV

SNOBII DE CLUB

II

Apariţia ultimului articol despre Snobii de club a stîrnit asemenea vîlvă prin cluburi, încît eu, care sînt unul dintre cei vizaţi, nu pot fi decît măgulit.

Fac parte din nouă cluburi: „Union Jack", „Centironul şi Suliţa" — cluburi militare; „Adevăraţii albaştri", „Pînă la capăt", „Albastru şi galben", „Guy Fawkes", „Strada Cato" — cluburi politice; „Brummel" şi „Regentul" — cluburi *dandy*; „Acropolis",

„Palladium", „Areopagul", „Pnixul", „Pentelicul", „Ilissus" și „Poluphloisboio Thalassa" — cluburi literare[1]. N-am izbutit niciodată să înțeleg de unde și-a luat numele ultimul grup de cluburi. Eu unul nu știu grecește și mă întreb cîți alți membri ai acestor instituții or fi știind.

Din momentul cînd am anunțat articolele despre Snobii de club, am observat că intrarea mea în oricare dintre locurile sus-pomenite stîrnește rumoare. Membrii se ridică în picioare, se strîng numaidecît în grupuri, clatină din cap și se îmbufnează cînd dau cu ochii de Snobul de față. „Fir-ar să fie de maimuțoi neobrăzat! Dacă se leagă de *mine*, spune colonelul Bludyer[2], îi frîng oasele." „V-am spus eu ce o să se întîmple dacă primim literați în Club, spune Ranville Ranville către colegul său, Spooney[3] de la Ministerul Șnurului și al Cerii de Sigilat. Oamenilor de teapa lui le șade bine să stea la locul lor și eu, în calitate de persoană oficială, sînt gata să le strîng mîna și așa mai departe; dar să lași astfel de oameni să-ți tulbure intimitatea, e prea de tot. Să mergem, Spooney!"

Și cei doi înfumurați se retrag disprețuitori.

În clipa cînd am intrat în cafeneaua clubului „Pînă la capăt", bătrînul Jawkins tocmai perora în fața unui grup de bărbați, care căscau ca de obicei. Flutura ziarul *Standard* prin aer dîndu-și ifose în fața căminului.

— Ce credeți, zice, că i-am spus eu lui Peel anul trecut? Dacă te atingi de Legea grînelor, te atingi și de chestiunea zahărului; dacă te atingi de zahăr, te atingi și de ceai. Eu nu sînt un monopolist, sînt un liberal, dar nu pot să uit că mă aflu la marginea unei prăpastii; și dacă e vorba să introducem Liberul schimb, să fie reciproc. Și ce credeți că-mi răspunde sir Robert Peel? „Domnule Jawkins, zice..."

Cînd ajunse aci, Jawkins își întoarse ochii spre preaplecatul dumneavoastră servitor și se opri, cu o privire vinovată, în mijlocul frazei, fraza lui răsuflată,

[1] Înșirarea cuprinde nume de cluburi imaginare.

[2] De la *bloody* — cuvînt de ocară în limba engleză.

[3] De la *spoony* — prostuț, sentimental.

veche, idioată, pe care fiecare dintre noi am auzit-o la club de mii de ori.

Jawkins este un Snob de club dintre cei mai îndărătnici. În fiecare zi îl găseşti aşezat în faţa căminului, cu ziarul *Standard* în mînă ; citeşte articolul de fond de la un capăt la celălalt, pentru a-l debita apoi, *ore rotundo*[1], şi cu un sînge rece uluitor, în urechea vecinului care tocmai l-a citit, cuvînt cu cuvînt, în ziar. Jawkins are bani, lucru de care-ţi poţi da seama privindu-i nodul de la cravată. Îşi petrece dimineaţa dîndu-şi aere prin City, în camerele de primire ale bancherilor şi ale misiţilor, unde spune :

— Ieri am vorbit cu Peel şi uite ce are de gînd. Graham şi cu mine am discutat chestiunea şi-ţi dau cuvîntul meu de cinste că părerile lui sînt aidoma cu ale mele ; şi cutare măsură este singura pe care guvernul se va încumeta s-o încerce.

La ora ziarelor de seară e la club.

— Vă pot spune părerea care domneşte în City, milord, zice ; pe scurt Jones Loyd priveşte chestiunea în felul următor. Mi-au spus-o chiar Rothschilzii : cei din Mark Lane sînt *absolut* hotărîţi.

Jawkins trece drept un om destul de bine informat. Locuieşte, bineînţeles, în cartierul Belgravia, într-o casă distinsă şi mohorîtă şi, în jurul lui, totul este, precum se cuvine, grav, lugubru şi confortabil. Dineurile pe care le oferă sînt trecute în *Morning Herald* printre recepţiile săptămînii. Soţia şi fiicele sale reprezintă o apariţie impresionantă la curte, o dată pe an, cînd şi el se arată la club în uniforma de ajutor de guvernator.

Îi place să-şi înceapă vorbirea prin cuvintele : „Cînd mă aflam în parlament, eu...“ şi într-adevăr a reprezentat, timp de trei săptămîni, oraşul Skittlebury[2] în primul parlament reformat, dar a fost invalidat pentru luare de mită ; de atunci a candidat de trei ori fără succes pentru acel burg onorabil.

[1] Cu elocinţă (în l. latină).

[2] De la *skittle* — joc de popice.

Am mai dat peste un soi de Snob politic, care se găsește în multe cluburi; anume, omul care nu se prea sinchisește de problemele de politică internă, dar e tare în chestiuni externe. Cred că soiul ăsta e greu de găsit în altă parte *decît* în cluburi. Pentru el publică ziarele, cheltuind cîte 10.000 de lire pe an, știrile externe. E omul care se simte într-adevăr îngrijorat de planurile Rusiei și de crunta trădare a lui Ludovic Filip [1]. El e cel care așteaptă o flotă franceză pe Tamisa și nu-l slăbește din ochi pe președintele Americii, ale cărui discursuri (dumnezeu să-l blagoslovească!) le citește cuvînt cu cuvînt. Cunoaște numele șefilor principalelor partide din Portugalia și știe pentru ce luptă fiecare; el e cel care a spus că lordul Aberdeen [2] ar trebui dat în judecată, iar lordul Palmerston [3] spînzurat, sau viceversa.

Faptul că lordul Palmerston s-a vîndut Rusiei, suma exactă în ruble cu care a fost cumpărat și care anume bancă din City i le-a plătit reprezintă temele favorite ale acestui soi de Snob. L-am auzit o dată, sub înfățișarea căpitanului Spitfire [4] din Marina regală (căruia, în treacăt fie spus, whig-ii i-au refuzat comanda unui vas), la o parolă, după-masă, cu domnul Minns [5]:

— De ce nu s-a dus prințesa Scragamoffsky la serata dată de lady Palmerston, Minns? Pentru că *nu se poate arăta* în public — și de ce nu se poate arăta? Să-ți spun eu, Minns, de ce nu se poate arăta? Spinarea prințesei Scragamoffsky e jupuită, Minns, ascultă-mă pe mine, e carne vie, *sir!* Marțea trecută, la orele douăsprezece, trei toboșari din regimentul Preobrajenski au sosit la Ashburnham House și, la douăsprezece jumătate, în salonul galben al ambasadei ruse,

---

[1] Rege al Franței (1830—1848) și aliat cu Anglia, a trădat la un moment dat această alianță (1846).

[2] *Aberdeen Gordon* (1784—1860), om politic reacționar englez; prim-ministru sub guvernul de coaliție format din whigi și partizanii lui Robert Peel.

[3] *Palmerston Henry Temple* (1784—1865), om politic reacționar englez; lider al whig-ilor, a fost prim-ministru și ministru de externe.

[4] De la *to spit* — a scuipa și *fire* — foc. Deci, care scuipă foc.

[5] *Minns* — nume derivat prin analogie de pronunție cu *mince* — tocătură.

în faţa ambasadoarei şi a patru doamne de onoare, a preotului ortodox şi a secretarului de ambasadă, madame de Scragamoffsky a primit treisprezece duzini de lovituri. A fost bătută cu cnutul — cu cnutul, *Sir*, în inima Angliei — în Berkeley Square, pentru că a spus că marea ducesă Olga are păr roşu. Şi acum, *Sir*, vrei să-mi spui dacă lordul Palmerston mai trebuie să rămînă ministru ?

Minns :

— Doamne fereşte !

Minns se ţine tot timpul după Spitfire şi-l socoteşte cel mai mare şi mai înţelept dintre oameni.

Capitolul XLVI

SNOBII DE CLUB

De ce oare nu s-o fi găsind un mare autor care să scrie *Misterele cluburilor* sau *St. James fără văluri.* Ar fi un subiect grozav pentru un scriitor cu imaginaţie. Ne amintim cu toţii de vremea cînd eram copii şi ne duceam pe la iarmaroace şi cum, după ce ne cheltuiam toţi banii, începeam să dăm tîrcoale teatrelor din bîlci, cuprinşi de un soi de spaimă şi de nelinişte la gîndul reprezentaţiilor care aveau loc înăuntru.

Omul e o Dramă — plină de Miracol şi Pasiune şi Mister şi Josnicie, de Frumuseţe şi Adevăr şi Etcetera. Fiecare inimă e o baracă aşezată în Bîlciul Deşertăciunilor. Dar să încetăm cu acest stil majuscul ; aş muri dac-ar trebui să-l păstrez pe o întindere de o coloană (şi, fiindcă veni vorba, o coloană scrisă numai cu majuscule ar fi ceva foarte drăguţ). Tot astfel la club, chiar dacă nu găseşti nici un suflet cunoscut, ai totdeauna norocul să urmăreşti străini şi să faci speculaţii cu privire la ceea ce se petrece înăuntrul acelor barăci, dincolo de cortinele sufletului, adică de surtuc şi jiletcă. E un joc care îţi dă tot timpul satis-

facţii. De altfel mi s-a şi spus că există cluburi în oraş, unde oamenii nu-şi vorbesc niciodată. Stau în cafenea tăcînd chitic, şi se uită unii la alţii.

Şi, totuşi, ce puţine lucruri poţi spune judecînd după aparenţe ! De pildă, la clubul nostru vine un bărbat — mătăhălos, greoi, de vîrstă mijlocie, îmbrăcat luxos, destul de chel, şi cu ghete de lac ; e potolit în mişcări, comandă şi mănîncă totdeauna o cină sobră şi rafinată. În ultimii cinci ani l-am confundat tot timpul cu lordul Pocklington şi i-am purtat respectul care se cuvine unui om cu 500 de lire cheltuieli *per diem* [1], ca să aflu ulterior că nu-i decît un funcţionar care lucrează într-un birou din City, cu un venit mai mic de 200 de lire pe an şi că-l cheamă Jubber [2]. Lordul Pocklington era, dimpotrivă, omuleţul acela murdar şi îmbîcsit de tutun de prizat care, în ziua cînd mi s-a atras atenţia asupra înălţimii sale, se aşezase la masa de lîngă cea a lui Jubber, făcînd tărăboi fiindcă berea nu era bună şi bodogănind fiindcă i se ceruse un penny şi jumătate în plus pentru scrumbie.

Să luăm şi alt soi de mister. Îl văd, de pildă, pe bătrînul Fawney [3] strecurîndu-se-de-a lungul pereţilor prin încăperile clubului, cu ochii sticloşi şi lipsiţi de expresie şi cu un veşnic zîmbet mieros pe buze. Se gudură pe lîngă fiecare om pe care-l întîlneşte, îţi strînge mîna, te binecuvîntează şi vădeşte cel mai duios şi uimitor interes pentru buna ta stare. Ştii că e un şarlatan şi un pungaş şi el ştie că tu ştii. Dar înaintează ondulîndu-se şi lasă după el, oriunde se duce, o dîră vîscoasă de linguşeli. Cine poate pătrunde misterul acestui om ? Ce bunuri pămînteşti poate el să dobîndească de la dumneata sau de la mine ? Nu poţi şti ce colcăie sub masca asta neclintită şi vicleană. Simţi doar o silă nelămurită şi instinctivă, care te previne că te afli în preajma unui ticălos. Dincolo de asta, sufletul lui Fawney rămîne o taină pentru tine.

Cred însă că cel mai mult îmi place să fac supoziţii în legătură cu tinerii de la club. Jocul lor e mai des-

[1] Pe zi (în l. latină).

[2] De la *job* — slujbă.

[3] De la *to fawn* — a se tîri, a se ploconi, a se linguşi.

chis. Cunoşti, ca să zic aşa, cărţile din mîna lor. Să-i luăm, de pildă, pe domnii Spavin [1] şi Cockspur [2].

Cîte un specimen sau două din soiul acesta de tineri pot fi găsite, cred, la cele mai multe cluburi. Ei nu cunosc pe nimeni, aduc în încăpere o aromă plăcută de ţigară, apoi vorbesc mormăit într-un colţ despre chestiuni de sport. Îşi amintesc de istoria scurtului răstimp în care au fost podoaba societăţii, mulţumită unor cai cîştigători. Aşa cum oamenii politici vorbesc despre „Anul reformei", „anul cînd au căzut whigii" şi aşa mai departe, aceşti tineri filfizoni sportivi vorbesc despre anul *Damnatului* sau al *Unguentului*, sau anul în care *Teroarea* a ieşit al doilea la cursa pentru cupa Chester. Dimineaţa joacă biliard, la micul dejun beau bere blondă şi încununează ziua cu spirtoase. Citesc *Bell's Life* (foarte plăcută publicaţie, care vădeşte multă erudiţie în răspunsurile date corespondenţilor). Se duc la biroul de pariuri Tattersall şi pe urmă se plimbă ţanţoşi prin parc, cu mîinile înfundate în buzunarele paltoanelor.

Ceea ce mă izbeşte cu deosebire în purtarea tinerilor sportivi este gravitatea lor ameţitoare, zgîrcenia lor la vorbă şi aerul lor îngrijorat şi posac. În camera fumătorilor de la „Regent", în timp ce Joe Millerson îi face pe toţi cei de faţă să se tăvălească de rîs, îi auzi pe tinerii domni Spavin şi Cockspur mormăind într-un colţ:

— Pun rămăşag cinci contra douăzeci că *Frăţiorul* îl învinge pe *Nas albastru*, şopteşte Spavin.

— La preţul ăsta mie-mi convine, face Cockspur, clătinînd din cap plin de presimţiri.

Registrul de pariuri e tot timpul prezent în mintea acestor nenorociţi. Pare-mi-se că, personal, urăsc lucrarea asta chiar mai mult decît *Cartea lorzilor*. Cea din urmă tot mai foloseşte la ceva cu toate că, în general, e un pomelnic plin de deşertăciune, cu toate că De Mogyns nu coboară din uriaşul Hogyn Mogyn, şi

[1] *Spavin* — boală a genunchiului la cal.

[2] *Cockspur* — pinten de cocoş.

cu toate că jumătate din restul genealogiilor sînt la fel de mincinoase şi stupide, totuşi devizele se citesc cu plăcere — cel puţin unele dintre ele — şi cartea în sine e un soi de lacheu al Istoriei în livrea cu găitane de aur şi, în această calitate, e oarecum folositoare. Dar ce folos poate să iasă dintr-un registru de pariuri în care n-a intrat niciodată nimic de folos? Dacă mi-ar fi hărăzit să devin califul Omar [1], doar vreme de o săptămînă, aş azvîrli în flăcări fiecare dintre manuscrisele astea ticăloase; începînd cu cel al lui milord, care „lucrează" în cîrdăşie cu grajdul lui Jack Snaffle, trăgînd pe sfoară pungaşi mai prost informaţi decît el şi şarlatani ageamii, şi pînă la cel al lui Sam, ucenicul măcelarului, care la cîrciumă pune la bătaie 18 penny şi vrea morţiş că cîştige 25 de şilingi.

Cînd e vorba de afaceri de turf, atît Spavin cît şi Cockspur sînt gata să-şi jupoaie pînă şi tatăl şi, ca să cîştige un punct, să-i buzunărească pe cei mai buni prieteni. Într-o bună zi, vom afla că unul dintre ei a fugit cu toţi banii; eveniment care, dat fiind că nu sîntem sportivi, nu ne va frînge inimile. Priviţi — domnul Spavin îşi pune la punct ţinuta înainte de a pleca; răsuceşte în chip de cîrlionţ o şuviţă de păr de la tîmplă, în faţa oglinzii. Uitaţi-vă la el! Numai la galere sau printre jucătorii de curse, poţi vedea un chip atît de josnic, de viclean, de lugubru.

O făptură mult mai umană din rîndul membrilor tineri ai cluburilor este Snobul care dă gata femeile. Adineauri l-am văzut pe Wiggle [2] la vestiar, stînd de vorbă cu Waggle [3], prietenul lui nedespărţit.

Waggle: — Pe cinstea mea, Wiggle, aşa a făcut.

Wiggle: — Bine, Waggle, dacă spui tu. Mărturisesc că şi mie mi s-a părut că m-a privit destul de galeş. Vedem noi diseară la piesa franţuzească.

Şi, după ce-şi dichisesc măruntele persoane, cei doi tineri şi nevătămători *dandy* urcă scările ca să ia masa.

---

[1] Al doilea calif (634—644), întemeietorul imperiului arab; legenda spune că ar fi ordonat incendierea bogatei biblioteci din Alexandria sub pretextul că ar conţine cărţi contrare credinţei musulmane.

[2—3] Cele două nume, comice prin alăturare, înseamnă — a se agita, a se fîţîi.

Capitolul XLVII

SNOBII DE CLUB

IV

Ambele soiuri de tinerei dintre cei pomeniţi în ultimul meu articol sub numele zeflemitoare de Wiggle şi Waggle, se găsesc cu duiumul, cred eu, prin cluburi. Wiggle şi Waggle n-au nici o treabă, fac amîndoi parte din clasa mijlocie ; unul dintre ei parc-ar fi avocat, celălalt are un apartament elegant prin Piccadilly. Sînt un soi de *dandy* de categoria a doua. Nu sînt în stare să imite atitudinea de superbă nepăsare, acea minunată şi găunoasă nesăbuinţă, care caracterizează căpeteniile nobile şi de înaltă obîrşie ale acestui neam ; dar duc o viaţă la fel de păcătoasă (măcar şi prin exemplul pe care-l dau) şi sînt, ca persoane, la fel de nefolositori. N-am de gînd să mă înarmez cu trăsnetul şi să-l azvîrl în capul acestor fluturaşi de Pall Mall. Nu fac ei mult rău în public şi nici prea multe nebunii în viaţa lor particulară. Nu cheltuiesc 1 000 de lire ca să cumpere unei balerine de operă cercei cu diamante, cum îi dă lordului Tarquin mîna să facă ; nici unul din ei n-a deschis cîrciumă, nici n-a spart banca unui tripou, cum a făcut tînărul conte de Martingale. Au însuşiri bune, sentimente omeneşti şi, în chestiuni băneşti, se poartă onorabil — doar în calitate de consumatori ai unor plăceri de categoria a doua, ei şi cei din tagma lor sînt atît de mărunţi, mulţumiţi de sine şi absurzi, încît nu trebuie trecuţi cu vederea într-o lucrare ce tratează despre Snobi.

Wiggle a călătorit prin străinătate, unde, îţi dă el să înţelegi, a avut un succes de-a dreptul fulgerător pe lîngă contesele germane şi prinţesele italiene întîlnite la *tables d'hôte* [1]. Pereţii apartamentului său sînt acoperiţi cu poze de actriţe şi balerine. Îşi petrece dimineţile într-un halat elegant, arzînd pastile aromate şi citind *Don Juan* [2] şi romane franţuzeşti (fiindcă veni

[1] Pensiuni (în l. franceză).

[2] Poem de Byron.

vorba, viaţa autorului lui *Don Juan*, aşa cum o descrie el însuşi, a rămas un model de viaţă de Snob). Are stampe franţuzeşti ieftine — de cîte doi pence şi jumătate bucata — reprezentînd femei cu ochi languroşi, îmbrăcate în dominouri, cu ghitare, gondole şi aşa mai departe, şi-ţi înşiră tot felul de poveşti despre ele.

— Ştiu că-i o stampă proastă, spune el, dar am motive s-o îndrăgesc. Îmi aminteşte de o persoană — o persoană pe care am cunoscut-o pe alte meleaguri. Aţi auzit de principesa di Monte Pulciano ? Am întîlnit-o la Rimini. Draga de Francesca ! Frumuseţea asta blondă, cu ochi aprinşi, pe care o vezi aici, cu o pasăre a paradisului, un şal turcesc şi un papagal agăţat de deget sînt sigur că a avut drept model o necunoscută — poate dumitale — dar foarte cunoscută la München, Waggle, măi băiete ; acolo toată lumea o cunoaşte pe contesa Ottilia de Eulenschreckenstein [1]. Vai, doamne, ce făptură minunată era, pe vremea cînd dansam eu cu ea, de ziua naşterii prinţului Attila de Bavaria, în '44. Prinţul Carloman ne era *vis-à-vis*, iar prinţul Pepin a dansat acelaşi contradans. În buchetul ei se afla o primulă. O *mai am şi acum*.

La aceste cuvinte, faţa lui ia o expresie deznădăjduită şi misterioasă şi tînărul îşi îngroapă capul în pernele de pe canapea, de parcă s-ar scufunda într-un vîrtej de amintiri pasionate.

Anul trecut a stîrnit mare vîlvă, punînd pe masa lui o casetă miniaturală din marochin, care se încuia cu o cheiţă de aur, purtată de el tot timpul la gît, casetă pe care se afla gravat un şarpe — emblema veşniciei — cu litera M la mijloc. Uneori aşeza caseta pe măsuţa lui de scris acoperită cu marochin, ca pe un altar — de obicei erau flori pe măsuţă — şi, în toiul unei conversaţii, tresărea şi începea s-o sărute. Sau striga din dormitor către valetul lui : „Hicks, adă-mi caseta !"

— Habar n-am cine este, spunea Waggle. Cine poate cunoaşte legăturile acestui om ! Desborough

[1] Nume comic, care cuprinde cuvintele germane : *Eule* — bufniţă, *Schrecken* — spaimă, *Stein* — piatră.

Wiggle, *Sir*, este sclavul pasiunii. Bănuiesc c-ai auzit povestea prinţesei italiene închise în mînăstirea sfînta Barbara, la Rimini, nu ţi-a spus-o ? Atunci nu-mi este îngăduit să vorbesc. Sau contesa, din pricina căreia aproape s-a bătut în duel cu prinţul Witikind [1] de Bavaria ? Poate că n-ai auzit nici despre fata aceea frumoasă de la Pentonville, fiica unui cleric disensionist dintre cei mai respectabili. I s-a frînt inima cînd a descoperit că el este logodit (cu o făptură încîntătoare dintr-o familie mare, care pe urmă l-a trădat) şi acum sărmana se află internată la Hanwell [2].

Încrederea lui Waggle în prietenul lui atinge adoraţia frenetică.

— Ce geniu, numai să vrea el să-şi dea osteneala ! îmi şopteşte. Ar putea deveni orice, *Sir*, de n-ar fi pasiunile. Poeziile lui sînt cele mai frumoase, pe care le-aţi văzut vreodată. A scris urmarea la *Don Juan*, inspirîndu-se din propriile lui aventuri. Aţi citit vreodată versurile lui către Mary ? Sînt deasupra celor scrise de Byron, *Sir* — deasupra lui Byron.

Mă bucuram s-aud una ca asta de la un critic atît de desăvîrşit ca Waggle ; fiindcă adevărul este că eu însumi compusesem versurile pentru cinstitul Wiggle, într-o zi cînd îl găsisem în odaia lui, dus pe gînduri în faţa unui album murdar şi demodat, în care n-apucase încă să scrie nici un singur cuvînt.

— Nu pot, spunea. Uneori sînt în stare să scriu cînturi întregi şi astăzi nici măcar un vers. O Snob ! Ce prilej ! Ce făptură dumnezeiască ! Mi-a cerut să-i scriu versuri în album şi nu pot.

— E bogată ? am întrebat eu. Credeam că n-ai să te însori niciodată decît cu o moştenitoare.

— O, Snob ! este fiinţa cea mai desăvîrşită, cu cele mai înalte relaţii. Şi eu nu-s în stare să scot un vers.

— Cum le doreşti ? am întrebat. Fierbinţi, dulci ?

— Nu, nu se poate ! Calci în picioare cele mai sfinte simţăminte, Snob. Vreau ceva sălbatic şi duios — în genul lui Byron. Vreau să-i spun că în sălile de

[1] Nume format de la *witty kind* — istet

[2] Ospiciu de nebuni situat în apropierea Londrei.

bal — ceva de felul ăsta, știi — mă gîndesc numai la ea, știi — că disprețuiesc lumea, că sînt sătul de ea, știi, și, pe urmă, ceva despre o gazelă și o privighetoare, știi.

— Și un iatagan, în încheiere, a adăugat autorul acestor rînduri, după care am început:

„*Către Mary*

În mijlocul mulțimii par
Răpit de-al veseliei val,
Rîsul îmi sună puternic și clar
La petreceri, la bal.
Pe buze îmi joacă zîmbete mii
Dăruite omenirii străine
Dar sufletul și lacrimile mele, să știi
Sînt numai, numai pentru tine."

— E drăguț, spuse el.

— Wiggle, *asta* zici dumneata că-i numai drăguț, spun eu — zău, că aproape îmi vine și mie să plîng.

— Și acum, continuă Wiggle, dac-aș spune că lumea întreagă îmi stă la picioare — știi, așa și pe dincolo, ca s-o fac geloasă — și că am de gînd să pornesc în *călătorie*, știi. Poate că asta o să-i pună în mișcare sentimentele.

Astfel încît *noi* (cum s-a exprimat nepricopsitul de lăudăros) am început din nou:

„Mă lingușesc și mă îmbie
Tineri și bătrîni, mereu
Femeile-și dau inima-n chirie
În schimbul zîmbetului meu.
Eu rîd disprețuitor și în sclave lovesc
Cînd în genunchi îmi cad voind drumul a-mi aține
Dar cu amor, credință, spre tine privesc
Spre tine, numai spre tine!"

— Și acum să trecem la călătorie, Wiggle, băiete. Și am început cu glas înecat de emoție:

„Să mergem! căci inima-mi de-odihnă nu știe
De cînd simțirea tu i-ai dezvăluit,

Şi-n pieptu-mi secretul ascuns să rămîie
Cînd ard să rostesc ce-am tăinuit?
Dar poate că patima-mi..."

— Ascultă, Snob! În acest loc Wiggle reteză vorba bardului înflăcărat (tocmai cînd eram pe cale să mă dezlănţui în patru versuri atît de patetice, încît v-ar fi adus într-o stare vecină cu nebunia). Ascultă, n-ai putea să spui că sînt un ostaş şi că viaţa mi-e în primejdie?

— Tu ostaş? Viaţa în primejdie? Ce naiba vrei să spui?

— Păi, făcu Wiggle, roşindu-se tot, i-am spus că pornesc într-o expediţie spre Ecuador.

— Impostor neruşinat, am strigat eu, termină-ţi singur poezia! ceea ce el a şi făcut, nesocotind cu totul ritmul şi apoi s-a făli la club cu această operă, spunînd că-i compoziţia lui.

Bietul Waggle avea deplină încredere în geniul prietenului său. Dar într-o zi din săptămîna trecută, a sosit la club cu un rînjet pe buze şi a spus:

— Vai, Snob, *ce* descoperire am făcut! Ducîndu-mă astăzi la patinaj pe cine crezi că am văzut: pe Wiggle care se plimba cu femeia superbă — acea lady cu familia ei vestită şi averea uriaşă, Mary, ştii, pentru care a scris el versurile alea frumoase. Are patruzeci şi cinci de ani. E roşcată. Are un nas ca o pătlăgică. Taică-său a făcut avere într-o cîrnăţărie — şi Wiggle vrea să se însoare cu ea săptămîna viitoare.

— Cu atît mai bine, Waggle, tînărul meu prieten, am exclamat eu. Pentru semiinţia femeiască e mai bine ca acest dulău primejdios să înceteze o dată a mai fi călăul doamnelor — ca acest barbă-albastră să se lase de meserie. Şi e mai bine şi pentru el. De vreme ce nu e o boabă de adevăr în nici una din poveştile acelea minunate de dragoste pe care dumneata le înghiţeai, nimeni n-a fost lovit în afară de Wiggle însuşi, ale cărui sentimente se vor concentra de aci înainte asupra cîrnăţăriei. *Există* alţi oameni, domnule Waggle, care se fac într-adevăr vinovaţi de păcatele cu care se împăuna Wiggle şi care, în acelaşi timp, au parte

de o situaţie bună în lume. Dar pe aceştia nu trebuie să-i luăm în zeflemea fiindcă, deşi Snobi, fără îndoială, sînt în acelaşi timp şi ticăloşi. Cazul lor se judecă de către o instanţă mai înaltă.

Capitolul XLVIII

SNOBII DE CLUB

V

Bachus este zeitatea căreia i se închină cu deosebire Waggle.

— Mie, băiete, să-mi dai vin, îi spune el prietenului său Wiggle, care flecăreşte despre frumuseţea femeii :

Şi iată-l ridicînd paharul plin cu licoarea rubinie, clipind cu înţeles spre ea, sorbind-o, plescăind din buze după aceea şi cugetînd asupra ei, de parc-ar fi cel mai grozav dintre cunoscători.

Am observat aceste exagerate veleităţi de cunoscători de vinuri mai ales la tineri. Îi auzi adesea pe micii Snobi ieşiţi din colegiu, pe bobocii de regiment, pe puişorii veniţi din şcolile publice şi care împodobesc cluburile, pronunţîndu-se cu mare autoritate în chestiuni de băutură.

— Sticla asta miroase a dop, spune Snobişorul.

Domnul Fly [1], chelnerul, o ia şi se înapoiază numaidecît cu acelaşi vin turnat într-o cană, vin pe care tînărul amator îl declară minunat.

— La naiba cu şampania, spune Bobocul, e bună doar pentru femei şi copii. Mie să-mi dai la cină *sherry* alb şi, după aceea, *Bordeaux* douăzeci şi trei.

— Ce-a ajuns *porto*-ul în ziua de astăzi ? spune Puişorul ; o zeamă groasă şi dulce — unde-i vinul vechi şi sec, pe care-l căpătai *pe vremuri* ?

[1] *Fly* — ştiutor, rafinat.

Pînă acum un an, Bobocul bea bere slabă în şcoala doctorului Swishtail [1]; şi pînă în 1844, cînd a părăsit seminarul, Puişorul îşi procura un *porto* vechi şi sec, într-o cîrciumă din Westminster.

Oricine a privit caricaturi de acum treizeci de ani, îşi aminteşte cu siguranţă cît de des înfăţişa desenatorul nasuri borcănate, feţe pline de coşuri şi alte trăsături demne de un Bardolph [2]. Astfel de trăsături apar mult mai rar astăzi (în natură, şi, prin urmare, şi în desene) decît în vremurile bune de demult; dar le mai găseşti încă la tineretul din cluburi, la puştii care se laudă cu întrecerile la băutură şi ale căror feţe bolnăvicioase şi gălbejite sînt de obicei împodobite cu acele semne ce se şterg prin întrebuinţarea medicamentului lui Rowland [3].

— Ce-am pilit aseară, măi bătrîne! îi spune Hopkins lui Tomkins (în chip de prietenească mărturisire). Să-ţi spun ce-am făcut. La douăsprezece am luat micul dejun împreună cu Jack Herring şi am ţinut-o cu *brandy*, cu apă minerală şi ţigări pînă la patru, cînd am făcut o plimbărică de o oră prin parc. Pe urmă, am dejunat şi am băut *porto* cu aromate pînă la ora cînd intri cu jumătate de preţ la spectacol. Pe urmă am intrat pentru o oră la Haymarket; după aceea ne-am înapoiat la club şi dă-i cu carne friptă şi cu *whisky* pînă ne-am afumat de-a binelea. Ei, chelner! Un pahar cu *cherry-brandy*.

Chelnerii de club — cei mai politicoşi, mai de treabă, mai răbdători dintre oameni — mor din pricina chinurilor la care sînt supuşi de aceşti tineri cheflii şi fără milă. Dar dacă cititorul doreşte să vadă pe scenă o imagine desăvîrşită a tineretului de teapa asta, l-aş sfătui să urmărească iscusita comedie *Asigurarea londoneză*. Simpaticii eroi ai acestei piese sînt înfăţişaţi nu numai în chip de beţivi care chefuiesc pînă la orele cinci dimineaţa, dar şi ca oameni înzestraţi cu sute de alte trăsături cuceritoare potrivite unor şarla-

[1] De la *to swish* — a lovi cu o nuia, şi *tail* — coadă.

[2] Personaj care întruchipează un beţiv în piesele *Nevestele vesele din Windsor*, *Henric al IV-lea* şi *Henric al V-lea* de Shakespeare.

[3] Alifie împotriva petelor pe obraz.

tani, mîncinoşi şi destrăbălaţi, toate pline de folos pentru privitor.

Cît de tare se deosebeşte atitudinea acestor tineri neobrăzaţi de purtarea cuviincioasă a prietenului meu, domnul Papworthy [1], care îi spune lui Poppins [2], majordomul clubului:

Papworthy: Poppins, mă gîndesc să dejunez devreme; aveţi ceva vînat rece?

Poppins: Avem pateu de vînat, *Sir;* mai este cocoş rece, *Sir;* fazan rece, *Sir;* păun rece, *Sir;* lebădă rece, *Sir;* struţ rece, *Sir* etc. etc. (după caz).

Papworthy: Hm! Care-i cel mai bun vin pe care-l aveţi acum, Poppins, vărsat bineînţeles.

Poppins: Avem *Copper* şi *Magnum Laffitte, Sir;* mai avem *St. Julien Latte* şi *Sawdust, Sir; Leoville* e socotit deosebit de bun; şi cred că v-ar plăcea *Château-Margaux.*

Papworthy: Hm! Ha! bine — dă-mi o coajă de pîine şi un pahar cu bere. Nu iau decît o *gustare,* Poppins.

Căpitanul Shindy e un alt soi de pisălog de club. S-a întîmplat ca tot clubul să fie în picioare din pricina coastei de berbec a căpitanului Shindy.

— Uită-te la ea, *Sir!* Vrei să spui că-i friptă, *Sir?* Miroase-o, *Sir!* Asta-i carne pentru un gentleman?! urlă el către girantul clubului, care tremură în faţa lui şi-i spune zadarnic că episcopul de Bullocksmithy tocmai a consumat trei fripturi din aceeaşi bucată. Toţi chelnerii clubului s-au strîns ciorchine în jurul fripturii căpitanului; acesta rosteşte cele mai cumplite înjurături, pentru că Thomas n-a sosit cu sosul Harvey. Peter se poticneşte cu cana de apă şi cade peste Jeames care aduce panerăşele strălucitoare cu pîine. Ori de cîte ori păşeşte Shindy în încăpere (ca să vedeţi ce înseamnă forţa de caracter), mesele se golesc şi fiecare dintre gentlemeni se descurcă cum poate cu dejunul, fiindcă toţi lacheii aceştia uriaşi intră în sperieţi.

---

[1] De la *pap* — terci pentru copiii mici şi *worthy* — demn de.

[2] De la *pop* — băutură spumoasă.

Iar el se alege cu foloase. Îi ocărăşte pe toţi şi, ca urmare, este mai bine servit. La club aleargă zece servitori ca să-i îndeplinească poruncile.

În timpul acesta, sărmana doamnă Shindy şi copiii trăiesc undeva, într-o locuinţă mizeră, serviţi de o fetiţă de la azil cu galenţi în picioare.

Capitolul XLIX

SNOBII DE CLUB

VI

Orice femeie englezoaică binecrescută va fi mişcată de sfîşietoarea poveste a lui Sackville Maine, pe care am de gînd s-o istorisesc aici. Despre plăcerile cluburilor s-a vorbit; să aruncăm acum o privire fugară asupra primejdiei reprezentate de aceste instituţii. Dar pentru asta, trebuie să vi-l recomand pe tînărul meu amic Sackville Maine.

Am fost prezentat acestui gentleman şi fermecătoarei lui lady, la un bal, în casa onoratei mele prietene, doamna Perkins. Am remarcat în faţa mea o făptură tînără în rochie albă, cu pantofi albi de satin, o panglică roză cam de un iard lăţime care strălucea ca o flacără în timp ce purtătoarea ei se învîrtea la polcă în braţele lui *monsieur* de Springbock, diplomatul german, şi purtînd o coroniţă verde pe cel mai negru păr văzut vreodată; remarcînd, deci, în faţa mea această femeie tînără şi încîntătoare care se rotea graţios într-un dans graţios, oferind ochilor, pe măsură ce ocolea în vîrtej întăperea, cînd faţa întreagă, cînd trei sferturi, cînd profilul — o faţă care, pe scurt, din orice unghi ai fi privit-o, părea drăguţă, rumenă şi fericită — am simţit o curiozitate foarte la locul ei (cel puţin aşa cred) cu privire la deţinătoarea acestui chip plăcut şi l-am întrebat pe Wagley [1] (care era

[1] De la *wag* — mucalit.

alături și stătea de vorbă cu o cunoștință) cine era doamna cu pricina.

— Care? făcu Wagley.

— Aceea cu ochii negri ca de cărbune, am răspuns

— Sst! făcu el, iar gentlemanul cu care stătea de vorbă se îndepărtă cam plouat.

După plecarea acestuia, Wagley izbucni în rîs.

— Ochi ca de cărbune! spuse; ai nimerit-o. E doamna Sackville Maine și ăsta, care tocmai a plecat, e soțul ei. E negustor de cărbuni, Snob, măi băiete, și nici nu mă îndoiesc că doamna Perkins se aprovizionează cu cărbune din depozitele lui. Se face foc ori de cîte ori aude pomenindu-se de cărbune. El, nevastă-sa și maică-sa sînt foarte mîndri de familia doamnei Sackville; e născută Chuff [1] și e fiica răposatului căpitan Chuff din Marina regală. Acolo e văduva căpitanului, femeia aia voinică, îmbrăcată în poplin de culoare cărămizie, care se luptă să ia levata bătrînului domn Dumps [2], la masa de joc.

Și chiar așa și era. Sackville Maine (al cărui nume este, cu siguranță, de o sută de ori mai elegant decît cel de Chuff) fusese binecuvîntat cu o nevastă drăguță, cu o soacră distinsă și era invidiat pentru ambele de către anumiți oameni.

Curînd după căsătorie, bătrîna doamnă avu bunătatea să vină în vizită — doar pentru paisprezece zile — la căsuța lui drăguță din Kennington; și, într-atîta îndrăgi locul, încît nu l-a mai părăsit vreme de patru ani. L-a adus și pe fiul ei, Nelson Collingwood Chuff, ca să-l aibă în preajmă; dar băiatul nu stă așa mult pe acasă cum stă mămica lui, fiindcă e extern la școala Merchant Taylor, unde capătă o temeinică educație clasică.

Dacă aceste ființe, rude atît de apropiate ale soției și, pe bună dreptate, atît de dragi ei, pot fi socotite piedici în calea fericirii lui Maine, atunci nu cred să mai existe vreun om care să nu se poată plînge de ceva în viață. De altfel, cînd l-am cunoscut prima oară

[1] *Chuff* — lup de mare.

[2] De la *dumpy* — scurt și gros.

pe domnul Maine, nimeni nu părea să se simtă mai la largul lui decît acesta. Vila lui era un model de eleganţă şi confort; masa şi pivniţa îi erau minunat şi cu grijă aprovizionate. Avea parte de toate plăcerile, dar nu scotea nimănui ochii. Omnibuzul îl ducea dimineaţa la treburi iar vaporaşul îl aducea înapoi, spre cel mai fericit dintre cuiburi, unde îşi omora serile lungi citind romane la modă doamnelor care lucrau, sau acompaniindu-şi soţia la flaut (din care cînta frumos), sau cu sute de alte distracţii plăcute şi nevinovate de familie. Doamna Chuff umplu saloanele cu tapiserii minunate lucrate de mîna ei. Doamna Sackville avea un talent deosebit pentru confecţionarea unor cuverturi croşetate sau a dantelelor pentru decorarea pernelor. Mai ştia să facă vinuri de casă, de asemenea conserve şi murături. Avea un album în care, în perioada logodnei, Sackville Maine scrisese cu caligrafia lui de registru comercial, crîmpeie din poeziile lui Byron sau Moore [1], potrivit situaţiei. Doamna mai avea şi un caiet de reţete culinare scrise de mînă — deci toate însuşirile care vădesc o minte virtuoasă de englezoaică binecrescută.

— Cît despre Nelson Collingwood, spunea Sackville rîzînd, nu ne putem lipsi de el în casă. Dacă nu ne-ar strica el tapiseriile, în cîteva luni n-am mai încăpea de atîtea perne; şi apoi, pe cine altul decît el, am putea găsi, ca să bea din vinul de casă al Laurei?

Adevărul e că domnii care veneau din City să ia masa la Kennington nu puteau fi convinşi să-l bea — nazuri de care mărturisesc că m-am făcut şi eu vinovat, cînd am pătruns în intimitatea familiei.

— Şi totuşi, *Sir*, acest ghimber verde a fost băut de cîţiva dintre eroii cei mai mîndri ai Angliei, se mira doamna Chuff. Lordul amiral Exmonth l-a gustat şi l-a lăudat, *Sir*, pe puntea vasului „Nabucodonosor" al căpitanului Chuff, la Alger, în '74; şi a luat cu el trei duzini de sticle pe fregata „Furca", din care a servit o parte oamenilor înainte de a porni în nemuri-

[1] *Moore Thomas* (1779—1852), poet irlandez.

toarea acțiune împotriva „Furibundei" și a căpitanului Choufleur, în golful Panama.

Toate astea, măcar că bătrîna văduvă ni le povestea în fiecare zi cînd se aducea vinul, nu i-au ajutat să scape nici măcar de o parte din el și ghimberul verde, care înflăcărase atîția marinari britanici în lupte și victorii, nu era pe gustul unor domni degenerați din vremurile noastre moderne.

Îl văd și acum pe Sackville, așa cum era pe vremea cînd, după ce i-am fost prezentat de Wagley, i-am făcut prima vizită. Era în iulie, într-o după-amiază de duminică. Sackville Maine se întorcea de la biserică la un braț cu soția, la celălalt cu soacra (îmbrăcată, ca de obicei, în poplin de culoare cărămizie). Un valet, nici băiat, nici bărbat, ca să zic așa, pășea în urma lor, purtînd cărțile de rugăciuni ale căror scoarțe aurite străluceau. Doamnele aveau umbrele de soare minunate, cu ciucuri și franjuri. Ceasornicul mare de aur al doamnei Chuff, agățat în dreptul stomacului, strălucea acolo ca un glob de foc. Nelson Collingwood rămăsese în urmă și zvîrlea cu pietre într-un cal bătrîn pe imașul din Kennington. Pe locul acela înverzit ne-am întîlnit și nu pot uita reverența maiestuoasă pe care mi-a făcut-o doamna Chuff cînd și-a amintit că avusese plăcerea de a mă întîlni la doamna Perkins — și nici privirea de dispreț aruncată de ea unui gentleman nenorocit, care ținea, cocoțat pe un butoi, o predică dezlînată unui auditoriu sceptic alcătuit din conductori de omnibuze și dădace.

— N-am încotro, *Sir*, a spus ea. Sînt văduva unui ofițer din Marina britanică. Am fost învățată să-mi cinstesc biserica și regele; nu pot suferi să văd un radical sau un disensionist.

Am înțeles că aceste principii frumoase îl impresionau pe Sackville Maine.

— Wagley, spuse el către cel care mă recomandase, dacă n-ai ceva mai bun de făcut, de ce n-ai lua masa la noi, împreună cu prietenul dumitale? Domnule Snob, *Sir*, chiar în clipa asta berbecul a fost scos din

frigare. Laura şi doamna Chuff (de fapt a spus Lora[1] şi doamna Chuff, dar eu nu pot să sufăr oamenii care fac caz de aceste ciudăţenii de pronunţie) vor fi nespus de fericite să vă primească, iar eu vă făgăduiesc că veţi fi întîmpinaţi cu inima deschisă şi că veţi bea un pahar de *porto* mai bun ca oriunde în Anglia.

„E mai bine — mi-am spus eu — decît să iau masa la «Sarcofag» club la care Wagley şi cu mine aveam de gînd să mîncăm; aşa încît am primit această invitaţie prietenoasă, din care s-a născut pe urmă o intimitate strînsă.

Totul în familia şi în casa asta era atît de plăcut, de tihnit, de bine gîndit, încît pînă şi un cinic ar fi încetat să mormăie. Doamna Laura era numai graţie şi zîmbet şi îi şedea tot atît de bine în rochiţa de dimineaţă ca şi în rochia de seară pe care o purtase la doamna Perkins. Doamna Chuff debita poveştile ei despre „Nabucodonosor" '74, lupta dintre „Furca" şi „Furibunda", rezistenţa eroică a căpitanului Choufleur şi cantitatea de tabac pe care o prizase acesta etc. etc., care poveşti, auzite fiind pentru întîia oară, mi s-au părut mai plăcute decît le-am găsit în urmă. Sackville Maine era cea mai perfectă dintre gazde. Încuviinţa tot ce spunea fiecare şi-şi schimba părerile, fără urmă de rezervă, în faţa celei mai uşoare contraziceri. Nu avea ambiţia să rivalizeze cu Schönbein[2] sau cu călugărul Bacon[3] şi nici praful de puşcă nu voia să-l inventeze — era un om bun, prietenos, simplu, cinstit, comod, îndrăgostit de nevastă-sa, binevoitor faţă de toată lumea, mulţumit de soarta lui, mulţumit chiar şi de soacră-sa. Mi-amintesc că, în seara aceea, cînd s-a adus, nu ştiu din ce motiv, *whisky* cu apă, Nelson Collingwood s-a ameţit niţel. Faptul n-a tulburat cîtuşi de puţin echilibrul lui Sackville.

— Du-l sus, Joseph, i-a spus el pipernicitului de valet — şi vezi să nu afle maică-sa nimic.

---

[1] Modificarea de pronunţie indică, în cazul de faţă, originea periferică, cockney, a vorbitorului.

[2] *Schönbein, Christian Friedrich* (1799—1868), mare chimist german.

[3] *Bacon Roger* (1214—1294), călugăr englez, mare învăţat al evului mediu, căruia i se atribuie, inexact, inventarea prafului de puşcă.

Ce a putut să-l nefericească pe un om atît de fericit din fire? Ce a putut stîrni tulburare şi zîzanie, ce a putut aduce înstrăinare într-o familie atît de iubitoare şi de unită? Doamnelor, lucrul nu s-a întîmplat din vina mea, ci din aceea a doamnei Chuff — dar sfîrşitul istoriei îl veţi afla într-una din zilele viitoare.

Capitolul L

SNOBII DE CLUB

VII

Nenorocirea care s-a abătut asupra lui Sackville, un tînăr atît de cumsecade şi bun la inimă, i s-a tras în întregime de la clubul acela nesuferit „Sarcofagul"; şi faptul că el i-a călcat pragul a fost în parte din vina autorului acestor rînduri.

Văzînd că gustul doamnei Chuff, soacra lui, se îndreaptă spre ceea ce este distins (nu vorbea decît despre lordul Collingwood, lordul Gambier, sir Jahaleel Brenton şi despre balurile de la Gosport şi Plymouth) Wagley şi cu mine, după obiceiul nostru, i-am închis gura, vorbind despre lorzi, duci, marchizi şi baroneţi, de parcă aceşti oameni importanţi ne-ar fi fost prieteni intimi.

— Pare-se că lordul Sextonbury[1] am început eu, şi-a revenit după moartea soţiei sale. Aseară, la „Sarcofagul", el şi cu ducele stăteau foarte veseli la un pahar cu vin; nu-i aşa, Wagley?

— Băiat de treabă, ducele, a răspuns Wagley; (apoi către doamna Chuff) vă rog, doamnă, dumneavoastră care cunoaşteţi lumea şi vă pricepeţi la etichetă, vreţi să-mi spuneţi ce se cuvine să facă un om în situaţia mea? În iunie trecut, înălţimea sa, fiul lordului Castlerampant, Tom Smith şi cu mine luam masa la club, cînd eu am propus să pariem la derbi pe *Păianjenul,*

[1] De la sexton — paracliser, groper.

patruzeci contra unu, şi numai în galbeni. Înălţimea sa a acceptat pariul şi, bineînţeles, eu am cîştigat. Nu mi-a plătit nici pînă acum. Întrebarea este, pot eu să-i cer unui om atît de mare să-mi dea galbenul? Încă o bucată de zahăr, dacă sînteţi bună, scumpă doamnă.

Din fericire, Wagley i-a oferit, în felul acesta, doamnei Chuff motivul de a nu răspunde la întrebarea copleşitoare pentru întreaga familie de oameni respectabili în mijlocul cărora ne aflam. Îşi trimeteau unul altuia mesaje uimite din ochi. Se uitau la noi cu o mirare mută, asemenea aceleia cu care privea viteazul Cortez[1] Pacificul. Poveştile doamnei Chuff despre noblețea navală păliră de-a binelea; mica şi drăgălaşa doamnă Sackville, simţindu-se stînjenită, urcă să vadă ce fac copiii — nu dihania aceea mică de Nelson Collingwood care dormea dus după porţia de *whisky* cu apă — ci o pereche de micuţi care-şi făcuseră apariţia la desert şi ai căror fericiţi părinţi erau ea şi cu Sackville.

Rezultatul acestei şi a altor întîlniri cu domnul Maine a fost că l-am propus şi am obţinut alegerea lui ca membru al clubului „Sarcofagul".

Treaba nu s-a petrecut fără o puternică opoziţie — oamenii îşi şopteau în taină că cel propus era negustor de cărbuni. Puteţi fi siguri că unii dintre grangurii şi cei mai mulţi dintre parveniţii clubului erau gata să-l respingă. Totuşi, noi am biruit, cu succes, opoziţia. Parveniţilor le-am atras atenţia că Lambtonii şi Stuarţii[2] au vîndut şi ei cărbuni; i-am muiat pe granguri dînd referinţe despre familia lor bună, inima lui bună şi bunele lui purtări. În ziua alegerii, Wagley umbla de colo pînă colo, descriind cu mare elocinţă lupta dintre „Furca" şi „Furibunda" şi vitejia căpitanului Maine, tatăl prietenului nostru. Povestirea conţinea o mică eroare; dar l-am scos la liman pe omul nostru cu numai foarte puţine bile negre în cutia de vot: firește una era a lui Byles, care respingea pe oricine; alta a lui Bung,

[1] *Cortez Fernando* (1485—1547), cuceritor spaniol al Mexicului.

[2] Familii din marea aristocraţie britanică.

care se uită de sus la un negustor de cărbuni, pentru că el însuşi s-a retras, nu de mult, din comerţul de vinuri.

Vreo două săptămîni mai tîrziu, l-am văzut pe Sackville Maine în următoarea împrejurare:

Arăta familiei sale clubul. Îi adusese pe toţi în trăsurica de culoare albastru-deschis, care aştepta la uşa clubului. Pipernicitul de valet al doamnei Chuff era cocoţat pe capră, alături de vizitiu, care purta o livrea improvizată. Nelson Collingwood, drăgălaşa doamnă Sackville, doamna căpitan Chuff (noi îi spuneam doamna comodor Chuff) toţi veniseră, cea din urmă, bineînţeles, în rochie cărămizie, de poplin, care, oricît ar fi fost de splendidă, nu era nimic în comparaţie cu splendoarea „Sarcofagului". Sackville Maine le arăta încîntat frumuseţile locului, care păru micului grup un adevărat rai.

„Sarcofagul" oferă toate stilurile arhitectonice şi decorative cunoscute. Biblioteca cea mare este elisabetană; biblioteca mică este în stil gotic, ogival; sufrageria este concepută într-un doric sever, camera oaspeţilor are aspect egiptean, saloanele sînt stil Ludovic al XIV-lea (numite astfel pentru că ornamentele hidoase expuse aci erau folosite în timpul lui Ludovic al XV-lea). În *cortile* sau antreu găseşti stilul mauro-italian. Totul e numai marmură, lemn de mesteacăn, oglinzi, arabescuri, bronz şi scagliola[1]. Volute, hieroglife, balauri, cupidoni, primule şi alte flori se caţără pe pereţi dînd impresia unei extraordinare şi foarte variate supraabundenţe. Închipuiţi-vă că oamenii din orchestra lui Julien ar cînta din toate puterile, executînd fiecare altă melodie; ornamentele clubului nostru „Sarcofagul" mă zăpăcesc şi mă impresionează în acelaşi fel. Ameţită de emoţii pe care eu nu sînt în stare să le descriu, iar ea nu îndrăznea să le împărtăşească, doamna Chuff, urmată de copiii şi de ginerele ei, înainta uimită în mijlocul acestor minunăţii de lipsă de gust.

Singurul om pe care doamna Chuff îl văzu în biblioteca mare (225 picioare lungime pe 150 lăţime) fu Tiggs. Stătea tolănit pe o canapea de catifea roşie şi

[1] Gen de zugrăveală care imită marmura.

citea un roman franţuzesc al lui Paul de Kock. Cartea era foarte mică. El e un om foarte mărunt. În sala aceea uriaşă părea doar o pată. În timp ce doamnele treceau cutremurate şi fără suflare prin singurătatea aceea largă şi măreaţă, Tiggs aruncă o privire ştiutoare şi ucigaşă spre frumoasele necunoscute, ca şi cum ar fi spus : „Nu sînt eu cineva ?“ şi sînt sigur că asta era şi părerea lor.

— *Cine-i ăsta ?* şuieră doamna Chuff, după ce îl depăşisem cu vreo cincizeci de paşi, trecînd spre cealaltă parte a încăperii.

— Tiggs ! răspund eu într-o şoaptă asemănătoare.

— Foarte plăcut aici, nu-i aşa, dragă ? îi spune Maine doamnei Sackville cu tonul degajat al omului care se simte la largul lui : vezi, găseşti toate magazinele, vezi, cele trebuincioase pentru scris — lucrări noi, e o bibliotecă selectă, cuprinde toate lucrările importante, de exemplu, aici ce avem ? *Monasticonul lui Dugdale*[1] o carte nespus de bună şi cred că şi foarte amuzantă.

Şi dînd să scoată o carte din raft ca s-o arate doamnei Maine, alese volumul VII, către care se simţi atras de faptul ciudat că din cotorul lui ieşea o clanţă de alamă. Dar în loc să scoată o carte, deschise uşa mascată a unui dulap ce nu cuprindea decît mătura şi cîrpa de praf lăsate acolo de o jupîneasă leneşă, ceea ce pe el îl nedumeri nespus, în timp ce Nelson Collingwood, pierzîndu-şi tot respectul, izbucni într-un rîs zgomotos.

— Asta-i cea mai caraghioasă carte pe care am văzut-o, declară Nelson. Mi-ar plăcea să n-avem decît d-astea la şcoala „Merchant Taylor“.

— Sst, Nelson, se repezi la el doamna Chuff, după care trecurăm în alte încăperi minunate.

Cum mai admirară draperiile din salon (brocart roz cu argint, foarte potrivit pentru Londra) ; cum mai socotiră preţul la iard ; cum se mai lăfăiră pe sofalele luxoase ; cum se mai priviră în oglinzile uriaşe !

[1] *Dugdale's Monasticon* este o istorie a mînăstirilor engleze.

— Nu-i rău să te bărbiereşti aici, aşa-i ? o întrebă Maine pe soacră-sa (cu fiecare minut care trecea, i se suia mai rău la cap).

— Dă-te la o parte, Sackville, îi spuse ea, încîntată, apoi se uită cu coada ochiului peste umăr, îşi potrivi mînecile rochiei de poplin cărămiziu, se cuprinse toată într-o privire, atentă.

Şi doamna Sackville aruncă o privire, doar una, şi mie mi s-a părut că oglinda a răsfrînt chipul unei făpturi drăgălaşe şi foarte zîmbitoare.

Dar ce poate fi mai firesc decît o femeie în faţa oglinzii ? Binecuvîntate fie gingaşele făpturi, acolo-i doar locul lor. Într-acolo zboară ele în chip firesc. Oglinda le e dragă şi ele o înfrumuseţează. Dar ceea ce-mi place mie să văd, ceea ce privesc cu bucurie neistovită, cu adoraţie, sînt domnii de la club în faţa oglinzilor mari. De pildă, bătrînul Gills [1], cînd îşi ridică gulerul şi rînjeşte mutrei lui pline de pete ; sau Hulker [2] cînd priveşte solemn la chipul lui mătăhăloş şi-şi strînge haina ca să-şi subţieze talia. Fred Minchin [3] cu grimasa lui studiată, dăruind, în drum spre masă, un zîmbet distrat şi mulţumit eşarfei lui albe din oglindă. Cîtă deşărtăciune a răsfrînt această oglindă de club, zău aşa !

Ei bine, doamnele au străbătut întregul aşezămînt cu o plăcere desăvîrşită. Au admirat cafeneaua şi măsuţele pregătite pentru dejun şi pe domnii care-şi luau gustarea şi pe Jawkins, care tuna şi fulgera ca de obicei; au văzut sălile de lectură şi bătaia pentru ziarele de seară ; au văzut şi bucătăriile — acele minuni ale artei — unde şeful, înconjurat de peste douăzeci de slujnice drăguţe, domnea peste zece mii de oale strălucitoare ; şi, de-a dreptul înnebunite de plăcere, s-au urcat din nou în trăsurica albastru-deschis.

Sackville nu s-a urcat, deşi micuţa Laura s-a aşezat anume pe locul din spate, ca să i-l lase lui pe cel din faţă, în rînd cu rochia cărămizie a doamnei Chuff.

---

[1] *Gill* — guşă.

[2] De la *hulk* — persoană masivă, namilă.

[3] Nume format din *mince* — tocat şi *chin* — bărbie.

— Astă-seară avem mîncarea ta favorită, spuse ea cu glas sfios, nu vii, Sackville ?

— Eu o să iau o friptură aici, draga mea, răspunde Sackville. Acasă, Jeames !

Sackville urcă scările „Sarcofagului" şi, în timp ce trăsurica albastră se urnea din loc, chipul drăgălaş dinăuntru privea trist.

Capitolul LI

SNOBII DE CLUB

VIII

De ce, de ce oare am făcut eu şi cu Wagley o faptă atît de crudă, de ce l-am introdus pe tînărul Sackville Maine în „Sarcofagul" acela nesuferit ! Fie ca lipsa noastră de prevedere şi pilda lui să le fie de învăţătură şi altor domni ; fie ca soarta lui şi aceea a sărmanei lui soţii să rămînă întipărită în mintea fiecărei femei britanice. Iată care au fost urmările intrării lui la club.

Unul dintre primele năravuri cu care s-a ales nenorocitul în acest locaş al frivolităţii a fost fumatul. Cîţiva *dandy* ai clubului, ca marchizul de Macadaw, lordul Doodeen şi alţii de acelaşi rang înalt, obişnuiesc să se dedea acestui năravuri sus, în sala de biliard a „Sarcofagului". Cît ca să facă cunoştinţă cu ei, cît dintr-o pornire firească spre păcat, Sackville Maine i-a urmat şi a devenit adeptul acestei deprinderi dezgustătoare. Cînd acest viciu pătrunde într-o familie, nici nu e nevoie să spun cît de triste sînt urmările atît pentru mobilă, cît şi pentru morală. Sackville a început să fumeze acasă, în sufragerie, pricinuind soţiei şi soacrei suferinţe pe care nu mă încumet să le descriu.

După aceea deveni un jucător recunoscut de biliard şi începu să irosească ore întregi cu această distracţie ; paria fără măsură, juca destul de bine, era bătut îngrozitor de căpitanul Spot şi colonelul Cannon. Juca meciuri de o sută de partide cu aceşti domni şi, nu

numai că se ţinea de treaba asta pînă la orele patru sau cinci dimineaţa, dar venea la club şi înainte de amiază, ca să se distreze în dauna afacerilor, zdruncinîndu-şi sănătatea, neglijîndu-şi nevasta.

De la biliard la *whist* nu e decît un pas — şi cînd un om ajunge să joace *whist* pe 5 lire partida, părerea mea este că s-a sfîrşit cu el. Cum putea să meargă înainte comerţul cu cărbuni, cum putea firma să-şi menţină clientela, cînd asociatul principal era tot timpul la masa de joc ?

Acum că se întovărăşise cu persoane distinse şi tineri *dandy* din Pall Mall, Sackville începu să se ruşineze de locuinţa lui mică şi plăcută din Kennington — şi-şi mută familia la Pimlico, unde, deşi doamna Chuff, soacră-sa, se simţi la început fericită — cartierul fiind elegant şi plasat în preajma suveranului ei — biata de Laura şi copiii trăiră o schimbare dureroasă. Unde erau prietenele care veneau la ea dimineţile, cu lucrul de mînă ? Erau la Kennington, în apropiere de Clapham. Unde erau micii tovarăşi de joacă ai copiilor ? Pe tăpşanul comunal din Kennington. În caleştile mari şi gălăgioase care uruiau urcînd şi coborînd străzile cenuşii ale noului cartier, nu se aflau prieteni pentru mica şi duioasa Laura. Copiii care se plimbau prin pieţe însoţiţi de o *bonne* sau o guvernantă scrobită nu semănau cu puştii fericiţi care înălţau zmee sau jucau şotron pe mult iubitul tăpşan de demult. Şi vai ! Ce deosebire şi în privinţa bisericii, între sf. Benedict din Pimlico, cu stranele lui deschise, slujba fornăită adormitor, lumînările, stiharele, ghirlandele, procesiunile sale, şi obiceiurile cinstite moştenite din străbuni de la Kennington ! Pînă şi valeţii care-şi însoţeau stăpînii la sf. Benedict erau aît de impunători şi de uriaşi, încît James, pipernicitul doamnei Chuff, tremura în mijlocul lor şi declară că mai bine îşi dă demisia decît să mai poarte cărţile într-o asemenea biserică.

Mobilarea casei a fost şi ea costisitoare.

Şi doamne ! Ce deosebire între banchetele mohorîte date de Sackville la Pimlico şi mesele voioase de la Kennington ! S-a sfîrşit cu ciozvîrtele de berbec, s-a

sfîrşit cu cel mai bun *porto* din Anglia ; în schimb se servesc *entrées* pe platouri de argint şi o şampanie oribilă de doi penny ; în schimb vezi chelneri înmănuşaţi şi, în chip de societate, filfizoni de club, în mijlocul cărora doamna Chuff se simte stingherită, iar doamna Sackville tace chitic.

Nu că Sackville ar mînca acasă foarte des. Nepricopsitul a devenit un epicurean desăvîrşit şi, de obicei, ia masa la club, împreună cu clica de mîncăi de aci : cu bătrînul doctor Maw [1], cu colonelul Cramley (care e slab ca un ogar şi are fălci de ştiucă) şi cu ceilalţi. Aici îl poţi vedea pe necunoscutul ăsta sorbind şampanie Sillery şi îmbuibîndu-se cu bucate franţuzeşti ; şi, adesea, privindu-l îndurerat de la masa mea (unde mă ospătam modest cu carne rece, cu berea slabă a clubului şi o jumătate de *Marsala*) oftam la gîndul că toate astea se întîmplau din vina mea.

Şi gîndurile mele pline de căinţă cuprindeau şi alte fiinţe. Unde e soţia lui ? mă întrebam. Unde-i buna, drăguţa, sărmana Laura ? În clipa asta — e aproape ora de culcare a copiilor — în timp ce netrebnicul de colo dă vinul pe gît, micuţii stau la genunchii Laurei şi-şi bîiguie rugăciunile, iar ea îi învaţă să spună : Dumnezeule, binecuvîntează-l, rogu-te, pe tăticu.

După ce i-a culcat, s-a sfîrşit cu îndeletnicirile ei pe ziua de azi ; noaptea va rămîne singură de tot, aşteptînd tristă întoarcerea lui. O, ce ruşine ! Ce ruşine ! Du-te acasă, beţivan trîndav.

Cum şi-a pierdut Sackville sănătatea ; cum şi-a pierdut firma ; cum a intrat în încurcături ; cum a făcut datorii ; cum a devenit administrator la căile ferate ; cum a închis casa din Pimlico şi a plecat la Boulogne — toate aş putea să le istorisesc, de nu mi-ar fi atît de ruşine de rolul pe care l-am jucat în treaba asta. Pînă la urmă s-a înapoiat în Anglia; pentru că, spre mirarea tuturor, doamna Chuff a scos o sumă mare de bani (despre care nimeni nu ştia că o pusese deoparte) şi i-a plătit lui Sackville datoriile. Acum e în Anglia, dar locuieşte la Kennington. Numele lui a fost de mult

[1] *Maw* — stomac.

şters din registrele „Sarcofagului". Cînd ne întîlnim, el traversează strada, iar eu nu-l strig, fiindcă m-ar durea să desluşesc o privire de imputare sau tristeţe pe faţa dulce a Laurei.

Totuşi — sînt mîndru s-o cred — înrîurirea Snobului din Anglia asupra cluburilor în general n-a fost întru totul dăunătoare: căpitanului Shindy i s-a făcut frică să mai persecute chelnerii şi-şi mănîncă friptura de berbec, fără să stîrnească furtuni. Gobemouche nu pune mîna pe mai mult de două ziare pentru lectura lui particulară. Tiggs nu mai sună şi nu-l mai face pe băiatul de la bibliotecă să parcurgă un sfert de milă ca să-i aducă „volumul II", care zace pe masa de alături. Growler[1] a încetat să mai umble de la o masă la alta, prin cafenea, ca să cerceteze ce mănîncă oamenii. Trotty Veck pleacă din antreu cu propria lui umbrelă — cea de bumbac — iar paltonul căptuşit cu mătase al lui Sydney Scraper a fost adus înapoi de Jobbins, care-l confundase într-adevăr cu al lui. Wiggle a încetat să mai spună poveşti despre femeile cărora le-a frînt inima. Snooks nu mai crede nimerit pentru un gentleman să respingă avocaţii la alegerile clubului. Snuffer nu mai desfăşoară în public, înaintea focului, batista lui mare şi roşie de bumbac, spre admiraţia a două sute de gentlemeni. Şi dacă măcar un singur Snob de club a fost readus pe calea cea dreaptă; dacă măcar un singur biet John a fost scutit de un drum sau o mustruială, spuneţi fraţi şi prieteni, au fost oare scrise în zadar aceste schiţe despre Snobii de club?

Ultimul capitol

Cum s-a întîmplat că am ajuns la nr. 52 în seria aceasta de articole, aproape că nu-mi dau seama, dragi prieteni şi fraţi întru Snobism, dar iată că am petrecut împreună un an întreg de viaţă, pălăvrăgind şi cleve-

[1] De la *to growl* — a mormăi.

tind despre seminţia omenească ; şi de-ar fi să mai trăim încă o sută de ani, tot cred că am găsi subiecte de vorbă din belşug pe tema nesfîrşită a Snobilor.

Conştiinţa naţiunii s-a pasionat pentru acest subiect. Zilnic plouă cu scrisori care-mi aduc dovezi de simpatie şi atrag atenţia Snobului Angliei asupra unor varietăţi de Snobi nedescrise de el. „Unde ţi-ai lăsat Snobii teatrali ; Snobii comerciali ; Snobii medicali şi chirurgicali ; Snobii oficiali şi Snobii juridici ; Snobii artistici ; Snobii muzicali ; Snobii sportivi ?“ scriu stimaţii mei corespondenţi. „Cu siguranţă că n-ai să treci cu vederea alegerea cancelarului din Cambridge şi nu vei uita să dai în vileag Snobismul profesorilor care se apropie, cu pălăria în mînă, de un tînăr prinţ în vîrstă de douăzeci şi şase de ani şi-l imploră să primească a fi conducătorul vestitei lor universităţi ?“ scrie un prieten, care foloseşte pecetea clubului „Cam şi Isis“ [1]. „Te rog, te rog, strigă altul, acum că începe sezonul de operă, ţine-ne o conferinţă despre Snobii cu abonamente.“ Bineînţeles că mi-ar plăcea foarte mult să scriu un capitol despre profesorii Snobi şi altul despre filfizonii Snobi. La scumpii mei Snobi teatrali mă gîndesc cu o strîngere de inimă ; îmi vine greu să mă stric cu cîţiva artişti Snobi, cu care de mult doream să stau de vorbă.

Dar ce rost are s-o mai lungim ? După ce aceştia vor fi descrişi, se vor ivi alţi Snobi buni de zugrăvit. E o muncă fără de sfîrşit. Un singur om nu poate s-o ducă pînă la capăt. Aici sînt doar cincizeci şi două de cărămizi, şi noi trebuie să clădim o piramidă. Cel mai bun lucru este să ne oprim. După cum Jones părăseşte întotdeauna încăperea de îndată ce şi-a spus poanta — după cum Cincinnatus [2] şi generalul Washington s-au retras amîndoi din viaţa publică în plină glorie şi popularitate — după cum prinţul Albert, de îndată ce a pus piatra de temelie a Bursei, i-a lăsat pe zidari să sfîrşească singuri acea clădire şi s-a dus acasă la deju-

[1] Clubul foştilor studenţi de la Cambridge.

[2] *Cincinnatus* (sec. al V-lea î.e.n.), conducător de oşti şi om politic roman.

nul său regal, după cum, la sfîrşitul stagiunii teatrale, poetul Bunn[1] îşi binecuvîntează, însufleţit de sentimente prea vijelioase pentru a fi descrise, *draagii* săi prieteni, tot aşa, dragi prieteni, Snobul Angliei — triumfător dar modest — îşi ia rămas bun de la voi în plin entuziasm al cuceririi, în plină strălucire a victoriei, în mijlocul uralelor şi aplauzelor poporului.

Dar numai pentru un sezon. Nu pentru totdeauna. Nu, nu. Există un scriitor vestit, pe care eu îl admir foarte mult şi care, în ultimii zece ani, îşi ia mereu rămas bun de la public în prefeţele sale şi mereu se reîntoarce spre bucuria tuturor. Cum are inimă să-şi ia rămas bun atît de des? Eu cred că Bunn este într-adevăr îndurerat, cînd binecuvîntează publicul. Despărţirea e totdeauna dureroasă. Pînă şi pisălogul cu care te-ai obişnuit ţi-e drag. Mi-ar părea rău să-i strîng mîna pentru ultima oară chiar şi lui Jawkins. Cred că un ocnaş normal, care se întoarce din deportare, trebuie să se simtă destul de trist cînd îşi ia rămas bun de la Van Diemen's Land[2]. Cînd cortina coboară, în ultima seară, deasupra scenei de pantomimă, sărmana paiaţă bătrînă trebuie să se simtă nefericită, puteţi fi siguri. Ha! Cu ce bucurie se repede, în seara de 26 decembrie a anului următor, ca să vă spună:

— Ce mai faceţi? Am sosit!

Dar devin din cale afară de sentimental. Să ne întoarcem deci la tema noastră.

CONŞTIINŢA NAŢIUNII PASIONATĂ PENTRU TEMA SNOBILOR

Cuvîntul Snob a primit un loc în respectabilul nostru vocabular englez. Poate că nu sîntem în stare să-l definim. Nu sîntem în stare să spunem ce înseamnă el, aşa

[1] Bunn *Alfred*, contemporan al lui Thackeray, director al unor teatre londoneze şi textier.

[2] Insulă aşezată lîngă ţărmul sud-vestic al Australiei, unde erau deportaţi criminalii englezi.

cum nu sîntem în stare să definim cuvîntul spirit, sau umor, sau mistificare, dar *ştim* ce înseamnă. Cu cîteva săptămîni în urmă, fiindu-mi hărăzită fericirea de a sta lîngă o tînără doamnă la o masă primitoare, unde bietul Jawkins perora solemn şi fără noimă, am scris pe damascul imaculat al feţei de masă S-B şi am atras atenţia vecinei mele asupra acestei mici observaţii.

Tînăra a zîmbit. A înţeles numaidecît. Mintea ei a completat pe dată cele două litere omise şi am citit în ochii ei plini de încuviinţare că-l ştia pe Jawkins drept un Snob. E drept că deocamdată le convingi foarte rar pe doamne să folosească acest cuvînt ; dar e de necrezut ce expresie drăguţă capătă guriţa lor zîmbitoare cînd îl rostesc. Dacă vreo tînără doamnă se îndoieşte de acest lucru, n-are decît să se ducă în odaia ei, să se privească fix în oglindă şi să spună „Snob". Dacă încearcă această simplă experienţă, îmi dau viaţa că va zîmbi şi va recunoaşte că silaba aceasta stă uimitor de bine gurii ei. E un cuvinţel drăguţ şi rotund, alcătuit numai din sunete moi, cu un mic şuier la început, care-l face, ca să zic aşa, mai picant.

Între timp Jawkins bătea cîmpii şi se lăuda mai departe, în neştire. Şi tot aşa o să urle şi o să zbiere mai departe pînă în vecii vecilor, sau cel puţin atîta vreme cît se vor găsi oameni care să-l asculte. Nu poţi schimba firea oamenilor şi a Snobilor prin tăişul satirei, după cum nu poţi preface un măgar într-o zebră, oricîte dungi i-ai desena pe spinare.

Dar putem preveni vecinii că omul pe care ei şi Jawkins îl admiră e un înşelător. Putem să-i aplicăm proba Snobismului şi să-l încercăm dacă-i înfumurat şi şarlatan, dacă-i solemn şi lipsit de modestie, dacă-i hain şi mîndru de sufletul lui meschin. Să vedem cum se poartă cu un om mare — şi cum se uită la unul mic ? Ce face în prezenţa înălţimii sale ducele ; dar în prezenţa lui Smith, negustorul ?

Pare-mi-se că blestemul lui mamon a atins întreaga societate engleză ; şi că de la cel mai mic pînă la cel mai mare ne gudurăm, ne încovoiem, ne tîrîm pe de o parte, tiranizăm şi batjocorim pe de alta. Nevastă-mea se adresează cu mare băgare de seamă — „cu demni-

tatea cuvenită" spune ea — vecinei noastre, soţia negustorului. Tot ea — adică doamna Snob, Eliza — şi-ar da ochii din cap ca să meargă la curte, unde vara ei, nevasta căpitanului, a fost. E un suflet bun, dar suferă cumplit cînd e silită să mărturisească unde locuim: Upper Thompson-Street, Somer's Town. Deşi cred că, în adîncul inimii ei, doamna Whiskerington[1] ne îndrăgeşte mai mult pe noi decît pe verii ei din familia Smigsmag, ar trebui s-o auzi cum îi turuie gura cînd vorbeşte de lady Smigsmag sau cînd povesteşte: „Eu i-am spus lui *sir* John: dragul meu John", sau cînd ridică în slăvi casa familiei Smigsmag şi petrecerile din Hyde Park Terrace.

Cînd lady Smigsmag se întîlneşte cu Eliza — care e un fel de soi de rudenie a familiei — întinde un deget, pe care soţia mea e liberă să-l strîngă, după voie, în chipul cel mai călduros. Dar, vai, ar trebui să vedeţi purtarea domniei sale, în zilele cînd oferă dineuri de mare lux, cînd îi are musafiri pe lordul şi pe lady Longears[2]!

Nu mai pot să rabd născocirea asta diabolică care se cheamă nobilime şi care ucide bunătatea firească din om şi prietenia cinstită. Demnitatea cuvenită, într-adevăr! Rang şi întîietate, pe legea mea! Tabelul cu ranguri şi cinuri e o minciună şi ar trebui aruncat în foc! Organizarea rangurilor şi a gradelor de superioritate! Asta era o treabă potrivită pentru maeştrii de ceremonii de pe vremuri. Arată-te, mare mareşal şi organizează Egalitatea în societate, fă cu bagheta ta să piară toate beţele aurite ale impostorilor de curte. Dacă nu-i ăsta adevărul adevărat, dacă nu spre asta năzuieşte lumea, dacă cultul măririlor moştenite nu este minciună şi idolatrie, atunci să-i readucem pe Stuarţi şi să tăiem, la stîlpul infamiei, urechile Presei libere.

Dacă vreodată verii noştri Smigsmag ne vor pofti împreună cu lordul Longears, mi-ar plăcea să găsesc, după-masă, prilejul de a spune cu cea mai mare bunăvoinţă: *Sir*, soarta îţi dăruieşte, în fiecare an, un număr

[1] De la *whiskers* — favoriţi.

[2] *Long ears* — urechi lungi.

de mii de lire. Înţelepciunea nepătrunsă a străbunilor noştri ţi-a hărăzit rolul de conducător şi legiuitor ereditar peste mine. Minunata noastră Constituţie (mîndria britanicilor şi obiectul de invidie al naţiunilor înconjurătoare) mă sileşte să te accept ca pe un senator, un superior, un învăţător. Fiul tău cel mai mare, Fitz-Hi-Ha, este sigur de locul lui în Parlament; fiii tăi mai mici, De Brays [1], vor binevoi să devină căpitani şi locotenenţi-colonei, să ne reprezinte pe la curţi străine, sau să primească o parohie bogată cînd va veni momentul. Aceste recompense, minunata noastră Constituţie (mîndria şi invidia etc.) socoteşte că ţi se cuvin, fără a ţine seamă de prostia ta, de viciile tale, de egoismul tău, sau de deplina ta nepricepere şi nesăbuinţă. Oricît ai fi de nerod (şi sîntem la fel de îndreptăţiţi să presupunem că milord este un măgar, cum sîntem îndreptăţiţi să-l socotim un patriot luminat), oricît ai fi, zic, de nerod, nimeni nu te va învinui de o nesăbuinţă atît de nefirească, încît să-şi închipuie că eşti nepăsător faţă de norocul tău, sau că te gîndeşti să te desparţi de el. Nu — şi măcar că sîntem patrioţi nu mă îndoiesc că, dacă Smith [2] şi cu mine am ajunge, datorită unor împrejurări mai fericite, duci, am ţine şi noi la rangul nostru.

Am primi, cu bunăvoinţă, să deţinem dregătorii înalte. Am încuviinţa acea minunată Constituţie (mîndria şi invidia etc.) care ne-a făcut conducători şi a pus lumea la picioarele noastre; n-am cîrti cine ştie ce împotriva ideii de superioritate ereditară, datorită căreia atîţia oameni simpli ni se tîrăsc la picioare. Poate că am sprijini Legea grînelor; ne-am ridica împotriva Proiectului de reformă; am muri mai degrabă decît să respingem decretele împotriva catolicilor şi disensioniştilor; datorită nobilei noastre legislaţii de clasă, am aduce Irlanda în minunata stare de acum.

Dar Smith şi cu mine încă nu sîntem conţi. Nu credem că e în interesul armatei lui Smith ca tînărul De Bray să fie colonel la douăzeci şi cinci de ani, în

[1] De la *to bray* — a rage.

[2] Nume popular englezesc; aci simbolizează omul de rînd, poporul.

interesul relaţiilor diplomatice ale lui Smith ca lordul Longears să fie ambasador la Constantinopol, în interesul politicii noastre ca Longears să bage în ea picioarele lui ereditare, după cum nu credem că este în interesul ştiinţei ca prinţul Albert să fie cancelar al Universităţii din Cambridge. Smith spune că ar dori să vadă în fruntea universităţii pe un cîştigător al premiului Smith...

Cînd prinţul Blücher[1] a fost onorat cu o diplomă balaurul ăla bătrîn a izbucnit în rîs şi a spus : Eu, doctor ? Atunci ar trebui să-l facă pe Gneisenau[2] farmacist. Deşi era valoros ca general, prinţ nu era. Iar Snobii se închinau prinţului din el şi numai pe prinţ l-au blagoslovit cu diploma lor de farsă.

Aceste dovezi de dispreţ şi aceste ploconeli Smith le socoteşte semne de Snobism ; şi va face tot ce-i stă în puteri ca să devină şi el Snob şi deci să nu se mai tîrască în faţa Snobilor. Lui Longears îi spune : „Nu mă pot opri, Longears, să văd că sînt la fel de breaz ca tine. De scris scriu mai corect ; de gîndit gîndesc tot atît de bine ; nu te mai vreau stăpîn, nu mai vreau să-ţi lustruiesc ghetele. Valeţii tăi o fac, dar ei sînt plătiţi pentru asta ; iar individul care vine să ia lista de oaspeţi, cînd tu dai un banchet sau un matineu dansant la *Longueoreille*[3] House, capătă şi el bani de la ziare pentru treaba asta. Cît despre mine, eu îţi mulţumesc, Longears, băiete, şi află că nu vreau să-ţi plătesc mai mult decît îţi sînt dator. Îmi scot pălăria în faţa lui Wellington, pentru că e Wellington, dar tu — tu cine eşti ?".

M-am săturat de *Buletine de curte*. Urăsc ştirile *haut-ton*[4]. Cred că vorbe ca monden, cenc restrîns, aristocratic şi aşa mai departe sînt nişte epitete ticăloase şi necreştineşti, care ar trebui scoase din orice vocabular cinstit. Un sistem de curte care trimite oa-

[1] *Blücher, Gebhardt-Leberecht* (1742—1819), general prusian a venit la ajutorul lui Wellington la Waterloo, decizînd astfel soarta bătăliei.

[2] *Gneisenau, August Neidhardt* (1760—1830), general prusian şef al statului major al lui Blücher în războaiele împotriva lui Napoleon.

[3] Transpunere în l. franceză a numelui Longears.

[4] În sensul : despre înalta societate (în l. franceză).

menii de geniu la o masă lăturalnică, socotesc că e un sistem Snob. O societate care se laudă că e şlefuită, dar nesocoteşte artele şi literele, socotesc că e o societate Snoabă. Tu, care-ţi dispreţuieşti aproapele, eşti un Snob ; tu, care-ţi uiţi prietenii, numai ca să-i urmezi slugarnic pe cei de un rang mai înalt, eşti un Snob ; tu, care te ruşinezi de sărăcia ta şi roşeşti cînd vorbeşti de meseria ta, eşti un Snob ; ca şi voi toţi care vă făliţi cu spiţa voastră veche sau vă mîndriţi cu averea voastră.

A batjocori astfel de oameni este treaba lui *Mr. Punch*. Fie ca el s-o facă cinstit, fără a da vreo lovitură mîrşavă, fie ca el să spună adevărul, chiar cînd rîde cu hohote, fără să uite niciodată că Hazul e bun, Adevărul mai bun şi Dragostea cea mai bună dintre toate.

Sfîrşit

CUPRINS

	Pag.
Prefaţă	5
Observaţii preliminare	17
Capitolul I Snobul privit din punct de vedere social .	23
Capitolul II Snobul regal	28
Capitolul III Influenţa aristocraţiei asupra Snobilor	33
Capitolul IV „Buletinul Curţii" şi influenţa lui asupra Snobilor	37
Capitolul V Ce admiră Snobii	42
Capitolul VI Despre unii Snobi respectabili	46
Capitolul VII Despre unii Snobi respectabili	50
Capitolul VIII Mari Snobi din City	57
Capitolul IX Despre unii Snobi militari	61
Capitolul X Snobii militari	66

Pag.

Capitolul XI
Despre Snobii clericali 70

Capitolul XII
Despre Snobi şi Snobismul clerical 74

Capitolul XIII
Despre Snobii clericali 79

Capitolul XIV
Despre Snobii universitari 83

Capitolul XV
Despre Snobii universitari 88

Capitolul XVI
Despre Snobii literari 91

Capitolul XVII
Despre Snobii literari 96

Capitolul XVIII
Despre unii Snobi politici 101

Capitolul XIX
Despre Snobii whigi 105

Capitolul XX
Despre Snobii conservatori sau cei din Partidul agrar 109

Capitolul XXI
Există vreun Snob whig? . . . 114

Capitolul XXII
Despre Snobul civil 117

Capitolul XXIII
Despre Snobii radicali 122

Capitolul XXIV
Cîte ceva despre Snobii irlandezi 126

Capitolul XXV
Snobii care dau serate 130

Capitolul XXVI
Snobii invitaţi la masă 135

Pag.

Capitolul XXVII
Continuarea studiului despre Snobii care oferă dineuri 140

Capitolul XXVIII
Cîţiva Snobi continentali 146

Capitolul XXIX
Continuare despre Snobismul continental . . . 151

Capitolul XXX
Snobii englezi pe continent 155

Capitolul XXXI
Despre unii Snobi de la ţară 160

Capitolul XXXII
În vizită la nişte Snobi de la ţară 165

Capitolul XXXIII
Despre unii Snobi de la ţară 171

Capitolul XXXIV
În vizită la nişte Snobi de la ţară 175

Capitolul XXXV
Despre nişte Snobi de la ţară 179

Capitolul XXXVI
În vizită la nişte Snobi de la ţară 185

Capitolul XXXVII
Despre unii Snobi de la ţară 190

Capitolul XXXVIII
În vizită la nişte Snobi de la ţară 194

Capitolul XXXIX
Adunarea Snobilor 198

Capitolul XL
Snobii şi căsătoria 204

Capitolul XLI
Snobii şi căsătoria 208

Capitolul XLII
Snobii şi căsătoria 213

Pag.

Capitolul XLIII
Snobii și căsătoria 219

Capitolul XLIV
Snobii de club I 224

Capitolul XLV
Snobii de club II 229

Capitolul XLVI
Snobii de club III 233

Capitolul XLVII
Snobii de club IV 237

Capitolul XLVIII
Snobii de club V 242

Capitolul XLIX
Snobii de club VI 245

Capitolul L
Snobii de club VII 250

Capitolul LI
Snobii de club VIII 255

Ultimul capitol
Conștiința națiunii pasionată pentru tema Snobilor 260